

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN ÖĞRETİM
YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET İÇİ EĞİTİM
PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Emine GÜLTEKİN SEYLAN

Ankara
Eylül, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
ZİHİN ENGELLİLERİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN ÖĞRETİM
YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET İÇİ EĞİTİM
PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

DOKTORA TEZİ

Emine GÜLTEKİN SEYLAN

Danışman: Prof. Dr. Nihal VAROL ÖZYÜREK

Ankara
Eylül, 2010

Emine Gültekin Seylan'ın “Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı'nın Etkililiği” başlıklı tezi 11.10.2010 tarihinde, jürimiz tarafından Özel Eğitim Ana Bilim / Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Nihal VAROL ÖZYÜREK

.....

Üye: Prof. Dr. Mehmet ÖZYÜREK

.....

Üye: Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN

.....

Üye: Prof. Dr. Tevhide KARGIN

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Ziya TAVİL

.....

ÖN SÖZ

Araştırmanın her aşamasında, olumlu eleştirileri, katkıları ile yol gösteren, motive eden açık dönütleriyle araştırmanın daha iyi planlanması ve uygulanmasına büyük bir özveriyle katkı sağlayan, bilgi ve deneyimlerini paylaşan, her zaman yanımda olduğunu destekleriyle hissettiren sayın danışmanım Prof. Dr. Nihal Varol Özyürek’e sonsuz teşekkürler ederim.

Araştırmanın her aşamasında eleştiri ve katkılarıyla yol gösteren Prof. Dr. Mehmet Özyürek ve Prof. Dr. Tevhide Kargın’a teşekkür ederim.

Araştırma boyunca büyük bir istekle çalışmaya katılan meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Araştırmanın tüm aşamalarında kurumun tüm imkânlarını seferber eden M.E.B. Özel Gazi Efe Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi çalışanlarına teşekkür ederim.

Araştırmanın planlanması, senaryoların hazırlanması, senaryoların çekimlerinin yapılmasında rol alan, ön uygulama ve deney sürecinde her zaman yanımda olduğunu hissettiren meslektaşım ve eşim Gökhan Seylan’a teşekkürlerim sonsuzdur.

Araştırmanın videolarının çekilmesinde, araştırmanın deney sürecinde 55 gün boyunca bıkmadan usanmadan baba ve çocuk rolünü üstlenen sevgili kardeşim H. Adem Seylan’a teşekkürlerim sonsuzdur.

Video çekimleri ve montajlanmasını sağlayan sevgili arkadaşım Nilay Beyoğlu’na teşekkür ederim.

Senaryo çekimlerinde yer alan sabırla daha iyi rol yapmak için ellerinden geleni fazlasıyla yapan yeğenlerim Kübra ve Emre Gültekin’e teşekkür ederim.

Düşüncelerini ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım; Banu E. Güner, Çıgıl Esirgemez, Eylem Devrim Dayı ve Serpil Alptekin’e teşekkür ederim.

Araştırmanın güvenilirlik çalışmasında katkıda bulunan meslektaşım Salih Çakır'a teşekkür ederim.

Beni özel eğitimle tanıştıran biricik kardeşim İsmail Gültekin'e, her türlü manevi desteğiyle bana güç veren ablama, beni ve oğlumu yetiştiren her zaman varlığıyla güç veren anneciğime, varlığını her zaman hissettiren babacığma teşekkürlerim sonsuzdur.

Yaşama gözlerini açtığı andan itibaren benimle bu sürecin içinde yer alan, çocuk rolünü üstlenerek senaryo çekimlerine katılarak anneciğine desteğini sonuna kadar hissettiren, varlığıyla bana güç veren Yiğit'ime sonsuz teşekkür ederim.

Emine Gültekin Seylan
Ankara, 2010

Bütün zamanlarını veren
zaman ayıramadığım babacığma

ÖZET

ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN ÖĞRETİM YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

GÜLTEKİN SEYLAN, Emine

Doktora, Zihin Engellilerin Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nihal VAROL ÖZYÜREK

Eylül-2010

Bu araştırmanın amacı, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun öğretmenler arasından seçilen üç asıl, bir yedek denek oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, “Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı”, hizmet içi eğitim programında kavram ve işlemlerin sunulmasını yazmayla ilgili düzeylerini belirlemeye yönelik olarak, “Aile Eğitimi Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve kavram ve işlemlerin sunulmasıyla ilgili düzeylerini belirlemeye yönelik olarak, “Aile Eğitim Programında Yer alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi”, öğretim yapılırken deneklerin bilgi ve işlemlere yönelik gösterdikleri ilerlemeleri kaydetmek için ilerleme kayıt çizelgeleri ve uygulama güvenirliği formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Öğretmenlere öğretmen performansı dikkate alınarak doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan hizmet içi eğitim programının öğretim planlarının uygulanmasına yönelik öğretim materyalleri hazırlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde grafiksel analiz kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ğretmen Performansına Dayalı Doğrudan ğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı'nın zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama ile aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ve kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Hizmet İçi Eğitim Programı'nın zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, ğretim tamamlandıktan 14 gün sonra, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama ile aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ve kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim Programı, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı.

ABSTRACT

EFFICIENCY OF FAMILY EDUCATION IN SERVICE TRAINING PRESENTED BY THE DIRECT INSTRUCTION APPROACH WITH TEACHER'S PERFORMANCE TAKEN INTO CONSIDERATION

GÜLTEKİN SEYLAN, Emine

Doctorate, Department of Special Education

Advisor: Prof. Dr. Nihal Varol ÖZYÜREK

September-2010

The purpose of this study was to determine the influences of family education in service training presented by direct instruction approach programme over the teachers of mentally disabled in their parent education programme towards behavior control and whether they are effective in realization of programme targets and to determine the influence over their sustainability.

To realize the aim of research, multiple probe design across subjects have been used from single subject experimental designs.

The subjects of research are the three principal and one supplementary graduates of universities' special training departments' mentally disabled division.

In order to collect the data of research, the below advancement record tables and application reliability forms have been devised and applied; "Parent Education Planning Measuring Device", to determine the levels of writing and presentation of concept and operation for in service education programme, "The Check List for Noting the Presentation of Concepts and Operations in Parent Education Programme", to determine the levels of presentation for concept and operation. The teaching materials have been prepared and applied by the researcher to the teachers with their teaching performance of in service education presented with direct instruction approach.

For the analysis of data obtained in the research, the graphical analysis has been used.

The impression has been obtained that the application of family education in service training presented by the direct instruction approach with teacher's performance taken into consideration over the teachers, graduated from the mentally disabled training programme with first, second and third degrees has shown that it has been efficient over to the skills of teachers' planning of parent education and the skills of presentation of concepts and operations along with the writing and reading skills in parent education programme, by well over %75 of criteria level.

It has also been observed that the application of family education in service training presented by the direct instruction approach with teacher's performance taken into consideration on the teachers, graduated from the mentally disabled training programme with first, second and third degrees, after 14 days of the completion of training, has been efficient over to the skills of teachers' planning of parent education and the skills of presentation of concepts and operations along with the writing and reading skills in parent education programme, by well over %75 of criteria level.

Keywords : In Service Training Programme, Parent Education Programme for Behavior Control

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
GRAFİKLER LİSTESİ	xiv
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
1.1.PROBLEM	1
1.2.AMAÇLAR	6
1.3.ÖNEM	7
1.4. SINIRLILIKLAR	8
1.5. TANIMLAR	8
BÖLÜM 2. KAYNAK TARAMASI.....	10
2.1. HİZMET İÇİ EĞİTİMİ.....	10
2.1.1.Öğretmen Eğitimi ve Hizmet İçi Eğitimi.....	12
2.1.2. Öğretmenlere Yönelik Hizmet İçi Eğitimin Esasları.....	14
2.1.3. Türkiye’de Hizmet İçi Eğitim.....	15
2.1.4. Özel Eğitim’de Hizmet İçi Eğitim.....	16
2.1.5. Doğrudan Öğretim Yaklaşımı.....	19
2.1.5.1. Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Kavram Öğretimi	19
2.1.5.2. Doğrudan Öğretim Yöntemiyle İşlem Süreçlerinin Kazandırılması.....	20
2.1.5.2.1. Model Olma Evresi	21
2.1.5.2.2. Rehberli Uygulamalar Evresi.....	22
2.1.5.2.3. Bağımsız Uygulamalar Evresi.....	23
2.1.6. Film Materyalleri (Protokol Materyali).....	24
2.2. AİLE EĞİTİMİ.....	25
2.2.1. Aile Eğitimi ve Önemi.....	25
2.2.2. Aileye Götürülecek Hizmet Çeşitleri.....	26
2.2.2.1. Aile Eğitim Programları.....	28
2.2.2.1.1. Aile Eğitim Programı Çeşitleri.....	29

2.2.2.1.1.1 Programa Katılan Kişi Sayısına Göre Düzenlenen Aile Eğitim Programları.....	29
2.2.2.1.1.2 Programların Uygulandığı Ortama Göre Düzenlenen Aile Eğitim Programları.....	30
2.2.2.1.1.3 Programın Amacına Göre Aile Eğitim Programları.....	31
2.2.2.1.2 Aile Eğitim Programlarının Hazırlanması.....	32
2.2.2.1.2.1 Aile Eğitim Oturumlarının Planlanması.....	34
2.2.2.1.2.2 Aile Eğitim Oturumlarının Uygulanması.....	34
2.3. ÖĞRETMENLERE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	36
2.3.1. Yurtdışında Özel Eğitim Öğretmenlerine Yönelik Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	36
2.3.2. Ülkemizde Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	47
2.4. AİLE EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	53
2.4.1. Yurtdışında Aile Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	53
2.4.2. Ülkemizde Aile Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	56
BÖLÜM 3. YÖNTEM.....	62
3.1. ARAŞTIRMA DESENİ.....	62
3.1.1. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseni.....	62
3.1.2. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Verilerin Analizi.....	63
3.1.3. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Grafiğin Yorumu.....	64
3.1.4. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Deneysel Kontrolü Sağlama.....	64
3.1.5. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninin Araştırmada Kullanılması.....	65
3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ.....	66
3.2.1. Denekler.....	66
3.2.2. Deneklerin Seçimi.....	66
3.2.3. Deneklerin Özellikleri.....	68

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI VE GELİŞTİRİLMESİ.....	68
3.3.1. Öğretmenleri Belirlemek İçin Geliştirilen Araçlar.....	69
3.3.1.1.Öğretmenleri Belirlemeye Yönelik Katılım Formu.....	69
3.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programında Performanslarını Belirlemeye Yönelik Ölçü Araçları.....	69
3.3.2.1. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracının Geliştirilmesi.....	70
3.3.2.1.1. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı	71
3.3.2.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavram ve İşlemlerle İlgili Kontrol Listelerinin Geliştirilmesi.....	72
3.3.2.2.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	74
3.3.2.2.1.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	75
3.3.2.2.1.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	76
3.3.2.2.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi.....	78
3.3.2.2.2.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi.....	78
3.3.2.2.2.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi.....	80
3.3.3. Hizmet İçi Eğitim Programında İlerleme Kayıt Çizelgeleri.....	83
3.3.3.1.Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgeleri ve Kullanımı.....	83
3.3.3.2. Kavramların Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı.....	84
3.3.3.3. Kavramların Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı.....	85
3.3.3.4. İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı.....	85

3.3.3.5. İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı.....	85
3.3.4. Uygulama Güvenirliği.....	87
3.4. HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI VE GELİŞTİRİLMESİ.....	89
3.4.1. Hizmet İçi Eğitim Programının Geliştirilmesi.....	89
3.4.2. Senaryoların Hazırlanması ve Video Görüntülerinin Oluşturulması.....	91
3.4.3. Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı.....	92
3.4.3.1. Amaçlar.....	92
3.4.3.2. Öğretim Planları.....	93
3.4.3.2.1. Öğretim Süreçleri.....	93
3.4.3.2.1.1. Sözlü Sunu İle Öğretim Süreci.....	93
3.4.3.2.1.2. Demonstrasyon İle Öğretim Süreci.....	93
3.4.3.2.1.3. Doğrudan Öğretim Yöntemiyle Öğretim Süreci.....	94
3.5. ORTAM VE MATERYALLER.....	95
3.6. DENEY SÜRECİ.....	96
3.6.1. Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması.....	96
3.6.2. Uygulama Evresi.....	97
3.6.2.1. Öğretim Oturumlarının Sırası ve Süresi.....	97
3.6.3. Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programındaki Öğretim Planlarının Sunulması.....	98
3.6.3.1. Öğretim Planları.....	98
3.6.3.1.1. Sözlü Sunu İle Öğretim.....	99
3.6.3.1.2. Demonstrasyon İle Öğretim.....	100
3.6.3.1.3. Doğrudan Öğretim Yöntemi İle Öğretim.....	102
3.6.3.1.3.1. Model Olma Aşaması.....	103
3.6.3.1.3.2. Rehberli Uygulama Aşaması.....	104
3.6.3.1.3.3. Bağımsız Uygulama Aşaması.....	106
3.6.4. Uygulama Sonu Verilerinin Toplanması.....	107
3.6.5. Süreklilik Etkisi.....	108
3.7. VERİLERİN ANALİZİ.....	108

BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	110
4.1. ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN ÖĞRETİM YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	110
4.2. HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI TAMAMLANDIKTAN SONRA ÖĞRETMENLERİN GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ AMAÇLARIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR.....	115
BÖLÜM 5. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER.....	119
5.1. ÖZET.....	119
5.2. YARGI.....	123
5.3. ÖNERİLER.....	127
5.3.1. Eğitim ve Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	127
5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	127
KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	139

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Öğretmenlerin Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Grafik..... 111

Grafik 2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programı Amaçlarını Uygulamadan 14 Gün Sonra Sürdürme Düzeylerine İlişkin Grafik..... 116

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. PROBLEM

Ülkemizde özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programlarının çoğu, diğer ülkelerdeki gelişmeler dikkate alınarak özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken ortak yeterlilikler üzerine kurulmuştur (Özyürek, 2003). Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin eğitim ortamlarındaki akademik problemlerinin ortak olduğunun farkına varılmasıyla, öğrencilerin yapabildiklerine göre öğretimi planlayan, uygulayan, öğrenci davranışlarını yönetebilen, çocuğa göre programı, araç gereçleri hazırlayan ve düzenleyen yeterliliklerle donatılmış özel eğitim öğretmenlerinin yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Özyürek, 2003). Programlar yer alan Eğitsel ve Davranışsal Değerlendirme, Davranış Yönetimi, Uygulamalı Davranış Analizi, Erken Çocukluk Eğitimi, Aile Eğitimi, Program Uyarlama gibi öğretim ağırlıklı dersler ve öğretim uygulamasının amaçları zenginleştirilerek ve süresi artırılarak geliştirildiği belirtilmektedir (Cavkaytar, Özen ve Batu, 2001; Özyürek, 2008).

Türkiye’de üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi programında aile eğitimi dersi yer almaktadır. Bütün özel eğitim bölümlerinde aile eğitimi dersinin içeriği benzer olmamakla birlikte, aile eğitim dersinde aile eğitim programının türleri, aile eğitim programı türlerinin her birine göre aile eğitim programını planlama, içeriği oluşturma ve yapılandırılmış ortamlarda uygulama becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak öğretmen adaylarının gerçek ortamlarda ailelerle aile eğitim programını uygulamalarında, uygulama ortama bulmaları güçtür.

Aday özel eğitim öğretmenlerinin bazı bölümlerde aile eğitim dersinde yapılandırılmış ortamlarda uygulama yapabilmelerine rağmen, uygulama ortamı bulunmadığından ailelerle bizzat uygulama yapabilmeleri güçtür. Bu güçlük aile eğitiminin doğasından kaynaklanmaktadır. Aile eğitim programları en az haftada bir kez olmak üzere bir-bir buçuk saatlik oturumlar halinde düzenlenmektedir. Aile eğitim oturumlarının düzenleneceği belli bir ortama ihtiyaç vardır. Ayrıca oturum saatlerinin belirlenmesi ve düzenlenmesi uygulama güçlüğüne yol açmaktadır.

Türkiye’de, 31.05.2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde özel eğitimin temel ilkeleri arasında “Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır” ilkesi bulunmaktadır. Yönetmelikte aile eğitimi hizmetleri, “Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir şeklinde tanımlanmıştır. Aile eğitimi hizmetlerinin yürütülmesi, aile eğitiminde esas olacak genel ilke ve amaçlar doğrultusunda özel eğitim hizmetleri kurulu koordinasyonluğunda, bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde planlanması önerilmektedir. Yönetmelik aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında; rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullarca, kurumlarda ve ihtiyaç hâlinde evlerde, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ve öğrencinin programını yürüten öğretmen tarafından, okul rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği içinde çalışarak uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Görüldüğü gibi özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde sürekliliği sağlamak amacıyla kurumlarda veya evlerde aile eğitimi verilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yönetmeliğe bakıldığında, aile eğitimiyle ilgili çalışmalarda rehberlik ve psikolojik danışmanların da görevlendirildiği görülmektedir. Ancak bu meslek elemanlarının lisans öğretimlerinde yetersizlikten etkilenmiş çocuklara öğretme becerilerine, yetersizlikten etkilenmiş çocukların davranışlarını kontrol etme becerilerine yönelik dersler ve yetersizlikten etkilenmiş çocuklarına ailelerine yönelik aile eğitimi dersi yer almamaktadır. Ayrıca aile eğitiminin amacı rehberlik ve psikolojik danışma değildir. Aile eğitim programlarıyla, ailelere çocuklarına öğretme becerileri ile

çocuklarının davranışlarını kontrol etme becerilerini kazandırma amaçlanmaktadır. Aile eğitim programlarının planlanması ve uygulanmasında, ön koşul becerilere sahip meslek elemanının özel eğitim öğretmenleri olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda özel eğitim öğretmenlerinin aile eğitimi programını planlama ve uygulamalarıyla ilgili gerekli becerilere sahip olmaları da bir gerekliliktir.

Yetersizlikten etkilenmiş çocukların ailelerinin, çocuklarına kavram ve becerileri kazandırabilmeleri ile davranışlarını kontrol edebilmeleri, çocuklarıyla ilgili olarak ortaya çıkması olası sorunları önleme ve sorunlar çıktığında da çözebilme becerilerine sahip olmaları ancak aile eğitimiyle desteklendiklerinde mümkün olabilmektedir. Bu durumda, aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasını gerektirmektedir (Akkök, 1984; Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999; Tavi, 2005).

Öğretmenlerin olduğu gibi anne-babaların da, çocuklarına yeni kavram ve becerileri öğretmelerinin önkoşulunu, çocuklarının davranışlarını kontrol edebilmeleri oluşturmaktadır. Araştırmalar, anne-babaların çocuklarının davranışlarını kontrol etmede zaman zaman yetersiz kaldıklarını ve davranışları kontrol etmek için eleştirilere ya da cezaya yer verdiklerini ortaya koymaktadır. Davranışların kontrol edilebilmesi, ceza kullanılarak olumsuz davranışların azaltılması yerine, olumlu davranışların pekiştirme kullanarak artırılmasıyla da mümkün olabilmektedir (Walker ve Shea, 1984 ; Alberto ve Troutman, 1986; Sisson ve Dixon, 1986 ; Gay, 1987; Friman ve Altman, 1990 ; DeMario ve Crowle, 1994 ; Özyürek, 1996). Böylece, hem ceza kullanılmasının istenilmeyen yan etkileri ortadan kaldırılabilen hem de kişiye olumlu bir takım davranışların kazandırılması mümkün olabilmektedir (Özyürek, 1996). Bu nedenle, anne-babalara özellikle de yetersizlikten etkilenmiş çocukların anne-babalarına, çocuklarının davranışlarını kontrol etme becerilerinin kazandırılması gerekmektedir. Bu da, ancak sistematik olarak sunulan aile eğitim programları aracılığı ile gerçekleştirilebilmektedir (Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999; Tavi, 2005; Varol, 2005).

Aile eğitim programlarıyla ilgili araştırmalar incelendiğinde, programların ailelere öğretme becerilerini ya da davranış kontrolünü kazandırmak için planlandıkları görülmektedir. Mokuau ve Manos (1989) ve Vuran (1997), ana-baba eğitiminin, hem

anne hem de babanın etiketlenmiş ödöl kullanımı ve betimleyici ifadelerde bulunmalarını artırdığını; Friman ve Altman (1990) ve Gültekin (1999), anne-babalar tarafından uygulanan uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin, çocuklarının uygun olmayan davranışlarının azalmasına ve uyuşmayan davranışlarının artmasına yol açtığını; Powers, Singer, Stevens ve Sowers (1992), davranışsal anne-baba eğitimi sonucunda, anne-babanın öğrendikleri teknikleri ev ortamına ve toplumsal ortamlara genelleyebildikleri ve genelleme ortamlarında davranışsal teknikleri kullanabildiklerini; Tavis (2005), Davranış Denetimi Aile Eğitim Programı uygulanan annelerin program amaçlarını gerçekleştirdiklerini ve programı tamamlayan annelerden gönüllü bir annenin öğrendiği becerileri kullanarak çocuğun uygun olmayan davranışını azaltıp, uygun davranışını artırabildiğini göstermişlerdir.

Alan yazında da belirtildiği gibi, aile eğitim programları yoluyla anne ve babalara çocuklarının davranışlarını kontrol etmede yeterlilik kazandırmak ve bunun sonucunda çocuklarının davranışlarını kontrol edebilmeleri sağlanabilmektedir. Aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında, programı hazırlayacak ve uygulayacak personel yeterlilikleri önemli olmaktadır. Her ne kadar özel eğitim öğretmenleri aile eğitimi dersinde, aile eğitim programını planlama ve uygulamaya yönelik etkili yöntem, materyal ve işlem süreçlerine ilişkin bilgileri öğrenseler de, aile eğitim programını planlama ve uygulamak için gerekli yeterliliklere sahip olmalarında, gerçek ortamda uygulama yapmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bu yeterliliklere sahip olmaları hizmet-içi eğitim programlarıyla sağlanabilir.

Hizmet içi eğitim kavramı yaygın olarak öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri, tutum ve performanslarını geliştirmek için planlanmış etkinliklerin uygulanmasını göstermek amacıyla kullanılmaktadır (Kayabaş, 2008).

Miller, Harris ve Watanabe (1991), ipucu ve dönüt verilerek gerçekleştirilen danışmanlık oturumlarının, olumsuz öğretmen davranışlarını azaltıp, olumlu öğretmen davranışlarını artırdığını; Coddington, Skowron ve Pace (2005), model olma-uygulama ve performans dönüt vermeyi içeren öğretmen eğitim programının, özel eğitim öğretmenlerine bireyselleştirme, ölçülebilir ve gözlenebilir amaç yazma becerilerini kazandırmada etkili olduğunu; Rathel, Drasgow ve Christle (2008), bilgi verme-ders anlatımı sırasında öğretmeni gözleme ve e-mail yolu ile ödüllendirme, düzeltici dönüt

verme ve soruları için yüz yüze görüşmeyi öneren programın, öğretmenlerin olumsuz iletişim oranının azalmasına, olumlu iletişim oranının artmasına yardımcı olduğunu göstermişlerdir.

Türkiye’de, özel eğitimde görev alan öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili araştırmaların, özel eğitimde çalışan yardımcı öğretmenlerle ve alanda çalışan ancak özel eğitim bölümünden mezun olmayan diğer öğretmenlerle yapıldığı görülmektedir. Ayrıca, hizmet öncesinde özel eğitim öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulamalarına yönelik araştırmalar bulunmaktadır.

Şabanova (2000), özbakım ve ev içi becerileri öğretim programını tamamlayan çocuk eğitimcilerinin gerçekleştirdiği beceri öğretim çalışmalarının, zihin engelli çocukların özbakım ve ev içi becerilerini öğrenmelerinde etkili olduğunu göstermiştir. Çocuk eğitimcilerini zihin engelli öğrencilere özbakım ve ev içi becerilerini öğretmede yeterli duruma getirmek amacıyla, programda eğitici toplantılar, örnek uygulamalar ve gerektiğinde yüz yüze görüşme süreçlerine yer verilmiştir. Bu sürecin uygulanmasında, program amaçları doğrultusunda Özbakım ve Ev İçi Becerilerinin Öğretimi El Kitabı esas alınmıştır.

Işık (2002), uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenlerine kazandırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programı öğretim materyalinin ve uygulamalarına ilişkin dönüt vermenin, öğretmenlerin zihin engelli öğrencilerinin uygun olmayan davranışlarını azaltmalarında ve bu uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını arttırmalarında etkili olduğunu göstermiştir. Öğretmenlere öncelikle kurum içerisinde dört oturumda uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programı öğretim materyali uygulanmıştır. Hizmet içi eğitim programı öğretim materyalinin öğretim süreci sonunda öğretmenler, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini öğrencilere uygulamışlardır. Daha sonra öğretmenlerin uygulamalarına ilişkin bir tek dönüt oturumu yapılmıştır. Her iki uygulama evresinde de öğretmenlere uygulamacı tarafından dönüt ve düzeltmelerde bulunulmuştur.

Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin eğitiminde aile eğitiminin gerekliliği ve var olan yasal düzenlemeler dikkate alındığında aile eğitim programlarının planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Özel eğitim öğretmenlerinin aile eğitimi dersinde kuramsal bilgileri almalarına rağmen gerçek ortamda bizzat uygulama yapamamaları nedeniyle ve ailelerin ihtiyacının karşılanması için öğretmenlere hizmet-içi eğitim programlarıyla aile eğitim programlarını planlama ve uygulama becerisi kazandırılmasının, hem ailelere daha fazla hizmet sunulması hem de öğretmenlerin mesleki niteliklerini artırmaya yönelik bir gereksinim olduğu düşünülmektedir. Bu gereksinimi sadece bilgi vermeye yönelik hizmet içi eğitimle gidermek olası değildir. Öğretmenlerin yapabildiklerini dikkate alarak amaçların belirlendiği, amaçların öğretmenlerin kazanacakları beceriyi uygulamalarına olanak sağlayan durumların oluşturularak gerçekleştirildiği hizmet içi eğitim programlarına gereksinim vardır. Bu nedenle, bu çalışmada, “Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı”nın, öğretmenlerin davranış denetimine yönelik aile eğitim programını planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığı sorusuna yanıt aranmaktadır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1- Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programı, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili midir?

2- Hizmet içi eğitim programının uygulanması sonucu öğretmenlerin gerçekleştirdikleri amaçlar, öğretimden 14 gün sonra sürmekte midir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı, öğretmenlerin aile eğitim programını planlama ve uygulamayla ilgili performans düzeyi belirlendikten sonra amaçların oluşturulması ve öğretmenlerin kazanacakları beceriyi uygulamalarına olanak sağlayan durumların oluşturularak amaçların gerçekleştirilmesi özelliklerini göstermektedir. Dolayısıyla bu araştırma, bilgi vermeye yönelik hizmet içi eğitim programlarından farklı olup öğretmenlere kazanacakları becerileri uygulayabilecekleri yaşantı durumlarını sağlamaya yönelik olması açısından önemlidir.

Bu araştırmada, hem hizmet içi eğitim programında kullanılacak araçlar, hem de öğretmenlerin ailelere uygulayacağı aile eğitimi çalışmalarında kullanılacak araçlar, film materyali özelliğindedir. Bu film materyalinin genel özellikleri ve geliştirilmesinin, yapılacak olan uygulamalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada geliştirilen öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, gerek resmi kurumlarda gerekse özel özel eğitim kurumlarında aile eğitimi uygulamalarını yürütecek kişilere, aile eğitiminin planlanması ve uygulanması anlamında yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada hazırlanan hizmet içi eğitim programı, ailelere davranış yönetimini kazandırmak için aile eğitim programında yararlanılacak ölçü araçları, program geliştirme öğelerinden amaç, içerik, öğretim süreci ve değerlendirme öğelerini içermektedir ve bu öğeler açısından değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu hizmet içi eğitim programının etkililiğinin belirlenmesiyle, bu programın resmi ve özel özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler tarafından kullanılabileceği düşünülmektedir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1- Öğretmenlere, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin ailelere kazandırılmasına yönelik aile eğitim programını planlama ve uygulama becerilerinin kazandırılmasıyla sınırlıdır.

2- Bu araştırmanın uygulanması sırasında oluşturulan senaryoların çekimlerinde profesyonel olmayan oyuncuların rol alması ile sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR VE TERİMLER

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı: Bu çalışmada kullanılan davranış denetimine yönelik aile eğitim programı, davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, uyuşmayan davranış, ödülleri kullanma, uygun olmayan davranışı görmezden gelme ve uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi kavramlarının açık anlatım yöntemi ile ödülleri kullanma, uygun olmayan davranışı görmezden gelme ve uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem süreçlerinin model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar basamaklarından oluşan doğrudan öğretim yöntemi ile kazandırıldığı altı oturumdan oluşmaktadır. Her oturumda ödevlerin kontrol edilmesi, öğretim süreci ve ödev verilmesi bölümleri yer almaktadır. Öğretim sürecinde protokol materyallerinin kullanıldığı bir programdır.

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı: Bu çalışmada öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programı, aile eğitim oturumlarının öğelerinin betimlenmesi, davranış denetimine yönelik aile eğitiminin kısa dönemli ve alt amaçların oluşturulması, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan (davranış, ödül kullanma, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramlarının sunumu ve öğretim sonu değerlendirmesi ve davranış denetimi aile eğitim programında yer alan (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) işlem süreçlerinin kazandırılmasına yönelik dört temel amaç ve yirmi iki alt amaçtan oluşan öğretmenlerin performansları dikkate alınarak amaçların

belirlendiği, öğretimde doğrudan öğretim yaklaşımının kullanıldığı ve öğretim sürecinde protokol materyallerinin kullanıldığı bir programdır.

Ayrımlı Pekiştirme: Arzulanan davranışı pekiştirecin izlemesi ve sorunlu davranışı pekiştirecin izlememesi sürecidir (Özyürek, 2005).

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programını Planlama: Bu araştırmada, davranış denetimine yönelik aile eğitim programını planlama, aile eğitim oturumlarının planlanmasında “Aile eğitim programının gün ve saatlerinin belirlenmesi, aile eğitim oturumunun yapılacağı ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumlarının bölümleri ve her bir bölümde neler yapılacağını belirlenmesi”; aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasında “kısa dönemli amaçlarının belirlenmesi, programda yer alan kavramlara ve işlemlere yönelik amaçların belirlenmesi”; programda yer alan kavramların sunumunda kullanılacak materyallerin belirlenmesi ve programda yer alan işlemlerin sunumunda kullanılacak materyallerin belirlenmesine yönelik bilgi ve becerileri kapsamaktadır.

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma: Bu araştırmada, aile eğitim programında yer alan kavramları sunmak için açık anlatım yöntemine göre “kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunacağını yazma” ve “kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazma” becerilerini ve aile eğitim programında yer alan işlemleri sunmak için doğrudan öğretim yöntemine göre “model olma aşamasını nasıl sunacağını yazma”, “rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazma” ve “bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazma” becerilerini kapsamaktadır.

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması: Bu araştırmada, aile eğitim programında yer alan kavramların baba rolündeki kişiye sunulmasında açık anlatım yöntemine göre “kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunma” ve “kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapma” becerilerini ve aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasında doğrudan öğretim yöntemine göre “model olma aşamasını sunma”, “rehberli uygulama aşamasını sunma” ve “bağımsız uygulama aşamasını sunma” becerilerini kapsamaktadır.

BÖLÜM 2

KAYNAK TARAMASI

Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, hizmet içi eğitimi, aile eğitimi, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili yapılan araştırmalar ve aile eğitim programlarıyla ilgili yapılan araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. HİZMET İÇİ EĞİTİMİ

Bireyler bir mesleki eğitim programını tamamladıktan sonra meslek hayatına atılırlar. Hizmet öncesi eğitim, eğitimin niteliği ile gelişen ve değişen toplum şartları dikkate alındığında yeterli olmayabilir. Bu durum, bireylerin meslekleri başında eğitim alma ihtiyaçlarını ortaya çıkarır (Oral, 2003).

Hizmet içi eğitim ile ilgili olarak birçok tanım yapılabilmektedir. Türkçe sözlükte (TDK,1974) hizmet içi eğitim, kişilerin hizmetteki verim ve etkinliklerinin artırılmasını, gelişmeye yol açan bilgi, beceri ve tutumların zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini sürekli olarak etkileyen eğitim olarak tanımlanmaktadır.

Alan yazında hizmet içi eğitimle ilgili tanımlara bakıldığında ortak olarak, bireylerin işe başladığı tarihten, işten ayrılacağı tarihe kadar geçen süre içerisinde mesleğe uyum, meslekte ilerleme ve gelişme gereksinimlerini karşılayan her türlü

etkinliklerin, eğitimde amaçlanan niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar ile bilimsel ve sosyo-ekonomik gerçekler ışığında eksikliği kanıtlanan mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlandığı görülmektedir (Taymaz, 1981; Budak, 1998; Aytaç, 2000; Gül 2000; Vuran, Çolak ve Gürgür, 2003; Uçar ve İpek, 2006; Kayabaş, 2008; Kıldan, 2008).

Hizmet içi eğitim, hizmet öncesi eğitimde bireyin kazanmış olduğu bilgi ve becerilerin, çalışma alanlarındaki değişme ve gelişmeler karşısında yeterli hale gelmesi ve alan dışından kurumda çalışan personele mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırılması bakımından önemlidir. Hizmet üretiminde istenilen verimin sağlanmasında en büyük rolü üstlenen hizmet veren bireyin istenilen niteliklere sahip olabilmesi, ancak eğitimin sürekliliği ile elde edilir (Vuran ve diğerleri, 2003; Güven, 1998; Pehlivan, 1993). Alan yazın incelendiğinde, hizmet içi eğitimin genel amaçları şu şekilde sıralanabilmektedir:

- Personele ihtiyaç duyduğu alanlarda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak,
 - Personel arasında etkileşim, iletişim ve eşgüdümü artırmak,
 - Personelin işinde kendine güvenini, başarısını, saygınlığını artırmak,
 - Personelin kuruma olan güvenini artırmak, motive etmek, moralini yükseltmek,
 - Gelişme ve yeniliklerden haberdar olmak,
 - Zaman, emek ve gider tasarrufu sağlamak,
 - İş hatalarını, kazalarını azaltmak ve iş güvenliğini sağlamak,
 - Kurumda verilen hizmetin niteliğini, niceliğini ve verimliliğini artırmak
- (Karaküçük, 1987; Pehlivan, 1993; Taymaz, 1981, 1997).

Hizmet içi eğitimi gerekli kılan nedenleri makro nedenler ve mikro nedenler olarak ele almak mümkündür. Makro nedenler, doğrudan toplum yapısındaki değişimleri içeren sosyo-ekonomik, kültürel ve teknolojik değişimlerdir. Mikro nedenler ise, doğrudan eğitim sistemi ve eğitim kurumlarıyla ilgili eğitim sistemindeki yeni yaklaşımlar, yasal düzenlemeler, okul anlayışındaki yeni değişimler, öğretmen

kavramındaki değişmeler, eğitim teknolojisindeki değişmeler, örgün ve yaygın eğitim ilişkilerindeki değişmelerdir. Bu nedenlerin birbirinden bağımsız veya bağımlı olarak meydana getirdikleri etkiler, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerini yetersiz kılmakta ve hizmet içi eğitime gereksinim oluşturmaktadır (Kıldan, 2008).

Hizmet içi eğitimin amaçlarına ulaşması planlamayı gerektirmektedir. Hizmet içi eğitimin planlanmasında, hizmet içi eğitimi gereksiniminin, ulaşılması istenen hedeflerin, içeriğin, insan kaynaklarının, öğretim yöntemlerinin, uygulama yeri, zamanı ve süresinin ve değerlendirmenin nasıl yapılacağının belirlenmesi gerekmektedir (Vuran ve diğerleri 2003; Taymaz, 1997).

2.1.1. Öğretmen Eğitimi ve Hizmet İçi Eğitim

Öğretmen eğitimi, programa yerleştirme, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere üç aşamalı olarak ele alınmalıdır (Oral, 2003).

Öğretmenlik mesleği, bir uzmanlık alanı olduğu için her şeyden önce öğretmen adaylarının bu mesleği isteyerek tercih etmeleri önemlidir. Öğretmen eğitiminin ilk adımı olan programa yerleştirmede, bu nokta göz ardı edilmemelidir (Oral, 2003).

Öğretmen eğitiminin ikinci aşaması hizmet öncesi eğitimdir. Bu dönemde öğretmen eğitimi alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür üzerinde temellendirilerek, öğretmen adaylarına mesleki yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Türkiye’de nitelikli öğretmene duyulan ihtiyaçtan dolayı Yüksek Öğretim Kurumu ve Dünya Bankası (1999), öğretmen yetiştirme programlarında yeniden yapılanmaya giderek, öğretmen eğitimini daha işlevsel hale getirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu süreçte, alan bilgisi, öğrenci rehberlik hizmetleri, kişisel ve mesleki özellikler ve öğretme-öğrenme sürecini yönetme alanlarında beceri kazandırılarak öğretmen adaylarının yetiştirilmesine önem verilmesi istenmiştir. Öğrencilerin öğrenmelerinin ve okulların nasıl geliştirilebileceğine ilişkin kararlar alınırken, öğretmenlerin niteliğini göz ardı etmek mümkün değildir. Öğretmen yetiştirme programlarının temellendiği öğretmenin kültürlü, mesleğinde ve alanında bilgili olması, öğrencilerde davranış değişikliğine yol açaan öğretmen davranışlarının belirlenmesi, bu

öğretmen davranışlarının kazandırılması sayıltıları, nitelikli öğretmen yetiştirmeyi etkilemektedir (Özyürek, 2008). Yüksek Öğretim Kurumundaki yönetim değişikliğiyle, 2005 yılından sonra akreditasyona dayalı öğretmen yetiştirme uygulaması yerine, 1997 yılından önceki uygulamada olduğu gibi öğretmen yetiştirme programlarının hazırlanmasında kültürlü, mesleğinde ve alanında bilgili öğretmen yetiştirme programı hazırlama yaklaşımına geri dönmüştür. Bu durumda, hizmet öncesi öğretmen eğitimi için hazırlanan ve uygulanan programlar, öğretmen adayına öğretmeyle ilgili becerileri kazandırmayı nadiren amaçlarken, daha çok bilgi ağırlıklı olma özelliği göstermektedir (Özyürek, 2008).

Öğretmen eğitiminde üçüncü aşama ise hizmet içi eğitim sürecidir. Hizmet öncesi eğitim kadar hizmet içi eğitim de önemlidir. Kaliteli öğretmen yetiştirme süreci, hizmet öncesi eğitimle başlayan ve yaşam boyu devam eden bir süreç olarak algılanmalıdır. Bu iki süreç, birbirinden kopuk olarak ele alınamaz. Öğretmenlerin sürekli kendilerini yenilemeleri, alanlarıyla ilgili bilgi birikimini kazabilmeleri, yeni teknolojik araçlardan eğitim sürecinde yararlanabilmeleri, çağdaş eğitim anlayışlarını izleme ve yeni anlayışlar kazanabilmelerinde çağdaş yöntem ve teknikleri kullanabilmeleri ve öğrencilerin ruh sağlığını koruyarak ve onların potansiyellerini üst düzeyde kullanabilmelerinin yolunu açarak öğretim yapabilmeleri amacıyla sürekli eğitime gereksinim vardır (Oral, 2003; Yıldırım, 2001).

Öğretmenlerin hizmet içinde yetiştirilmesini sağlayacak kurumların sistemli, planlı, işlevsel ve öğretime ilişkin hizmet içi eğitim stratejilerini hazırlamaları ve yaşama geçirmeleri bir zorunluluk olmaktadır. Profesyonel anlamda öğretmenlerin geliştirilmesinde ve yüksek düzeyde motivasyonlarının artırılmasında hizmet içi eğitim önemli bir yer tutmaktadır (Vuran ve diğerleri 2003).

Hizmet içi eğitim, öğretmenlerin niteliklerini yükseltme ve var olan potansiyellerini tam olarak sergilemeleri açısından önemli bir süreçtir. Moffitt (1967), hizmet içi eğitim sürecinin dikkatli bir planlamaya bağlı faaliyet ve çaba gerektirdiğini belirtmektedir. Silvester (1997) ve Haris (1989), hizmet içi eğitim faaliyetlerinin öğretmenler açısından yararlarını; öğretmenlerin bilimsel, eğitsel ve bireysel yeterliliğini artırarak profesyonel gelişimini teşvik etme, öğretmenleri mesleki doyuma yöneltme, performanslarını geliştirme, öğretimin genel ve özel hedeflerini geliştirme,

kullanılan öğretim kaynaklarını iyileştirme, öğretim araçlarını geliştirme ve öğretme atmosferini ve şartlarını iyileştirme şeklinde betimlemiştir (Uçar ve İpek, 2006).

Öğretmenin eğitimi, hizmet öncesinde ne kadar uzun süreli olursa olsun, hizmet içinde de devam etmesi gereken bir eğitimidir. Çünkü öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri, uzun süre etkin bir şekilde görev yapmalarına yetmemektedir (Erkan, 1993).

2.1.2. Öğretmenlere Yönelik Hizmet İçi Eğitimin Esasları

Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarının belli esaslar dahilinde hazırlanması ve uygulanması, öğretmenlerin yeni yöntem, teknik ve teknolojiden, bilimsel araştırma sonuçlarından yararlanmalarını sağlayarak, onların uzun süreli ve etkin bir şekilde görev yapmalarını destekleyecektir (Kayabaş, 2008). YÖK (1994), tarafından belirlenen hizmet içi eğitim esasları aşağıda sunulmaktadır.

- Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarının ilk aşamasında, örgütsel ve yönetsel sorunları saptayarak, eğitime olan gereksinimler belirlenmelidir.
- Öğretmenlerin hizmet içinde yetiştirilmesi için eğitim programlarının hazırlanmasında, personelin yetenek ve yeterlilikleri, öz geçmişleri göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca eğitime alınacak personel, önceden belirlenen objektif ölçütlere göre seçilmelidir.
- Hizmet içi eğitim programları, katılan personelin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına, beklentilerine uygun biçimde geliştirilmelidir.
- Hizmet içi eğitim programları, görev ve hizmetlerin gerektirdiği davranış değişikliğini ya da yeni davranışları kazandırabilecek şekilde hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
- Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinden kaynaklanan yetersizlikler saptanmalı, elde edilen veriler, hizmet içi eğitim programlarının hazırlanmasında dikkate alınmalıdır.
- Öğretmenlerin yetiştirilmesi için hazırlanacak eğitim programları, bireyleri hizmet içi eğitimin gerekliliğine ve yararına inandıracak şekilde geliştirilmelidir.
- Hizmet içi faaliyetler için kullanılacak kaynak, araç-gereç ve öğretim yöntem ve teknikleri, personelin durumu ve kurumun olanakları dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Hizmet içi eğitim uygulamaları, öğretmenlerin yeteneklerini geliştirmesine, motivasyonunu yükseltmesine ve kurum içinde yükselbilmesine olanak sağlamalıdır.
- Hizmet içi eğitimin hedefleri saptanırken kurumun amaç, politika, kaynak ve ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.
- Öğretmenler için uygulanacak hizmet içi eğitimlere katılacak personel, yetişkin insandır. Bu yüzden, yetişkin eğitiminin özellikleri dikkate alınmalıdır.

- Başta yükseköğretim kurumları olmak üzere, öğretmen yetiştiren tüm kurum ve kuruluşlarla koordine sağlanmalı; onların her türlü imkan ve kaynaklarından yararlanılmalıdır.

- Etkili ve verimli bir hizmet içi eğitim programı uygulandığında, öğretmenlerin kendilerini gerçekleştirme ve yetiştirme süreçlerine katılacakları bir gerçektir. Bu nedenle, öğretmenlerin kendilerini daha verimli olarak geliştirebilmeleri için onların yurt içi ve yurt dışı eğitim kurslarına, toplantılara, seminerlere, sempozyum ve panel gibi etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır. Ayrıca öğretmenlik meslek, alan ve genel kültür bilgilerini artırmayı sağlayacak yerli ve yabancı alan yazın, kendilerine kolaylıkla ve zamanında ulaştırılmalıdır.

- Öğretmenler için hazırlanan hizmet içi eğitim programlarının uygulanması esnasında ve sonunda sistematik olarak ölçme ve değerlendirme yapılmalı, alınan sonuçlar yorumlanarak sistemin geliştirilmesi için kullanılmalıdır.

- Hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesinde, eğitime katılanların da görüş ve düşünceleri alınarak, bunlar yorumlanarak sonuçlara katılmalıdır.

2.1.3. Türkiye’de Hizmet İçi Eğitim

Türkiye’de örgütlü hizmet içi eğitime 1960 yılında, Millî Eğitim Bakanlığı’nda "Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosu"nın kurulması ile başlanmıştır. 1975 yılında bu büro, "Hizmet içi Eğitim Daire Başkanlığı"na dönüştürülmüştür (Bedük, 1997).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Merkez ve Taşra Teşkilatı ile işbirliği yapmakta ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’na göre de program ve öğretim elemanı konularında Üniversitelerden yardım almaktadır (Avcı, 1987). Fakat son yıllarda MEB, bazı konularda kendi personelinin eğiterek “Formatör Öğretmen” yetiştirmekte ve bu öğretmenler kendi meslektaşlarının eğitiminde görevlendirilmektedir. 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı’nın teşkilat ve görevleri hakkındaki kanunun 35. maddesinde “Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı; Bakanlık personelinin yurt içinde veya yurt dışında hizmet içi eğitim yoluyla ve diğer usullerle yetiştirilmeleri ile ilgili bütün görev ve hizmetleri yürütür” şeklinde ifade edilmektedir (Kıldan, 2008).

Türkiye’de, eğitim sistemini etkileyecek yeni gelişmeler konusunda bilgi vermek amacıyla değişik nitelikte hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Bu faaliyetlerde, eğitim yöneticisi hazırlık kurslarına, yeni uygulamaya geçen programların tanıtılmasına, teknolojiye ilişkin gelişmelerin sisteme aktarılmasına ve eğitim araç ve gereçlerinin tanıtılmasına öncelik verilmektedir (Kaya, Çepni ve Küçük, 2004). Yönetici ve öğretmenlere yönelik planlanan hizmet içi eğitim faaliyetleri, merkezi olarak Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenmekte, mahalli olarak

ise İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yıllık olarak planlanıp yürütülmektedir (Uçar ve İpek, 2006; Kıldan, 2008). Fakat yapılan pek çok araştırma ve çalışmada, insan gücü, zaman, enerji ve paraya dayanan hizmet içi eğitim faaliyetleri eleştirilmekte ve amaçlarına tam olarak ulaşması, gereksinimlere göre planlanması ile daha etkili ve daha işlevsel hale getirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır (Baykan, Güngen ve Ünal, 1987; Boydak ve Dikici, 2001; Uçar ve İpek, 2006; Kıldan, 2008). Özellikle geleneksel yöntemlerle yapılan ve katılımcıların beklentilerini karşılamayan bir çok hizmet içi eğitime günümüzde de rastlanmaktadır (Kıldan, 2008). Merkezi düzeyde planlanan ve yıllık faaliyet planlarında belirtilen kursların sınırlı sayıda katılımcıya yönelik olması, farklı fiziksel ve sosyal şartlara sahip okullarda çalışanların, merkezden yürütülen hizmet içi eğitim faaliyetlerinden faydalanmasını imkansız bir hale getirmektedir (Uçar ve İpek, 2006).

2.1.4.Özel Eğitimde Hizmet İçi Eğitimi

Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin aldıkları eğitim, topluma kazandırılmalarında oldukça önemlidir. Bu bireylerin bağımsız olarak yasayabilmeleri ve üretken hale gelmeleri nitelikli öğretmenler sayesinde gerçekleşmektedir. Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin topluma üretken bir biçimde katılabilmelerini sağlama, hakları olan saygınlığı onlara kazandırabilme, toplumsal yaşamda ve eğitimde onlara olanak verme, bu alanda yetiştirilmiş elemanlar ile yakından ilişkili olmaktadır (Konrot, 1991). Özel eğitimde yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme, öğretmenlerin hizmet sunacağı özel eğitim gerektiren çocuklar için önemli olmaktadır.

Özel eğitim öğretmeni yetiştirme programının amaçları, öğretmen adayının davranış dağarcığında olması gereken yeterliliklere göre oluşturulmalıdır. Pek çok araştırmacı, özel eğitim öğretmenin yeterliliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapmıştır.

Certo ve York (1974), ağır düzeyde yetersizliği olan öğrencilerin öğretmenleri için yeterlilikleri; ölçümleme, program, öğretme teknikleri, ölçme ve değerlendirme, davranış yönetimi olarak listelemiştir (Özyürek, 2008). Stainback ve diğerleri (1976) ise yeterlilikleri; tanılayıcı değerlendirme, program, öğretme yöntemleri, disiplinler arası

takım çalışması, kapsamlı alan çalışması, ana baba eğitimi ve protezlerin kullanımı başlıkları altında toplamıştır (Özyürek, 2008).

Yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme programlarını uygulamak için yeterliliklerin neler olduğunu belirlemek kadar, uygun uygulama ortamlarını bulabilme ya da bu ortamların varlığı önemlidir. Yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme programlarının hayata geçirilmesi, uygun uygulama sınıflarını ve öğretmen adaylarının yerleştirilmesini gerektirir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın söz konusu olan yetersizlikten etkilenmiş çocuklar için okul ya da sınıflar açmaması sorunlardan biri olabilir. Öğretmen adaylarının öğrendikleri becerileri gösterme ve geliştirmeleri için uygulama sınıflarının olması, yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirmede hayati öneme sahiptir (Özyürek, 2008). Uygulama sırasında öğretmen adayları, öğrencilerle öğretim ve davranış değiştirmeye yönelik uygulama yapabilmektedirler. Ancak ailelerine yönelik bir aile eğitim programı planlama ve uygulamaya yönelik olarak zaman, yer ve ailelerin katılımını sağlamakla ilgili güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bunun gibi pek çok alanda, özel eğitim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına gereksinimi oluşmaktadır.

Öğretmen eğitiminde hizmet öncesi eğitim ve hizmet içi eğitimin birbirinden kopuk ele alınamayacağı düşünüldüğünde, özel eğitim öğretmenlerine yönelik olarak hizmet içi eğitim programlarının planlanması da önemli olmaktadır. Hizmet içi eğitim programlarının planlanmasında, tıpkı hizmet öncesinde olduğu gibi öğretmenlerin sahip olacakları yeterlilikler ve bu yeterliliklere ulaşmak için uygun öğretim planlarının oluşturulması gerekmektedir.

Türkiye'de özel eğitimde hizmet içi eğitim denildiğinde, akla ilk olarak sertifika programları gelmektedir. Bu hizmet içi eğitim programları genelde, kısa süreli hizmet içi eğitimden geçmiş sınıf öğretmenlerinin, özel eğitim öğretmeni olarak atanmasına yönelik düzenlenmektedir. Bu durum, alanda yeterli özel eğitim öğretmeni olmamasından kaynaklanmaktadır. Özel eğitim öğretmeni azlığı, özel eğitim kurumlarında gerekli niteliklere sahip personel istihdamını önemli bir sorun haline getirmektedir. Bu sorunun çözümü için kurumlarda gerek hizmet kalitesini, gerekse personelin niteliklerini artırmak amacıyla ihtiyaç duyulan konularda hizmet içi kurslar düzenlendiği bilinmektedir (Vuran ve diğerleri, 2003). Gerek alan yazında (Carroll, 2001, Fleury, 2000, Riggs, 2001), gerekse zihin engellilere eğitim veren kurumlara

yapılan ziyaretlerde ve bu kurumlarda çalışanlarla değişik nedenlerle yapılan toplantılarda, çalışanların sıklıkla davranış kontrolü ve beceri öğretimi konularında bilgi ve becerisini artırma gereksinimi içerisinde oldukları belirtilmektedir (Vuran ve diğerleri 2003).

Ülkemizde, 31.05.2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde, özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri arasında *özel eğitim hizmetlerine yönelik personel yetiştirilmesi amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmesi için millî eğitim müdürlüklerine teklifte bulunmak* şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca yönetmelikte, yöneticilerin denetiminde *personelin özel eğitim konusunda bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılımını sağlaması, personelin özel eğitim konusunda bilgi ve deneyimlerini artırmak amacıyla okulda/kurumda kurs, seminer ve benzeri eğitim faaliyetleri düzenlemesi*, şeklinde düzenlemeler de yer almaktadır.

Alan yazın incelendiğinde, özel eğitim öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim programlarından ziyade, alan dışındaki öğretmenlere ve yardımcı personele yönelik hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmekte olduğunu söylemek mümkündür (Şabanova, 2000; Işık, 2002; Vuran ve diğerleri, 2003).

Araştırmada, özel eğitim bölümü zihin engelliler öğretmenlerine öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmaya yönelik hizmet içi eğitim programı hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Hizmet içi eğitimde kullanılan öğretim yöntemleri öğretmenlere edindirilmesi amaçlanan becerilerin kazanılmasına yol açmalıdır. Doğrudan öğretim yöntemi ile model olma evresinde kazandırılması amaçlanan becerilerin gösterimi, rehberli uygulama aşamasında ipucu sunulması ve bağımsız uygulama aşamasında beceriyi uygulamalı olarak yapma fırsatı sunulması öğretmenlere edindirilmesi amaçlanan becerilerin kazandırılması mümkün olabilmektedir.

2.1.5. Doğrudan Öğretim Yaklaşımı

Doğrudan öğretim yaklaşımı, öğretimi yapılacak içeriğin ardışık şekilde sıralanması, öğrencinin tam katılımı, öğretmenin düzeltici dönütler vermesi, ipuçlarının düzenlenmesi, ipuçlarının uygulanması ve geri çekilmesini içeren bir yaklaşımdır (Güzel, 1998; Dağseven, 2001; 2008).

Doğrudan öğretim yaklaşımı, öğretimi organize etmek için bir ortam sunar. Böylece, öğrenciler yeni öğretilen konuları kazanır, akılda tutar ve genellerler. Doğrudan öğretim, öğretilecek konu ve öğrencinin özelliklerine göre, öğretmene farklı şekillerde kullanma imkanı sağlar. Öğretilecek konuda belli bir beceri düzeyinde ya da üzerinde olan öğrencilerle daha fazla bağımsız çalışma imkanı sağlarken, belli beceri düzeyinin altında olan öğrencilerle daha fazla öğretmen kontrolünde ve yapılandırılmış ortamda çalışmayı gerektirir (Carnine ve diğerleri, 1990).

Doğrudan öğretim yaklaşımı kavram ve işlemlerin kazandırılmasında kullanılabilir.

2.1.5.1. Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Kavram Öğretimi

Doğrudan öğretim yaklaşımıyla, kavramların kazandırılmasında açık anlatım yöntemi kullanılmaktadır.

Açık anlatım yöntemiyle kavram öğretiminde, öncelikle kavramın analizi yapılarak ilişkili ve ilişkisiz nitelikler kolaydan zora doğru sıraya sokularak öğretim basamakları oluşturulur. Daha sonra, öğretim basamaklarına uygun olarak kavramın çok sayıda olumlu ve olumsuz örnekleri oluşturulur. Açık anlatım yöntemiyle kavram öğretimi yapılırken ayrımlı pekiştirmeden yararlanılır. Ayrımlı pekiştirme kullanılarak yapılan sunuda, kavramın öncelikle olumlu ve olumsuz örnekleri sunulur, daha sonra öğrenciden kavramın olumlu ve olumsuz örneklerini göstermesi istenir. Öğrencinin doğru tepkileri ödüllendirilir, yanlış tepkileri ise görmezden gelinerek sunu tekrarlanır. Kavram sunumu yapıldıktan sonra, kavramın sunumunda kullanılan olumlu ve olumsuz örneklerden farklı olumlu ve olumsuz örneklerle değerlendirmeye yer verilir. Öğrencinin doğru tepkileri ödüllendirilir, yanlış tepkileri ise görmezden gelinerek sunu

yapılır (Varol, 1992 ; Varol, 1996 ; Gürsel, 1993 ; Alptekin, 1999; Tuncer ve Altunay 2004; Tavis, 2005).

Varol (1992), renk, şekil, büyüklük, uzunluk, sayı ve kalın kavramlarının kazandırılmasında açık anlatım yönteminin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğunu; Varol (1996), sayı kavramının kazandırılmasında açık anlatım yönteminin basamaklandırılmış yöntemden daha etkili olduğunu; Alptekin (1999), renk ve şekil kavramlarının kazandırılmasında açık anlatım yönteminin basamaklandırılmış yöntemden daha etkili olduğunu göstermiştir. Kırcaali-İftar, Birkan ve Uysal (1997), doğrudan öğretim yöntemiyle kavram öğretiminde, doğal dil kullanımının, bazı zihinsel engelli çocuklarda yapılandırılmış dil kullanımıyla eşit etkililikte, bazılarında ise daha etkili olduğunu göstermiştir. Tavis (2005), aile eğitim programında ele alınan kavramların sunulmasında açık anlatım yönteminin kullanılmasının, annelerin davranışları kontrol etmek için gerekli kavramları kazanmalarına yol açtığını ortaya çıkarmıştır.

Bu araştırmada, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların öğretimi için ele alınan her bir kavramın analizi yapılarak, ilişkili ve ilişkisiz nitelikler kolaydan zora doğru sıraya konularak öğretim basamakları ve öğretim basamaklarına uygun olarak kavramın olumlu ve olumsuz örnekleri oluşturulmuştur. Hizmet içi eğitim programında, öğretmenlere var olan aile eğitim programında yer alan kavramları ailelere açık anlatım yöntemiyle sunma becerisi kazandırılmıştır.

2.1.5.2. Doğrudan Öğretim Yöntemiyle İşlem Süreçlerinin Kazandırılması

İşlem süreçlerinin kazandırılmasında doğrudan öğretim yöntemi kullanılmaktadır. Doğrudan öğretim yönteminde, öğretimi yapılan beceride, ipuçlarının aşamalı olarak geri çekilmesini içeren alıştırma ile, öğrenciyi bağımsız hale getirmek amaçlanmaktadır (Güzel, 1998; Tavis, 2005). Doğrudan öğretim yöntemi uygulanmadan önce öğretilecek içerik düzenlenmelidir (Güzel, 1998). Bir başka deyişle, hedeflenen becerinin beceri analizi yapılır, becerinin alt basamakları belirlenir. Becerinin kazandırılmasında, öğretmen ve öğrencinin yapacakları düzenlenmelidir. Öğretim yapılmaya başlandığında, ilk başta bütün sorumluluk öğretmende iken; öğretim

ilerledikçe sorumluluk, öğretmenden öğrenciye geçmektedir. Sorumluluğun öğretmene ait olduğu zamanlarda, öğretmen, öğretim içeriği ile ilgili stratejinin nasıl kullanılacağını gösterir. Bunu yaparken, öğrencinin daha önceden bildiği konuyla ilgili alt becerileri öğrenciye sorar ve doğru yanıtları pekiştirir. Sonra, kazandırılacak becerinin nasıl gerçekleştireceğini gösterir. Sorumluluğun öğrenciye ait olduğu zamanlarda ise, öğrenci öğretmenin göstermiş olduğu stratejiyi tek başına uygular. Sorumluluk öğrenciye aşamalı olarak ve yavaş yavaş geçmelidir (Güzel, 1998).

Güzel (1998), alt özel sınıflardaki öğrencilerin sesli okudukları öyküyü anlama becerisini kazanmalarında; Dağseven (2001), temel toplama ve saat okumanın kazandırılmasında; Sucuoğlu ve Çiftci (2001), okul ve sınıf için gerekli sosyal becerilerin kazandırılmasında; Tavil (2005) aile eğitim programında ele alınan işlem süreçlerinin sunulmasında; Çakır (2006), zihinsel engelli öğrencilere telefonla uygun şekilde konuşma sosyal becerisini kazandırılmasında; Dağseven Emecen (2008), öğrencilerin teşekkür etme ve paylaşma sosyal becerilerini kazanmalarında doğrudan öğretim yönteminin etkili olduğunu göstermişlerdir.

Bu araştırmada kullanılan davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin anne-babalara kazandırılmasında doğrudan öğretim yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca hizmet içi eğitim programında öğretmenlere kazandırılması amaçlanan işlem süreçlerinin (davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramları sunma ve işlemleri sunma) öğretiminde, doğrudan öğretim yöntemine göre öğretim süreçleri hazırlanmış ve sunulmuştur.

Doğrudan öğretim yöntemi model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar evrelerinden oluşmaktadır (Carnine, 1990; Güzel, 1998; Tavil 2005; Dağseven Emecen, 2008).

2.1.5.2.1. Model Olma Evresi

Model alma, bir kişinin yaptığı hareketi ya da söylediği sözü gözleyerek ve taklit ederek yapma ve öğrenmedir. Öğrencinin bir kişinin yaptıklarını model alabilmesi için, taklit etme becerisine sahip olması gerekmektedir (Varol, 1996). Doğrudan öğretim

yönteminde model olma evresi, öğretmenin görsel sunu yolu ile yeni becerileri tanıttığı evredir. Öğretmen, öğrenci için gerekli olan bilgiyi; video, anlatım, film, resim vb. araçlarla sunar. Bilgiyi hem görsel hem de sözel olarak sunmak, erken öğrenme döneminde öğrencilerin görsel ifadeye sahip olmalarına yardımcı olur. Görsel ifade, genellikle uygulamanın görsel sunumu olarak isimlendirilir. Öğretmen bilgiyi sunduktan sonra materyali, öğrenciden bekleneni ve son ürünün ne olacağını göstermek için örnek olarak kullanır. Öğrenciden göstermesi istenilen davranış için çok sayıda model olması gerekir (Güzel, 1998; Tavis, 2005). Agran ve Wehmeyer (1999), model olarak kullanılan kişilerin, öğretim yapılacak öğrenciler için model alınmak istenen kişiler olması, davranışın açık ve diğer davranışlardan kolayca ayırt edilebilir nitelikte olması ve model olma aşamasından sonra, mutlaka davranışın prova edilmesi için öğrencilere fırsat sağlanması gerektiğini vurgulamıştır (Dağseven Emecen, 2008).

Bu araştırmada, öğretmenlere kazandırılması hedeflenen işlem sürecini gerçekleştiren aile eğitimcisi aile eğitimi sırasında işlem sürecini kullanırken filme çekilmiş ve bu filmler video aracılığı ile öğretmenlere seyrettirilerek model olunmuştur.

2.1.5.2.2. Rehberli Uygulamalar Evresi

Rehberli uygulamalar evresinde öğrenci, model olunan beceriyi öğretmen rehberliğinde gerçekleştirir. Böylece öğrenci, model olma basamağında sunulan beceriyi, gerçek ortamda kullanılmadan önce prova etmektedir (Dağseven Emecen, 2008). Öğretmen yeterli sayıda model olduktan sonra, öğrenme sorumluluğu aşamalı olarak öğrenciye bırakılır. Bunun için de öğrencinin, öğretmen rehberliğinde ipuçlarının aşamalı olarak geri çekildiği alıştırmalar yapması gerekir. Doğrudan öğretimde bu aşama, rehberli uygulamalar olarak adlandırılır (Güzel, 1998). Rehberli uygulama evresinde, öğretmen hala ortamdır ve öğrencilerin tek başlarına uygulama yapmalarına fırsat vermektedir. Bu sayede öğretmen, öğrencilerin öğrenmeyi gerçekleştirmesine olanak vermektedir. Bu evrede öğretmenin rolü, öğrencilerin çalışmalarını izlemek, gerektiğinde uygun dönütü sağlamaktır. Öğrencinin doğru tepkilerinin ödüllendirilmesi ve yapılan hataların düzeltilmesi, becerinin doğru biçimde öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır. Rehberli uygulamalar sırasında sorulan sorulara öğrencilerin verdiği tepkiler, onların neyi anlayıp neyi anlamadıkları hakkında

öğretmene bilgi verir. Eğer hatalar varsa, öğretmen tekrar görsel sunu aracılığı ile model olma evresine geri döner. Burada önemli olan nokta, öğrencilerin yanlışlarının düzeltilmeden geçilmemesidir (Güzel, 1998 ; Tavl, 2005).

Araştırmada, rehberli uygulamalar evresinde model olma evresinde seyredilen filmdeki senaryo öğretmen, baba ve çocuk rolündeki kişi tarafından canlandırılmış ve araştırmacı öğretmenin yapması gerekenlere ilişkin genel kuralı hatırlatmış, her basamakta ne yapacağını sormuş, öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirmiş ve süreci uygulamasını istemiştir. Öğretmen ne yapacağını söyleyemediğinde ise ipucu vermiş, tekrar ne yapacağını sormuş, öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirmiş ve uygulama yapmasını istemiştir.

2.1.5.2.3. Bağımsız Uygulamalar Evresi

Rehberli uygulamalar evresi sona erdiğinde, öğrencilerden, öğretilen beceriyi gerçekleştirmeleri istenir. Bu evre, bağımsız uygulamalar evresi olarak bilinir. Bağımsız uygulama evresi, doğrudan öğretim yaklaşımının son evresidir. Bu evre, öğrenciler %85-90 arasında bir doğruluk seviyesine ulaştığında başlar. Bağımsız uygulamanın amacı, yeni öğrenmeyi pekiştirmek, akıcılığı geliştirmek ve akılda tutmayı sağlamaktır (Güzel, 1998; Tavl, 2005). Bağımsız uygulamalar evresinde öğrencinin gerçekleştirmesi beklenen becerilerin, model olma ve rehberli uygulamalar aşamalarında kullanılan becerilerle aynı zorluk düzeyinde olmaları gereklidir (Güzel, 1998). Bağımsız uygulamada, öğrenciler uygulamayı tek başlarına, yardımsız ve gecikmeli dönütle yapmaktadır. Bu evrede öğretmenin rolü, bağımsız uygulamayı tekrar etmek, öğrencilerin doğruluk düzeylerinin sabit kalıp kalmadığını değerlendirmek ve gereksinim duyanlar için tam dönütü sağlamaktır (Güzel, 1998 ; Tavl, 2005).

Araştırmada, bağımsız uygulamalar evresinde, model olma ve rehberli uygulamalar evrelerinden farklı, fakat aynı zorluk düzeyindeki senaryoların varlığında, öğretmenlerin kazandıkları işlem sürecini uygulamaları istenmiştir.

Uygulama gerektiren ancak bilgi düzeyinde kalan ve öğretimin gerçek öğretim ortamından kopuk olarak gerçekleştiği bir öğretim, anlamlı olmadığı gibi, öğrencilerin

başarılı olmaları için yeterli de olmamaktadır. Günümüz eğitim teknolojisi ile eğitimle ilgili olayları ve davranışları tekrar üretebilmek olanaklı hale gelmiştir. Eğitimde, tekrar üretilen olayları kullanarak, uygulama ile kuramsal bilgi arasındaki gerçekçi ilişkiler daha kolay ve kalıcı olarak kurulabilmektedir. Bu anlamda, var olan teknolojiyi kullanmak bir zorunluluk haline gelmektedir (Özyürek, 1984). Bu amaçla, öğretimin sunulmasında film materyallerinin oluşturulması ve kullanılması gerekli olabilmektedir (Özyürek, 1984).

2.1.6. Film Materyalleri (Protokol Materyali)

Film materyali ya da protokol materyali; kavram ya da işlem süreçlerinin kazandırılması amacıyla, gerçek olayların ya da gerçeğe yakın oyunlaştırılmış davranışların filme alınması ile hazırlanmış materyal olarak nitelendirilebilir. (Özyürek, 1984).

Film materyali aracılığı ile davranışların filmleştirilmiş olması nedeniyle, filmleri tekrar göstermek ve davranışları defalarca izletmek mümkündür. Film materyallerinin, öğretime ilişkin kavramların somutlaştırılma örneklerini vermesi nedeniyle geleneksel öğretim yöntemlerinden, sözlü anlatımdan hatta çağdaş öğretim yöntemleri ve gözlem gezilerinden de daha etkili olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca film materyallerinde sınıfı bulunduğumuz yere taşımak olanaklı bir hale geldiğinden, lojistik ve yönetsel sorunlarla karşılaşmanın en aza indirgendiği söylenebilir (Özyürek, 1984; Tavil, 2005).

Film materyallerini geliştirirken, konu seçimi ve filmlerin uzunluğu dikkate alınmalıdır. Film materyallerinin hazırlanmasında ilk aşama, eğitim verilecek grubun en çok karşılaştığı sorunların sınıflandırılması olmalıdır. Böylelikle film materyallerinde yer alacak konuların, eğitici personelin ya da eğitim yapılacak grubun en çok karşılaştığı sorunlardan seçilmesi sağlanmaktadır. Sonraki aşama ise; bu durumların dikkatlice incelenip gözlenerek, ne tür kuramsal bilgiler ya da kavramları içerdiklerinin belirlenmesidir (Özyürek 1984; Tavil, 2005). Filmlerin uzunluğuyla ilgili yapılan araştırmalar, ideal uzunluğun 5-7 dakika olması gerektiğini, materyalin uzunluğunun bu süreden fazla olmasının grubun dikkatinin dağılmasına ve filmin ilk bölümü ile son

bölümü arasında bağlantı kurulmasında sıkıntılar yaşanmasına yol açabileceğini ortaya koymuştur. Bu nedenle; filmlerin kısa süreli olması ve kazandırılmak istenilen kavramın ortam içinde hemen vurgulanması önemli olmaktadır (Özyürek, 1984; Tavil, 2005).

Bu araştırmada, hem var olan aile eğitim programında yer alan kavram ve işlem süreçlerinin anne-babalara sunumuna yönelik, hem de hizmet içi eğitim programının uygulanması sırasında öğretmenlere, işlem süreçlerinin kullanımını kazandırmaya yönelik olarak 3-7 dakikalık görüntülenmiş film materyalleri kullanılmıştır.

2.2. AİLE EĞİTİMİ

2.2.1.Aile Eğitimi ve Önemi

Çocuklar okula başlayıncaya kadar pek çok beceriyi ailelerinden öğrenirler. Yetersizlikten etkilenmiş çocukların aileleri, çocuklarının bağımsız yaşayabilmek için gereken beceriler ve bulundukları ortamlarda kendilerinden beklenen uygun davranışları kazanabilmelerinde normal diye nitelendirilen çocukların ailelerinden daha fazla öneme sahiptir (Akkök, 1984 ; Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999). Aileler çocuklarına öğretme becerilerine ve davranış kontrolüne yönelik yeterli hale geldiklerinde, çocuklarıyla ilgili olası sorunların çıkmasını önleme ve ortaya çıkan sorunları çözme becerisine sahip olabilmektedirler (Miller, 1975; Fox ve Binder, 1990; Varol, 1996; Gültekin, 1999).

Ailelerin, çocuklarının eğitimine aktif olarak katılmaları sistematik olarak sunulan aile eğitimi programları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Aile eğitimi, bir destek eğitim düzenlemesi olarak normal ya da yetersizlikten etkilenmiş tüm çocuklar için önemli olmaktadır (Snell, 1983 ; Akkök, 1984 ; Fox ve Binder, 1990 ; Elksnin ve Elksnin, 1991 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999). Aile eğitimiyle, hem bir kuruma devam etmekte olan hem de hiçbir eğitim kurumuna devam edemeyen çocukların yeni beceri ve davranışları kazanmalarına önemli katkıda bulunulabilmektedir (Varol, 1996 ; Vuran, 1997).

Aile eğitimi, çocukların okuldan ya da çevreden öğrendiklerinin kalıcı olmasını da sağlaması nedeniyle, normal olarak ifade edilen çocukların yanında yetersizlikten etkilenmiş çocuklar ve ailelerine de önemli derecede yarar sağlamaktadır (Vuran, 1997). Aile eğitimi, ailelerin yeni becerileri kazanmasında ve uzmanlarla birlikte etkin bir biçimde çalışmasında da yardımcı olmaktadır (Elksnin ve Elksnin, 1991). Aynı zamanda, çocukların devam ettiği eğitim kurumlarında anne-babaların eğitime katılımını sağlamak, çocuklara sunulan eğitimi kolay, etkili, kalıcı, genellenebilir ve ekonomik hale getirmekte ve ailelerin çocuklarıyla birlikte olduğu zaman dilimini en iyi şekilde değerlendirmelerine de hizmet etmektedir (Akkök, 1984 ; Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999). Ailelerin, çocuklarının okulda öğrendiği becerileri evde sürdürmesi, pekiştirmesi ve en önemlisi çocuklarının gelişimlerine yardımcı olmaktan duydukları hoşnutluk, aile eğitiminin önemini açıkça gözler önüne sermekte ve çeşitli aile eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanması gerekliliğini ortaya koymaktadır (Fox ve Binder, 1990).

2.2.2. Aileye Götürülecek Hizmet Çeşitleri

Türkiye’de, yetersizlikten etkilenmiş çocukların eğitim ortamlarının çeşitlendirilmesine hizmet edecek bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması ve çocukların eğitim sürecine ailenin katılımını zorunlu kılan düzenlemeler 6 Haziran 1997 yılında 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlüğe girmiştir. Bu kararname ile anne-babaların çocuklarının eğitimine katılmalarını sağlamak için destek hizmet sağlanması öngörülmektedir.

31.05.2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği özel gereksinimli bireylere doğrudan ve dolaylı olarak sunulacak eğitim hizmetlerini ayrıntılı bir şekilde içermektedir. Bu yönetmelikte, ailelerin özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılımları ve eğitimlerinin sağlanmasına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Yönetmelikte aile eğitimi hizmetleri, “Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir” şeklinde tanımlanmıştır (R.G. Sayı: 26184, Tarih, 31.05.2006). Aile eğitimi hizmetlerinin yürütülmesi, aile eğitiminde esas olacak genel

ilke ve amaçlar doğrultusunda özel eğitim hizmetleri kurulu koordinasyonluğunda, bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde planlanması önerilmektedir. Yönetmelik aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında; rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullarca, kurumlarda ve ihtiyaç hâlinde evlerde, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ve öğrencinin programını yürüten öğretmen tarafından, okul rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği içinde çalışarak uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Görüldüğü gibi Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde sürekliliği sağlamak amacıyla kurumlarda ya da evlerde aile eğitimi verilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durumda özel eğitim öğretmenlerinin aile eğitimi programını hazırlama ve uygulamaya yönelik gerekli becerilere sahip olmaları da bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yetersizlikten etkilenmiş çocukların ailelerinin, çocuklarının eğitimine katılmalarına olanak sağlayacak destek hizmet çeşitlerinin “Bilgi verici danışmanlık”, “Psikolojik danışmanlık ve “Aile eğitim programları” şeklinde gruplandığı görülmektedir (Kargın 1990 ; Kuloğlu 1992 ; Gültekin 1999).

Bilgi verici danışmanlık, yetersizlikten etkilenmiş çocukların anne-babalarına çocuklarının yetersizliği, türü, nedenleri, özellikleri, eğitim programı olanakları, yasal hakları, çocukları ile etkili iletişim kurma yolları, çocuğun gelişimine nasıl katkıda bulunacakları ve davranışlarını nasıl kontrol edebileceklerine yönelik bilgi vermeyi kapsamaktadır. (Kargın, 1990 ; Kuloğlu, 1992 ; Küçüker, 1993 ; Gültekin, 1999).

Anne-babaların kendileri ve çocukları ile ilgili duygularını paylaştıkları bir süreç olan psikolojik danışma yoluyla, anne-babaların kendilerini ve çocuklarını tanıyarak, çevreleriyle daha fazla ilişkiye girmeleri amaçlanmaktadır (Kuloğlu, 1992 ; Küçüker, 1993).

Aile eğitim programları, anne-babaların çocuklarına yeni beceri ve kavramları öğretmede ve davranışlarını kontrol etmede kullanılabilecekleri etkili yöntem ve teknikleri kazanmalarını amaçlayan programlardır (Kargın, 1990 ; Küçüker, 1993; Tavil, 2005).

2.2.2.1. Aile Eğitim Programları

Ailelerin ve çocuğun gereksinimlerine uygun hizmetlerin geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik olarak aile eğitim programları düzenlenmektedir. Aile eğitim programları ile anne-babaların çocuklarına beceri ve kavramları öğretmede ve davranışlarını kontrol etmede kullanılabilecekleri etkili yöntem ve teknikleri kazanmaları amaçlanmaktadır (Kargın, 1990 ; Küçüker, 1993).

Günümüzde aile eğitiminde davranışçı yaklaşımın yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir (Akkök, 1984 ; Fox ve Binder, 1990 ; Elksnin ve Elksnin, 1991 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Gültekin, 1999; Tavis, 2005). Davranışların, davranışın öncesinde yer alan ve onu izleyen çevresel uyaranlar tarafından kontrol edildiği düşünülürse, anne babaların çocuklarının davranışlarının öncesinde yer alan ve davranışı izleyen tepkilerinin değiştirilmesinin olumlu sonuçlar doğuracağı vurgulanmaktadır (Özyürek, 1996). Davranışçı yaklaşım aile eğitiminde, davranışların anlaşılması ve kontrolü için anne-babalara uygulamalı davranış analizinin ilke ve işlem süreçleri ile çocuklarına beceri ve kavramları nasıl öğreteceklerini kazandırmak amacıyla kullanılmaktadır (Elksnin ve Elksnin, 1991).

Çocukların davranışları üzerinde diğer yaklaşımlara oranla daha güçlü bir etkiye sahip olduğunun araştırma bulguları ile desteklenmesi, araştırma alan yazınında daha geniş bir yere sahip olması, doğal çevrede oluşan davranış sorunlarına uygulanabilmesi, bir çok bireye aynı anda ve kısa sürede öğretilmesi, uzman olmayanların bile bu yaklaşımın ilke ve işlem süreçlerini kolayca öğrenebilmesi ve uygulayabilmesi, davranışçı yaklaşımın aile eğitiminde yaygın olarak kullanılmasının nedenleri olarak gösterilmektedir (Snell 1983 ; Akkök 1984 ; Alberto ve Troutman 1986 ; Elksnin ve Elksnin, 1991 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Gültekin, 1999, Tavis, 2005). Davranışçı yaklaşıma dayalı aile eğitim programlarının ailelere uygulanması sırasında aile eğitimini uygulayan kişiler davranışçı yaklaşımın ilke ve işlem süreçlerini kullanarak, ailelerin davranışlarını da kolaylıkla kontrol edebilmektedirler (Snell, 1983 ; Akkök, 1984 ; Alberto ve Troutman, 1986 ; Elksnin ve Elksnin, 1991 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997).

2.2.2.1.1 Aile Eğitim Programı Çeşitleri

Aile eğitim programları; programa katılacak kişi sayısı, programın uygulandığı ortam ve programın amacına göre çeşitli şekillerde planlanabilmektedir.

2.2.2.1.1.1 Programa Katılan Kişi Sayısına Göre Düzenlenen Aile Eğitim Programları

Aile eğitim programları, programa katılan kişi sayısına bağlı olarak grup ve bire bir eğitim olarak düzenlenebilmektedir. Grup eğitimi yoluyla düzenlenen aile eğitim programları, çocukları bir eğitim kurumuna devam eden ailelerle, genellikle 10-12 kişiden oluşan ve 8-10 hafta süren ve anne-babaların uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçlerini öğrenmelerine ve çocuklarına beceri ve kavram öğretmeyi kazanmalarına yönelik olarak planlanan programlardır (Akkök, 1984 ; Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Gültekin, 1999; Tavil, 2005).

Grup eğitimi yoluyla düzenlenen aile eğitim programları, anne-babaların birbirlerinden öğrenmeleri ve başarılarını paylaşmaları, anne-babaların birçok problemlerinde yalnız olmadıklarını, başkalarının da bu tür problemlerinin olduğunu görmeleri, kendilerini anlayan anne-babalarla güçlü duygularını paylaşabilmeleri, birlikte çözüm üretebilmeleri ve bu çözümleri paylaşabilmeleri, ekonomik oluşu ve daha çok anne-babaya hizmet götürülmesi açılarından tercih edilmektedir (Miller, 1975; Snell, 1983 ; Akkök, 1984 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999; Tavil, 2005).

Bire-bir eğitim yoluyla düzenlenen aile eğitim programları, anne-babalar ile uzmanın bire-bir çalıştığı, uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçlerini öğrenmelerine ve çocuklarına beceri ve kavram öğretmeyi kazanmalarına yönelik olarak planlanan programlardır (Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999). Bu programlar zaman ve ekonomik açıdan pahalı bir uygulama olma özelliğini göstermektedir (Miller, 1975 ; Vuran, 1997 ; Gültekin, 1999).

2.2.2.1.1.2 Programların Uygulandığı Ortama Göre Düzenlenen Aile Eğitim Programları

Aile eğitim programları, Paul (1981) tarafından, uygulandıkları ortama göre eve dayalı, kuruma dayalı, ev ve kuruma dayalı olmak üzere gruplandırılmaktadır (Kargın, 1990 ; Akçamete, 1989 ; Vuran, 1997 ; Gültekin, 1999).

Eve dayalı aile eğitim programları, özellikle erken çocukluk ve okul öncesi dönemde olan ya da ağır derecede yetersizlikten etkilenmiş çocukların ve anne-babalarının eğitilmesine yönelik olarak düzenlenmektedir. Ev öğretmeni rehberliğinde, anne-babayla birlikte çocuğun gereksinimleri belirlenmekte ve bu gereksinimler doğrultusunda anne-babanın çocuğuna beceri, kavram ve uygun davranışları nasıl öğreteceğinin kazandırılması amaçlanmaktadır (Miller, 1975; Snell, 1983 ; Vuran, 1997; Gültekin, 1999; Tavil, 2005). Eve dayalı aile eğitim programlarında; anne-babalara becerileri ve kavramları çocuklarına doğal ortamında kazandırma öğretildiğinden, çocukların öğrenilenlerin doğal ortamlara aktarımı ve genellenmesi daha kolay gerçekleşir. Evde ev öğretmeni ve anne-babaların, çocuğun davranışlarını doğal ortamlarında oluş şekliyle gözleme şansına sahiptir. Böylelikle çocuğun kazandığı becerilerin diğer ortamlara genellenmesi ve kalıcılığının sağlanması kolaylaşır. Ayrıca, anne babaların ve tüm aile bireylerinin öğretim sürecine katılmasının sağlanması ve ev öğretmenin, hem anne-baba hem de çocukla çalıştığı için öğretim programının kolaylıkla bireyselleştirilebilmesinin mümkün olması açısından avantajlıdır (Miller, 1975 ; Snell, 1983 ; Vuran, 1997 ; Gültekin, 1999).

Kuruma dayalı aile eğitim programlarında, ailenin eğitimi, çocuğunun devam ettiği kurum tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlar, resmi eğitim kurumları, özel özel eğitim kurumları ve üniversitelere bağlı özel eğitim merkezleri olabilmektedir (Akçamete, 1989). Kuruma dayalı aile eğitim programlarında, anne-babalara çocuklarına beceri, kavram ve uygun davranışları kazandırmaya yönelik öğretme ve değerlendirme becerileri okul ya da kurum ortamında aile eğitim oturumları yoluyla kazandırılmaya çalışılmaktadır (Tavil, 2005).

Ev ve kuruma dayalı aile eğitim programları, eve ve kuruma dayalı aile eğitim programlarının bir bileşimidir. Öğretmen tarafından kurumda sağlanan eğitim

uygulamalarının, anne-babalar tarafından ev ortamına ve çevreye genellenmesinin sağlanması amaçlanmaktadır (Akçamete, 1989 ; Kargın, 1990; Tavil, 2005). Eve ve kuruma dayalı aile eğitim programları, çocuğa okulda uygulanan programın aynı anda evde de yürütülmesine yönelik genişletilmiş uygulama programları; okulda gerçekleştirilen bir amacın, ortam ve materyal değişikliği ile eve transfer edildiği genelleştirme programları ve okulda üzerinde durulmayan bir becerinin kazandırılması ya da sadece ev ortamında ortaya çıkan uygun olmayan davranışların azaltılmasına yönelik özelleştirilmiş programlar olarak gruplandırılabilir. Programlar, çocuğun bulunduğu okuldaki ev öğretmeni tarafından yürütülmektedir. Ev öğretmeni, gerektiğinde evde anne-baba ve yetersizliği olan çocukla çalışarak programı yürütmektedir. Evde çalışmasını gerektirmeyen durumlarda ise oluşturduğu iletişim dosyası ve telefon görüşmeleri ile anne-babayla iletişim kurmaktadır (Miller, 1975 ; McCarthy, Lund ve Bos, 1989; Tavil, 2005).

2.2.2.1.1.3 Programın Amacına Göre Düzenlenen Aile Eğitim Programları

Aile eğitim programları, anne-babaların uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçlerini kazanmaları ve çocuklarına beceri ve kavramları öğretmeyi kazandırma amaçlarına yönelik olarak planlanabilmektedir (Elksnin ve Elksnin 1991; Varol 1996 ; Gültekin 1999, Tavil 2005).

Yetersizlikten etkilenmiş çocukların, yaşadıkları ortamda bağımsız bir şekilde işlevde bulunmaları için anne-babaların çocuklarına yeni beceri ve kavramları öğretebilmelerine ve onların davranışlarını kontrol etmelerine bağlı olmaktadır. Yetersizlikten etkilenmiş çocuğa sahip anne-babalar, genellikle çocuklarının uygun olmayan davranışlarını kontrol etmekte problem yaşadıklarını belirtmektedirler. Bu nedenle yetersizlikten etkilenmiş çocukların davranışlarını yönetme ve değiştirmek için davranış yönetimi amacıyla aile eğitim programları hazırlanabilir. Davranışçı yaklaşıma dayalı olarak anne-babalara uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçlerinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programları, çoğunlukla anne-babalara uygun olmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi ya da dönüştürülebilir sembol pekiştirme sisteminin kullanımını kazandırma amaçlarına yönelik olarak planlanmaktadır.

Yetersizlikten etkilenmiş çocukların öğrenme ortamlarında ve yaşadıkları çevrede bağımsız şekilde işlevde bulunmaları, onların yaşadıkları ve etkileşimde bulundukları çevrenin beklentileri doğrultusunda beceri ve kavramları kazanmaları ile mümkün olabilmektedir. Aile eğitim programları ile anne-babalara çocuklarına beceri ve kavramları nasıl öğreteceklerinin kazandırılması, yetersizlikten etkilenmiş çocukların daha kısa sürede ve daha çok sayıda beceri ve kavramı kazanmalarına, sürdürmelerine ve genellemelerine hizmet edecektir.

Davranışçı yaklaşıma dayalı olarak, anne-babalara çocuklarına beceri ve kavram öğretmeyi kazandırmaya yönelik aile eğitim programları; eve dayalı ve gruba dayalı olarak gerçekleştirilmektedir (Varol, 1996). Eve dayalı aile eğitim programlarında, öğretmen tarafından yetersizlikten etkilenmiş çocuğun dil, özbakım, bilişsel, sosyal ve psikomotor becerilerdeki düzeyi, anne-babaların varlığında belirlenir, bir sonraki haftaya kadar, çocuğa hangi beceri ya da kavramın öğretilceğine anne-babalarla birlikte karar verilir, öğretmen, anne-babalara, belirlenen becerileri çocuklarına nasıl öğreteceklerini demonstrasyon ile gösterir. Davranışın prova edilmesi yolu ile anne-babaların öğrendiklerini çocuklarına nasıl uyguladıkları öğretmen tarafından gözlenir ve dönüt ve gerekli düzeltmelerde bulunulur, anne-babadan, belirlenen beceri ve kavramları, bir hafta süreyle çocuklarına öğretmeleri istenir, anne-babalara çocuklarına öğretecekleri beceri ve kavramlarla ilgili el kitapları verilir, bir hafta sonra aile ziyaret edilerek, çocukta amaçların gerçekleşip gerçekleşmediği belirlenir ve tekrar bir haftalık plan yapılır (Snell, 1983 ; Varol, 1996 ; Gültekin, 1999; Tavit, 2005).

Bu araştırmada öğretmenlere bire-bir eğitim yoluyla davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve uygulama becerilerini kazandırmaya yönelik hizmet içi eğitim programı düzenlenmiştir.

2.2.2.1.2 Aile Eğitim Programının Hazırlanması

Aile eğitim programı planlanırken öncelikle, anne-babaların gereksinimleri belirlenip, hangi konuya yönelik olarak aile eğitim programının hazırlanacağına karar verilmeli ve ele alınan konunun içerik analizi yapılır. Sonra, programın uygulanması sonucunda anne-babaların kazanmaları beklenen davranışları ifade eden uzun dönemli amaç oluşturulur. Daha sonra bu uzun dönemli amaca ulaşmak için temel amaçlar ve

her birinin gerçekleştirilmesi için gereken alt amaçlar belirlenir. Oluşturulan tüm amaçlar, ölçülebilir ve gözlenebilir anne-baba davranışlarını içermeli ve gerçekleşme ölçütleri belli olmalıdır. Daha sonra belirlenen her bir alt amacın anne-babalara nasıl kazandırılacağını açıklayan öğretim süreçleri yazılmalıdır. Her alt amaç için yazılacak öğretim süreci, sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyaller, sunu ve değerlendirme bölümlerinden oluşturulur (Varol, 2007).

Sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyaller, alt amaca yönelik ve görsel ya da yazılı materyaller olabilir. Mümkün olduğunca video görüntülerinin kullanılması yeğlenmelidir. Öğretim sırasında ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin birbirinden farklı örnekleri içerek şekilde ve alt amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olması gerekmektedir (Varol, 2007).

Sunu, sunuda kullanılacak yöntemi, bu yöntemin nasıl kullanılacağını, doğru ve yanlış tepkilerde ne yapılacağını içermelidir. Her alt amacın sunusunu, alt amacın anne-babalarda gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme izlemelidir. Değerlendirme sonucunda alt amaç gerçekleşmişse, bir sonraki alt amacın öğretimine geçilir. Alt amaç gerçekleşmemişse, amaç gerçekleşinceye kadar sunu tekrarlanır (Varol, 2007).

Aile eğitim programı hazırlandıktan sonra, anne-babaların programın uygulanması sırasında eve gittiklerinde başvurabilecekleri ve aile eğitim oturumlarında üzerinde durulan konuların kısa özetlerini içeren kitapçıklar ya da kısa “Bugün neler öğrendik? gibi” bilgilendirme materyalleri hazırlanmaktadır (Gültekin, 1999; Tavis, 2005; Varol, 2007).

Hazırlanan aile eğitim programının her bir temel amacının içerdiği alt amaç sayısına dayalı olarak, her bir temel amacın gerçekleştirilme süresinin belirlenmesi gerekir. Bir temel amacın ortalama olarak gerçekleştirileceği süreye göre, aile eğitim programının kaç eğitim oturumundan oluşacağı belirlenmelidir (Varol, 2007).

2.2.2.1.2.1 Aile Eğitim Oturumlarının Planlanması

Aile eğitim oturumları planlanırken, ailenin gereksinimleri ve aile eğitim programının amacı doğrultusunda, programın grup ya da bire-bir olarak düzenlenmesine karar verilmelidir. Daha sonrasında oturumların düzenleneceği ortamın belirlenmesi ve oturumların hangi zaman aralığında ve ne kadar sıklıkla yapılacağı anne-babaların görüşleri de dikkate alınarak planlanmalıdır. Yapılan araştırmalar, kuruma dayalı ve grup eğitimi yoluyla düzenlenecek aile eğitim programlarında, oturumların haftada bir kez bir- bir buçuk saatlik olarak planlanabileceğini göstermektedir (Elksnin ve Elksnin, 1991 ; Varol, 1996).

Aile eğitim oturumu planlanırken, oturumun yapılacağı fiziksel ortam düzenlenmelidir. Oturumların düzenleneceği ortamın, öğretimin gerçekleştirilmesine elverişli olması, masaları ve sandalyeleri ile bir konferans salonuna benzer özellikte olmasına dikkat edilmelidir. Oturumlarda, anne-babalar ve uzman yüz yüze bakacak şekilde karşılıklı oturmalı, gerektiğinde uzmanın anne-babalara model olabilmesi için sandalyeler arasında boşluklar bulunmalıdır. Ayrıca, oturumların düzenleneceği yerin gürültüden uzak olması ve ışık düzeninin iyi ayarlanması gereklidir (Varol, 1996; Tavis, 2005; Varol, 2007). Ayrıca uzmanın, hitap edeceği grubun özelliklerini dikkate alarak, sade ve düzgün giyinmesi ve oturumlarda bilimsellikten arınmış doğal ve anlaşılır dil kullanması önemli olmaktadır (Varol, 1996).

2.2.2.1.2.2 Aile Eğitim Oturumlarının Uygulanması

Davranışçı yaklaşıma dayalı olarak uygulanan aile eğitim oturumları ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi bölümlerine yer verilerek uygulanmaktadır.

Ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık bölümü, aile eğitim oturumlarından her birinin ilk basamağını oluşturmaktadır. Bu bölümde, ilk oturum dışında diğer oturumlarda bir önceki oturumda anne-babalarla birlikte üzerinde durulan konunun, anne-babalar tarafından evde uygulanmasına yönelik olarak verilen ödevler üzerinde tartışılmaktadır. Anne-babaların ödev ile ilgili soruları varsa bu sorular

cevaplandırılmakta ve gerekiyorsa açıklamalarda bulunmaktadır. Daha sonra o gün yapılacak olan oturum ile ilgili kısa bilgi verilmektedir (Varol, 1996 ; Gültekin, 1999).

Öğretim süreci bölümü, oturumda üzerinde durulacak konuyla ilgili bilgilerin sözlü sunu, demonstrasyon ya da doğrudan öğretim yöntemiyle sunulmasını içermektedir. Sözlü sunuda; oturumun konusuyla ilgili bilgiler sunulur ve sunulan bilgilere ilişkin sorular sorulur. Demonstrasyon kullanıldığında, davranış ilke ve işlem süreçlerinin nasıl uygulanacağı ya da beceri ve kavramın öğretiminin nasıl yapacağı aile eğitimcisi tarafından bizzat yapılarak ya da film aracılığıyla betimlenerek gösterilir. Doğrudan öğretim yönteminde model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarına yer verilmektedir. Anne- babaya anne baba rolünde olacağı söylenir, çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan biri hazır bulundurulur ya da ebeveynlerden biri çocuk rolünü üstlenir. Öncelikle işlem sürecini uygulamaya yönelik genel kural hatırlatılır, her bir basamakta aileye ne yapacağı sorulur, aile işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir. Daha sonra anne babadan işlem sürecini bağımsız olarak uygulaması istenir. Anne-baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında, betimlenerek ödüllendirilir.

Bu araştırmada, öğretmenlere davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunumuna yönelik olarak doğrudan öğretim yöntemi kullanılarak öğretim yapılmıştır. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunumunda, aile eğitimcisinin daha önce uyguladığı aile eğitim oturumları sırasındaki görüntüleri ile model olunmuş, sonra öğretmenden kavram sunumunu ve işlem sunumunu baba rolündeki kişiye uygulamasına yönelik rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarına yer verilmiştir (Varol, 1996; Gültekin, 1999).

Ödevin verilmesi bölümünde, gerçekleştirilen aile eğitim oturumunda üzerinde durulan konuyla ilgili olarak anne-babanın evde çocuğuyla uygulama yapmasına yönelik olarak ödev verilmektedir. Aile eğitimcisi, anne-babaya ödevin ne olduğu ve nasıl yapılacağına ilişkin açıklamalarda bulunmaktadır. Anne-babalara o günkü oturumla ilgili sorularının olup olmadığı sorularak, o günkü oturuma son verilmektedir (Varol, 1996; Gültekin, 1999; Tavil, 2005).

2.3. ÖĞRETMENLERE YÖNELİK HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, yurtdışında ve ülkemizde hizmet içi eğitim programları ile ilgili yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.3.1.Yurtdışında Özel Eğitim Öğretmenlerine Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Rathel, Drasgow ve Christle (2008), süpervizör performans geri bildirimlerinin, duygusal davranışsal problemi olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin olumlu ve olumsuz iletişim davranışları ve sınıf yönetimi üzerine etkilerini araştırmıştır. Araştırmada, çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, hizmet öncesinde özel eğitim alanında yüksek lisans programında olan iki bayan öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkenini, öğretmenlerin duygusal ve davranış bozukluğu olan öğrencilerle çalışırken sözel ve sözel olmayan olumlu ve olumsuz iletişim davranışlarının düzeyi oluşturmuştur. Araştırmanın bağımsız değişkenini ise uygulama öğretim elemanının öğretmene verdiği ipucu ve performans dönütü oluşturmuştur. Uygulamaya başlamadan önce uygulamacı, her bir denekle bir araya gelerek çalışmanın amacını açıklamıştır. Uygulamacı, öğretmenlere öğrencilerle çalışırken olumlu iletişim davranışları ve ödül kullanmanın yararını açıklamış, kavramların daha iyi anlaşılmasını sağlamak için her bir tanımı tartışmış, açıklamış ve örnekleri içeren tanımların bir kopyasını öğretmenlerle paylaşmıştır. Öğretmenlerin sorularını yanıtlamıştır. Ders anlatımının gerçekleştirildiği her gün, e-mail ile gözlemleri hakkında öğretmenlere geri bildirimde bulunmuştur. Öğretmenlere gönderilen e-mailde, ödüllendirme, düzeltici dönüt verme, doğru tepkileri ödüllendirme ve soruları için e-mail ya da yüz yüze görüşmeyi öneren dört bileşen bulunmaktadır. Öğretmenler, kişisel olarak ya da e-mail yoluyla performans dönütünü aldıklarını bildirmişlerdir. Uygulamacı, pazartesi-perşembe olmak üzere haftada iki gün gözlem yapmıştır. Birinci deneğin gözlemleri grup eğitimi sırasında 8.30-9.30 saatleri arasında, ikinci deneğin gözlemleri 9.30-10.00 saatleri arasında, matematik ve İngilizce dersleri sırasında gerçekleştirilmiştir. Uygulamacı, gözlemler sırasında, sınıfın içine sessizce girmiş ve gruptan uzakta oturmuştur. Gözlemci, öğretmenlerin bir dakika aralıklarla

sözel ve sözel olmayan olumlu ve olumsuz ifadelerinin sıklığını kayıt altına almıştır. Kayıt formu olumlu iletişim, zaman ve olumsuz iletişim olmak üzere üç sütundan oluşmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, ikinci deneğin çoklu başlama düzeyi aşamasında olumlu iletişim davranışının seviyesi, 30 dk'lık oturumda 10-17 arasında tespit edilmiştir. Sağaltım sonrasında olumlu davranışların sıklığında artış, olumsuz davranışların sıklığında ise düşüş meydana gelmiştir. Birinci deneğin başlama düzeyinde olumlu iletişim davranışlarının seviyesinin, 30dk'lık oturumda, 27-41 aralığında olduğu belirlenmiştir. Sağaltım sonrasında olumlu davranışların sıklığında artış, olumsuz davranışların sıklığında ise düşüş meydana gelmiştir. Süpervizörlere yönelik performans geri bildiriminin, öğretmenlerin olumsuz iletişim oranının azalmasına, olumlu iletişim oranının artmasına yardımcı olduğu belirtilmiştir.

Codding, Skowron ve Pace (2005), özel eğitim öğretmenlerine müfredat temelli bilginin okunmasıyla bireyselleştirme, ölçülebilir ve gözlenebilir öğretimsel amaç yazma becerilerini kazandırmada model olma, uygulama ve performansa dönüt vermeyi içeren öğretmen eğitim programının etkisini incelemişlerdir. Araştırmada, denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Bir ilkokulda çalışan üç özel eğitim öğretmeni ve beyin zedelenmesi tanısı almış öğrencilerle çalışılmıştır. Birinci ve üçüncü öğretmen denek, özel eğitimde yüksek lisans derecesine sahiptirler. Bir bireyselleştirilmiş eğitim programında (BEP) ardışık olarak öğretimsel amaçlar belirleme öğretime katılmışlardır. Birinci ve üçüncü öğretmen, iki yıldır bu okulda çalışmış ve daha önceden BEP amaçları oluşturmuşlardır. İkinci öğretmen denek ise okulda altı aydır çalışmaktadır. İkinci öğretmen, öğretimsel amaç yazımıyla ilgili formal bir öğretimden geçmemiştir. Fakat BEP amacı yazmaya yönelik uygulaması vardır.

Başlama düzeyi verileri toplanmadan iki ay öncesinde, tüm öğretmenler müfredat ölçüm verilerinin izlenmesi ve bu verileri kullanarak BEP geliştirmeyle ilgili olarak okulda düzenlenen dört saatlik bir çalışmaya katılmışlardır. Başlama düzeyinde, öğretmenlere bir plan sunulmuştur. Planda, müfredat temelli ölçümleme verileri ile öğrencilerin okuma veri sonuçlarını içeren senaryolar oluşturulmuş (müfredat ölçüm verilerinin yorumlanması için yerleştirilmiş ölçütler, öğrenme oranları) ve standart bir BEP formu sunulmuştur. Öğretmenlerden, öncelikle öğrencilerin performansını BEP

formunun ilgili bölümlerine kaydetmeleri istenmiştir. Daha sonra, öğretmenlerden yıllık amaçları ve bu amaçların gerçekleştirme süresini hesaplamaları istenmiştir.

Uygulama evresinde öğretmenler, ölçülebilir ve gözlenebilir amaçlar yazmak, müfredat temelli ölçümlene sonuçlarına göre tanımlanmış öğrencilerin öğretimsel aşamalarını yorumlamak, yıllık amaçları planlamak, müfredat temelli verilerin işaretlerini kullanmak ve ilerleme aşamalarını belirlemek için eğitilmişlerdir. Haftada üç ayrı oturum oluşturulmuştur. Her bir oturum, bireysel bir şekilde konferans salonunda ortalama 20-30 dk lık sürelerle yapılmıştır. Oturumların yapıldığı zaman diliminde, sınıfta öğrenci başına uygulanan konuşma, psikolojik ve meşguliyet terapilerinin oturumları azaltılmıştır, arada birde oturuma katılan öğretmenlerin yerine başka sınıflardaki öğretmenlerden yardım alınarak, öğretmenlerin programa katılımları için zaman düzenlemesi yapılmıştır.

Öğretmenlere incelemeleri için müfredat programındaki okuma aşamalarıyla ilgili iki farklı sette altı farklı müfredat ölçümlene sonuçlarını içeren benzetilmiş öğrenci performansları (senaryolar) verilmiştir. Senaryo olan müfredat ölçüm verileri, öğretmen eğitimi sırasında kullanılmıştır. Bu aşamada öğretmenlere, beyin özürlü tanıya sahip öğrencilerin okuma sonuçlarına yönelik içerik sunulmuştur. Öğretmen eğitim programında ilk olarak, öğretmenlerin performansları kontrol listesiyle belirlenmiş ve BEP formundaki plan üzerinde performanslarına dönüt verilmiştir. Öğretmenlerin doğru tepkileri ödüllendirilmiş, yanlış tepkilerinde düzeltici dönüt verilmiştir. İkinci durumda araştırmacı, belirlenen 13 aşamanın her biri için model olmuş ve kontrol listesini kullanmıştır. Senaryolar, rastgele bir şekilde başlama düzeyinde kullanılanlar arasından seçilmiştir. Daha sonra öğretmenlere boş bir BEP formatı verilmiş ve BEP formunu doldurmaları istenmiştir. Uygulama sırasında öğretmenler soru sorabilmişler ve anında dönüt sağlanmıştır. Daha sonra, öğretmene yeni bir plan sunulmuştur. Araştırmacı, öğretmene herhangi bir yardımda bulunmamıştır.

Öğretmenlerin aşamaları uygun bir şekilde tanımlayıp tanımlamadıklarına yönelik 13 aşama, araştırmacı tarafından hazırlanmış kontrol listesi ve BEP formunda puanlanmıştır. Sağaltım aşamasında birinci öğretmen % 80 ve daha fazla doğru uygulandığında, oturum yapılmamıştır. İkinci öğretmende çok çabuk seviye değişikliği yaşanmış (% 94), öğretmenin % 100 doğru uyguladığı aşamalarda sağaltım aşamasında

oturumlar yapılmamıştır. Son olarak öğretmen eğitimi, üçüncü öğretmene uygulanmıştır. Üçüncü öğretmende de uygulanan öğretmen eğitimi sonrasında doğruluk yüzdesinin arttığı gözlenmiştir. Süreklilik oturumları, öğretim sonu verilerinin toplanmasından bir hafta sonra yapılmıştır. Süreklilik aşamasında birinci öğretmenin % 98 ve üçüncü öğretmenin % 92 seviyelerinde neredeyse sağaltım aşamasıyla benzer seviyede bulunduğu, ikinci öğretmenin %86 seviyesinde edinimlerini sürdürdüğü, performansında ise güncel öğrenci verilerine dönüldüğünde çok küçük bir düşüş gerçekleştiği görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bulgular, özel eğitim öğretmenlerine yapabildikleri dikkate alınarak sunulan müfredat temelli bilginin okunmasıyla bireyselleştirme, ölçülebilir ve gözlenebilir öğretimsel amaç yazma becerilerini kazandırmada model olma, uygulama ve performansa dönüt vermeyi içeren öğretmen eğitim programının uygulanmasının, öğretmenlerin müfredat ölçüm verilerini kullanarak teknik açıdan yeterli BEP amaçlarını oluşturabilmelerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Matheson ve Shriver (2005), öğrencilerin akademik davranışlar ve yönergeyi yerine getirme davranışlarının artırılmasında, öğretmenlere yönergeleri yerine getirme davranışını ödüllendirme ve etkili yönergeler vermeye yönelik sunulan eğitiminin etkilerini incelemişlerdir. Eğitim, doğrudan davranışsal danışma modeline dayalı konuşma ve yazma/didaktik öğretimi, model olma, uygulama ve öğretmenlere geri dönüt sunulması basamaklarından oluşmaktadır. Araştırmada, denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmaya genel eğitim sınıflarından üç öğrenci ve onların öğretmenleri katılmışlardır. Öğrencilerden ikisi ikinci sınıfa, biri de dördüncü sınıfa devam etmektedir. Okul yöneticisinin görüşleri dikkate alınarak, yönergeye karşı koyma davranışı sergileyen öğrencilere sahip olduğunu bildiren üç öğretmen seçilmiştir. Deneklerin sınıfı, ortalama 23 kişiliktir. Çalışma süresince sınıf ortamında herhangi bir değişiklik oluşmamıştır. Tüm sınıflarda bir öğretmen bulunmaktadır. Öğretim etkinlikleri, öğretim, bağımsız etkinlik ve küçük grup çalışmalarını kapsamaktadır. Araştırma boyunca öğretim etkinliklerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Başlama düzeyinde, her bir öğrenci sınıf ortamında gözlenmiştir. Gözlem öncesinde ve sırasında öğrenciler ile hiçbir iletişim kurulmamıştır.

Araştırmanın birinci bağımlı değişkeni, öğrencilerin akademik davranış ve yönergeyi yerine getirme düzeyi; ikinci bağımlı değişkeni, öğretmenin etkili yönergelerinin etkisiz yönergelerine oranı ve öğretmenin yönergeyi yerine getirme davranışını ödüllendirme düzeyi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenini, öğretmenlere etkili yönergeler vermelerine ve yönergeyi yerine getirme davranışını ödüllendirmeye yönelik sunulan eğitim oluşturmaktadır.

Öğretmenlere, iki oturumluk bir eğitim yapılmıştır. İlk oturumda öğretmenler, etkili yönergeler vermeleri için eğitilmiştir. İkinci oturum, öğretmenlerin öğrencilerin yönergelere uyma davranışlarını ödüllendirmeyi içermektedir. Öğretmenlere, oturum sonunda el kitapçıları verilmiştir. Öğretim oturumlarından sonra, öğretmenlere sınıf içinde kullandıkları etkisiz yönergelerin yazılı bir listesi verilmiştir. Onlardan, kullandıkları bu etkisiz yönergeleri etkili yönergelere dönüştürmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin doğru tepkileri ödüllendirilmiş ve geri dönüt verilmiştir. Yanlış ya da eksik tepkileri için düzeltmede bulunulmuş ve tekrar tepkide bulunmaları istenmiştir. Ayrıca öğretmenlere, gözlem sırasında kaydedilen video görüntüleri izletilmiş ve bu görüntülerde kullandıkları etkili ve etkisiz yönergeleri tanımlamaları istenmiştir. Öğretmen, etkili yönergeleri tanımladığında ödüllendirilmiştir. Etkisiz yönergeleri tanımladığında da, öğretmenden yönergeyi etkili hale getirmesi için ne yapması gerektiği sorulmuştur. Öğretmenin doğru tepkileri ödüllendirilmiştir. Öğretmenlerin etkili verdikleri yönergelerin yüzdesi ve ödüllendirmelerinin sayısı, her gözlem süresince değerlendirilmiştir. Öğretmenler, % 80 ölçütünde etkili yönergeler verme aşamasına geçtiklerinde geri bildirim verilmiştir. Geri bildirim, öğretmene önceki gözlemler boyunca verilen etkili yönergeler yüzdesi ve değiştirilmesi gereken belirli etkisiz yönergeler üzerine yazılı bir rapor halinde verilmiştir. Bu yazılı geribildirim, gözlem süreci başlangıcında öncelikli olarak aktiviteler arası geçiş süresince verilmiştir. Bu basamağın, bağımsızlık ve verimlilik davranışını geliştirmek için bulunan izleme toplantılarını yapılandığı için önemli olduğu düşünülmüştür. Ard arda gelen 2 gözlem gününde % 80 oranında etkili yönergeler verme seviyesine ulaşılan kadar yazılı geribildirim ve sözlü geribildirim verilmiştir. Öğretmenler her bir gözlem günü için yazılı geribildirim almıştır. Eğer etkili yönergeler verme aşamasının başlangıcını izleyen herhangi arda arda gelen 2 gözlem gününde etkili yönergeler verme seviyesi % 80'in altındaysa, etkili yönerge verme seviyesi % 80 oranına ulaşılan kadar öğretmene tekrar yazılı ve sözlü geribildirim verilmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre, öğretmenlerin etkili yönergeler kullanmaları, öğrencilerin akademik davranışları ve yönergeleri yerine getirme davranışının oranında bir artış görülmüştür. Öğretmenlerin etkili yönerge kullanımı ile ödüllendirmenin birlikte kullanımının, öğrencilerin akademik davranışlarının ve yönergeleri yerine getirme davranışının oranında daha fazla artışa yol açtığı gözlenmiştir. Bu çalışma öğretmenlerin yapabildiklerini dikkate alarak sunulan eğitimin, öğretmenlerin etkili yönergeler kullanımlarını ve yönergeleri yerine getirme davranışını ödüllendirmelerini artırdığını göstermiştir.

Sheeler ve Lee (2002), öğretmenlere sınıf ortamında çeşitli öğretme yöntemlerini kullanmayı kazandırmada kablosuz FM dinleme sistemini (BIE) kullanarak anında dönüt vermenin etkisini araştırmışlardır. Araştırmada, denekler arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, üç öğretmen oluşturmuştur. Bu öğretmenlerden ikisinin genel eğitim sertifikası bulunmaktadır ve özel eğitimde çalışma sertifikası almak için çalışmaktadır ve özel eğitim sınıflarında öğretim yapma deneyimleri olmamıştır. Birinci denneğin genel eğitimde 7 yıl, ikinci denneğin ise 6 yıllık deneyimi bulunmaktadır. Üçüncü denneğin ise öğretim yapmaya yönelik herhangi bir sertifikası bulunmamaktadır ve öğretim yapmayla ilgili bir deneyime sahip değildir. Her bir denek, özel eğitimde sertifika programına başlamadan önce başka bir alanda fakülte diploması almışlardır.

Uygulama, özel eğitimde teorik bilgi ve yöntemlerden oluşan 33 kredilik derslerin alınmasından sonra, üç kredilik derecelendirilmiş kurslardan oluşmuştur. Sınıf, 14 haftalık bir dönem için haftada bir gece üniversitedeki bir sınıfta bir araya gelmiştir. Uygulama süresince, öğretmen adaylarına, bir özel öğrenme gereksinimi olan öğrencinin BEP'inde bulunan akademik amaçları kazandırmak için 90 dakikada doğrudan öğretim işlem süreçlerini uygulama öğretilmiştir. Doğrudan öğretim, öğrenci performansının izlendiği ve akademik becerilerle ilgili anında dönüt verildiği, geniş bir içeriği olan, bu içeriğe yeterli zamanın paylaştırıldığı açık ve anlaşılır amaçların bulunduğu bir dizi öğretme davranışları olarak tanımlanmıştır. Doğrudan öğretimde, öğretmen amaç ve materyalleri seçer ve öğretimin hızını kontrol eder. BEP'teki amaçlar, okumanın bütün alanlarından seçilmiştir. İki ve üç no'lu denek, çözümleme becerileri (örneğin, çok heceli sözcüklerde ünlü sesleri sesletme, okuma parçalarını sözlü olarak tekrar etme ve sözcük dağılımını kontrol etmek için okuma kartlarını okuma ve

bunların karışımlarını çözümleme gibi becerileri doğrudan öğretim yöntemiyle kazandırarak yetersizliği olan öğrencilerde okuma akıcılığını arttırma) üzerinde çalışmışlardır. Bir no'lu denek ise öğrencisiyle ünlü seslerin bir kombinasyonu ve karışımları üzerinde çalışmıştır. Öğretmenler, yaşları 9 ila 10 arasında hepsi erkek olan özel gereksinimli öğrencilerle çalışmışlardır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğretmenlerin öğrenme konularını öğretme doğruluğu ve düzeyinden oluşmaktadır. Bunlar, öğretmenin sözle, sözsüz, jestlerle ya da bir nesneyle öğrenciyi tepkiye yönlendirmesi; öğrencinin, öğretmenin tepkiye yönlendirmesinin hemen ardından verdiği doğru ya da yanlış tepkileri; öğretmenin, öğrencinin verdiği doğru tepkiyi pekiştirmesi (Örneğin, öğretmen adayının “iyi” ya da “tamam” demesi.) ya da yanlış düzeltmesidir. Araştırmanın bağımsız değişkenini, danışmanın öğretmene verdiği ipuçları oluşturmuştur. Danışman tarafından verilen ipucu çeşitleri farklı olmasına rağmen, bu ipuçlarının özelliğine göre özel olarak puanlama yapılmamıştır. Örneğin, danışmanın bir öğretmene verdiği ipucu “bir soru sor” ya da “düzeltme yap” şeklinde ise ikisi de ipucu olarak işaretlenmiştir.

Öğretmenler başlama düzeyi evresinde, sınıfında bir öğretim yaptığı sırada veri toplanacağı ile ilgili olarak gözlemciler tarafından bilgilendirilmişlerdir. Başlama düzeyi evresinde veri toplayan kişi ve danışman bütün oturumlarda sınıfta bulunmuşlardır.

Uygulama evresinin her bir oturumunda, danışman sınıfın 5- 15 adım gerisinde öğrencilerin arkasında oturmuştur. Bu, danışmanın öğretimi kesmeden dönüt vermesini sağlayan ve en az zorluk çıkaran bir düzenlemedir. Danışmanın verdiği ipucu ve dönütleri, sadece öğretmen duyabilmektedir. Sınıfların tamamı 20-30 adımdır. Bu da danışmanın, öğrencilerden yeterli uzaklıkta oturmasını sağlamıştır. Uygulama evresinde öğretmen öğretim yaparken, danışman öğrenme konuları ile ilgili bir ve üç kelimeden oluşan ipucu ve dönütler vermiştir. Danışmanın dönütleri, öğrenme konularına odaklanmıştır. Örneğin eğer öğretmen öğrencinin doğru cevabını pekiştirmemişse, danışman radyoya “pekiştir” diyerek fısıldamıştır. Eğer öğrenciler öğretmenin verdiği yönergeye 5 saniye içinde tepki vermezse, danışman “düzeltme yap, soruyu tekrarla” diyerek fısıldamıştır. Eğer öğretmen, ders sırasında konuyla ilgili olmayan bir konuşma yaparsa, danışman, “öğretime devam et ya da bir soru sor” diyerek fısıldamıştır.

Öğretim oturumundan sonra öğretmen ve danışman dersin eleştirisini yapmışlardır. Bunu, ders sırasında verilen dönütlerin açıklaması ya da öğretmene sorular sormak izlemiştir. Bu eleştiri oturumu, tipik olarak 5 dakika sürmüştür ve ders sırasında ipucu verilen belli öğrenme konularına yönelik davranışlara odaklanılmıştır. Böylece danışmanın anında dönütünü içeren öğretmenle etkileşimi (Kablosuz FM yoluyla verilen ipucu) ve ders sonrasında yapılan toplantıdaki öneriler, öğrenme konularının sunumunun nasıl geliştirileceğine ışık tutmuştur.

Bu araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin yapabildikleri dikkate alınarak, kablosuz FM teknolojisi kullanılarak danışman tarafından anında verilen dönütün, öğretmenlerin öğrenme konularını öğretmelerinin doğruluğu ve düzeyini arttırdığını göstermiştir.

Ingham ve Greer (1992), öğretme becerilerindeki performansı artırmada öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasının etkisini ve uygulama sonrasında öğretmenlerin öğretme becerilerindeki sahip oldukları performansı genelleyip genellemediğini araştırmışlardır. Bu araştırmada, ortamlar arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, ağır derecede zihinsel yetersizliğe sahip ya da en azından diğer bir yetersizlik (işitme, görme, otizm vb) grubuna sahip on altı öğrenci ve master derecesi almış dört uygulama öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrenci deneklerin IQ derecesi 8 ile 49 arasındadır. Sekiz öğrenci bakım evinde, ileri yaşta olan altısı bağımsız yaşam evinde yaşıyorlardı. Kalan sekiz öğrenci ise ailesiyle birlikte evde yaşıyorlardı. 16 çocuğun üçü sözel iletişimi kullanıyor, dokuzu işaretle iletişim kuruyor ve dördü ise el hareketlerine ait herhangi bir davranış ya da ses çıkartamıyordu. Hepsi, söz öncesi beceriler, günlük yaşam aktiviteleri, küçük ve büyük motor beceriler, sosyal beceriler ve iletişim becerilerinde eğitim alıyorlardı. Öğrenciler için belirlenen hedef davranışlar, sınıf A için öğrencilerin içinde bulundukları çeşitli sağaltım durumları, baş kontrolünde gelişme, çevresel uyaranlara uygun tepkide bulunma, günlük yaşam aktivitelerinin üstesinden gelme ; sınıf B için temel katılım ve nesne manipule becerileri ve sınıf C için akademik beceriler olarak belirlenmiştir. Öğretmen denekler, yüksek lisans derecesi almışlar ve uygulamanın yürütüldüğü okulda üç ile sekiz yıl arasında öğretmenlik yapmaktadırlar. Başlama düzeyi evresi genel gözlem işlem süreçlerini, sağaltım evresi ise öğretme becerilerindeki performansı artırmada öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılmasını içermektedir.

Uygulama öğretmeni (ilk yazar), ilk üç yıl okul psikoloğu ve müdür yardımcısı olarak ve son dört yıldır müdür olarak olmak üzere yedi yıldır araştırmanın yapıldığı okulda çalışmaktadır. Uygulama öğretim elemanı (ikinci yazar) davranış analizi ve özel eğitim yönetiminde bir doktora eğitim programına kayıtlıdır. Araştırma, öğretme becerilerindeki performansı artırmada, öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılması ve uygulama sonrasında öğretmenlerin öğretme becerilerinde sahip oldukları performansı genellemelerine yönelik iki çalışmadan oluşmaktadır. Her iki çalışma, büyük bir şehrin kırsal kesiminde çoklu yetersizliği olan çocuklar için devlet destekli özel küçük bir okulda yürütülmüştür. Bütün öğretmenler, yılda bir kere oran skalası kullanılarak değerlendirilmektedirler. Bütün öğretmenler, öğrenciler için okul psikoloğu tarafından yazılan ve denetlenen davranış değiştirme projelerini uygulamıştır. Bu programların dışında, öğretmenler kendi tercihlerine göre davranışsal teknikleri kullanmışlardır.

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini, öğretmenlerin yetersizliği olan öğrencilerle çalışma sırasında öğrencilerin doğru ve yanlış tepkileri ve öğretmenlerin öğretme becerilerindeki performansı oluşturmuştur. Araştırmanın bağımsız değişkenini ise öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlem süreci ile dönütün birlikte kullanılması oluşturmuştur. Gözlemler, 10 ile 20 dakika sürmüştür. Sağaltım sürecine, başlama düzeyini izleyen 6. ve 11. günlerde başlanmıştır. Sağaltım evresinin başında uygulama öğretmeni her bir öğretmenle görüşerek, her bir gözlem sonunda öğretmenin bilgi düzeyi ve doğruluğunu ve her bir sınıfta belirlenen sistem olarak gösterilen, detayları öğretmene açıklanan öğrencinin doğru ve yanlış tepkilerinin düzeyini içeren yazılı dönüt bırakacağını açıklamıştır. Bu yazılı dönüte sözel dönüt ve ödül eşlik etmiştir. Birinci çalışmada, haftada bir ya da iki kez gözlem yapılmıştır.

İkinci çalışma için de bütün gün bireysel eğitim için öğretmen tarafından veri toplanması ve buna ek olarak bir haftalık öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlem süreci ve dönüt işlem süreci sırasında öğrencilerde veri toplama süreci bağımsız değişkeni oluşturmuştur. Toplanan veriler, öğretmenlerin tüm eğitim denemeleriyle ilgili doğru ve yanlış tepkileri içermiştir. Öğretmenlere çalışma sırasında bu verilerin puanıyla ilgili sözel ya da görsel bir dönüt verilmemiştir.

Birinci çalışmanın sonuçları, öğretmenlerin öğretmen performans düzeyi doğruluğu (TPRA) gözlemi ve dönüt işlem sürecini kullanmasının sonucunda, öğrencilerin doğru ve yanlış tepkilerine öğretmenin öğretme becerilerindeki performansının değiştiğini göstermiştir. İkinci çalışmanın sonuçları, öğretmen gözlemi olmadığı zaman da öğretmenin öğretme becerilerindeki performans düzeyini, öğrenci tepkilerine genelleştirebildiklerini göstermiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin yanlış tepkilerinin doğru tepkilere dönüşmesinde, öğretmenin yanlış öğretme davranışlarının azalması, doğru öğretme davranışlarının artması, öğrenci davranışının sonucuna uygun davranmaya yönelik eğitimsel denemelerine ilişkin öğretmenlere geri dönüt vermenin etkili olduğunu göstermiştir.

Miller, Harris ve Watanabe (1991), olumsuz öğretmen davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretmen davranışlarını arttırmak için beş haftada iki danışmanlık oturumu uygulamasının etkisini ve danışma işlem süreci kesildikten üç hafta sonra, kazanılan öğretmen davranışlarının sürüp sürmediğini araştırmışlardır. Araştırmada, davranışlar arası çoklu başlama düzeyi deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, Florida üniversitesinde bir yaz uygulamasına başlayan altı öğretmen oluşturmuştur. Bu öğretmenlerin tamamı, önceden öğretim deneyimine sahiptirler. Bu öğretmenlerden dördü, özel eğitimde yüksek lisans programına devam etmektedir ve ikisi ise yeni yüksek lisans derecesi almışlardır.

Araştırmada uygulama öğrencileri, Florida Üniversitesi Çok Disiplinli Teşhis ve Öğretim Programı Yaz Okuluna yerleştirilmiştir. Yaz okulu programı, test alma, cümle yazma ve “paraphrasing” den oluşuyordu. Her bir uygulama öğrencisi, düşük akademik başarıya sahip ilköğretim, orta okul ve lise düzeyindeki zihinsel yetersizliği olan çocuklara üç yöntemden her birini öğretmiştir. Uzman danışmanlığının kullanımı ve grup öğretimini kolaylaştırmak için her bir sınıf için iki öğretmen görevlendirilmiştir. Bu çalışmada, iki ölçü aracı kullanılmıştır. Birincisi, Florida Performans Sistemi (FPMS) ve ikincisi, öğretmen tarafından oluşturulan danışmanlık formudur. Bu FPMS, eğitim yöntemi sırasında elde edilen (bağımlı değişkenler) etkili ve etkisiz öğretmen davranışlarını göstermek (belgelemek) için kullanılmıştır. Danışmanlık formu, iki danışmanlık oturumu sırasında tepkileri kaydetmek ve iletişimi kolaylaştırmak için kullanılmıştır. FPMS, eğitimsel organizasyon ve oluşturulmuş konu başlıklarının sunumu, sözel ve sözel olmayan iletişim, öğrenci kontrolünün yönetimini içeren dört

alana ayrılmış 21 öğretmen davranışını kapsamaktadır. Her bir alan, etkili ve etkisiz öğretmen davranışlarını (hemen eğitime başlar, sınıf çalışmasına öğrencileri katar, özel akademik ödüller verir, gecikir, konuyla ilgili konuşmayı izler, güç kaybeder gibi) kapsar. Sağaltım evresinde uygulama öğretmeni, 15 dakika aralıklarla FPMS gözlemleri yapmıştır. Gözlemciler arası güvenilirlik, iki ayrı sağaltım evresi sırasında hesaplanmıştır. Gözlemciler arası güvenilirlik, %98 ve %81 olarak belirlenmiştir. FPMS gözlem bilgileri, beceri çeşitlerinde öğretmen ilerlemelerinin ortaya çıkarılması için kullanılmıştır. Araştırma süresince iki danışmanlık oturumunda, bir uygulama öğretmeni ve bir çift öğretmen çalışmıştır. Uygulamada izleyen basamaklara yer verilmiştir; uygulama öğretmeni, her bir deneğe dersler hakkında hoşlandıkları şeyleri tanımlamalarını ister. Danışmanlık oturumu yoluyla her bir öğretmenle, onların sözlü olarak söyledikleri ve daha sonra kaydedilen danışmanlık formlarındakileri paylaşmıştır. İkinci basamakta, uygulama öğretim elemanı, her bir öğretmen adayından gelecek derslerdeki olabilecek değişik şeyleri tanımlamalarını istemiştir. Üçüncü basamakta, öğretmenlerle gözlem bilgileri paylaşılmıştır. Dördüncü basamakta, öğretmen adayları bu bilgileri öğreten davranışlarının artması, azalması ve sürmesine karar vermede kullanmışlardır. Beşinci basamakta, öğretmenler değiştirmek için hedefledikleri her bir davranışta danışmanlık için işlem süreçlerini tartışmışlardır. Danışmanlık formlarının kopyaları yapılmış ve öğretmenler arasında değiş tokuş yapılmıştır. Bu durum, her bir öğretmen için hatırlatıcı ipucu olarak hizmet etmiştir. İkinci danışmanlık evresi, yaklaşık bir hafta sürmüştür. Birinci danışmanlık uygulamasında kullanılan süreçlere yer verilmiştir. Uygulama öğrencileri, ikinci danışmanlık oturumunun kolaylaşmasına nazaran daha bağımsız olmuşlardır. Uygulama öğretmeninden daha az yardım almışlardır. Son sağaltım evresi, her bir öğretmenin bir izleme gözleminden oluşmuştur. Bu gözlem, yaz okulundan üç hafta sonra yapılmıştır. Öğretmenler daha önceden gözlem yapılacağından haberdar edilmişlerdir. FPMS formu, öğretmenlerle tekrar gözden geçirilmemiştir ve öğretmenlere gözlenen davranışları ile ilgili ipucu verilmemiştir. Böylece son sağaltım bilgisi, uygulama süresince kazanılan öğretmen davranışlarının genellenmesi ve sürekliliğine yönelik veriler elde edilmiştir. Beş hafta süresince uygulanan iki danışmanlık oturumu FPMS'yle ölçülerek, öğretmen performansının geliştirilmesi için etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca beş hafta süresince uygulanan iki danışmanlık oturumunun uygulanmasından üç hafta sonrada öğretmenler kazandıkları becerileri sürdürmüşlerdir.

2.3.2.Ülkemizde Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Kıldan (2009), yapılandırmacı yaklaşıma göre okulöncesi öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimin, öğretmen-çocuk ve öğretmen-ebeveyn ilişkilerine etkisini araştırmıştır. Araştırmada, ön test-son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, yansız atamayla Kastamonu ilinde bulunan 44 anaokulu-ana sınıfı öğretmeni, 176 okulöncesi eğitime devam eden 4-6 yaş arası çocuk ve 352 (176 anne-176 baba) ebeveyn oluşturmuştur. Öğretmenlerin belirlenmesinde, Kastamonu merkezinde bulunan anaokulu ve anasınıfı öğretmenleriyle görüşmeler yapılmış, hizmet içi eğitim programına katılacak ve kontrol grubunu oluşturacak öğretmenlere karar verilmiştir. Çocuklar ve ebeveynler ise öğretmenlere bağlı olarak deney ve kontrol grubunu oluşturmuşlardır. Araştırmada bilgi toplamak için (a) “Kişisel Bilgi Formu”, (b) “Öğretmen Görüşleri Belirleme Anketi”, (c) “Öğretmen-Çocuk İlişkileri Ölçeği”, (d) “Öğretmen-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği”, (e) “Ebeveyn-Öğretmen İlişkileri Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler kovaryans (ANCOVA) ile analiz edilmiştir.

Programın uygulanması sürecinde, yapılandırmacı yaklaşım içerisinde yer alan 5E öğrenme döngüsü (Giriş, Keşfetme, Açıklama, Genişletme ve Değerlendirme) kullanılmıştır. Eğitim programı, 22 okulöncesi öğretmenine beş haftalık bir sürede, haftada üç oturum olmak üzere 14 oturumda uygulanmıştır. Eğitim programında çağdaş ve etkin öğrenme stratejileri kullanılmış, katılımcıların özellikle aktif olmaları sağlanmıştır. Programda kullanılan öğrenme stratejileri; problem çözme, işbirliğine dayalı öğrenme, eleştirel düşünme, etkin öğrenme, beyin fırtınası, örnek olay incelemesi, dramatizasyon, eğitsel oyunlar, küçük- büyük grup tartışması ve yaratıcı dramadır.

Deney ve kontrol grubundaki katılımcıların demografik özelliklerine göre ölçek puanları arasındaki farkların anlamlılığını test etmede, iki grup söz konusu olduğunda Mann Whitney U testi, üç ya da daha fazla grup olduğunda ise Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları, hizmet içi eğitim programının sonucunda Öğretmen-Çocuk İlişkileri Ölçeği son test ortalama puanları arasında anlamlı farkın olmadığını ($p>.05$), buna karşın hizmet içi eğitim programı sonucunda Öğretmen-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği son test ortalama puanları arasındaki farkın ($p<.05$), Ebeveyn (Anne)-Öğretmen

İlişkileri Ölçeği son test ortalama puanları arasındaki farkın ($p<.01$),Ebeveyn (Baba)-Öğretmen İlişkileri Ölçeği son test ortalama puanları arasındaki farkın ($p<.05$) ve Öğretmen Görüşleri Belirleme Anketi son test ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı oluşturulan hizmet içi eğitimin, öğretmen çocuk ilişkilerine, öğretmen ebeveyn ilişkilerine ve öğretmen görüşlerine etkisi, uygulama öncesi ve sonrasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Annelerin eğitim durumuna göre çocuklarının öğretmenleriyle olan ilişkilerinde uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında deney grubunda bulunan annelerde anlamlı bir farklılık saptanmazken, kontrol grubunda olan annelerde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Babaların eğitim durumuna göre çocuklarının öğretmenleriyle olan ilişkilerinde ise hem deney grubunda hem de kontrol grubunda, uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>.05$).

Vuran ve diğerleri (2003), bir özel özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde uygulanan hizmet içi eğitim programına ilişkin katılımcıların görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelere dayalı olarak toplanmış, elde edilen veriler nitel araştırma modellerinden tümevarım analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmaya kurumda çalışan ve davranış kontrolü ve beceri öğretimi konularında 40 ders saati ve üç haftalık iş başında izleme sürecini kapsayan hizmet içi eğitim kursunu tamamlayan dokuz kişi katılmıştır. Katılımcılardan biri fizyoterapist, biri psikolog, biri çocuk gelişimcisi, biri beden eğitimi öğretmeni, biri seramik öğretmeni, üçü çocuk eğiticisi ve biri usta öğreticidir. Katılımcıların tamamı bayandır ve mesleki deneyim süreleri altı ay ile üç yıl arasında değişmektedir.

Araştırmayı, üç öğretim elemanı yürütmüştür. Öğretim elemanlarından biri, kurumda çalışan personelle bir hafta boyunca yaklaşık birer saat süren görüşmeler ve gözlemler yapmıştır. Görüşmeler ve gözlemler sonucunda, personelin öğrenci davranışlarını kontrol etme ve beceri öğretimi konularında yoğun problemler yaşadıkları belirlenmiş ve kurs programının konularına karar verilmiştir. Kurs programı konuları, davranış kontrolünde; davranışın özelliklerini belirleme, davranış tanımlama, tanım yazma, davranışların artırılması, olumlu pekiştirme, pekiştireç belirleme, pekiştireçlerin geri çekilmesi, sembol pekiştirme, davranışların azaltılması, ayrımlı pekiştirme, sönme, mola, ceza, davranışların doğrudan gözlenmesi, davranışları kayıt etme, grafiklerle

gösterim ve değerlendirmedir. Beceri öğretiminde ise beceri öğretimi için temel kavramlar, beceri analizi, öğretim sırası ve önemi, beceri analizi kaydı, tuvalet öğretimi, artan ipucu ile öğretim, azalan ipucu ile öğretim, aşamalı yardımla öğretim, eş zamanlı ipucu ile öğretim, sabit bekleme süreli öğretim ve değerlendirme olarak belirlenmiştir. Hizmet içi eğitim kursu, 20 işgünü ikişer saatlik çalışma toplantıları şeklinde yürütülmüştür. Çalışma toplantıları rol alma, demonstrasyon, video kayıtlarının incelenmesi yoluyla davranış örneklerinin kayıt edilmesi, katılımcıların not aldıkları ve kayıt ettikleri örneklerin tartışılması şeklinde sürdürülmüştür. Daha sonra her katılımcı, kendi sınıfında bulunan bir öğrenci için davranış değiştirme ve beceri öğretim programı hazırlamıştır. Bu programlar öğretim elemanları tarafından incelenerek dönüt verilmiş ve düzeltilmesi sağlanmıştır. Hazırlanan bu programları, katılımcılar sınıflarında uygulamışlardır. Çalışma toplantılarının tamamlanmasını izleyen üç hafta boyunca, öğretim elemanlarından biri katılımcıları iş başında izleyerek uygulamalarına ilişkin dönütler vermiş ve düzeltmeler yapmıştır.

Çalışmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Veriler, niteliksel araştırma yöntemlerinden tümevarım analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmelerin ses kaydı yapılmıştır. Görüşmeler 10-35 dk arasında sürmüştür. Verilerin analizinde, öncelikle tüm görüşmelerin yazılı dökümanları üçüncü araştırmacı tarafından yapılmış ve ses kayıtları birinci araştırmacı tarafından dinlenerek doğrulanmıştır. Görüşmeler bağlam kayıtları, betimsel bilgiler, betimsel indeks, görüşmeci yorumu ve genel yorum bölümlerinden oluşan bir forma aktarılmıştır. Üç görüşme dosyası yansız olarak seçilerek, birinci ve ikinci araştırmacı tarafından ayrı ayrı forma aktarılmış ve bu dosyalar araştırmacılar tarafından karşılaştırılmıştır. Geri kalan dosyalar, birinci araştırmacı tarafından forma aktarılmıştır. İndekslenen ve yorumlanan tüm veri bölümleri, iki araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak 17 farklı kod kullanılarak kodlanmıştır. Kodlanan tüm veri bölümleri kesilerek, aynı kodu taşıyan veriler bir dosyada toplanmıştır. Bu dosyadan iki kopya oluşturulmuş, her bir dosya birinci ve ikinci araştırmacı tarafından birbirlerinden bağımsız olarak analiz edilerek, ana temalar ve alt temalar oluşturulmuş, tüm temalar iki araştırmacı tarafından karşılaştırılmıştır. Temalar, üçüncü araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilerek on tema elde edilmiştir.

Katılımcıların zihin özürllülere davranış kontrolü ve beceri öğretimi konularının yer aldığı hizmet içi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi sonucunda, özel eğitim kurumunda çalışan katılımcıların eğitim uygulamaları konusunda temel bilgi ve becerilere olan ihtiyaçlarını çevrelerinde bulunan uzmanlardan ve kitaplardan yararlanarak karşılayamadıkları, ihtiyaç duydukları konularda yeterince destek bulamadıklarından önemli sorunlar yaşadıkları ve bu sorunları çözmekte zorlandıkları belirlenmiştir. Katılımcılar düzenlenen hizmet içi eğitim programının büyük ölçüde sorunlarına cevap verdiğini, eğitim uygulamalarının etkililiğini artıracak teknik ve yöntemleri öğrendiklerini ve uyguladıklarını ve programın kendilerine olan katkılarının zihin özürllü çocuklara da yarar sağladığını ifade etmişlerdir.

Işık (2002), uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenlerine kazandırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programı öğretim materyalinin ve uygulamalarına ilişkin dönüt vermenin, öğretmenlerin zihin engelli öğrencilerinin uygun olmayan davranışlarını azaltmalarında ve bu uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını artırmalarında etkili olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmanın deseni, karşılaştırmalı desenler (ABC) grubundan değişen koşullar desenidir. Araştırmanın deneklerini, bir özel özel eğitim kurumunda çalışmakta olan iki çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmeni ile öğretim etkinlikleri içinde uygun olmayan davranışları olan iki zihin engelli öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni, zihin engelli öğrencilerin ders dışı etkinliklerde bulunma davranışı ile bu davranışın uyuşmayan davranışı olan etkinlikle uğraşma düzeyidir. Bu araştırmanın bağımsız değişkeni ise uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem süreci öğretim materyalinin uygulanması ve öğretmenlerin uygulamalarına ilişkin dönüt verme oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında anekdot kaydı, kısmi aralıklı zaman örnekleme davranış kayıt formu ve tüm süre kayıt formu kullanılmıştır.

Başlama düzeyi evresinde (A evresi), deneklerin uygun olmayan davranışları olağan koşullarda 5 gün süreyle uygulamacı tarafından kamerayla kayıt edilmiştir. Başlama düzeyi verileri toplandıktan sonra, öğretmenlere kurum içerisinde dört oturumda uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programı öğretim materyali uygulanmıştır. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik

uygulanan hizmet içi eğitim programı öğretim materyalinin öğretim süreci sonunda öğretmenler, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uygulamışlardır. Bu evre, araştırmanın (B) evresini oluşturmuştur. Öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uyguladıkları 5 günlük birinci uygulama evresi, uygulamacı tarafından kamera ile kayıt edilmiştir. Öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uygulamalarına (B evresi) yönelik veriler toplandıktan sonra, öğretmenlere kurum içinde, uygulamalarına ilişkin bir tek dönüt oturumu yapılmıştır. Uygulamalarına yönelik dönüt oturumu sonunda öğretmenler öğrencilerine, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uygulamışlardır. Bu evre, araştırmanın (C) evresini oluşturmuştur. Her iki uygulama evresinde de öğretmenlere uygulamacı tarafından dönüt ve düzeltmelerde bulunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programı öğretim materyalinin uygulanması sonucunda, öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uyguladığı birinci uygulama evresinde (B evresi), zihin engelli öğrencilerin uygun olmayan davranışlarını azaltmada ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını artırmada etkili olduğu, öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uyguladığı birinci uygulama evresine ve uygulamalarına ilişkin dönüt vermenin birbirini izleyerek uygulamasının (C evresi), zihin engelli öğrencilerin uygun olmayan davranışlarını azaltmada ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını artırmada etkili olduğu izlenimi edinilmiştir.

Şabanova (2000), özbakım ve ev içi becerileri öğretim programını tamamlayan çocuk eğitimcilerinin gerçekleştirdiği beceri öğretim çalışmalarının, zihin engelli çocukların özbakım ve ev içi becerilerini öğrenmelerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, beceriler arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, Eskişehir ilinde özel bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde çalışan üç çocuk eğitimcisi ve sınıflarında eğitim gören üç öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenini, Cavkaytar (1999) tarafından geliştirilen Özbakım ve Ev İçi Becerileri Öğretim Programının uygulanmasını tamamlayan çocuk eğiticileri tarafından, zihin engelli çocuklara özbakım ve ev içi becerilerinin öğretimi oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkenini ise zihin engelli çocukların özbakım ve ev içi becerilerindeki düzeyleri oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanmasında; başlama, yoklama ve izleme verileri kayıt formları, öğretim süreci verileri kayıt formu ve öğretmen davranışları kayıt formu kullanılmıştır. Başlama düzeyi, yoklama ve izleme verileri, araştırmacı tarafından veri kayıt formlarına kaydedilmiştir. Öğretim süreci verileri, eğitim programında öngörüldüğü şekilde, çocuk eğiticileri tarafından öğretim süreci verileri kayıt formlarına kaydedilmiştir.

Çocuk eğiticilerini zihin engelli öğrencilere özbakım ve ev içi becerilerini öğretmede yeterli duruma getirmek amacıyla, programda eğitici toplantılar, örnek uygulamalar ve gerektiğinde yüz yüze görüşme süreçlerine yer verilmiştir. Bu sürecin uygulanmasında, program amaçları doğrultusunda Özbakım ve Ev İçi Becerilerinin Öğretimi El Kitabı esas alınmıştır.

Deney süreci, eğitici toplantılarla başlamıştır. Her toplantı, yaklaşık bir saat sürmüştür. Toplam üç toplantı yapılmıştır. Toplantı sonrasında değerlendirmeye yer verilmiştir. Toplantı sırasında ödev verilmiştir. Her bir toplantı sonunda yapılan değerlendirmelere göre en az % 80 başarı gösteren çocuk eğiticiyle, bir sonraki çalışmaya yer verilmiştir. Eğitici toplantılar tamamlandıktan sonra, uygulama hazırlıklarını tamamlayan çocuk eğiticileriyle örnek uygulama yapılmıştır. Örnek uygulamada, çocuk eğiticileri araştırmacı gözetiminde örnek beceri öğretimi yapmışlardır. Örnek uygulama sırasında çocuk eğiticisinin takıldığı, durakladığı ya da yanlış yaptığı durumda araştırmacı tarafından müdahale gerektiğinde, yardım ve dönüt sağlanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, çocuk eğiticileri örnek uygulamadaki amaçlarda yeterli duruma geldikten sonra, araştırmacı tarafından çocuklara öğretilcek becerilerin başlama düzeyi verileri toplanmıştır. Başlama düzeyi verileri elde edildiğinde, çocuk eğiticileri beceri öğretimine başlamıştır. Her beceri öğretiminden sonra yoklama verileri, araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. Bütün becerilerin öğretimi tamamlandıktan sonra, izleme verileri alınmıştır. Bu çalışmalarda

her çocuk eğiticisi, öğrencisine üçer beceri öğretmiştir. Beceri öğretimi sırasında bazı çalışmalara araştırmacı da katılarak, çocuk eğitimcilerinin davranışlarını öğretmen davranışları kayıt formuna kaydetmiştir. Bu verilerle, araştırmanın uygulama güvenilirliği belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları, özbakım ve ev içi becerileri öğretimi programını tamamlayan çocuk eğitimcilerinin yaptıkları öğretim uygulaması sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin ele alınan becerilerin beceri basamaklarını bağımsız olarak gerçekleştirdikleri görülmüştür. Araştırmada, öğretimden önce alınan yoklama verilerinin başlama düzeyi verileri ile tutarlı olduğu, öğretimden sonra alınan yoklama verileri ile izleme verilerinin, öğretim sonundaki verilerle tutarlılık gösterdiği görülmüştür.

2.4.AİLE EĞİTİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, yurtdışında ve ülkemizde aile eğitim programları ile ilgili yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.4.1.Yurtdışında Aile Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Knapp ve Deluty (1989), davranışçı yaklaşıma dayalı iki aile eğitim programından hangisinin daha etkili olduğunu araştırmışlardır. Araştırmanın deneklerini, orta sosyo ekonomik düzeye sahip 22 aile ile düşük sosyo ekonomik düzeye sahip 18 aile oluşturmuştur. Birinci aile eğitim programı, rol alma tekniğine dayalıdır. Bu aile eğitim programında; beceri öğretimi, mola, yönergeler, eleştirmeme, ödüllendirme ve olumlu davranışa dikkat etme süreçleri ele alınmıştır. Karşılaşılan güçlükler, davranış yönetimi ilkeleri çerçevesinde ailelerle tartışılmıştır. Becerilerden her birinin anlatımı sırasında, bir çocuk ile aile eğitimcisinin rol aldığı durumlarda tekniklerin uygulamalı olarak ailelere gösterildiği, gruptaki üyelerin yine bir çocuğun katılımı ile yöntemleri denedikleri ve aile eğitimcisinin onlara doğru yapıp yapmadıklarına ilişkin dönüt verdiği belirtilmiştir. İkinci aile eğitim programında; davranış yönetimi teknikleri sözel olarak sunulmuş ve teknikler üzerinde sözlü olarak

tartışılmıştır. Bu program kapsamında, küçük el kitapları okunup tartışılmış, sözlü olarak sorular sorulup yanıtlanmış ve evdeki bazı uygulamalarla ilgili olarak ailelere ödev verilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre, her iki programda, eğitim öncesi ve sonrasına göre anne ve çocuk davranışlarında anlamlı bir farklılık sağlamış, ancak birbirlerine göre daha etkili bulunmamışlardır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, özellikle belirgin davranış problemlerinin çözümünde, davranışçı tekniklere dayalı vak'a incelemelerinin ailelerin davranış değişikliklerini, duygularını ve değişen tepkilerini tartışabilmesi ve pratik anlamda uygulanabilir teknikleri öğrenmelerinde etkili olduğu vurgulanmıştır.

Mokuau ve Manos (1989), anne-baba eğitiminde Davranışçı Model'in kullanıldığı çalışmalarında, anne-baba ile çocuk ilişkilerini geliştirme üzerinde odaklanmış ve anne-babaya çocukları ile olumlu davranış değiştirme süreçlerini kullanma becerilerini öğretmeyi ve sıkça kullandıkları ceza ile kontrol yöntemlerini azaltmayı amaçlamışlardır. Aile eğitim programının içeriğinde, etiketlenmemiş ödül kullanımı, etiketlenmiş ödül kullanımı, betimleyici ifadelerin kullanımı, fiziksel ilişki kurma, doğrudan yönergeler sunma, alternatifli sorular sorma becerilerinin öğretimi bulunmaktadır. Araştırma kapsamına alınan çocuk ve ailesi, 10 hafta boyunca haftada bir saat, laboratuvar olarak hazırlanan oyun odasına alınmıştır. Çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama, başlama düzeyi evresi, ikinci aşama sağaltım evresi, üçüncü aşama ise son değerlendirme evresidir. Sağaltım aşamasında aile eğitimcisi, aileye video ile dönüt verme, rol oynama, kişisel veri toplama, model olma, yönergeler, ilerlemeyi gösteren grafiklerle dönüt verme tekniklerini kullanmıştır. Anne-baba eleştirel yorumlar yaptığında ise görmezden gelmeleri söylenmiş, ailenin göstermiş olduğu bu tepkileri kullanması uygun şekilde engellenmiş, uygun olmayan yorumlara olası alternatif cevaplar vermesi istenmiştir. Üçüncü aşama, başlama düzeyi değerlendirmesi koşullarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, hem anne hem de babanın etiketlenmiş ödül kullanımı ve betimleyici ifadeler kullanmalarında, başlama düzeyine göre önemli ilerlemeler sağladıklarını göstermektedir. Çalışmada, anne-babanın ödül kullanımının sıfır düzeyinden, 1.8 düzeyine çıktığı belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarında, anne-babanın sözlü ve yazılı ifadelerinde olumlu davranış değiştirme süreçlerini öğrendikten sonra, gerek oyun sırasında gerekse yaşantılarının diğer bölümlerinde, çocuklarından yapamadığı değil yapabildiği beceri ve davranışları beklemeye başladıklarını, onların olumlu davranışlarına dikkat ettiklerini, anne-

babaların ödül kullanma davranışlarının arttığını ve bunun kendileri ve çocukları için olumlu sonuçlara yol açtığını, öğrendiklerinin kalıcı bir başarı sağladığını ve eleştiri yorumlarının sayısında önemli bir azalma olduğunu, çocukları ile fiziksel ilişki kurmada ise artış olduğunu belirttikleri ifade edilmektedir.

Friman ve Altman (1990), kendi başına yürüyeabilen, özbakım becerilerinde düşük performansa sahip, işlevsel konuşması olmayan ağır derecede zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bir çocuğun sandalyeden kalkma, önündeki materyalleri dişleme ve atma davranışlarını, anne-babalara uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırarak azaltmayı amaçlamışlardır. Araştırmada, ABAB deseni kullanılmıştır. Araştırma, hastane okulunun video çekimine elverişli ve gözlem aynasının bulunduğu boş bir odasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, anne-babalardan, araştırmacı tarafından geliştirilen sağaltım programını çocuğa uygulaması istenmiştir. Anne-babalara çocuğu oturtmaları, bir etkinlikle meşgul etmeleri ve pekiştireçleri vermeleri için yönergeler verilmiştir. Tüm oturumlar video kamera ile kayıt edilmiş ve davranışların oluşum yüzdesi çıkartılmıştır. Sağaltım süresince, anne-babalar belirlenmiş zaman aralığında, çocuğun sandalyede oturmasını pekiştirmişlerdir. Pekiştirecin verildiği aralıklar, 28. ve 29. oturumlara kadar 10 saniye ile sınırlıyken, 30. oturum sırasında aralık 20 saniyeyi bulacak şekilde desenlenmiştir. Araştırma sonucunda, anne-babalar tarafından uygulanan sağaltım programının, uygun olmayan davranışın azalmasına ve uyuşmayan davranışların ise artmasına yol açtığı belirtilmiştir.

Feldman (1993), zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların annelerine eve dayalı aile eğitim programını uygulamanın, çocukların dil gelişimine olan etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma, deney ve kontrol grubu oluşturularak desenlenmiştir. Deney grubunun deneklerini, 4-28 aylık zihinsel yetersizlikten etkilenmiş 28 çocuk ve annesi, kontrol grubunun deneklerini ise 4-46 aylık normal olarak ifade edilen 38 çocuk ve annesi oluşturmuştur. Araştırmada öncelikle, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuğa sahip 28 annenin çocukları ile normal olarak ifade edilen aynı yaşlardaki 26 çocuk karşılaştırılarak, anne-çocuk etkileşimi ve dil gelişimleri açısından farklılıkları belirlenmiştir. Daha sonra, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuğu olan 28 anne, çocuk yaşlarına göre kendi aralarında çift olarak eşlenmiş ve rastgele olarak aile eğitim programı grubuna ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Aile eğitim programı grubu üyelerine, eve dayalı aile eğitim programı uygulanmıştır.

Her aile eğitim oturumu, haftada bir kere deneklerin evinde, çocukların oyun oynama etkinliklerine yer verildiği zaman diliminde, 60 dakikalık oturumlar şeklinde düzenlenmiştir. Bu sürenin 10 dakikasında, eğitim oturumu düzenlenmiş ve geriye kalan sürede çeşitli konularda öneri ve destekleyici bilgiler aktarılmıştır. Aile eğitim programının uygulandığı 14 aileden sekiz aile için eğitim oturumları, taklit etme becerilerinin, övücü sözler ve baş okşama gibi dokunsal ödüllerin uygulanmasının öğretimine ilişkin düzenlenmiştir. Diğer altı aile için bu sıra, taklit etme becerileri ve sözel ödüllerin uygulanmasının öğretilmesine yönelik planlanmıştır. Ayrıca uzmanlar, çocuklarının gelişim düzeyine uygun oyunlar üzerinde önerilerde bulunmuş ve oyuncaklar geçici olarak temin edilmiştir. Oturumlar, sunu, demonstrasyon ve davranışın prova edilmesi bölümlerinden oluşmuştur. Aile eğitim programının uygulanmasından sonra öncelikle deney grubunu oluşturan aile eğitim grubu ile kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Bunun sonucunda kontrol grubuna, aile eğitim programına katılmaları için öneride bulunulmuş ve kabul eden sekiz aileye aile eğitim programı uygulanmıştır. Daha sonra, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların oluşturduğu deney grubu ile normal olarak ifade edilen çocukların oluşturduğu kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Araştırma sonunda, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların anne-babalarına uygulanan aile eğitim programının, annelerin çocuklarıyla daha istekli çalışmalarına yol açtığı, pekiştirici etkileşimlerde bulunmalarının arttığı ve bebeklerin dil performanslarında önemli gelişmeler sağlandığı belirtilmiştir. Aile eğitim programının uygulandığı deney grubundaki zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların, kontrol grubundaki çocuklara göre ilk kelimelerini daha erken konuştukları belirlenmiştir.

2.4.2.Ülkemizde Aile Eğitim Programları İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Sucuoğlu, Küçüker ve Kanık (1993), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Birimi'ne devam eden özürlü çocukların anne-babalarının, çocuklarının eğitime katılmalarını sağlamak için yaptıkları çalışmada, bu gereksinimi karşılamak amacıyla, davranışçı yaklaşımı esas alan yapılandırılmış anne-baba eğitimi programının etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın verileri “program öncesi değerlendirme formu”, “içerik değerlendirme formu”, “program sonrası değerlendirme formu” kullanılarak görüşme ve gözlem tekniğine yer verilerek

toplanmıştır. Araştırmaya, Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Biriminde yapılan çalışmaların birinci haftasında 11 aile, ikinci haftasında ise 7 aile katılmıştır. Çalışmaya uygulamacı olarak; bir öğretim görevlisi (Çocuk Gelişimi Eğitimi Uzmanı), bir uzman (Klinik Psikolog) ve bir araştırma görevlisi (Klinik Psikolog) katılmıştır. Üçer saatlik dört oturumdan oluşan “Anne-Baba Eğitimi” programının ilk bölümü “temel becerilerin kazandırılması” olarak planlanmıştır. İkinci bölümde; problem davranışın tanımlanması, problem davranışların ortaya çıktığı ortamların ve davranış sonucunda çocuğun çevreden aldığı tepkilerin gözlenmesi ve belirlenmesi amaçlanmıştır. Program, anne-babaların konuyu daha iyi anlayabilmeleri, tartışılan konuları kendi çocukları için genelleyeabilmeleri amacıyla çeşitli ödevleri içermektedir. Sonuçlar, uygulama öncesi ve uygulama sonrası toplanan bilgilerden elde edilmiştir. Anne-babaların hepsi çocuklarına daha fazla yardımcı olabilmek, bilinçli bir şekilde eğitimine katılabilmek ve varolan sorunları en aza indirmek amacıyla bu programa katıldıklarını ve programın beklentilerini karşıladığını ifade etmişlerdir.

Gültekin (1999), uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecine ilişkin aile eğitim programının uygulanması sonucunda, annelerin çocuklarının uygun olmayan davranışlarının (yönergeye karşı koyma ve gezinme) uyuşmayan davranışlarını ayrımlı pekiştirmesinin, çocukların uygun olmayan davranışlarının azalmasına yol açıp açmadığını, ikinci olarak da, annelerin çocuklarının uygun olmayan davranışlarının uyuşmayan davranışlarını (yönergeyi yerine getirme ve bir etkinlikle ilgilenme) ayrımlı pekiştirmelerinin, çocukların uygun olmayan davranışlarının uyuşmayan davranışlarının artmasına yol açıp açmadığının belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmada, AB deseni kullanılmış ve araştırmada elde edilen verilerin analizinde grafiksel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, 1998-1999 öğretim yılında özel özel eğitim merkezinde bireysel eğitim almakta olan 21 öğrenciden iki öğrenci ve anneleri oluşturmuştur. Araştırmanın başlama düzeyi evresinde, araştırmacı tarafından bir no’lu denek sekiz gün, iki no’lu denek on gün kamera ile gözlenerek, her iki deneğin uygun olmayan davranışları ve bu davranışların uyuşmayan davranışlarının başlama düzeyi verileri elde edilmiştir. Daha sonra, her bir deneğin annesine, ev ortamında beş gün süresince “uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programı” uygulanmıştır. Uygulanan aile eğitim programı sonunda, her iki deneğin annesi tarafından 11 gün boyunca uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem süreci uygulanmıştır. Bu süre içinde,

araştırmacı tarafından kamera ile sürekli kayıt yapılarak, araştırmanın uygulama evresi oluşturulmuş ve uygulama evresi verileri elde edilmiştir. Araştırma bulguları, aile eğitim programı uygulanması sonucunda, annelerin çocuklarına uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini uygulamalarının, birbirinden farklı uygun olmayan davranışların azalmasına ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının artmasına yol açtığı izlenimini vermektedir.

Birkan (2002), çalışmasında ailelere sunulan Küçük Adımlar Kursu'nun, annelerin Küçük Adımlar Gelişimsel Geriliği Olan Çocuklara Yönelik Erken Eğitim Programı'nı uygulama becerilerini kazanmalarına etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Küçük Adımlar Kursunun etkililiğini belirlemek için, davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın deneklerini, çocuklarında gelişim geriliği olan biri lise, üçü ilkokul mezunu dört anne oluşturmuştur. Annelerin Küçük Adımlar Programı'nı uygulama becerilerinin nasıl uygulandığını öğrenmelerini sağlamak üzere düzenlenen Küçük Adımlar Kursu'nun hazırlık aşamasında, iki gün süreyle annelere Küçük Adımlar Programı, programda yer alan kavramlar, çocuklarda görülebilecek olası davranış sorunları ve bunlarla başa çıkma yolları hakkında bilgi verilmiştir. Küçük Adımlar Kursu'nun ikinci aşamasında ise deneklerin Küçük Adımlar Programı'nı kullanarak değerlendirme yapmayı, öğretim programı hazırlamayı ve öğretim sunmayı öğrenmelerine yönelik çalışmalar, dört hafta süreyle deneklerin evlerinde yürütülmüştür. Bu aşamada araştırmacı, her hafta içi her gün birer kere ev ziyareti yaparak annelerle çalışmıştır. Küçük Adımlar Programını uygulama becerileri her anneye bilgi verme, model olma, birlikte yapma ve bağımsız yapma yöntemiyle öğretilmiştir. Her anneye önce değerlendirme yapma, sonra öğretim programı hazırlama, son olarak ise öğretim yapma becerileri öğretilmiştir. Araştırmanın sonunda, her annenin Küçük Adımlar Programını uygulama becerilerini %100 düzeyinde sergiledikleri belirlenmiştir. Son yoklama evresinden sonra 1., 4. ve 5. haftalar ile 8. ayda izleme verisi toplanmıştır. İzleme verilerinin analizi sonunda, annelerin öğrendikleri becerileri sürdürdükleri sonucuna varılmıştır.

Tavil (2005), Davranış Denetimi Aile Eğitim Programı'nın, annelerin, ev ortamına uygun olmayan davranışları kontrol etmek için gerekli kavram ve işlem süreçlerini kazanmalarına yol açıp açmadığını ve aile eğitim programının uygulanması sonucunda kavram ve işlem süreçlerini kazanan annelerin, kazandığı kavram ve işlem

süreçlerini kullanarak çocukların ev ortamına uygun olmayan davranışını azaltıp azaltmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, AB Deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, özel bir özel eğitim merkezine devam eden zihinsel yetersizlikten etkilenmiş ve uygun olmayan davranışı olan çocuğa sahip altı anne ve bu annelerden aile eğitim programının uygulanması sonucunda davranışları kontrol etmek için gerekli kavram ve işlem süreçlerini kazanan ve evde kamera çekimi için gönüllü olan bir anne ve çocuğu oluşturmuştur. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için aile görüşme formu, scatter plat kaydı, anekdot kaydı, video kamera, televizyon, hedef davranış kayıt formu, pekiştireç belirleme formu, kavramlara ilişkin ölçüt bağımlı ölçü aracı ve işlemlere ilişkin ölçüt bağımlı ölçü aracı kullanılmıştır. Araştırmanın deney sürecinde, geliştirilen aile eğitim programının uygulanması öncesinde, araştırma kapsamına dahil edilen altı annenin, araştırmada kazanmaları amaçlanan kavram ve işlem süreçlerinde başlama düzeyleri üç ayrı oturumda belirlenmiştir (A). Annelerin başlama düzeylerinin belirlenmesinin ardından, gruba altı oturumluk aile eğitim programı uygulanmıştır (B). Davranış Denetimi Aile Eğitim Programının uygulanması sonunda, anneler, davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, uyuşmayan davranış, ödül, görmezden gelme ve uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi kavramlarının ve ödül kullanma, görmezden gelme ve uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem süreçlerinin alt amaçlarının hepsini gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulguları, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programı'nın, ele alınan kavram ve işlem süreçlerinin kazanılmasına yol açtığı izlenimini vermektedir. Aile eğitim programının tamamlanmasından sonra, davranışları kontrol etmek için gerekli kavram ve işlem süreçlerini kazanan ve evde kamera çekimi için gönüllü olan bir annenin çocuğunun ev ortamına uygun olmayan davranışının ve bu davranışın uyuşmayan davranışının başlama düzeyi belirlenmiştir. Başlama düzeyi verilerinin belirlenmesinin ardından, anne programda kazandığı kavram ve işlem süreçlerini kullanarak sağaltım programını uygulamıştır. Annenin, aile eğitim programıyla kazandığı kavram ve işlem süreçlerini kullanarak, çocuğun yayılarak okuma yazma davranışını azaltabildiği ve çocuğun yayılarak okuma yazma davranışının uyuşmayan davranışı olan dik oturarak okuma yazma davranışını arttırabildiği belirtilmiştir.

Diler Sönmez (2008), geliştirdiği “Eve Dayalı Gündüz Tuvalet Kontrolü Aile Eğitimi Programı'nın”, annelerin kurulum kaydı tutma ile tuvalet kontrolü kazandırma becerisini kazanmalarına, çocukların ise gündüz tuvalet kontrolünü kazanmalarına yol

açıp açmadığını araştırmış ve programı, uygulama güvenilirliği ve sosyal geçerlik açılarından değerlendirmiştir. Araştırmada, AB Deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, Gülsav Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine devam eden 3 çocuk ile onların anneleri oluşturmuştur. Araştırma verileri, kaba değerlendirme formu, aile görüşme formu, kurulum süresi kaydı tutma becerisi ölçü aracı, gündüz tuvalet kontrolünü kazandırma becerisi ölçü aracı, kurulum süresi kayıt formu, uygulama güvenilirliği formları ve sosyal geçerlik formu ile toplanmıştır. Tümüyle ev ortamında yapılan araştırmanın deney sürecinde, ilk olarak annelere kurulum süresi kaydı tutma becerisi kazandırılmıştır. Ardından anneler, kurulum süresi kayıtlarını tutmuşlardır. Daha sonra annelere, tuvalet kontrolü kazandırma becerisi kazandırılmıştır. Anneler bu beceriyi kullanarak, çocuklarına tuvalet kontrolünü kazandırmışlardır. Araştırma sonunda elde edilen bulgular, “Eve Dayalı Gündüz Tuvalet Kontrolü Aile Eğitimi Programı”nın uygulanması, araştırma kapsamına dahil edilen annelerin, kurulum kaydı tutma ve tuvalet kontrolü kazandırma becerilerinin alt amaçlarını gerçekleştirmesine; “Eve Dayalı Gündüz Tuvalet Kontrolü Aile Eğitimi Programı”nın amaçlarını gerçekleştiren annelerin, çocuklarına tuvalet kontrolü eğitimi uygulaması, çocukların tümünün gündüz tuvalet kontrolünü kazanmasına ve çocukların kazandıkları tuvalet kontrolü becerisini, uygulamadan 3, 10 ve 17 gün sonra sürdürmelerine yol açtığını göstermiştir. Ayrıca “Eve Dayalı Gündüz Tuvalet Kontrolü Aile Eğitimi Programı”, uygulama güvenilirliği ve sosyal geçerlik açısından değerlendirildiğinde, programın uygulama açısından güvenilir ve sosyal açıdan geçerli bir program olduğu belirlenmiştir.

Yakın (2009), aile eğitiminin, sınırlı ifade edici dil becerileri olan zihinsel engelli çocuklara sahip annelerin Doğal Dil Sağaltım Tekniklerini kullanmalarında, teknikleri ev ortamına genellemelerinde ve tekniklerin öğretimi tamamlandıktan iki ile dört hafta sonra tekniklerin tümünü aynı etkinlik üzerinde kullanmalarında etkililiğinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmada, davranışlar arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın denekleri, Kocaeli Gebze Eğitim Uygulama Okulu ve İş Okulu birinci sınıfına devam eden, sınırlı ifade edici dil becerisine sahip zihinsel yetersizlikten etkilenmiş iki öğrenci ve anneleridir. Araştırmada annelere, Doğal Dil Sağaltım Tekniklerini kullanmayı öğretmek amacı ile aile eğitim programı geliştirilmiştir. Aile eğitim programı; bilgilendirme, tekniğin örneklendirilmesi, tekniğin öneminin tartışılması ve uygulama bölümlerinden oluşmaktadır. Uygulama bölümü

model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Deney süreci, her anneye altı aşamada uygulanmıştır. Bunlar; başlama düzeyi, genelleme başlama düzeyi, aile eğitim programının uygulanması, program sonu değerlendirme, program sonu genelleme ve tekniklerin tümünü aynı etkinlik üzerinde kullanma oturumlarıdır. İlk olarak “Model” tekniği, ikinci olarak “Genişletme” tekniği, üçüncü olarak “Tepki Gösterme ve Model Olma” tekniği aile eğitim programı ile annelere bire bir olarak öğretilmiştir. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için aile eğitim programı uygulanmadan önce ve sonra, oyun ortamında anne-çocuk etkileşimi video kamera ile kayıt edilmiştir. Annelerin Doğal Dil Sağaltım Tekniklerini kullanma sıklıklarını belirlemek amacı ile veri toplama formu kullanılarak verilerin dökümü yapılmıştır. Aynı şekilde genelleme verileri, çocukların evinde rutin etkinlikler sırasında toplanmıştır. Annelerin, tekniklerin öğretimi tamamlandıktan iki ile dört hafta sonra tekniklerin tümünü aynı etkinlik üzerinde kullanmalarına ilişkin verilerin toplanmasının ardından, annelere sosyal geçerlik formu uygulanmış ve sosyal geçerlik verileri elde edilmiştir. Sonuç olarak; aile eğitim programı, sınırlı ifade edici dil becerileri olan zihinsel engelli çocuklara sahip annelerin Doğal Dil Sağaltım Tekniklerinden Model, Genişletme ve Tepki Gösterme-Model Olma tekniklerini kullanmalarında, teknikleri ev ortamına genellemelerinde ve tekniklerin öğretimi tamamlandıktan iki ile dört hafta sonra tekniklerin tümünü aynı etkinlik üzerinde kullanmalarında etkili olmuştur.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın deseni, denekler ve seçimi, araştırmada kullanılan bilgi toplama araçları ve geliştirilmesi, hizmet içi eğitim programı ve geliştirilmesi, ortam ve materyaller, deney süreci ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA DESENİ

Bu araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden “denekler arası çoklu yoklama deseni”dir.

Bu bölümde denekler arası çoklu yoklama deseni, denekler arası çoklu yoklama deseninde verilerin analizi, denekler arası çoklu yoklama deseninde grafiğin yorumu, denekler arası çoklu yoklama deseninde deneysel kontrolü sağlama ve denekler arası çoklu yoklama deseninin araştırmada nasıl kullanıldığına yer verilmiştir.

3.1.1.Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseni

Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış

denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemek amacıyla, tek denekli deneysel desenlerden “denekler arası çoklu yoklama deseni” kullanılmıştır.

Denekler arası çoklu yoklama deseninde, bir yöntemin bir hedef davranış üzerindeki etkililiği, aynı ortamdaki birden fazla denekte araştırılır. Bu desende, en az üç denek seçilmelidir (Kırcaali İftar ve Tekin,1997). Denekler, belirlenen hedef davranışın her denekte aynı sağaltım yöntemiyle değiştirilebilir olması yönüyle benzeş, fakat deneklerin birine yapılan uygulamanın, diğerini etkilememesi yönüyle birbirinden bağımsız olmalıdır (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997).

Denekler arası çoklu yoklama deseninde, birinci denekte ölçümlerde kararlılık sağlayıncaya kadar sürekli olarak veri toplanırken, diğer denekler için yalnızca birinci oturumda veri toplanır. Bir oturum da yapılan değerlendirmeye yoklama adı verilir (Tawney ve Gast 1984; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997). Birinci denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdikten sonra, sağaltım yöntemi uygulanmaya başlanır. Birinci denekte ölçüt düzeyine ulaşıldığında ya da elde edilen veriler kararlılık gösterdiğinde, ikinci denekte başlama düzeyi verileri toplanmaya başlanır ve üçüncü denek için yoklama verisi alınır. İkinci denekte sağaltımla ölçüt karşılanınca ya da elde edilen veriler kararlılık gösterdiğinde, üçüncü denekte başlama düzeyi verisi alınır. Üçüncü denekte başlama düzeyi verileri kararlılık gösterdiğinde, sağaltım uygulamasına geçilir (Tawney ve Gast, 1984; Kırcaali İftar ve Tekin, 1997; Güzel 1998).

3.1.2. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Verilerin Analizi

Denekler arası çoklu yoklama deseninde verilerin analizi, grafiksel analizle yapılır. Grafikte bağımlı değişkene ilişkin veriler grafiğin (y) ekseninde, bağımsız değişkene ilişkin veriler ise (x) ekseninde gösterilir (Cooper, Heren ve Heward,1987).

Grafiğin düşey eksen (y), bağımlı değişkenin niceliksel değerini; yatay eksen (x) ise, uygulamanın zaman boyutunu (gün, ders saati, hafta ya da gözlem oturumları) gösterir (Kırcaali İftar ve Tekin, 1997). Grafikte yatay eksene dik çizilen çizgiler,

araştırmanın evrelerini (başlama düzeyi, uygulama, uygulama sonu ve izleme gibi) birbirlerinden ayırmada kullanılır ve her bir evrenin özelliğini gösteren başlama düzeyi, uygulama sonu, izleme gibi evre kodları bulunur (Kırcaali İftar ve Tekin, 1997).

3.1.3. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Grafiğin Yorumu

Çoklu yoklama deseninde bağımsız değişkenin etkililiği, bağımlı değişkene uygulandığı evredeki veri yolları ve yönü, başlama düzeyi veri yolları ve yönü ile karşılaştırılarak yorumlanır (Cooper ve diğerleri, 1987). Tüm deneklerde sağaltım uygulamadan önceki başlama düzeyi ve yoklama verileri sabit kalıyor, hedef davranışta sadece sağaltım uygulandığında ilerleme kaydediliyorsa, uygulanan sağaltımın etkili olduğu söylenebilir. Sağaltım yönteminin uygulandığı davranışta değişme olmakla birlikte, başlama düzeyi ve yoklama verilerinde de değişme gözleniyorsa, bu durum, başlama düzeyi ölçümlerinin uygulanan öğretim yönteminden etkilendiğini ya da deney kontrolünün iyi sağlanmadığını gösterir (Tawney ve Gast, 1984).

3.1.4. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninde Deneysel Kontrolü Sağlama

Denekler arası çoklu yoklama deseninde deneysel kontrol, uygulamanın yapıldığı durumda verilerin düzeyinde ya da eğiliminde değişikliğe yol açması ve henüz uygulamanın başlatılmadığı durumların veri düzeyi ya da eğimlerinde değişiklik olmaması; aynı şekilde diğer durumlarda da uygulama gerçekleştirildikçe, verilerin eğim ya da düzeyinde benzer değişikliğin ard- zamanlı olarak tüm durumlarda gerçekleşmesiyle kurulur.

Bu araştırmada, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemek için denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır. Araştırmada deneysel kontrol, A deneğinde hizmet içi eğitim programı uygulandığında, veri düzey ya da eğiminde değişiklik olması; henüz hizmet içi eğitim programı uygulamasının

başlatılmadığı B ve C deneklerinde veri düzey veya eğiminde değişiklik olmaması; aynı şekilde B ve C deneklerinde de hizmet içi eğitim programı uygulandıkça, verilerin düzeylerinde benzer değişikliğin ard-zamanlı olarak tüm deneklerde gerçekleşmesiyle sağlanmıştır.

3.1.5. Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseninin Araştırmada Kullanılması

Bu araştırmanın deneklerini, üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun öğretmenler oluşturmuştur. Denekler arası çoklu yoklama deseninin gereği olarak üç denek belirlenmiştir. Araştırmanın denekleri, davranış denetimine yönelik aile eğitim programı uygulamamış olmaları yönüyle benzeş özelliktedirler.

Araştırmanın bağımlı değişkeni, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmaya yönelik ölçü araçlarındaki düzeyleridir. Araştırmanın bağımsız değişkeni ise, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasıdır.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim programı amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik başlama düzeyi verileri, birinci denekte üç ayrı başlama düzeyi oturumunda tekrarlanan ölçümlerle toplanırken, ikinci ve üçüncü denekle birer yoklama oturumuna yer verilmiştir. Birinci denekle başlama düzeyi verileri toplandıktan sonra, hizmet içi eğitim programı uygulanmaya başlanmıştır. Birinci denekle, hizmet içi eğitim programı uygulandıktan sonra, ikinci denekle başlama düzeyi evresine yer verilmiştir. Üçüncü denekle bir yoklama oturumuna yer verilmiştir. İkinci denekle başlama düzeyi verileri toplandıktan sonra, hizmet içi eğitim programı uygulanmaya başlanmıştır. İkinci denekle hizmet içi eğitim programı uygulandıktan sonra, üçüncü denekle başlama düzeyi evresine yer verilmiştir. Üçüncü denekle başlama düzeyi verileri toplandıktan sonra, hizmet içi eğitim programı uygulanmaya başlanmıştır.

Hizmet içi eğitim programının uygulanması sonucunda deneklerin programın amaçlarını gerçekleştirip gerçekleştirmediğini anlamak için yapılan uygulama sonu

ölçümlerinde, başlama düzeyi verilerini toplamada kullanılan ölçü araçları kullanılmıştır. Uygulama sonu verileri de, başlama düzeyinde olduğu gibi üç oturum da toplanmıştır.

3.2. DENEKLER VE SEÇİMİ

Bu bölümde, araştırmanın denekleri ve bu deneklerin seçimi açıklanmaktadır.

3.2.1. Denekler

Bu araştırmanın deneklerini, üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun öğretmenler arasından seçilen üç asıl, bir yedek denek oluşturmaktadır. Ön uygulama için de üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun bir öğretmenle çalışılmıştır.

3.2.2. Deneklerin Seçimi

Araştırmanın deneklerini belirleyebilmek amacıyla; Ankara’da bulunan ve hizmet içi eğitim programının uygulanacağı kuruma ulaşımı yakın olan on özel eğitim kurum ve/veya okullarındaki yöneticilere ve öğretmenlere katılım formu sunulmuş, görüşmeler yapılmış, e-mail yoluyla öğretmenlerin adreslerine katılım formu mektup olarak gönderilmiştir. Bunun sonucunda, davranış denetimine yönelik aile eğitim programı uygulamamış olan ve çalışmaya katılmakta istekli sekiz özel eğitim öğretmeni belirlenmiştir.

Bu özel eğitim öğretmenlerinin mezun oldukları yıl ve çalıştıkları kurumlar dikkate alınmıştır. 1999 eğitim öğretim yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışmakta olan bir öğretmen; 2003 eğitim öğretim yılında görme engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun, daha önce bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışmış ve şu anda Rehberlik Araştırma Merkezinde görev yapan iki öğretmen; 2004 yılında görme

engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve daha önce bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışmış ve şu anda Rehberlik Araştırma Merkezinde görev yapan bir öğretmen; 2006 yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışan bir öğretmen; 2007 yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışan bir öğretmen; 2009 yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim merkezinde öğretmen olarak çalışan iki öğretmen olduğu görülmüştür.

Araştırmanın üç asıl deneğini belirlemek için mezuniyet yılları birbirine yakın, özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim merkezinde çalışmakta olma ortak özelliğine sahip olan dört öğretmen belirlenmiş ve bu öğretmenlerle görüşme yapılmasına karar verilmiştir. Bu öğretmenlerle programın uygulanacağı gün sayısı, oturum süreleri ve saatlerinin belirlenmesine yönelik görüşme yapılmıştır. Bu görüşme sonucunda, 2006 eğitim öğretim yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim kurumunda öğretmen olarak çalışan öğretmenin, çalışmanın başlayacağı gün itibariyle 15 gün içinde Ankara dışına çıkması nedeniyle çalışmaya katılması mümkün olmamıştır. Bu nedenle, diğer üç deneğin araştırmanın uygulanacağı gün, oturum süreleri ve oturum saatleriyle ilgili katılma şartları uygunluk gösterdiğinden, araştırmanın asıl denekleri olarak belirlenmiştir. 1999 eğitim öğretim yılında zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun ve bir özel özel eğitim kurumunda çalışmakta olan bir öğretmen de yedek denek olarak belirlenmiştir. Bu öğretmenle de görüşme yapılmış ve yapılacak olan çalışmanın gün sayısı ve her bir günde ortalama ne kadar süre çalışılacağı bildirilmiş, günün hangi zaman diliminde çalışılabileceği belirlenmiştir.

Deneklerle çalışma sırasını belirlemek için deneklere başlama düzeyi, öğretim oturumları ve öğretim sonu değerlendirmeyi kapsayan kırk dört günlük süre boyunca herhangi bir programları olup olmadığı sorulmuştur. Bunun sonucunda, deneklerden biri, 23 Ocak 2010- 6 Şubat 2010 tarihleri arasında on üç günlük süre içinde kesintisiz Ankara'da olacağını belirtmesi nedeniyle, birinci denek olarak belirlenmiştir. Deneklerden bir diğeri de, çalıştığı kurumdaki ders yoğunluğunu ileri sürerek ikinci denek olarak çalışmaya katılabileceğini belirtmiştir. Diğer denek ise, herhangi bir

mazeretinin olmadığını ve belirlenecek olan sırada uygulamaya katılabileceğini belirtmiştir.

3.2.3.Deneklerin Özellikleri

Bir no'lu denek, 2006- 2007 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalından 3.20 not ortalaması ile mezun olmuş ve ortalama iki buçuk yıldır bir özel özel eğitim merkezinde öğretmenlik yapmakta olan bir bayan öğretmendir.

İki no'lu denek, 2008- 2009 eğitim öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalından 3.35 not ortalaması ile mezun olmuş ve ortalama yedi aydır bir özel özel eğitim merkezinde öğretmenlik yapmakta olan bir bayan öğretmendir.

Üç no'lu denek, 2008- 2009 eğitim öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalından 3.00 not ortalaması mezun olmuş ve ortalama sekiz aydır bir özel özel eğitim merkezinde öğretmenlik yapmakta olan bir bayan öğretmendir.

3.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN BİLGİ TOPLAMA ARAÇLARI VE GELİŞTİRİLMESİ

Araştırmada, Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı'na katılacak öğretmenlerin belirlenmesi amacıyla katılım formu ve araştırma verilerini toplamak için ölçü araçları ve kayıt çizelgeleri geliştirilmiştir.

Bu amaçlarla geliştirilen bilgi toplama araçlarının amaçları ve nasıl geliştirildiği aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. Öğretmenleri Belirlemek İçin Geliştirilen Araçlar

Araştırmanın deneklerini belirleyebilmek amacıyla özel eğitim kurum ve/ veya okul yöneticilerine ve öğretmenlere sunulmak üzere katılım formu geliştirilmiştir. (Ek-1)

3.3.1.1. Öğretmenleri Belirlemeye Yönelik Katılım Formu (Ek-1)

Katılım formu, araştırmanın deneklerini belirleyebilmek amacıyla, Ankara’da bulunan özel eğitim kurum ve/veya okullarındaki yöneticiler ve öğretmenlere uygulanmak üzere hazırlanmıştır. Formun amacı, “Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı”na katılmak isteyen “*Özel Eğitim Bölümünden mezun durumda olan*” öğretmenleri belirlemektir. Form, araştırmayla ilgili açıklama, özel eğitim kurum ve /veya okulunun adı, yöneticinin adı ve soyadı, formu dolduracak öğretmenlerin adı ve soyadı, telefon numaraları, mezun oldukları programın (fakülte ve bölüm) açık adı, mezun oldukları yıl, daha önce aile eğitim programı uygulayıp uygulamadıkları ve programa katılmak için uygun olan zaman dilimini açıklamalarına yönelik bölümlerden oluşmaktadır.

3.3.2. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programında Performanslarını Belirlemeye Yönelik Ölçü Araçları

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı, aile eğitim programını planlama, aile eğitim programında yer alan kavram ve işlemlerin sunulmasını yazma ve aile eğitim programında yer alan kavram ve işlemlerin sunulmasını içeren üç bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programında aile eğitim programı planlamayla ilgili düzeylerini belirlemeye yönelik olarak, “Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı”, hizmet içi eğitim programında kavram ve işlemlerin sunulmasını yazmayla ilgili düzeylerini belirlemeye yönelik olarak, “Aile Eğitimi Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve kavram ve işlemlerin sunulmasıyla ilgili düzeylerini belirlemeye yönelik olarak, “Aile Eğitim

Programında Yer alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi” geliştirilmiştir. Aşağıda bu ölçü araçları açıklanmaktadır.

3.3.2.1. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracının Geliştirilmesi (Ek-2)

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı, öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin ailelere kazandırılmasına yönelik aile eğitim programı planlamadaki düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ölçü aracı geliştirirken öncelikle, daha önce yapılmış tezler ve yayımlanmış kitaplar incelenmiştir. Bunun sonucunda, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama ve davranış denetimine yönelik aile eğitim programıyla ilgili iki alanda temel bilgi olarak neler bilmesi gerekiyor sorusu sorularak, bilgiler analiz edilmiş ve analiz basamakları sıraya sokulmuştur. Her bir bilgi basamağı ölçü aracının bildirimlerini oluşturmuştur. Daha sonra bildirimlerde ifade edilen davranışla ilgili % 100 ‘lük ölçüt belirlenmiş ve ölçüt sütunu oluşturulmuştur. Bildirimlerde ifade edilen davranışları ölçmeye hizmet edecek şekilde çoktan seçmeli sorular hazırlanarak sorular oluşturulmuştur. Sorular, öğretmenin bir doğru üç çeldiricinin bulunduğu dört seçenekten doğru olanı işaretleyerek belirlemesine yönelik olarak belirlenmiştir. Sorular bölümünün yanına, birbirini izleyen üç oturum için öğretmenin doğru ve yanlış tepkilerini kaydetmek amacıyla doğru-yanlış sütunları ve sonuç sütunu eklenerek davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ölçü aracına son hali verilmiştir.

Aile eğitim programı planlama ölçü aracının ön uygulaması, ölçü aracında yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet edip etmediğini, kullanma yönergesinde yer alan açıklamaların anlaşılır olup olmadığını, kayıt çizelgelerinin kullanımının uygun olup olmadığını, çoktan seçmeli soru şıklarının anlaşılır olup olmadığını ve ölçü aracının ne kadar sürede uygulanabileceğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için ölçü aracı, araştırma kapsamında yer almayan zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun bir öğretmene uygulanmıştır. Bu ön uygulama

sonucunda, ölçü aracında yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet ettiği, kullanma yönergesinin anlaşılır olduğu, kayıt çizelgesinin kullanımının uygun olduğu, çoktan seçmeli soru şıklarının anlaşılır olduğu, ancak çoktan seçmeli iki sorunun şıklarında değişiklik yapılması gerektiği ve ölçü aracının uygulanmasının ortalama 40 dakikalık bir süreyi aldığı belirlenmiştir.

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ölçü aracı uygulandıktan sonra, öğretmenlerin doğru tepkileri ölçü aracı kayıt çizelgesinde ilgili oturum sütununun altında doğru bölümüne (+) olarak, yanlış tepkileri ise ölçü aracı kayıt çizelgesinde ilgili oturum sütununun altında yanlış bölümüne (-) olarak işaretlenmiştir.

Öğretmenin bildirimlerin her birinde ifade edilen davranışı üç oturumdan en az ikisinde doğru tepki vererek gerçekleştirdiğinde, o bildirimde ifade edilen davranışı gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir. Tek bir alt amaca yönelik olarak yer alan birden fazla bildirim için, bir oturum içinde % 75 ölçütünü karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Daha sonra, üç oturumdan en az ikisinde bu ölçütü karşıladığında, alt amacı gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir.

3.3.2.1.1. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı (Ek-2)

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracının amacı, öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin ailelere kazandırılmasına yönelik aile eğitim programını planlamadaki düzeylerini belirlemektir.

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracında, aile eğitim oturumlarının planlanmasıyla ilgili sekiz bildirim, aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasıyla ilgili sekiz bildirim, aile eğitim programında yer alan kavramların sunumu ve sunu sonu değerlendirilmesinde kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili sekiz bildirim ve aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunda kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili dokuz bildirim

olmak üzere toplam otuz üç bildirim bulunmaktadır. Her bildirimi ölçmek için çoktan seçmeli bir soru olmak üzere toplam 33 soru bulunmaktadır. Öğretmenin kalem-kağıt kullanarak yanıt verebileceği bir ölçü aracıdır. Öğretmenlerin soruları yanıtlaması için üzerinde soru numaraları ve yanlarında cevabı işaretlemek için boşluk bulunan bir cevap kağıdı hazırlanmıştır. Ölçü aracında yer alan otuz üç bildirim, hizmet içi eğitim programında yer alan on iki alt amacı değerlendirmeye yönelik oluşturulmuştur. Bu bildirimlerin ifade ettiği alt amaçlar Ek- 2.1’de gösterilmektedir.

3.3.2.2. Aile Eğitim Programında Yer alan Kavram ve İşlemlerle İlgili Kontrol Listelerinin Geliştirilmesi (Ek-3)

Kontrol listeleri, öğretmenlerin aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, uyuşmayan davranış ve ödül kullanımı kavramlarının sunulması ile gözlenebilir davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı kavramlarının sunu sonu değerlendirmelerini ve ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin sunulmasını yazma ile aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, ödül kullanımı ve görmezlikten gelme kavramlarını sunma ile gözlenebilir davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış ve ödül kullanımı kavramlarının sunu sonu değerlendirmesini sunma ve ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerini sunma becerilerinde hizmet içi eğitim programını uygulamadan önce ve sonraki düzeylerini ve öğretimden sonra kazandıkları bu becerilerin sürüp sürmediğini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kontrol listeleri geliştirilirken öncelikle, kavram öğretimi, doğrudan öğretim, işlem öğretimi, uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçleri, davranış denetimi ve aile eğitimiyle ilgili yapılmış tezler, var olan aile eğitim programları ve yayımlanmış kitaplar incelenmiştir. Bunun sonucunda, öğretmenlerin aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ile kavramları ve işlemleri sunmayla ilgili neler yapması gerekiyor sorusu sorularak, öğretmenin sahip olması gereken beceriler analiz edilmiştir. Analizi yapılan becerinin basamakları ölçü aracının bildirimler bölümünü oluşturmuştur. Daha sonra ölçüt belirlenmiştir. Ölçüt bölümünün yanına birbirini izleyen üç oturumu belirten sütunlar eklenmiştir. Her bir oturum için

öğretmenin bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimleri kaydetmek amacıyla bağımsız sütunu oluşturularak son hali verilmiştir.

Kontrol listelerinin ön uygulaması, ölçü aracında yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet edip etmediğini, kullanma yönergesinde yer alan açıklamaların anlaşılır olup olmadığını, kayıt çizelgelerinin kullanımının uygun olup olmadığını ve ölçü aracının ne kadar sürede uygulanabileceğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için kontrol listesi, araştırma kapsamında yer almayan ve zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun bir öğretmene uygulanmıştır.

Aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listelerinin ön uygulaması, kontrol listeleri benzerlik göstermesine rağmen uygulamanın ne kadar süreyi alacağını belirlemek amacıyla ayrı ayrı yapılmıştır. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesinin ön uygulamasını yaparken uygulamacı, soru yönergesini ve aile eğitim programında yer alan bir kavramın öğretim amacı, kavram sunumunda ve sunu sonu değerlendirmesinde kullanılacak olumlu ve olumsuz örneklerin neler olduğunu belirten yanıt kağıdını, araştırma kapsamında yer almayan ve zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun öğretmene vermiştir. Öğretmenenden kavramın öğretimsel amacını dikkate alarak, yanıt kağıdında belirtilen kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesine yönelik materyalleri kullanarak, kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazılı olarak açıklaması istenmiştir. Bu ön uygulama sonucunda, kontrol listesinde yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet ettiği, kullanma yönergesinin anlaşılır olduğu, kayıt çizelgesinin kullanımının uygun olduğu ve uygulamasının ortalama 30 dakikalık bir süreyi aldığı belirlenmiştir. Aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesinin ön uygulamasını yaparken uygulamacı, soru yönergesini ve aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin öğretim amacı, model olma aşamasında kullanılacak görüntü materyalinin senaryosu, rehberli uygulama aşamasında ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak örnek davranış senaryolarının neler olduğunu belirten yanıt kağıdını öğretmene vermiştir. Öğretmenenden kendisine verilen işlem sürecinin öğretimsel amacını dikkate alarak ve yanıt kağıdında belirtilen materyalleri kullanarak model olma aşamasını, rehberli uygulama aşamasını ve bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazılı olarak açıklaması istenmiştir. Bu ön uygulama sonucunda, kontrol

listesinde yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet ettiği, kullanma yönergesinin anlaşılır olduğu, kayıt çizelgesinin kullanımının uygun olduğu ve uygulamasının ortalama 60 dakikalık bir süreyi aldığı belirlenmiştir.

Aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulması kontrol listelerinin ön uygulaması ayrı ayrı yapılmıştır. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesinin ön uygulamasını yaparken uygulamacı, araştırma kapsamında yer almayan öğretmene kendisinin anne rolünde olacağını söylemiştir. Temel beceri basamaklarına yönelik yönergeleri vermiş, öğretmenden aile eğitimcisi rolünde uygulama yapmasını istemiştir. Yapılan ön uygulama kamera ile kaydedilmiş ve daha sonra izlenmiştir. Bu ön uygulama sonucunda, ölçü aracında yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet ettiği, kullanma yönergesinin anlaşılır olduğu, kayıt çizelgelerinin kullanımının uygun olduğu ve uygulanmasının ortalama 10 dakikalık bir süreyi aldığı belirlenmiştir. Aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listesinin ön uygulamasını yaparken uygulamacı, araştırma kapsamında yer almayan öğretmene kendisinin anne rolünde olacağını söylemiştir. Temel beceri basamaklarına yönelik yönergeleri vermiş, öğretmenden aile eğitimcisi rolünde uygulama yapmasını istemiştir. Yapılan ön uygulama kamera ile kaydedilmiş ve daha sonra izlenmiştir. Bu ön uygulama sonucunda, kontrol listesinde yer alan bildirimlerin ölçülmek istenen davranışı ölçmeye hizmet ettiği, kullanma yönergesinin anlaşılır olduğu, kayıt çizelgelerinin kullanımının uygun olduğu ve uygulanmasının ortalama 15 dakikalık bir süreyi aldığı belirlenmiştir.

3.3.2.2.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi (Ek-3.1)

Aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesi, aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listelerinden oluşmaktadır.

3.3.2.2.1.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi (Ek-3.1.1)

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin aile eğitim programında yer alan kavramların sunumunu açık anlatım yöntemiyle nasıl yapacağını açıklamasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesi, öğretmenin kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kontrol listesi temel beceri basamakları ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesi, iki temel beceri basamağı (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar) ve bu temel beceri basamaklarının altında, o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “Kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar” temel beceri basamağı dokuz, “Kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar” temel beceri basamağı yirmi bildirim olmak üzere, toplam olarak yirmi dokuz bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi uygulanırken, öğretmenlere soru yönergesi ve aile eğitim programında yer alan bir kavramın öğretim amacı, kavram sunumunda ve sunu sonu değerlendirmesinde kullanılacak olumlu ve olumsuz örneklerin neler olduğunu belirten yanıt kağıdı verilmiştir. Öğretmenlerin kendilerine verilen kavramın öğretim amacını dikkate alarak, yanıt kağıdında belirtilen kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesine yönelik materyalleri kullanarak kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesini nasıl

yapacaklarını yazılı olarak açıklamaları istenmiştir. Öğretmenlerin yanıt kağıdında kavram sunumunu ve sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacaklarına yönelik açıklamaları okunmuş ve doğru açıklamaları kayıt çizelgesinde bağımsız olarak gerçekleştirdikleri bildirimlerin karşısında ilgili oturum sütununun altındaki bağımsız bölümüne (+) olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen her bir temel beceri basamağında yer alan bildirimlerin % 75'ini bağımsız olarak gerçekleştirdiğinde, bu beceriyi gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir. Öğretmen üç oturumdan iki oturumda % 75 ölçütünü karşıladığında, kavramın sunusunu ve kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazma becerisini gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir.

Başlama düzeyinde öğretmen, kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar temel beceri basamağından % 75'in altında, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar temel beceri basamağından % 75'in altında puan aldığı anda, hizmet içi eğitim programına alınmıştır.

3.3.2.2.1.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi (Ek-3.1.2)

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesinin amacı, öğretmenin aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunu doğrudan öğretim yöntemine göre nasıl yapacağını açıklamasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesi, öğretmenin kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kontrol listesi temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Aile eğitim programında yer alan işlemlerin

sunulmasını yazma kontrol listesi, üç temel beceri basamağından (işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar) oluşmaktadır. Bu temel beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “İşlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı altı, “işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı otuz beş, “işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı yirmi beş bildirim olmak üzere, toplam olarak altmış yedi bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi uygulanırken, öğretmenlere soru yönergesi ve aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin öğretim amacı, model olma aşamasında kullanılacak görüntü materyalinin senaryosu, rehberli uygulama aşamasında ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak örnek davranış senaryolarının neler olduğunu belirten yanıt kağıdı verilmiştir. Öğretmenlerin kendilerine verilen işlem sürecinin öğretim amacını dikkate alarak ve yanıt kağıdında belirtilen materyalleri kullanarak model olma aşamasını, rehberli uygulama aşamasını ve bağımsız uygulama aşamasını nasıl yapacaklarını yazılı olarak açıklamaları istenmiştir. Öğretmenlerin yanıt kağıdında model olma aşamasını, rehberli uygulama aşamasını, bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacaklarına yönelik açıklamaları okunmuş ve doğru açıklamaları ölçü aracı kayıt çizelgesinde bağımsız olarak gerçekleştirdikleri bildirimlerin karşısında ilgili oturum sütununun altındaki bağımsız bölümüne (+) olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen her bir temel beceri basamağında yer alan bildirimlerin % 75’ini bağımsız olarak gerçekleştirdiğinde, bu beceriyi gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir. Öğretmen üç oturumdan iki oturumda % 75 ölçütünü karşıladığında, işlem sürecinin model olma aşamasını, rehberli uygulama aşamasını ve bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazma becerisini gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir.

Başlama düzeyinde öğretmen, işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını yazar temel beceri basamağından % 75'in altında, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazar temel beceri basamağından %75'in altında ve bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını yazar temel beceri basamağından % 75'in altında puan aldığında çalışmaya alınmıştır.

3.3.2.2.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi (Ek-3.2)

Aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulması kontrol listesi, aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması ve aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listelerinden oluşmaktadır.

3.3.2.2.2.1. Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi (Ek-3.2.1)

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin açık anlatım yöntemine göre aile eğitim programında yer alan kavramların sunumunu yapmasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesi, öğretmenin kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kontrol listesi, temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesi, iki temel beceri basamağı (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar) ve bu temel beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimlerden oluşmaktadır. “Kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar” temel beceri basamağı

sekiz, “Kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar” temel beceri basamağı on yedi bildirim olmak üzere, toplam olarak yirmi beş bildirim bulunmaktadır.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi uygulanırken, öncelikle ilk temel beceri basamağı olan “ Kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar” temel becerisi için değerlendirme yapılmıştır. Kavramın sunusunu uygularken, baba rolündeki kişi ortamda hazır bulundurulmuştur. Öğretmene, bu kişinin baba rolünde olacağı söylenmiştir. Aile eğitim programında yer alan kavramın sunumunu yapmasına yönelik olumlu ve olumsuz örneğin olduğu görüntüleri kullanarak, baba rolündeki kişiye kavramı sunması istenmiştir. Öğretmene kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar temel becerisine yönelik yönerge verilmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, sunusu bitince uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir. Daha sonra ikinci temel beceri olan “Kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar” temel becerisi için değerlendirme yapılmıştır. Aile eğitim programında yer alan kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasına yönelik iki görüntüyü ve sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak baba rolündeki kişiye sunu sonu değerlendirmesini uygulaması istenmiştir. Öğretmene, baba rolündeki kişi kavramın sunu sonu değerlendirmesinde doğru cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmenin uygulanmasına yönelik yönerge verilmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, uygulaması bitince uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir. Daha sonra, baba rolündeki kişi sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesini, sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı iki görüntüyü ve kavramın sunumunda kullanılan iki görüntü ile yeni sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak uygulaması istenmiştir. Öğretmene, baba rolündeki kişi sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda sunu sonu değerlendirmesini uygulamasına yönelik yönerge verilmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, uygulaması bitince uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir. Öğretmenin uygulaması video kamera ile kayıt edilmiştir. Daha sonra video kayıtları izlenerek, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramları sunma ölçü aracı kayıt çizelgesinde bağımsız

olarak gerçekleştirdikleri bildirimlerin karşısında ilgili oturum sütununun altındaki bağımsız bölümünde (+) olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen her bir temel beceri basamağında yer alan bildirimlerin % 75'ini bağımsız olarak gerçekleştirdiğinde, bu beceriyi gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir. Öğretmen üç oturumdan iki oturumda % 75 ölçütünü karşıladığında, kavramın sunusunu ve kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapma becerisini gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir.

Başlama düzeyinde öğretmen, kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar temel beceri basamağından % 75'in altında, kavramın sunu sonu değerlendirmesi yapar temel beceri basamağından %75'in altında puan aldığında, hizmet içi eğitim programına alınmıştır.

3.3.2.2.2.2. Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi (Ek-3.2.2)

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin doğrudan öğretim yöntemine göre aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunu yapmasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir. Bu amaçla, aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listesi, öğretmenin kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (işlem sürecinin model olma aşamasını uygular, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygular, işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını uygular) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Kontrol listesi temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır. Aile eğitim programında yer alan işlemleri sunma kontrol listesi, üç temel beceri basamağı (işlem sürecinin model olma aşamasını uygular, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygular, bağımsız uygulama aşamasını uygular) ve bu temel beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimlerden oluşmaktadır. "İşlem sürecinin model olma

aşamasını uygular” temel beceri basamağı altı, “işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını uygular” temel beceri basamağı otuz üç, “işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını uygular” temel beceri basamağı yirmi üç bildirim olmak üzere, toplam olarak altmış iki bildirim bulunmaktadır.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi uygulanırken, öncelikle ilk temel beceri basamağı olan “İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasını Baba Rolündeki Kişiye Uygular” temel becerisi için değerlendirme yapılmıştır. Model olma aşamasının sunusunu uygularken, baba rolündeki kişi ortamda hazır bulundurulmuştur. Öğretmene, bu kişinin baba rolünde olacağı söylenmiştir. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin model olma aşamasına yönelik görüntüyü kullanarak, baba rolündeki kişiye model olma aşamasını uygulaması istenmiştir. Öğretmene işlem sürecinin sunumunda model olma aşamasını uygular temel beceri basamağına yönelik yönerge verilmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, sunusu bitince uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir.

Daha sonra ikinci temel beceri basamağı olan “İşlem Sürecinin Rehberli Uygulama Aşamasını Anne Rolündeki Kişiye Uygular” temel becerisi için değerlendirme yapılmıştır. Uygulamacı, kendisinin anne rolünde olacağını söylemiştir. Çocuk rolünde bir kişi ortamda hazır bulundurulmuştur. Öğretmene, bu kişinin çocuk rolünde olacağını söylemiştir. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasına yönelik senaryoyu kullanarak, anne rolündeki kişiye rehberli uygulama aşamasını uygulaması istenmiştir. Öğretmene, “ Davranış Denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreci için örnek davranışa yönelik senaryoyu kullanarak, rehberli uygulama aşamasını anne rolündeki kişiye uygulayın” yönergesi verilmiştir. Rehberli uygulama aşamasında anneye ne yapacağı sorulduğunda annenin yanlış cevap verdiği ve yanlış uygulama yaptığı durumlar oluşturulmuştur. Bu durumlarda, rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik yönerge verilerek uygulama yapması istenmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, uygulamayı tamamladıktan sonra uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir.

Üçüncü temel beceri basamağı olan “İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulama Aşamasını Anne Rolündeki Kişiye Uygular” temel becerisi için değerlendirme yapılmıştır. Uygulamacı, kendisinin anne rolünde olacağını söylemiştir. Çocuk rolünde bir kişi ortamda hazır bulundurulmuştur. Öğretmene, bu kişinin çocuk rolünde olacağını söylemiştir. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasına yönelik senaryoyu kullanarak, anne rolündeki kişiye bağımsız uygulama aşamasını uygulaması istenmiştir. Öğretmene, “ Davranış Denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreci için örnek davranışa yönelik senaryoyu kullanarak, bağımsız uygulama aşamasını anne rolündeki kişiye uygulayın” yönergesi verilmiştir. Bağımsız uygulama aşamasında, annenin yanlış uyguladığı ve yanlış uygulama yaptığı durumlarda yönlendirici ipucunun sunumunu gerektiren durumlar oluşturulmuştur. Bu durumlarda, bağımsız uygulama aşamasını uygulamasına yönelik yönerge verilerek uygulama yapması istenmiştir. Öğretmenin tepkilerine nötr kalınmış, uygulamayı tamamladıktan sonra uygulamaya katıldığı için teşekkür edilmiştir.

Öğretmenin uygulaması, video kamera ile kayıt edilmiştir. Daha sonra video kayıtları izlenerek, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması ölçü aracı kayıt çizelgesinde, bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında ilgili oturum sütununun altındaki bağımsız bölümünde (+) olarak işaretlenmiştir.

Öğretmen, her bir temel beceri basamağında yer alan bildirimlerin % 75’ini bağımsız olarak gerçekleştirdiğinde, bu beceriyi gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir. Öğretmen üç oturumdan iki oturumda % 75 ölçütünü karşıladığında, işlem sürecinin model olma aşaması, rehberli uygulama aşaması ve bağımsız uygulama aşamasını uygulamaya yönelik becerileri gerçekleştiriyor olarak kabul edilmiştir.

Başlama düzeyinde öğretmen, işlem sürecinin model olma aşamasını sunar temel beceri basamağından % 75’in altında, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını sunar temel beceri basamağından %75’in altında ve bağımsız uygulama aşamasını sunar temel beceri basamağından % 75’in altında puan aldığında hizmet içi eğitim programına alınmıştır.

3.3.3. Hizmet İçi Eğitim Programında İlerleme Kayıt Çizelgeleri (Ek-4)

Araştırmada, öğretim oturumlarında öğretmenlerin aile eğitim programını planlama, aile eğitim programında yer alan kavramları ve işlemleri sunmayı yazma ve aile eğitim programında yer alan kavramları ve işlemleri sunma becerilerinde gösterdikleri ilerlemeleri kaydetmek için ilerleme kayıt çizelgeleri hazırlanmıştır. Aşağıda bu kayıt çizelgeleri ve kullanımlarına ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

3.3.3.1. Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgeleri ve Kullanımı (Ek-4.1)

Aile eğitim programının planlanmasına yönelik alt amaçların gerçekleştirildiği öğretim oturumlarında öğretmenlerin ilerlemelerini kaydetmek amacıyla, ilerleme kayıt çizelgesi hazırlanmıştır. Bu alt amaçlar ve bu alt amaçların ilişkili olduğu temel amaçlar Ek-4.1.1’de sunulmaktadır.

Aile eğitim programının planlanmasına yönelik öğretim oturumlarında ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgesinin üst kısmında, öğretmenin adı soyadı yer almaktadır. Daha sonra öğretimi yapılan alt amaca yönelik bildirim ile tarih, oturum sayısı ve üç deneme için doğru ve yanlış bölümlerinden oluşan bir tablo oluşturulmuştur.

Aile eğitim programının planlanmasına yönelik alt amaçların gerçekleştirildiği her öğretim süreci sonunda, öğretmene aile eğitim programının planlanmasına yönelik her bir alt amaçla ilgili yazılı olarak açıklama yapmasını gerektiren yanıt kağıdı verilmiştir. Öğretmenin yazma işi bittikten sonra yanıt kağıdı alınmıştır. Doğru tepkide bulunmuşsa, kayıt çizelgesinde yer alan birinci denemeye ilişkin doğru sütununun altına + şeklinde işaretlenmiştir. Öğretmen yanlış tepkide bulunmuşsa, yanlış sütununun altına – şeklinde işaretlenmiştir ve öğretim sürecine dönülerek tekrar sunu yapılmış ve tekrar yanıt kağıdı verilerek sunu sonu değerlendirmeye yer verilmiştir. Öğretmen doğru cevap verince, ikinci denemeye ilişkin doğru sütununun altına + şeklinde işaretlenmiştir. Öğretmen yanlış tepkide bulunmuşsa, yanlış sütununun altına – şeklinde işaretlenmiştir ve öğretim sürecine dönülerek tekrar sunu yapılmış ve tekrar yanıt kağıdı

verilerek sunu sonu değerlendirmeye yer verilmiştir. Öğretmen doğru cevap verince, üçüncü denemeye ilişkin doğru sütununun altına + şeklinde işaretlenmiştir.

3.3.3.2. Kavramların Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı (Ek-4.2)

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazmaya yönelik öğretim oturumlarında, öğretmenlerin kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesini yazmasına yönelik alt amaçlardaki ilerlemelerini kaydetmek amacıyla ilerleme kayıt çizelgesi hazırlanmıştır. Kavramların sunulmasını yazmaya yönelik alt amaçlar ve bu alt amaçların ilişkili olduğu temel amaç Ek-4.2.1’de sunulmaktadır.

Kavramların sunulmasını yazmaya yönelik öğretim oturumlarında ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgesinin başında öğretmenin adı soyadı, tarih ve oturum sayısı yer almaktadır. Daha sonra, aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesindeki bildirimler aynen alınarak, dört farklı kavram için dört uygulamaya ilişkin bağımsız sütunları eklenerek kayıt çizelgesi oluşturulmuştur.

Kavramların sunulmasını yazmaya yönelik alt amaçlarının gerçekteştirildiği öğretim süreci sonunda, öğretmene kavramların sunulmasını yazmaya yönelik her bir alt amaçla ilgili yazılı açıklama yapmasını gerektiren yanıt kağıdı verilerek sunu sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınmıştır. Öğretmenin bağımsız olarak gerçekteştirdiği bildirimlerin karşısına, ilgili uygulama sütununun altında yer alan bağımsız sütununa +, gerçekteştiremediği bildirimlerin karşısına da – şeklinde işaretlenmiştir. Öğretmen % 75’lik ölçütü karşılamışsa, gerçekteştiremediği bildirimlere yönelik dönüt verilmiştir. Öğretmen % 75’lik ölçütü karşılamamışsa, tekrar sunu yapılmış ve tekrar kavramın sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı verilerek sunu sonu değerlendirmesi yapılmıştır.

3.3.3.3. Kavramların Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı (Ek-4.3)

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasına yönelik öğretim oturumlarında, öğretmenlerin kavram sunumu ve sunu sonu değerlendirmesini uygulamasına yönelik alt amaçlardaki ilerlemelerini kaydetmek amacıyla ilerleme kayıt çizelgesi hazırlanmıştır. Kavramın sunulmasına yönelik alt amaçlar ve bu alt amaçların ilişkili olduğu temel amaç Ek-4.3.1.'de sunulmaktadır.

Kavramların sunulmasına yönelik öğretim oturumlarında ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgesinin başında öğretmenin adı soyadı, tarih ve oturum sayısı yer almaktadır. Daha sonra, aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesindeki bildirimler aynen alınarak, dört farklı kavram için dört uygulamaya ilişkin bağımsız sütunları eklenerek kayıt çizelgesi oluşturulmuştur.

Kavramların sunulmasına yönelik alt amaçların gerçekleştirildiği öğretim süreci sonunda, öğretmenden video görüntülerini kullanarak sunuyu prova etmesi istenerek sunu sonu değerlendirmeye yer verilmiştir. Öğretmen prova sırasında yanlış tepkide bulunduğu ya da durakladığında, baba rolündeki kişiden provayı kesmesi istenilmiş, öğretmene yönlendirici ipucu sunulmuştur. Öğretmenden süreci tekrar uygulaması istenmiştir. Öğretmenin uygulaması, video kamera ile kaydedilmiştir. Öğretmenin bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısına ilgili uygulama sütununun altında yer alan bağımsız sütununa (+), gerçekleştiremediği bildirimlerin karşısına da (-) şeklinde işaretlenmiştir.

3.3.3.4. İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı. (Ek-4.4)

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazmaya yönelik öğretim oturumlarında, öğretmenlerin model olma aşamasının sunulmasını yazma, rehberli uygulama aşamasının sunulmasını yazma ve bağımsız uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik alt amaçlardaki ilerlemelerini kaydetmek amacıyla ilerleme kayıt çizelgesi hazırlanmıştır. İşlem

sunulmasını yazmaya yönelik alt amaçlar ve bu alt amaçların ilişkili olduğu temel amaç Ek-4.4.1.'de sunulmaktadır.

İşlemlerin sunulmasını yazmaya yönelik öğretim oturumlarında ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgesinin başında öğretmenin adı soyadı, tarih ve oturum sayısı yer almaktadır. Daha sonra, aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesindeki bildirimler aynen alınarak, üç farklı işlem için üç uygulamaya ilişkin bağımsız sütunları eklenerek kayıt çizelgesi oluşturulmuştur.

İşlemlerin sunulmasını yazmaya yönelik alt amaçların gerçekleştirildiği öğretim süreci sonunda, öğretmene işlemlerin sunulmasını yazmaya yönelik her bir alt amaçla ilgili yazılı olarak açıklama yapmasını gerektiren yanıt kağıdı verilerek sunu sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınmıştır. Öğretmenin bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısına, ilgili uygulama sütununun altında yer alan bağımsız sütununa +, gerçekleştiremediği bildirimlerin karşısına da – şeklinde işaretlenmiştir. Öğretmen ölçütü karşılamışsa, gerçekleştiremediği bildirimlere yönelik dönüt verilmiştir. Öğretmen ölçütü karşılamamışsa, tekrar sunu yapılmış ve tekrar işlemin sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı verilerek sunu sonu değerlendirmesi yapılmıştır.

3.3.3.5. İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında Kullanılan İlerleme Kayıt Çizelgesi ve Kullanımı (Ek-4.5)

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasına yönelik öğretim oturumlarında, öğretmenlerin model olma aşamasının sunulması, rehberli uygulama aşamasının sunulması ve bağımsız uygulama aşamasının sunulmasına yönelik alt amaçlardaki ilerlemelerini kaydetmek amacıyla ilerleme kayıt çizelgesi hazırlanmıştır. İşlem sunulmasına yönelik alt amaçlar ve bu alt amaçların ilişkili olduğu temel amaç Ek-4.5.1'de sunulmaktadır.

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunulmasına yönelik öğretim yapılırken öğretimde ilerlemelerin kaydedileceği kayıt çizelgesinin başında öğretmenin adı soyadı, tarih ve oturum sayısı yer almaktadır. Daha

sonra, aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunulması kontrol listesindeki bildirimler aynen alınarak, üç farklı işlem süreci için üç uygulamaya ilişkin bağımsız sütunları eklenerek kayıt çizelgesi oluşturulmuştur.

İşlemlerin sunulmasına yönelik öğretim amaçlarının gerçekleştirildiği öğretim süreci sonunda, öğretmenden aile eğitim programında yer alan işlemin sunusunu prova etmesi istenerek sunu sonu değerlendirmeye yer verilmiştir. Öğretmen prova sırasında yanlış tepkide bulunduğu ya da durakladığında, baba rolündeki kişiden provayı kesmesi istenilmiş, öğretmene yönlendirici ipucu sunulmuştur. Öğretmenden süreci tekrar uygulaması istenmiştir. Öğretmenin uygulaması, video kamera ile kaydedilmiştir. Öğretmenin bağımsız olarak gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısına ilgili uygulama sütununun altında yer alan bağımsız sütununa (+), gerçekleştiremediği bildirimlerin karşısına da (-) şeklinde işaretlenmiştir.

3.3.4. Uygulama Güvenirliği (Ek-5)

Araştırmada, uygulama güvenirliliği verileri iki amaçla toplanmıştır. Birinci amaç uygulamacının uygulamış olduğu “Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı”nın, hazırlanmış olan öğretim planlarına uygun olarak uygulayıp uygulayamadığını belirlemektir. İkinci amaç ise yoklama oturumlarında (başlama düzeyi, yoklama, uygulama sonu ve süreklilik) güvenilir biçimde veri toplanıp toplanmadığını belirlemektir. Birinci amaç için, “Sözlü Sunu İle Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliliği Formu” (Ek-5.1), “Demonstrasyonla Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliliği Formu” (Ek-5.2) ve “ Doğrudan Öğretimle Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliliği Formu” (Ek-5.3) kullanılmıştır. Uygulama güvenirliliği formlarında amaç, kullanma yönergesi, gözlemci adı ve tarih bölümleri yer almaktadır. Daha sonra, sözlü sunu, demonstrasyon ve doğrudan öğretim yöntemi kullanılarak hazırlanan davranış denetimine yönelik aile eğitimi hizmet içi eğitim programının öğretim oturumlarında yer alan aşamaların beceri basamakları ile uygulamacının öğretim sırasında bu basamakları gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin işaretlendiği “evet” ve “hayır” sütunlarından oluşan birer tablo oluşturulmuştur.

İkinci amaç için “Yoklama Oturumları Uygulama Güvenirliği Formu” kullanılmıştır (Ek-5.4). Yoklama oturumları uygulama güvenirligi formunun başında amaç, kullanma yönergesi, gözlemci adı ve tarih bölümleri yer almaktadır. Daha sonra, kontrol listesini kullanma yönergesindeki aşamaların beceri basamakları yer almaktadır. Uygulamacının yoklama oturumlarına yönelik gerçekleştirmesi gereken beceri basamakları ile yoklama oturumları sırasında bu basamakları gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin işaretlendiği “evet” ve “hayır” sütunlarından oluşan bir tablo oluşturulmuştur.

Uygulamacının hizmet içi eğitim programının hazırlanmış olan öğretim planlarının güvenilir biçimde uygulayıp uygulamadığını ve yoklama oturumlarında uygun veri toplayıp toplanmadığını belirleyebilmek üzere uygulama sırasında tüm oturumlar kamera ile kaydedilmiştir. Daha sonra, araştırmacının dışında iki özel eğitim uzmanı, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa formda yer alan “evet” sütununa; uygun değilse “hayır” sütununa çek atmak suretiyle belirlemişlerdir. Uygulama güvenirligi verilerinin, alandan olan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumda oturumların % 20’sinde; alandan olmayan kişilerin uygulamayı yürüttükleri durumlarda ise % 30 ve üzerinde toplandığı belirtilmektedir (Tekin, 1999). Bu açıklamaya göre uygulamacının özel eğitim uzmanı olması nedeniyle, bu araştırmada oturumların % 20’sinde uygulama güvenirligi verisi toplanmıştır. Uygulama güvenirligi katsayısı, gözlemlenen uygulamacı davranışının, planlanan uygulamacı davranışına bölünerek yüzdesinin alınması ile hesaplanmıştır.

Uygulamacı, her üç denekle toplam dokuz başlama düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen iki başlama düzeyi oturumunda uygulama güvenirligi analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, başlama düzeyinde % 97 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

Uygulamacı iki no’lu denekle bir kez üç no’lu denekli iki kez olmak üzere toplam üç yoklama düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen bir yoklama düzeyi oturumunda uygulama güvenirligi analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, yoklama düzeyinde % 94 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

Uygulamacı, her üç denekle sözlü sunu yöntemini kullanarak yedi öğretim oturumu gerçekleştirmiştir. Bu nedenle öğretim oturumlarından iki tanesi yansız atamayla seçilmiş ve uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, öğretim oturumlarını % 100 düzeyinde güvenilir uygulamıştır.

Uygulamacı, her üç denekle demonstrasyon yöntemini kullanarak on yedi öğretim oturumu gerçekleştirmiştir. Bu nedenle öğretim oturumlarından dört tanesi yansız atamayla seçilmiş ve uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, öğretim oturumlarını % 100 düzeyinde güvenilir uygulamıştır.

Uygulamacı, her üç denekle doğrudan öğretim yöntemini kullanarak on sekiz öğretim oturumu gerçekleştirmiştir. Bu nedenle öğretim oturumlarından dört tanesi yansız atamayla seçilmiş ve uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, öğretim oturumlarını % 100 düzeyinde güvenilir uygulamıştır.

Her üç denekle toplam dokuz öğretim sonu düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen iki öğretim sonu düzeyi oturumunda uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, öğretim sonunda % 100 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

Her üç denekle toplam üç süreklilik düzeyi verisi toplamıştır. Yansız atamayla belirlenen bir süreklilik düzeyi oturumunda uygulama güvenilirliği analizi yapılmıştır. Buna göre uygulamacı, süreklilik oturumunda % 98 düzeyinde güvenilir veri toplamıştır.

3.4. HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI VE GELİŞTİRİLMESİ

3.4.1. Hizmet İçi Eğitim Programının Geliştirilmesi

Bu araştırmada, öğretmenlerin davranış denetimine yönelik aile eğitim programını planlama, hazırlama ve uygulamalarını sağlamak amacıyla Hizmet İçi Eğitim Programı geliştirilmiştir.

Hizmet içi eğitim programını geliştirebilmek amacıyla; uygulamalı davranış analizi ilke ve işlem süreçleri, davranış denetimi, doğrudan öğretim yöntemi, aile eğitimi ve davranış denetimine yönelik aile eğitim programlarının kullanıldığı tezler ve öğretim materyali geliştirme süreçleri ile hizmet içi eğitim, hizmet içi eğitim programları ve öğretim materyali geliştirme süreçlerinin yer aldığı kaynaklar gözden geçirilmiştir. Gözden geçirilen kaynaklardan ve davranış denetimine yönelik aile eğitim programının kullanıldığı tezlerden yararlanılarak ve alanda çalışan kişilere sorularak programın aile eğitim programını planlama, aile eğitim programında yer alan kavram ve işlemlerin sunulmasını yazma ve aile eğitim programında yer alan kavram ve işlemlerin sunulması bölümlerinden oluşmasına karar verilmiştir. Daha sonra bu bölümlere yönelik temel amaçlar listelenmiş ve bu temel amaçların alt amaçları oluşturulmuştur. Hizmet içi eğitim programında dört temel ve yirmi iki alt amaç bulunmaktadır. Buna göre temel amaçlar; 1- “ Öğretmen aile eğitimi oturumlarının öğelerini (aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesi, ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumunun bölümleri, ödevlerin kontrol edilmesi, öğretime hazırlık, kavram ve işlemlerin sunumu ve ödevin verilmesi) betimler”, 2- “Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programının amaçlarını (kısa dönemli ve alt amaçları) yazar”, 3- “Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan (davranış, ödül kullanımı, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramlardan üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu ve öğretim sonu değerlendirmesini yapar”, ve 4- “Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarının sunusunu yaparak gösterir” şeklindedir.

Amaçların gerçekleştirilmesine yönelik yaşantı oluşturmak için aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ile kavramların ve işlemlerin sunulması alt amaçlarına yönelik olarak senaryolar hazırlanmış, bu senaryolarla ilgili uzman görüşü alınmış ve gereken senaryoların video çekimleri yapılarak film materyali haline getirilmiştir.

Daha sonra her alt amaçla ilgili öğretim süreçleri yazılmıştır. Doğrudan öğretim yöntemiyle yapılan sunularda öğretmenlere model olunmuş, davranışı prova etmeleri

sağlanarak rehberli uygulamaya yer verilmiş ve sonunda öğretmenlerin davranışı bağımsız olarak yapmaları sağlayan hizmet içi eğitim programı geliştirilmiştir.

Hazırlanan hizmet içi eğitim programının eksikliklerini ve programın uygulanması sırasında karşılaşılabilecek aksaklıkları belirlemek, gerekli düzeltmeleri yapmak, oturum sayı ve sürelerini belirlemek amacıyla, araştırma kapsamında olmayan ve zihin engellilerin eğitimi programını tamamlamış bir öğretmenle ön uygulama yapılmıştır. Bu ön uygulama sonucunda, hizmet içi eğitim programının her biri ortalama 1,5- 2 saat süren on bir oturum halinde uygulanmasına karar verilmiştir.

3.4.2. Senaryoların Hazırlanması ve Video Görüntülerinin Oluşturulması

Öğretmenlerin aile eğitim programını planlama ve sunmayla ilgili becerileri kazanmalarını amaçlayan hizmet içi eğitim programında, aile eğitim programında yer alan kavram ve işlem süreçlerinin sunulmasını yazma ile kavram ve işlem süreçlerinin sunulmasında, alt amaçları gerçekleştirmeye yönelik yaşantıları oluşturmak için senaryolar hazırlanmış ve daha sonra bu senaryoların görüntüleri oluşturulmuştur.

Öncelikle aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme kavramlarının ailelere sunulmasında ve davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarının sunu sonu değerlendirilmesinde kullanılmak üzere bu kavramların olumlu ve olumsuz örneklerini içeren on iki senaryo ve ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin ailelere sunumunda kullanılmak üzere on sekiz senaryo hazırlanmıştır. Hazırlanan senaryolardan on beşinin video görüntüleri, baba ve çocuk rolü oynayan kişiler kullanılarak oluşturulmuştur.

Daha sonra hizmet içi eğitim programındaki sunu becerileriyle ilgili amaçlara yönelik yaşantı oluşturmak için gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış, görmezden gelme kavramlarının ailelere sunulması; davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarının sunu sonu değerlendirmesinin ailelere uygulanması ile ödüllendirme, görmezden gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama

aşamasının ailelere sunulmasına ilişkin toplam otuz senaryo hazırlanmıştır. Daha sonra aile eğitimcisi, baba ve çocuk rolü oynayan kişiler kullanılarak, senaryoların video görüntüleri oluşturulmuştur.

Çekimler ev ortamında ve Özel Gazi Efe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nin Aile Eğitim Birimi'nde gerçekleştirilmiştir. Çekimler kamera ayaklığı kullanılarak kameranın sabitlenmesiyle yapılmış ve bilgisayar ortamında montajlanmıştır. Çekimler tamamlandıktan sonra, Gazi Üniversitesi Zihin Engellilerin Eğitimi Ana Bilim Dalı Aile Eğitim dersini veren bir öğretim üyesi tarafından izlenmiş ve uygun olduğu izlenimi edinilmiştir.

3.4.3. Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı (Ek-6)

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı amaçlar ve öğretim planlarından oluşmaktadır.

3.4.3.1. Amaçlar

Amaçlar, uzun dönemli amaç ve temel amaçlardan oluşmaktadır. “Öğretmen, aile eğitimi oturumlarının öğelerini (aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesi, ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumunun bölümleri, ödevlerin kontrol edilmesi, öğretime hazırlık, kavram ve işlemlerin sunumu ve ödevin verilmesi) betimler; Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programının amaçlarını (kısa dönemli ve alt amaçları) yazar; Aile Eğitim Programında yer alan kavramlar ve işlem süreçlerinin sunumunu gerçekleştirir” uzun dönemli amacına ulaşacak şekilde dört temel amaç ve bu temel amaçlara ulaşmayı sağlayan yirmi iki alt amaç bulunmaktadır.

3.4.3.2. Öğretim Planları

Öğretim planları, temel amaç, öğretim ortamı, öğretime hazırlık ve her bir alt amaç için öğretim yöntemi, kullanılacak araçlar ve öğretim süreçlerinden oluşmaktadır.

3.4.3.2.1. Öğretim Süreçleri

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı'nda öğretmenlere kazandırılması amaçlanan bilgiler için sözlü sunu ve demonstrasyon yöntemi, işlem süreçleri için ise doğrudan öğretim yöntemiyle sunu yapmaya yönelik olarak öğretim süreçleri hazırlanmıştır.

3.4.3.2.1.1. Sözlü Sunu İle Öğretim Süreci

Hizmet İçi Eğitim Programı'nın "Aile Eğitim Oturumlarının Planlanması"na yönelik birinci temel amacın alt amaçları ile üçüncü ve dördüncü temel amaçların bazı alt amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla sözlü sunu kullanılmıştır. Sözlü sunu için bilgilerin yazılı metninin bulunduğu slaytlar hazırlanmıştır.

Sözlü sunu ile bilgilerin sunumunda, sunum slayt aracılığıyla yapılmakta, amacın gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleyebilmek amacıyla sunu sonu değerlendirmeye yer verilmektedir. Sunu sonu değerlendirmede, öğretmenin yazılı olarak açıklamada bulunmasını gerektiren yanıt kağıdı kullanılmaktadır. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilmekte, cevabının neden doğru olduğu betimlenmektedir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde ise sunu tekrarlanmakta ve sunu sonu değerlendirmeye yer verilmektedir.

3.4.3.2.1.2. Demonstrasyon İle Öğretim Süreci

Hizmet İçi Eğitim Programı'nın, aile eğitim programının amaçlarını oluşturmaya yönelik ikinci temel amacın alt amaçları ile üçüncü ve dördüncü temel amaçların bazı

alt amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla demonstrasyon yöntemi kullanılmıştır. Demonstrasyon yöntemi kullanılırken, hazırlanan slaytlar ve video görüntülerinden yararlanılmıştır.

Demonstrasyon ile öğretim sürecinde, öğretmene görüntü bir kez baştan sona izletilmekte, görüntü ikinci kez izletilirken, aile eğitimcisinin yaptıkları betimlenmektedir. Amacın gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleyebilmek amacıyla sunu sonu değerlendirmeye yer verilmektedir. Sunu sonu değerlendirmede, öğretmenin yazılı olarak açıklamada bulunmasını gerektiren yanıt kağıdı kullanılmaktadır. Öğretmen ölçüt düzeyinde doğru cevap verdiğinde ödüllendirilmekte, cevabının neden doğru olduğu betimlenmektedir. Öğretmen ölçüt düzeyinde doğru cevap veremediğinde ise sunu tekrarlanmakta ve tekrar sunu sonu değerlendirmeye yer verilmektedir.

3.4.3.2.1.3. Doğrudan Öğretim Yöntemiyle Öğretim Süreci

Hizmet İçi Eğitim Programı'nın, aile eğitiminde kavram sunumunun öğretimi ile aile eğitiminde işlem sürecinin öğretimini gerçekleştirmeye yönelik üçüncü ve dördüncü temel amaçların alt amaçlarını gerçekleştirirken doğrudan öğretim yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlere işlem süreçlerini uygulama becerisini kazandırmaya yönelik öğretim süreçlerinde, doğrudan öğretim yönteminin gereği olarak; model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama basamaklarına yer verilmiştir.

Model olma aşamasında, önceden hazırlanan video görüntüleri kullanılmıştır. Bu aşamada, öğretmene görüntü bir kez baştan sona izletilmekte, görüntü ikinci kez izletilirken, aile eğitimcisinin yaptıkları betimlenmektedir. Model olma aşamasında, “kavram sunumu öğretimi” işlem süreci için dört ayrı görüntü, “işlem sunumu öğretimi” işlem süreci için ise üç ayrı görüntü kullanılmaktadır.

Rehberli uygulama aşamasında ise davranışın prova edilmesine yer verilmektedir. Bu amaçla öğretmenden, aile eğitimcisi rolünü oynaması istenmektedir. Baba ve çocuk rolünü oynaması için ise programa dahil olmayan iki kişi ortamda hazır bulunmaktadır. Baba ve çocuk rolünü oynayacak kişinin rolünü oynaması, öğretmenin de öğrenilen işlem sürecini uygulaması istenmektedir. Bu sırada uygulamacı, işlem süreci ile ilgili

genel kuralı hatırlatmaktadır. Baba rolünü oynayan kişinin yapmış olduğu uygun davranışlarında davranışı kesmesi istenmekte ve öğretmene “bu ne tür bir davranıştı”, “şimdi ne yapacaksınız” şeklinde sorular yöneltilmektedir. Öğretmenin doğru cevapları ödüllendirmekte, doğru verilmeyen ya da eksik bırakılan cevaplarla ilgili ipucu verilmekte, sorular sorularak cevaplar alınmakta ve açıklama yapılmaktadır. Öğretmenin işlem sürecini uygulaması istenmekte ve süreci doğru olarak uyguladığında ödüllendirilmektedir. Öğretmen işlem sürecini doğru uygulayamadığında ipucu verilmekte ve doğru yapması sağlanarak ödüllendirilmektedir. Rehberli uygulama aşamasında, “kavram sunumunun öğretimi” işlem sürecini uygulama becerisi kazandırılırken dört, “işlem sunumunun öğretimi” işlem sürecini uygulama becerisi kazandırılırken ise üç farklı davranış üzerinde öğretmenin işlem sürecini uygulaması sağlanmaktadır.

Bağımsız uygulama aşamasında, işlem sürecinin uygulanma sorumluluğu öğretmene bırakılmaktadır. Baba ve çocuk rolünü oynaması için, programa dahil olmayan iki kişi ortamda hazır bulundurulmaktadır. Baba rolündeki kişiden slaytta yazılı bulunan davranışı gerçekleştirmesi, öğretmenin de kazandığı işlem sürecini uygulaması istenmektedir. İlk örnek davranış için öğretmen uygun şekilde sunum yaptığında ödüllendirmekte, yanlış uygulama yaptığında ya da devam etmediğinde, yönlendirici ipucu verilmekte (örneğin; kavramın olumlu örneğini izlettiğinize göre şimdi neyi izleteceksiniz?) ve öğretmenin cevabı ödüllendirilmektedir. Öğretmen süreci uygulaması istenmekte, öğretmen işlem sürecini doğru olarak uyguladığında ödüllendirilmektedir. Bağımsız uygulama aşamasında “kavram sunumu öğretimi” işlem sürecini uygulama becerisi için dört, “işlem sunumu öğretimi” işlem sürecini uygulama becerisi için üç farklı davranış üzerinde öğretmenin işlem sürecini uygulaması sağlanmaktadır.

3.5. ORTAM VE MATERYALLER

Hizmet içi eğitim programı öğretim oturumları, Özel Gazi Efe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nin Aile Eğitim Birimi'nde gerçekleştirilmiştir. Aile Eğitim Birimi yaklaşık olarak otuz metrekaredir. Odada, dikdörtgen şeklinde bir masa, bilgisayar sehpası, uygulamacı, öğretmen, baba ve çocuk rolünde kişilerin oturacağı

dört sandalye, bir dolap, slayt cihazı, bilgisayar ve tahta bulunmaktadır. Uygulamacı ve öğretmen masanın önünde karşılıklı olarak oturmuşlardır. Davranışın prova edilmesine yönelik oturumlarda, öğretmen bilgisayarı kullanması amacıyla uygulamacının yerine geçerek baba rolündeki kişi ile karşılıklı oturmuştur. Çocuk rolündeki kişi masanın arka tarafında baba rolündeki kişinin karşısına, uygulamacı da masanın arka tarafında öğretmenin karşısına oturmuştur. Kamera, yapılan çalışmaların kayıt altına alınması için, masanın tam karşısına gelecek şekilde ortalama iki metre uzaklıkta kamera ayaklığına sabitlenecek şekilde kurulmuştur.

Hizmet içi eğitim öğretim oturumlarında, bilgilerin sunumunda, bilgisayarda power point programında bilgilerin yazılı açıklamalarının bulunduğu yazılı slaytlar ve programdaki kavramların sunumu, sunu sonu değerlendirmesi ve işlem süreçlerinin öğretiminde doğrudan öğretim yönteminin model olma aşamasında video görüntülerinin kullanılması için bilgisayar kullanılmıştır. Ayrıca, öğretmenlere kavram ve işlem süreçlerinin ailelere sunumunu kazandırırken, doğrudan öğretim yönteminin rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarındaki senaryolara yönelik gerekli araçlar kullanılmıştır. Örneğin, öğretmenin aile eğitimeci rolünde babaya kavram sunumu yapması için bilgisayarda gözlenebilir davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneğinin görüntüsü ve işlem sürecinin kazandırılmasında rehberli uygulama aşamasını anne rolündeki kişiye uygulamasına yönelik oyuncak araba, kağıt, kalem gibi materyaller önceden hazırlanmıştır.

3.6. DENEY SÜRECİ

Deney sürecinde her bir denek için başlama düzeyi oturumlarına, öğretim oturumlarına, uygulama sonu ve süreklilik oturumlarına yer verilmiştir. Deney süreci, toplam elli beş gün sürmüştür.

3.6.1. Başlama Düzeyi Verilerinin Toplanması

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim programının amaçlarını gerçekleştirmesine yönelik başlama düzeyi verilerini toplamak amacıyla “ Aile Eğitim Programı Planlama

Ölçü Aracı, “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramları ve İşlemleri Sunma Kontrol Listesi” her bir öğretmene üçer oturumda uygulanmıştır.

Ölçü araçları, aynı gün içinde üç farklı oturumda uygulanarak, başlama düzeyi verileri toplanmıştır. Başlama düzeyi verilerinin toplanmasına birinci öğretmenle başlanmıştır. İkinci ve üçüncü öğretmen için birer oturum yoklama verisi alınmıştır. Birinci öğretmenle öğretim oturumları tamamlandığında, ölçü araçları aynı gün üç farklı oturumda uygulanarak uygulama sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Birinci öğretmenle uygulama sonu değerlendirmesi yapılırken, aynı gün ikinci öğretmenle üç farklı oturumda başlama düzeyi verisi, üçüncü öğretmen için de bir oturumda ikinci yoklama verisi toplanmıştır. İkinci öğretmenle öğretim oturumları tamamlandığında, ölçü araçları aynı gün üç farklı oturumda uygulanarak uygulama sonu değerlendirmesi yapılmıştır. İkinci öğretmenle uygulama sonu değerlendirmesi yapılırken, aynı gün üçüncü öğretmenle üç farklı oturumda başlama düzeyi verisi toplanmıştır. Üçüncü öğretmenle öğretim oturumları tamamlandığında, ölçü araçları aynı gün üç farklı oturumda uygulanarak, uygulama sonu değerlendirmesi yapılmıştır. Başlama düzeyi, yoklama, uygulama sonu ve süreklilik verilerinin toplanmasında birinci, ikinci ve üçüncü oturumda kullanılan araçlar, ortam, ortamda bulunan kişiler, uygulamayı yürüten kişi Ek-7’de ve ölçü araçlarının uygulama zamanı Ek- 8’de gösterilmiştir.

3.6.2.Uygulama Evresi

Araştırmada, her bir öğretmene hizmet içi eğitim programının amaçlarının kazandırılmasına yönelik yapılan öğretim, uygulama evresini oluşturmaktadır. Bu bölümde, uygulama sürecinin açıklamasına yer verilmektedir.

3.6.2.1.Öğretim Oturumlarının Sırası ve Süresi

Öğretmen Performansına Dayılı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı, dört temel amaçtan oluşmaktadır. Bu temel

amaçlar, aile eğitim oturumlarının planlanması, aile eğitim programının amaçlarının oluşturulması, aile eğitiminde kavram sunumu öğretimi, aile eğitiminde işlem sunumu öğretimine yöneliktir. Her bir öğretmenin başlama düzeyi verilerindeki performansı dikkate alınarak, oturumlarda yer alan alt amaçlar sırasıyla on bir gün süren öğretim oturumlarında uygulanmıştır.

Araştırmanın uygulama evresinde, öğretim oturumları günde bir buçuk-iki saatlik bir öğretim oturumu şeklinde düzenlenmiştir. Sadece cumartesi günü, öğretmenlerin katılımında sorun olmadığı durumu dikkate alınarak ve konu bütünlüğünü bozmamak amacıyla, oturum içinde yarım saat ara verilerek, toplam üç buçuk saat süren bir öğretim oturumu yapılmıştır. Öğretim oturumlarında, başlama düzeyi verilerinde öğretmenin gerçekleştirdiği alt amaçlar kısaca özetlenmiş, gerçekleştiremediği amaçlarla ilgili öğretim yapılmıştır. Öğretim oturumunun bir saati aşması halinde, ortalama 5-10 dk'lık aralar verilmiştir. Uygulama evresi, araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Başlama düzeyi verilerindeki performansları dikkate alınarak belirlenen amaçlar doğrultusunda öğretim oturumlarının sırası ve süresi, birinci öğretmen için Ek-9.1'de, ikinci öğretmen için Ek-9.2'de ve üçüncü öğretmen için Ek-9.3'de uygulama evresini gösteren çalışma takviminde belirtilmektedir.

3.6.3.Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programındaki Öğretim Planlarının Sunulması

Bu bölümde, araştırmanın uygulama evresinde, hizmet içi eğitim programı öğretim planlarının uygulanmasında izlenen sürece yer verilmiştir.

3.6.3.1.Öğretim Planları

Öğretime başlamadan önce, bilgisayar ve slayt cihazı çalıştırılmıştır. Uygulamacı ve öğretmen, yansı deneğin sağ tarafında kalacak şekilde karşılıklı oturmuştur. Uygulamacı, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konular hakkında bilgi

vermiş, öğretim oturumunda sunu yaparken hangi yöntem ve tekniğe yer vereceğini açıklayarak öğretim sürecine başlamıştır.

Hizmet içi eğitim programında yer alan bilgilerin sunumunda sözlü sunu ve demonstrasyon, işlem süreçlerinin sunumunda doğrudan öğretim yöntemi kullanılmıştır. Sözlü sunu ve demonstrasyon kullanılan öğretim oturumlarında, öğretim sonunda öğretmenlere öğretimi yapılan alt amaca ilişkin yanıt kağıdı verilmiştir. Doğrudan öğretim yöntemiyle öğretim yapılan öğretim oturumlarında model olma ve rehberli uygulama aşamalarına yer verilerek, öğretimin sonunda bağımsız uygulama aşamasına geçilmiştir.

3.6.3.1.1. Sözlü Sunu İle Öğretim

Aile eğitim programının planlanmasıyla ilgili bilgilerin sunumunda, bilgisayar ortamında hazırlanan slaytlar aracılığıyla sözlü sunu yapılmıştır. Öğretim sonunda ise öğretmene yanıt kağıdı verilerek, yazılı olarak açıklama yapması istenmiştir. Örneğin, “Öğretmen, anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini betimler” alt amacına yönelik olarak sözlü sunu aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmiştir.

Uygulamacı, “aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesine yönelik” slaydı açar. “Aile eğitim programının uygulanacağı aile eğitim oturumlarının hangi günlerde ve hangi saatler arasında yapılacağı, programa katılacak ebeveynle görüşülerek ve hem ebeveynlerin hem de aile eğitim programını yürütecek kişinin koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir. Programa katılacak ebeveyn çalışıyorsa, çalışma saatleri ve günlük rutini belirlenmelidir. Bu durum, ebeveynin programa katılımı ve devam etmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra, programı uygulayacak kişinin de çalışma programını dikkate almalıdır. Hem ailenin hem de programı uygulayacak kişinin çalışma saatleri dikkate alınarak ortak bir zaman dilimi belirlenmelidir” açıklamasını yapar. Aile eğitim oturumlarının hangi günlerde ve hangi saatler arasında yapılacağını belirlenmesiyle ilgili örneği şu şekilde verir. “Örneğin; anneye, bu programı

uygulayacağımız günleri belirlememiz gerekiyor, haftada kaç kere, hangi saatler arasında ve nerede toplanılacağına karar vermemiz gerekiyor. Şimdi size uygun olan gün ve saatlerin neler olduğunu söyleyiniz der. Anne hangi gün ve saat olduğunu söyler. Daha sonra, anneye “benim için de pazartesi uygun, ancak 14.00 yerine saat 15.00 olarak belirlememiz mümkün olur mu?” Diye sorar. Anne kabul eder. “Öyleyse pazartesi günü haftada bir kez saat 15.00’de toplantı odasında görüşüyoruz ” şeklinde toplantının günü, saati ve nerede yapılacağı belirlenmiş olur.” Daha sonra uygulamacı, aile eğitim oturumlarının sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde planlanmalıdır, daha seyrek aralıkla düzenlenen aile eğitim oturumları, ebeveynlerin bir önceki oturumda kazandıkları davranışlarda unutmaları ve oturum konuları arasında bütünlüğün oluşmasında sorunlara neden olabilir açıklamasında bulunur. Sunu sonu değerlendirmeye başlarken, öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdında, aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin nasıl belirlendiğini yazılı olarak açıklaması istenir. Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin nasıl belirleneceğini “*programa katılacak anne ile görüşerek oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını; annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, programı uygulayacak kişinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak ve oturumların sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde belirleriz*” şeklinde açıkladığında, doğru cevap verdiği ve cevabının neden doğru olduğu ifade edilerek, öğretmen ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

3.6.3.1.2. Demonstrasyon İle Öğretim

Aile eğitim programının amaçlarını oluşturma, kavram sunumunu ve sunu sonu değerlendirmesinin nasıl yapılacağını açıklama, işlem süreçlerinin sunumunun nasıl yapılacağını açıklamaya yönelik öğretim amaçlarının öğretim süreçlerinde demonstrasyonla sunu yapılmıştır. Öğretim sonunda yazılı olarak açıklamada bulunulmasını gerektiren yanıt kağıdı verilerek değerlendirme yapılmıştır.

Demonstrasyon yöntemi kullanılarak, “ Gözlenebilir davranış kavramının sunumunu yazma”ya yönelik alt amacın öğretim sürecinde aşağıdaki gibi sunu yapılmıştır.

Uygulamacı, ailelere kavram sunumu yapmayla ilgili slaytı açar ve slayt eşliğinde “Aile eğitim programında yer alan bir kavramı sunarken, öncelikle kavramın öğretimi sırasında kullanılacak ilk araç setini oluşturan olumlu örnek videodan gösterilir. Kavramın ilişkili niteliği ifade edilir ve kavramın olumlu örneği *bu ‘dır diyerek* sunulur. Daha sonra olumsuz örnek videodan gösterilir ve *bu değil* denilerek olumsuz örnek sunulur şeklinde açıklama yapar.

Daha sonra, aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının sunumunun nasıl yapılacağı örneklenir. Öğretmene, aile eğitim oturumu sırasında gözlenebilir davranış kavramının sunumunun nasıl yapıldığına yönelik görüntü izleteceği söylenir. Uygulamacı öğretmene, aile eğitimcisinin aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının sunumunu yaptığı görüntüyü baştan sona izletir. Görüntüyü ikinci kez izletirken aile eğitimcisinin birinci görüntüyü izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya “*şimdi size bir görüntü izleteceğim* dedi ve duvara top atan çocuğun görüntüsünü izletti, *bu çocuk ne yapıyor?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Kavramın olumlu örneğinin sunulduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “*çocuğun duvara top atması gözlenebilir davranıştır, çünkü herkes tarafından aynı şekilde anlaşılır* diyerek kavramın ilişkili niteliğini söyleyerek olumlu örneğini sunduğunu söyler. Uygulamacı, görüntüyü izletmeye devam eder. Aile eğitimcisinin kavramın olumsuz örneğini izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletti, “*Çocuk çok mu hırslı, kızgın? Bence çok hırslı? Sizce nasıl?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin *bakın bu durumda farklı şeyler düşünebiliriz. Kızgın olma gözlenebilir davranış değildir?* diyerek kavramın olumsuz örneğini sundu, *çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaptı*” diyerek kavramın olumsuz örneğini sunduğunu ve neden olumsuz örnek olduğunu açıkladığını söyler. Birinci setin sunumu bittikten sonra, kalan diğer üç setle aynı şekilde sunu yapılacağı ifade edilir.

Uygulamacı üç farklı kavramın aile eğitim oturumu sırasında nasıl sunulduğuna yönelik görüntüleri izleterek benzer şekilde sunu yaptıktan sonra, değerlendirme sürecine yer verir. Uygulamacı öğretim sonu değerlendirmesini yaparken, yanıt kağıdını öğretmene verir. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı'nda yer alan kavramların öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amaçların öğretiminde kullanılacak sunu materyalleri aşağıda sunulmaktadır, her bir kavramın sunumunu nasıl yapacağınızı açıkla mısınız? denilerek yazılı olarak açıklamada bulunması istenir. Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunusunu, *“öncelikle kavramın olumlu örneği olan görüntüyü izletirim, görüntüyü betimleyerek annenin dikkatini çekerim, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu gözlenebilir davranıştır, çünkü ifade edildiğinde herkes hem fikir olur diyerek ilişkili niteliğini açıkla rım, daha sonra olumsuz örneği izletirim, görüntüyü betimleyerek annenin dikkatini görüntüye çekerim, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu ölçülebilir davranış değildir diyerek olumsuz örneği sunarım, neden olumsuz örnek olduğunu açıkla rım, üç farklı araç setiyle sunuyu benzer şekilde tekrarlarım”* şeklinde açıkladığında, betimlenerek ödüllendirilir. Öğretmen ölçüt düzeyinde doğru cevap verir, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olduğunda dönüt verilir. Ölçüt düzeyinde doğru cevap vermediğinde sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdında yazılı olarak cevap vermesi istenir. Öğretmen kavramın sunusunu nasıl yapacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirilir.

3.6.3.1.3. Doğrudan Öğretim Yöntemi İle Öğretim

Öğretmenin ailelere aile eğitim programında yer alan kavram ve işlem süreçlerinin sunumunu kazanmasına yönelik alt amaçları gerçekleştirebilmesi amacıyla, öğretim süreçlerinde doğrudan öğretim yöntemi kullanılmıştır.

Doğrudan öğretim yöntemi, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarından oluşmaktadır.

3.6.3.1.3.1. Model Olma Aşaması

Uygulamacı öğretmene, aile eğitimi sırasında aile eğitimcisinin, baba rolündeki kişiye kavram ya da işlem sürecinin sunumunu uygulamasına yönelik bir görüntü izleteceğini söyler, görüntüyü bir kez baştan sona izletir. Sonra, görüntüyü ikinci kez izleteceğini söyler. Görüntüyü ikinci kez izletirken, görüntüyü durdurur, açıklama yapar ve görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü izlendikten sonra açıklamada bulunarak, öğretmene model olma aşamasını uygular.

Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin aileye sunumunda model olma aşamasının nasıl uygulandığı açıklanırken, öğretmene aşağıdaki şekilde sunu yapılmıştır;

Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler. Öğretmene görüntüyü bir kez baştan sona izletir. Görüntüyü ikinci kez izletirken uygulamacı aile eğitimcisinin babaya ödüllendirme sürecine yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya *“şimdi size ödüllendirmenin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim dedi.* Sonra, “Çocuk oyuncaklarıyla oynarken hadi ders yapalım dediğinde çocuk hemen yerine oturarak ev ödevlerini yapmaya başladığında babasının *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasın”* dediği görüntüyü baştan sona izletti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Uygulamacı, aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiği, çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurarak babaya örnek davranışı betimleyerek uygun davranış olduğunu açıkladığında görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiğini, çocuk masasında oturarak ödevlerini yaptığında görüntüyü durdurarak babaya, *“evet çocuğun masasında oturarak ödevlerini yapmaya başlaması uygun bir davranıştır”* açıklamasını yaptığını söyler. Öğretmene görüntünün devamı izletilir. Uygulamacı, “aile eğitimcisi babaya görüntünün devamını izletti, görüntü izlendikten sonra babaya, *davranışı anında ve aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasın şeklinde betimleyerek ve çok yaparak ödüllendirdi* şeklinde açıklama yaparak ödüllendirme işlem sürecine ilişkin model olma aşamasını uyguladı” der.

Model olma aşaması yukarıdaki şekilde tamamlandıktan sonra, rehberli uygulama aşamasına geçilmiştir.

3.6.3.1.3.2. Rehberli Uygulama Aşaması

Rehberli uygulama aşamasında, işlem sürecinde neler yapılacağı betimlenerek davranışın prova edilmesi sürecine yer verilmiştir. Rehberli uygulama aşamasında araştırmacı, öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur. Ayrıca çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan ikinci bir kişi hazır bulundurulur. Uygulamacı rolleri dağıtır ve neler yapılacağını betimler. İşlem sürecinin uygulanmasına yönelik genel kuralı hatırlatır, provayı başlatır. Her bir basamakta öğretmene ne yapacağını sorar, öğretmenin doğru cevaplarını ödüllendirir, cevap veremediğinde ipucu verir, tekrar ne yapacağını sorar, doğru cevap verdiğinde ödüllendirir ve uygulamasını ister. Öğretmen doğru şekilde uyguladığında ödüllendirir ve yaptıklarını betimler. Öğretmen yanlış ya da eksik uygularsa, baba rolündeki kişiden provayı kesmesini ister, öğretmene şimdi ne yapmalıydınız sorusunu sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir ve provayı tekrar başlatır. Öğretmen doğru uyguladığında ödüllendirir ve yaptıklarını betimler.

Öğretmenin, ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını baba rolündeki kişiye uygulamasına yönelik rehberli uygulama aşamasında, aşağıdaki gibi sunu yapılmıştır.

Uygulamacı bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur. Baba rolündeki kişiden ödüllendirme işlem süreciyle ilgili görüntüyü izlemesi, öğretmenden de aile eğitimcisi rolünde ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını uygulaması istenir. Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamadan önce uygulamacı, “ Görüntüyü bir kez baştan sona izletin. Görüntüyü ikinci kez izletirken, uygun davranış yapıldığında görüntüyü durdurun ve yapılan davranışın uygun davranış olduğunu söyleyin, görüntünün devamında babanın davranışı anında ve betimleyerek ödüllendireceğini

söyleyin ve görüntüyü izletin. Görüntü izlendikten sonra davranışın anında ve betimlenerek ödüllendirildiğini açıklayın” şeklinde genel kuralı hatırlatır. Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem süreciyle ilgili birinci görüntü için model olma aşamasını uygulamasını ister. Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *babaya, ödüllendirme işlem süreciyle ilgili birinci görüntüyü baştan sona izletirim* derse, *“harikasınız öncelikle ödüllendirme sürecinin uygulamasına yönelik görüntüyü baştan sona izletiriz”* der ve izletmesini ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, uygulamacı ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir. Birinci görüntüyü baştan sona izletmesini ister. Öğretmen görüntüyü baştan sona izlettiğinde, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir. Uygulamacı öğretmene *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen, *“ikinci kez görüntüyü izleteceğim, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında “oturarak ödevini yaptığında” görüntüyü durdurur ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söylerim ve görüntünün devamını izletirim, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödevini yaparken, babanın uygun davranış oluştuğunda hemen ve aferin oğlum masada oturarak ödevini yapıyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğini söylerim”* derse, öğretmenin cevabının doğru olduğu söylenir ve öğretmen ödüllendirilerek süreci uygulaması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, *“ikinci kez görüntüyü izletir, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında görüntüyü durdurur ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söyler ve görüntünün devamı izletilir, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödev yaptığında, babanın uygun davranış oluştuğunda hemen ve “aferin oğlum yerinde oturarak ödev yapıyorsun” şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğini söyleriz”* diyerek ipucu verir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmenin model olma sürecinde yaptıklarını *“ikinci kez görüntüyü izlettiniz, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında görüntüyü durdurdunuz ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söylediniz ve görüntüyü izlettiniz, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödev yaptığında, babanın davranışı hemen ve aferin oğlum masada oturarak ödev yapıyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğini söylediniz”* şeklinde betimleyerek ödüllendirir.

Rehberli uygulama aşaması yukarıdaki şekilde tamamlandıktan sonra, bağımsız uygulama aşamasına geçilir.

3.6.3.1.3.3. Bağımsız Uygulama Aşaması

Bağımsız uygulama aşamasında, ilgili işlem sürecinin prova edilmesi sürecine yer verilmiştir. Bağımsız uygulama aşamasında araştırmacı öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur. Ayrıca çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan ikinci bir kişi hazır bulundurulur. Araştırmacı rolleri dağıtır ve neler yapılacağını betimler, provayı başlatır. Öğretmen doğru şekilde uyguladığında, ödüllendirir ve yaptıklarını betimler. Öğretmen yanlış ya da eksik uygularsa, baba rolündeki kişiden provayı kesmesini ister, yönlendirici ipucu verir, öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir, provayı tekrar başlatır. Öğretmen doğru uyguladığında, ödüllendirir ve yaptıklarını betimler. Öğretmen yanlış uyguladığında, baba rolündeki kişiye beklemesini söyler, öğretmene şimdi ne yapmalıydınız sorusunu sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, ödüllendirir ve provayı tekrar başlatır. Öğretmen doğru uyguladığında, ödüllendirir ve yaptıklarını betimler.

Öğretmenin ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını baba rolündeki kişiye uygulamasına yönelik bağımsız uygulama aşamasında aşağıdaki gibi sunu yapılmıştır.

Baba rolündeki kişiden, ödüllendirme işlem sürecinin; “babasının çocuktan önündeki materyallerden kırmızı olanı göstermesini istediği, çocuğun önündeki nesnelere bakıp kırmızı olanı gösterdiğinde, bebesinin *harikasın canım kırmızı olanı gösterdin* deyip yanaklarını okşadığı” görüntüyü izlemesi istenir. Öğretmen de ödüllendirme işlem süreci için model olma aşamasını uygulaması istenir. Öğretmen, öncelikle görüntüyü baştan sona izletir, ikinci kez görüntüyü izletirken, uygun davranış oluştuğunda (önündeki nesneleri bakıp kırmızı renkte olanı gösterme) görüntüyü durdurur, bu davranışın uygun davranış olduğunu söyler, görüntünün devamını izletir ve davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini açıklarsa, “*evet görüntüyü baştan sona izlettiniz,*

ikinci kez görüntüyü izletirken uygun davranış oluştuğunda (önündeki nesneleri bakıp kırmızı renkte olanı gösterme) görüntüyü durdurdunuz, bu davranışın uygun davranış olduğunu söylediniz ve görüntünün devamını izlettiniz, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini söylediniz” denilerek pekiştirilir. Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, *önce neyi izleteceksiniz?* diye sorulur. Öğretmen *“görüntüyü baştan sona izletirim”* derse pekiştirilir ve model olma aşamasını uygulaması istenir. Öğretmen model olma aşamasını uyguladığında yaptıkları betimlenerek pekiştirilir. Öğretmen devam etmezse, *görüntüyü bir kez baştan sona izlettiniz, şimdi ne yapacaksınız?* diye sorulur. Öğretmen *görüntüyü ikinci kez izletirim* derse, pekiştirilir ve devam etmesi istenir. Öğretmen model olma aşamasını uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir. Öğretmen beklerse, *şimdi görüntüyü ikinci kez nasıl izleteceksiniz* diye sorulur. Öğretmen, *“ikinci kez izletirken uygun davranış oluştuğunda görüntüyü durdurur, bu davranışın uygun davranış olduğunu söylerim ve görüntüyü izletirim, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini söylerim* derse, ödüllendirilir. Öğretmenin süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

3.6.4. Uygulama Sonu Verilerinin Toplanması

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı’nın uygulandığı her bir öğretmen için, uygulama sonu verileri toplanmıştır. Hizmet İçi Eğitim Programındaki amaçların kazanım düzeyine yönelik uygulama sonu verilerini toplamak amacıyla, “ Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı” , “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi” aynı gün içinde üç farklı oturumda uygulanmıştır.

3.6.5. Süreklilik Etkisi

Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı'nın öğretim oturumları tamamlandıktan sonra, öğretmenlerin kazandıkları amaçları sürdürüp sürdürmediklerini belirlemek amacıyla, öğretimden 14 gün sonra “Aile Eğitimi Planlama Ölçü Aracı”, “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve “Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi” birer kez uygulanarak süreklilik etkisi değerlendirilmiştir.

3.7. VERİLERİN ANALİZİ

Tek denekli desenlerden denekler arası çoklu yoklama desenin kullanıldığı bu araştırmada, veriler grafiksel olarak analiz edilmiştir. Grafik analiz tekniklerinden kümülatif (yığmalı) grafik kullanılmıştır. Kümülatif (yığmalı) grafik, araştırma ve uygulama süresince verilen toplam tepki sayısının önemli olduğu durumlarda veya belirli bir amaca yönelik bir ilerleme kümülatif davranış birimlerinde ölçülebiliyorsa kullanılmalıdır (Tawney ve Gast, 1984; Güzel 1998). Grafik üzerindeki en yeni veri noktasına bakılarak, zaman içinde elde edilen toplam davranış miktarı görülebilir. Kümülatif grafiklerde, her öğretim oturumu sırasında kayıt edilen tepkilerin sayısı, daha önceki bütün öğretim oturumlarında kayıt edilen toplam tepki sayısına eklenir (Tawney ve Gast, 1984).

Bu araştırmada, aile eğitim programını planlama, aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ve aile eğitim programında yer alan kavram ve işlemlerin sunulmasına yönelik yapılan her öğretim oturumu sırasında öğretmenin hizmet içi eğitim programındaki amaç gerçekleştirme sayısı, daha önceki bütün öğretim oturumlarında kayıt edilen amaç gerçekleştirme sayısına eklenerek, ilerlemeler kümülatif davranış birimlerinde gösterilmiştir. Grafikte yatay eksene başlama düzeyi, yoklama, uygulama, uygulama sonu değerlendirme ve süreklilik oturumlarında elde edilen veriler yerleştirilmiştir. Yatay eksende yer alan her bir oturuma karşılık gelen amaç gerçekleştirme sayısı, dikey eksende 1-22 arasında eşit aralıklarla gösterilmiştir. Grafiğin yorumlanması yapılırken, başlama düzeyi ile öğretim

sırası ve uygulama sonrasında oluşan düzey farklarına ve eğitim yönlerine bakılmıştır. Öğretmenlerin, başlama düzeyine göre veri yolunun öğretim sırası ve sonrasında yükselmesi ve eğimin artması amaçlanmıştır. Bu düzeydeki yükselme ve eğitimdeki artış başlama düzeyine göre farklılaştığında, davranış değişikliğinin sadece uygulama yapıldığında olup, yoklamalarda herhangi bir değişikliğin olmamasının hizmet içi eğitim programının zihin engelliler öğretmenlerine uygulanmasının, öğretmenlerin hizmet içi eğitim programının amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olduğu yorumuna gidilmiştir.

BÖLÜM 4

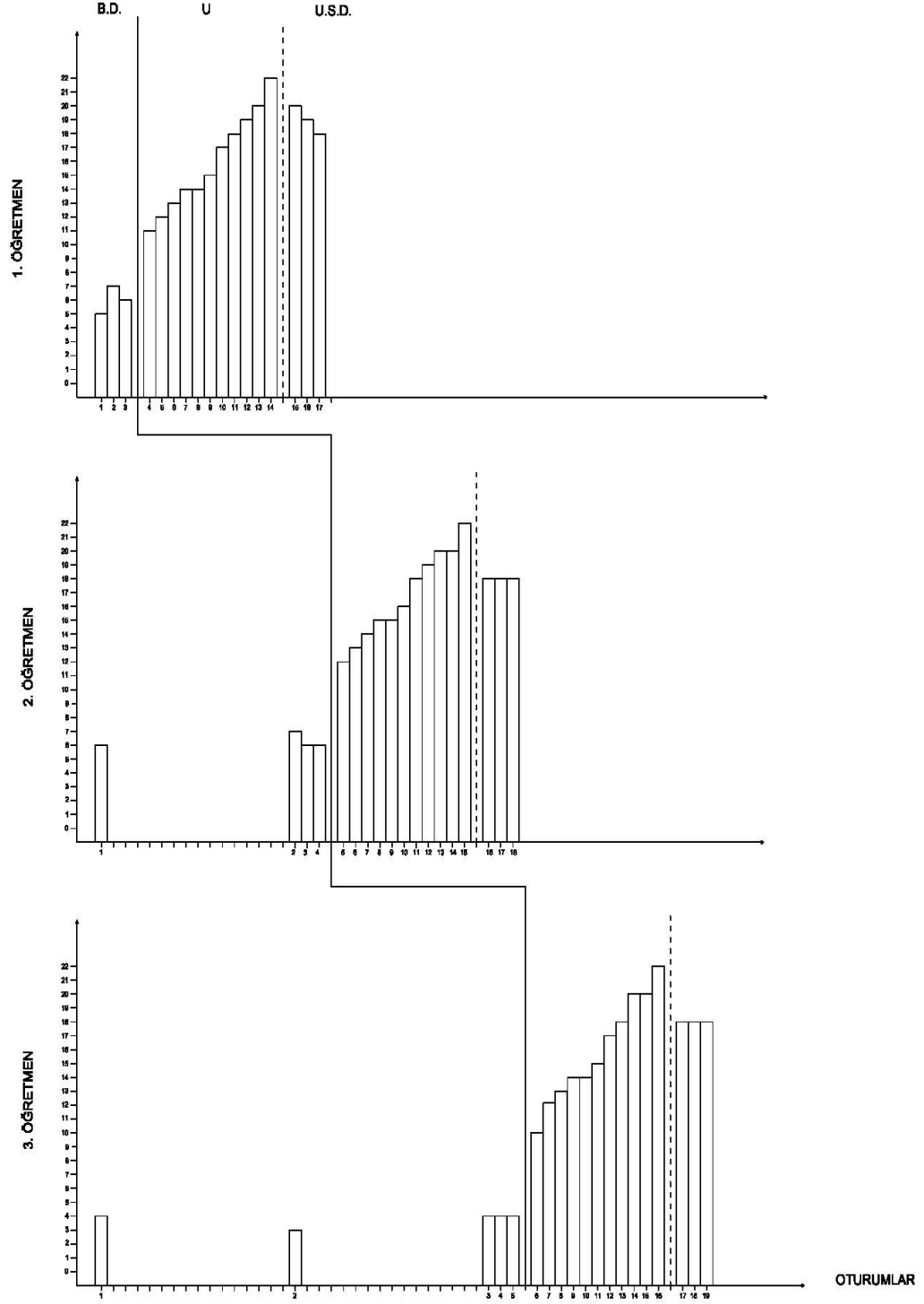
BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırma amaçlarındaki sıra ile bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN ÖĞRETİM YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın birinci amacında öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programı, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili midir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaca yönelik olarak, her öğretmenle ilgili bulgular Grafik-1’de verilmiştir.

PROGRAM AMAÇLARINI GERÇEKLEŞTİRME SAYISI

Grafik 1 : Öğretmenlerin Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programının Amaçlarını Gerçekleştirme Düzeyi

B.D. : Başlama Düzeyi

U : Uygulama

U.S.D. : Uygulama Sonrası Değerlendirme

Grafik 1’de görüldüğü gibi, birinci öğretmen, başlama düzeyinde öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından beşini birinci oturumda, yedisini ikinci oturumda ve altısını ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. Birinci öğretmen, başlama düzeyinde ortalama olarak altı amaç gerçekleştirmiştir.

Birinci öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanması sırasında birinci oturumun sonunda on bir amacı, ikinci oturumun sonunda on iki amacı, üçüncü oturumun sonunda on üç amacı, dördüncü oturumun sonunda on dört amacı, (beşinci ve altıncı öğretim oturumlarında aynı öğretimsel amacın öğretimi yapılmıştır) altıncı oturumun sonunda on beş amacı, yedinci oturumun sonunda on sekiz amacı, sekizinci oturumun sonunda on dokuz amacı, dokuzuncu oturumun sonunda yirmi amacı, onuncu oturumun sonunda yirmi bir amacı ve on birinci oturumun sonunda hizmet içi eğitim programının var olan yirmi iki amacının tamamını gerçekleştirmiştir.

Birinci öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından yirmisini birinci oturumda, on dokuzunu ikinci oturumda ve on sekizini ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. Birinci öğretmen, uygulama sonu değerlendirmede ortalama olarak on dokuz amaç gerçekleştirmiştir.

Grafik 1’de görüldüğü gibi, ikinci öğretmen bir oturumluk yoklama düzeyi oturumunda hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından altısını gerçekleştirmiştir. Üçüncü öğretmen ise bir oturumluk yoklama düzeyi oturumunda hizmet içi eğitim programının var olan 22 program amacından dördünü gerçekleştirmiştir. Buna göre, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, birinci öğretmenin program amaçlarını gerçekleştirmesinde etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Grafik 1’de görüldüğü gibi, ikinci öğretmen başlama düzeyinde öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından yedisini birinci oturumda, altısını ikinci

oturumda ve altısını ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. İkinci öğretmen, başlama düzeyinde ortalama olarak altı amaç gerçekleştirmiştir.

İkinci öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanması sırasında birinci oturumun sonunda on iki amacı, ikinci oturumun sonunda on üç amacı, üçüncü oturumun sonunda on dört amacı, dördüncü oturumun sonunda on beş amacı, (beşinci ve altıncı oturumlarında aynı öğretimsel amacın öğretimi yapılmıştır) altıncı oturumun sonunda on altı amacı, yedinci oturumun sonunda on sekiz amacı, sekizinci oturumun sonunda on dokuz amacı, dokuzuncu oturumun sonunda yirmi amacı ve (onuncu öğretim oturumunda öğretim amacının öğretimi tamamlanamamış ve on birinci oturumda öğretime devam edilmiştir) on birinci oturumun sonunda hizmet içi eğitim programının var olan yirmi iki amacının tamamını gerçekleştirmiştir.

İkinci öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından on sekizini birinci oturumda, on sekizini ikinci oturumda ve on sekizini ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. İkinci öğretmen, uygulama sonu değerlendirmede ortalama olarak on sekiz amaç gerçekleştirmiştir.

Grafik 1’de görüldüğü gibi, üçüncü öğretmen bir oturumluk ikinci yoklama düzeyi oturumunda öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından üçünü gerçekleştirmiştir. Buna göre, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, ikinci öğretmenin program amaçlarını gerçekleştirmesinde etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Grafik 1’de görüldüğü gibi, üçüncü öğretmen başlama düzeyinde öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından dördünü birinci oturumda, dördünü ikinci oturumda ve dördünü ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. Üçüncü öğretmen, başlama düzeyinde ortalama olarak dört amaç gerçekleştirmiştir.

Üçüncü öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanması sırasında birinci oturumun sonunda on amacı, ikinci oturumun sonunda on iki amacı, üçüncü oturumun sonunda on üç amacı, dördüncü oturumun sonunda on dört amacı, (beşinci ve altıncı oturumlarında aynı öğretimsel amacın öğretimi yapılmıştır) altıncı oturumun sonunda on beş amacı, yedinci oturumun sonunda on yedi amacı, sekizinci oturumun sonunda on sekiz amacı, dokuzuncu oturumun sonunda yirmi amacı ve (onuncu öğretim oturumunda öğretim amacının öğretimi tamamlanamamış ve on birinci oturumda öğretime devam edilmiştir) on birinci oturumun sonunda hizmet içi eğitim programının var olan yirmi iki amacının tamamını gerçekleştirmiştir.

Üçüncü öğretmen, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından on sekizini birinci oturumda, on sekizini ikinci oturumda ve on sekizini ise üçüncü oturumda gerçekleştirmiştir. Üçüncü öğretmen, uygulama sonu değerlendirmede ortalama olarak on sekiz amaç gerçekleştirmiştir.

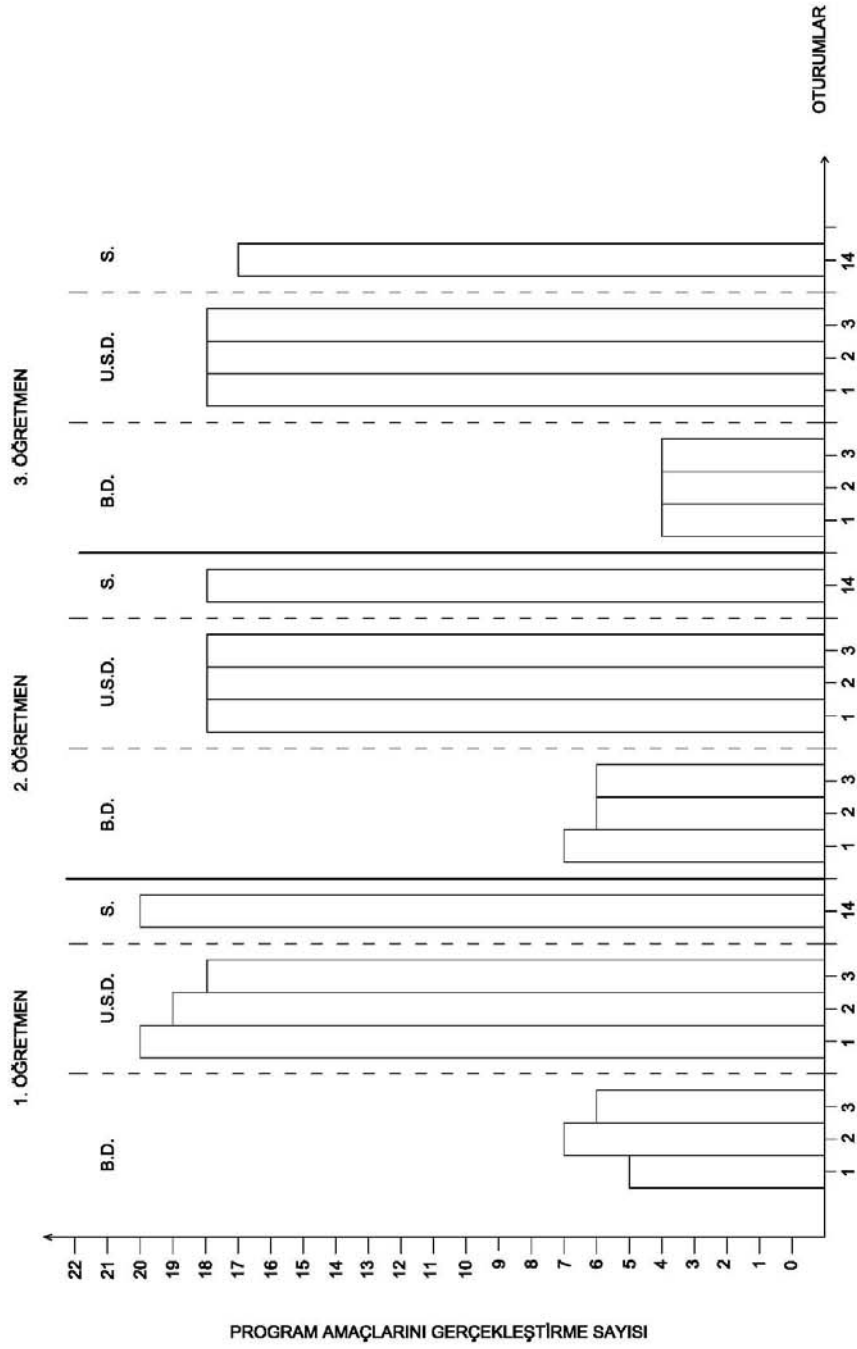
Buna göre, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, üçüncü öğretmenin program amaçlarını gerçekleştirmesinde etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Bu bulgulara göre, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretmenlerin aile eğitim programını planlama, aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ile kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Her üç öğretmenin de başlama düzeyinde ve uygulama sonu değerlendirmesinde gerçekleştirdiği amaçlar Ek- 10'da verilmektedir.

4.2. HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMI TAMAMLANDIKTAN SONRA ÖĞRETMENLERİN GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ AMAÇLARIN SÜREKLİLİĞİNE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın ikinci amacında, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanması sonucu öğretmenlerin gerçekleştirdikleri amaçlar, öğretimden 14 gün sonra sürmekte midir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu amaca yönelik olarak, her bir öğretmenle ilgili bulgular Grafik-2’de verilmiştir.

Grafik 2: Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programı Amaçlarını Uygulamadan 14 Gün Sonra Sürdürme Düzeyleri

B.D. : Başlama Düzeyi
 U.S.D. : Uygulama Sonrası Değerlendirme
 S : Süreklilik

Grafik-2’de görüldüğü gibi, birinci öğretmen, başlama düzeyinde hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak altısını gerçekleştirmiştir. Birinci öğretmen, hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak on dokuzunu gerçekleştirmiştir. Birinci öğretmen, öğretimin tamamlanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından yirmisini gerçekleştirmeye devam etmiştir.

Birinci öğretmenin, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından 20’sini gerçekleştirerek edinimlerini sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik-2’de görüldüğü gibi, ikinci öğretmen, başlama düzeyinde öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak altısını gerçekleştirmiştir. İkinci öğretmen, hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak on sekizini gerçekleştirmiştir. İkinci öğretmen, öğretimin tamamlanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından on sekizini gerçekleştirmeye devam etmiştir.

İkinci öğretmenin, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından 18’ini gerçekleştirerek edinimlerini sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik-2’de görüldüğü gibi, üçüncü öğretmen, başlama düzeyinde öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak dördünü gerçekleştirmiştir.

Üçüncü öğretmen, hizmet içi eğitim programının uygulanmasına yönelik on bir oturumluk uygulama sonunda yapılan üç oturumluk değerlendirmede, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacının ortalama olarak on sekizini gerçekleştirmiştir. Üçüncü öğretmen, öğretimin tamamlanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından on yedisini gerçekleştirmeye devam etmiştir.

Üçüncü öğretmenin, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanmasından 14 gün sonra yapılan süreklilik oturumunda, hizmet içi eğitim programının var olan 22 amacından 17'sini gerçekleştirerek edinimlerini sürdürdüğü görülmektedir.

Bu bulgulara göre, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretim tamamlandıktan 14 gün sonra, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama ile aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ve kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

BÖLÜM 5

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile araştırmanın özetine, yargıya ve önerilere yer verilmektedir.

5.1. ÖZET

Ülkemizde özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme programları, diğer ülkelerdeki gelişmeler dikkate alınarak özel eğitim öğretmenlerinin sahip olması gereken ortak yeterlilikler üzerine kurulmuştur (Özyürek, 2003). Yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin eğitim ortamlarındaki akademik problemlerinin ortak olduğunun farkına varılmasıyla, öğrencilerin yapabildiklerine göre öğretimi planlayan, uygulayan, öğrenci davranışlarını yönetebilen, çocuğa göre programı, araç gereçleri hazırlayan ve düzenleyen yeterliliklerle donatılmış özel eğitim öğretmenlerinin yetiştirilmesi amaçlanmıştır (Özyürek, 2003).

Türkiye’de üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi programında aile eğitimi dersi yer almaktadır. Bütün özel eğitim bölümlerinde aile eğitimi dersinin içeriği benzer olmamakla birlikte, aile eğitim dersinde aile eğitim programının türleri, aile eğitim programı türlerinin her birine göre aile eğitim programını planlama, içeriği oluşturma ve yapılandırılmış ortamlarda uygulama becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ancak öğretmen adaylarının gerçek ortamlarda ailelerle aile eğitim programını uygulamalarında, uygulama ortama bulmaları güçtür.

Aday özel eğitim öğretmenlerinin bazı bölümlerde aile eğitim dersinde yapılandırılmış ortamlarda uygulama yapabilmelerine rağmen, uygulama ortamı bulunmadığından ailelerle bizzat uygulama yapabilmeleri güçtür. Bu güçlük aile eğitiminin doğasından kaynaklanmaktadır. Aile eğitim programları en az haftada bir kez olmak üzere bir-bir buçuk saatlik oturumlar halinde düzenlenmektedir. Aile eğitim oturumlarının düzenleneceği belli bir ortama ihtiyaç vardır. Ayrıca oturum saatlerinin belirlenmesi ve düzenlenmesi uygulama gücüne yol açmaktadır.

Türkiye’de, 31.05.2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde özel eğitimin temel ilkeleri arasında “Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır” ilkesi bulunmaktadır. Yönetmelikte aile eğitimi hizmetleri, “Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitimidir şeklinde tanımlanmıştır. Aile eğitimi hizmetlerinin yürütülmesi, aile eğitiminde esas olacak genel ilke ve amaçlar doğrultusunda özel eğitim hizmetleri kurulu koordinasyonluğunda, bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde planlanması önerilmektedir. Yönetmelik aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında; rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullarca, kurumlarda ve ihtiyaç hâlinde evlerde, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ve öğrencinin programını yürüten öğretmen tarafından, okul rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği içinde çalışarak uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılmasını gerektirmektedir. Görüldüğü gibi özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, özel gereksinimli bireylerin eğitiminde sürekliliği sağlamak amacıyla kurumlarda veya evlerde aile eğitimi verilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durumda özel eğitim öğretmenlerinin aile eğitimi programını hazırlama ve uygulamalarıyla ilgili gerekli becerilere sahip olmaları da bir gerekliliktir.

Yetersizlikten etkilenmiş çocukların ailelerinin, çocuklarına kavram ve becerileri kazandırabilmeleri ile davranışlarını kontrol edebilmeleri, çocuklarıyla ilgili olarak ortaya çıkması olası sorunları önleme ve sorunlar çıktığında da çözebilme becerilerine sahip olmaları ancak aile eğitimiyle desteklendiklerinde mümkün olabilmektedir. Bu durumda, aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasını gerektirmektedir

(Akkök, 1984; Fox ve Binder, 1990 ; Varol, 1996 ; Vuran, 1997 ; Cavkaytar, 1999 ; Gültekin, 1999; Tavi, 2005).

Aile eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında, programı hazırlayacak ve uygulayacak personel yeterlilikleri önemli olmaktadır. Her ne kadar özel eğitim öğretmenleri aile eğitimi dersinde, aile eğitim programını planlama ve uygulamaya yönelik etkili yöntem, materyal ve işlem süreçlerine ilişkin bilgileri öğrenseler de, aile eğitim programını planlama ve uygulamak için gerekli yeterliliklere sahip olmalarında, gerçek ortamda uygulama yapmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bu yeterliliklere sahip olmaları hizmet-içi eğitim programlarıyla sağlanabilir.

Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin eğitiminde aile eğitiminin gerekliliği ve var olan yasal düzenlemeler dikkate alındığında aile eğitim programlarının planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Özel eğitim öğretmenlerinin aile eğitimi dersinde kuramsal bilgileri almalarına rağmen gerçek ortamda bizzat uygulama yapamamaları nedeniyle ve ailelerin ihtiyacının karşılanması için öğretmenlere hizmet-içi eğitim programlarıyla aile eğitim programlarını planlama ve uygulama becerisi kazandırılmasının, hem ailelere daha fazla hizmet sunulması hem de öğretmenlerin mesleki niteliklerini artırmaya yönelik bir gereksinim olduğu düşünülmektedir. Bu gereksinimi sadece bilgi vermeye yönelik hizmet içi eğitimle gidermek olası değildir. Öğretmenlerin yapabildiklerini dikkate alarak amaçların belirlendiği, amaçların öğretmenlerin kazanacakları beceriyi uygulamalarına olanak sağlayan durumların oluşturularak gerçekleştirildiği hizmet içi eğitim programlarına gereksinim vardır. Bu nedenle, bu araştırmada, “Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı”nın, öğretmenlerin davranış denetimine yönelik aile eğitim programını planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığı sorusuna yanıt aranmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirebilmek için tek denekli deneysel desenlerden denekler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın deneklerini, üniversitelerin özel eğitim bölümü zihin engellilerin eğitimi anabilim dalından mezun öğretmenler arasından seçilen üç asıl, bir yedek denek oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için, “Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı”, “Aile Eğitimi Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi” ve “Aile Eğitim Programında Yer alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi”, ilerleme kayıt çizelgeleri ve uygulama güvenilirliği formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Öğretmenlere öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının öğretim planlarının uygulanmasına yönelik öğretim materyalleri hazırlanmış ve araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde grafiksel analiz kullanılmıştır.

Araştırmanın elde edilen bulguları şu şekildedir;

- Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı’nın zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama, aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ile kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri % 75’lik ölçüt düzeyinin üstünde kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.
- Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı’nın zihin engellilerin eğitimi programından mezun birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretim tamamlandıktan 14 gün sonra, öğretmenlerin aile eğitim programı planlama, aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlemlerin sunulmasını yazma ile kavramların ve işlemlerin sunulmasına yönelik becerileri

% 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

5.2. YARGI

Bu araştırmanın amacı, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığını ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemektir.

Araştırmanın birinci amacında öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın birinci amacı ile ilgili bulgulara göre, hizmet içi eğitim programının zihin engelliler öğretmenlerine uygulanmasının, üç öğretmenin de aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde kazanmalarında etkili olduğu izlenimi edinilmektedir.

Ülkemizde ve yurtdışında, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan ve davranış denetimine yönelik aile eğitimi programı planlama ve sunmaya yönelik hizmet içi eğitim programıyla ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Rathel, Drasgow ve Christle (2008), bilgi verme-ders anlatımı sırasında öğretmeni gözleme ve e-mail yoluyla dönüt vermenin, öğretmenlerin olumlu iletişim davranışlarının artmasına; Miller, Haris ve Watanable (1991) ipucu ve dönüt verilerek gerçekleştirilen danışmanlığın olumlu öğretmen davranışlarının artmasına; Coddington, Skowron ve Pace (2005), model olma-uygulama ve performansa dönüt vermeyi içeren öğretmen eğitim programının, özel eğitim öğretmenlerinin bireyselleştirme, ölçülebilir ve gözlenebilir amaç yazma becerilerini kazanmasına yol açtığını göstermişlerdir.

Bu çalışmada hazırlanan ve uygulanan hizmet içi eğitim programı, öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yöntemiyle sunulmuştur. Doğrudan öğretim

yaklaşımı model olma, ipucu verilerek gerçekleştirilen rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamalarını içermektedir.

Tavil (2005), aile eğitiminde yer alan kavramların öğretim sürecinde açık anlatım yöntemine, işlem süreçlerinin öğretim sürecinde doğrudan öğretim yöntemine göre hazırlanan ve uygulanan Davranış Denetimi Aile Eğitim Programı'nın uygulanmasının araştırma kapsamına dahil edilen annelerin, ev ortamına uygun olmayan davranışları kontrol etmek için gerekli kavram ve işlem süreçlerini kazanmalarına yol açtığını belirtmiştir.

Güzel (1998), alt özel sınıflardaki öğrencilerin sesli okudukları öyküyü anlama becerisini kazanmalarında, doğrudan öğretim yönteminin etkili olduğunu, Dağseven (2001), temel toplama ve saat okumanın kazanılmasında, doğrudan öğretim yönteminin basamaklandırılmış yöntemden daha etkili olduğunu, Sucuoğlu ve Çiftci (2001), okul ve sınıf için gerekli sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim yönteminin etkili olduğunu, Çakır (2006), doğrudan öğretim yaklaşımının zihinsel engelli öğrencilere telefonla uygun şekilde konuşma sosyal becerisini kazandırmada etkili olduğunu, Dağseven Emecen (2008), doğrudan öğretim yaklaşımı ile yapılan öğretimin öğrencilerin teşekkür etme ve paylaşma sosyal becerileri kazanmalarına yol açtığını belirtmişlerdir.

Araştırmada öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, öğretmenlerin program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olması yukarıdaki araştırmaların sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırmanın ikinci amacında, hizmet içi eğitim programının uygulanmasının öğretmenlerin gerçekleştirdikleri amaçları öğretimden 14 gün sonra sürdürmelerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, hizmet içi eğitim programının birinci, ikinci ve üçüncü öğretmene uygulanmasının, öğretmenlerin öğretim tamamlandıktan 14 gün sonra, aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarına yönelik becerileri % 75'lik ölçüt düzeyinin üstünde sürdürmelerine yol açtığı izlenimi edinilmektedir.

Miller, Harris ve Watanabe (1991), öğretmen adaylarının olumsuz öğretme davranışlarını azaltmak ve olumlu öğretme davranışlarını artırmada iki danışmanlık oturumu uygulamasının etkili olduğunu ve danışma işlem süreci kesildikten üç hafta sonra da öğretmen adayının bu yeni kazandığı davranışları sürdürdüğünü göstermiştir.

Codding, Skowron ve Pace (2005), üç özel eğitim öğretmenin ölçülebilir ve gözlenebilir öğretimsel amaçlar yazmalarında ve davranış değiştirme programında, bireysel olarak yürütülen model olma, uygulama ve dönüt vermeyi içeren öğretim planının uygulanmasının, öğretmenlerin CBM (müfredat temelli bilgi) verilerini kullanarak teknik açıdan yeterli BEP amaçlarını oluşturabilmelerinde etkili olduğunu ve program tamamlandıktan sonra öğretmenlerin bu becerilerini sürdürdüğünü göstermiştir.

Araştırmanın ikinci amacı ile ilgili bulgular, yukarıdaki araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada, kullanılan öğretim araçlarının büyük çoğunluğunun protokol materyali olmasının, öğretmenlerin öğretimsel amaçları daha kısa sürede gerçekleştirmelerine yol açtığı düşünülmektedir. Bu da, kullanılan öğretim materyalinin verimli olduğu anlamında düşünülebilir.

Tavil (2005), protokol materyali kullanarak gerçekleştirdiği çalışmada, annelerin bahsedilen davranış örneklerini ya da yapılan davranışları daha çabuk anlamasına yol açtığını belirtmektedir.

Araştırmada, aile eğitim oturumlarının planlanması, aile eğitiminde kavram sunumu ve aile eğitiminde işlem sunumu öğretimine yönelik bazı alt amaçların öğretim süreçlerinde sözlü sunu yöntemi kullanılmıştır. Uygulama sonu verileri ve süreklilik oturumu verilerinde, öğretmenlerin öğretim sürecinde demonstrasyon ve doğrudan öğretim yönteminin kullanıldığı alt amaçların tamamını gerçekleştirdikleri, ancak öğretim sürecinde sözlü sunu yönteminin kullanıldığı alt amaçların bazılarını gerçekleştiremedikleri görülmüştür. Demonstrasyonla öğretim ve doğrudan öğretim yönteminin model olma aşamasında video görüntüleri kullanılmış, doğrudan öğretim yönteminin rehberli uygulama aşamasında ipucu sunulması ve bağımsız uygulama

aşamasında beceriyi uygulamalı olarak yapma fırsatı sunulurken, sözlü sunuyla öğretim bilgilerin sözlü olarak sunulması ve öğretim sonunda sorulan sorulara cevap vermesi şeklinde uygulanmıştır. Bu durum da, öğretmenlerin öğretim sürecinde demonstrasyon ve doğrudan öğretim yönteminin kullanıldığı alt amaçların tamamını gerçekleştirmelerine yol açmasının nedeni olabilir.

Bu araştırmada geliştirilen öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının uygulanması öncesi ve sonrasında üst üste üç ayrı oturumda veri toplanmıştır. Yalnızca uygulama amaçlı yürütülecek bir hizmet içi eğitim programı, bu çalışmada olduğu kadar veri toplama sürecini gerektirmeyecektir. Uygulama amaçlı gerçekleştirilecek bir hizmet içi eğitim programı süreci, öğretmenlerin daha uygun bir zaman ve emek harcayarak programın amaçlarını gerçekleştirmelerine yol açacaktır.

Bu çalışmada, öğretmenlerin hizmet içi eğitim programının uygulanacağı gün ve saatlerde kuruma gelmeleri, çalıştıkları kurumlarda ders programlarına yönelik telafi programlarının oluşturulması, Pazar günü dışında on bir gün boyunca aralıksız oturumlara katılmaları için zaman ayırmaları zahmetli olmuştur. İleride yürütülecek olan benzer çalışmalarda ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulayacağı hizmet içi eğitim programlarında bu sorunları önleyici girişimlerde bulunulması (oturumların daha uzun sürelerle yayılması, hizmet içi eğitim programına katılma sürelerine yönelik bir sorumluluğun bulunmaması) çalışmayı daha etkin kılabilir.

Bu araştırmada, hizmet içi eğitim programı farklı üniversitelerin aynı programından mezun olmuş üç öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlere, hizmet içi eğitim programı yoluyla uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin ailelere kazandırılmasına yönelik aile eğitim programını planlama ve sunma becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu durumlar, araştırmanın sınırlılığıdır. Hizmet içi eğitim programının uygulanmasının öğretmenlerin programın amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkili olduğu izlenimi edinilse de, hem ülkemizde hem de yurt dışında ek çalışmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

5.3. ÖNERİLER

Bu bölümde, eğitim ve uygulamaya yönelik öneriler ve ileri araştırmalara yönelik önerilere yer verilmektedir.

5.3.1. Eğitim ve Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada hazırlanan hizmet içi eğitim programından üniversitelerde aile eğitimi dersi veren öğretim elemanları ve alanda çalışan kişiler yararlanabilir.

- Öğretmenlere, hizmet içi eğitim programının amaçları edindirildikten sonra, edinilen amaçların sürdürülmesi ve farklı kavram ve işlemlerin sunulmasını yazma ve sunmaları önerilebilir.

- Araştırmada hazırlanan ve uygulanan Hizmet İçi Eğitim Programı'nın resmi ve özel özel eğitim okul ve kurumlarında görev almakta olan özel eğitim öğretmenlerine uygulanması önerilebilir.

5.3.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin kavram öğretimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkisi araştırılabilir.

- Öğretmen performansına dayalı doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin beceri öğretimine yönelik aile eğitim programı planlama ve sunmayla ilgili program amaçlarını gerçekleştirmelerinde etkisi araştırılabilir.

- Bu araştırmada kullanılan hizmet içi eēitim programının uygulanmasından sonra, öğretmenlerin ebeveynlere uyguladıkları aile eēitim programının, annelerin program amaçlarını kazanmalarına etkisi ile aile eēitim programından geçen annelerin, çocuklarının uygun olmayan davranışlarını kontrol etmelerine olan etkisi araştırılabilir.

- Özel Eēitim Bölümü Zihin Engellilerin Eēitimi Ana Bilim Dalından mezun olmuş öğretmenlerle yapılan bu çalışmanın benzeri, hizmet öncesinde ğretmen adaylarıyla gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G. (1989). Okul öncesi düzeydeki işitme özürlülerde aile eğitimi. *Eğitim Bilimleri Dergisi, XIII* (71), 65-68.
- Akkök, F. (1984). *Davranışsal yaklaşıma dayalı anne-baba rehberliğinin öğretilebilir çocukların özbakım becerilerinin gelişimine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akkök, F. (1991). Özürlü çocukların eğitiminde aile rehberliği. *Özel Eğitim Dergisi, I*,(1), 54-56.
- Alberto, P. A., and Troutman, A.C. (1986). *Applied behavior analysis for teachers*. (2. Baskı). NV: McMillan Publishing Company.
- Alberto, P. A., and Troutman, A.C. (1990). *Applied behavior analysis for teachers*. (3. Baskı). NV: McMillan Publishing Company.
- Alptekin, S. (1999). *Zihinsel engelli çocuklara renk ve şekil kavramlarının kazandırılmasında açık anlatım ve basamaklandırılmış yöntemin etkililiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, N. (1987). *Anaokulu-anasınıfı öğretmenlerinin program konusundaki bilgi yeterlikleri ve hizmet içi eğitim kurslarının okulöncesi eğitimi ve program bilgilerine katkıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aytaç, T., (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi, 147*, 66-69.

- Baykan, S., Güngen, Y., ve Ünal, S. (1987). Mesleki eğitimde hizmet içi eğitim. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 233-240.
- Bedük, A.E. (1997). Okullar da hizmet içi eğitim planlanması yapabilmeli ve uygulamalıdır. *Milli Eğitim Dergisi*, 133, 7-8.
- Birkan, B. (2002). *Küçük adımlar kursunun gelişimsel geriliği olan çocuğa sahip annelerin küçük adımları uygulama becerilerini kazanmalarına etkisi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Boydak Ö. M. ve Dikici, A. (2001). Hizmet içi eğitim programlarının etkililiğinin değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 225-240.
- Budak, Y. (1998). Eğitimde toplam kalite yönetimi açısından öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve programlarına bir yaklaşım. *Milli Eğitim*, 140, 35-38.
- Carnine, D., Silbert, J., and Stein M. (1989). *Direct instruction mathematics*. Second Edition. Merrill Publishing Company.
- Cavkaytar, A. (1999). *Zihinsel engellilere özbakım ve ev içi becerilerinin öğretiminde bir aile eğitim programının etkililiği*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cavkaytar, A., Özen, A., ve Batu, S. (2001). Zihin engelliler öğretmenliği programı dördüncü sınıf öğrencilerinin uygulama derslerinde yer alan yeterliliklere ilişkin kendilerini değerlendirmeleri. *10. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı*.
- Cooper, J.O., Heron T.E., and Heward W.L. (1987). *Applied behavior analysis*. Columbus: A. Bell and Howeil Company.

- Codding, R.S., Skowron, J., and Pace, G.M. (2005). Back to basics: Training teachers to interpret curriculum-based measurement data and create observable and measurable objectives. *Behavioral interventions*, 20, 165-176.
- Çakır, S. (2006). *Zihin engelli öğrencilere doğrudan öğretim yaklaşımıyla sosyal beceri öğretiminin etkililiğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağseven, D. (2001). *Zihinsel engelli öğrencilere temel toplama ve saat okuma becerilerinin kazandırılması, sürekliliği ve genellenebilirliğinde, doğrudan ve basamaklandırılmış öğretim yaklaşımlarına göre hazırlanan öğretim materyallerinin farklılaşan etkililiği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağseven, E.D. (2008). *Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımları ile yapılan öğretimin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- DeMario, N. C. ve Crowley E. P. (1994). Using applied behavior analysis procedures to change the behavior students with visual disabilities: A research review. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 88,(6), 532-543.
- Devrim D.E. (2009). *Öğretmen adaylarının öğretme becerilerini edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ile sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiği, verimliliği, sürekliliğe ve genellemeye olan etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elksnın, L. K. ve Elksnın N. (1991). Helping parents solve problems at home and school through parent training. *Intervention in School and Clinic*, 26, (4).
- Eripek, S. (1996). *Zihinsel engelli çocuklar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

- Erkan, S. (1993). Okulöncesi eğitim kurumlarında hizmet içi eğitim. 9. *Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. İstanbul: Ya-Pa Yayınları*, 107-114.
- Feldman, M. (1993). Effectiveness of home based early intervention on the language development of children of mothers with mental retardation. *Research in Developmental Disabilities, 14*, 387-408.
- Fox, R. ve Binder, M.C. (1990). Parenting; A developmental behavioral approach. *Advances in Special Education, 78*, 187-201.
- Frıman P.C. ve Altman, K. (1990). Parent use of drı on high rate distruptive behavior: direct and collateral benefits. *Research in Developmental Disabilities, 11*, 249-254.
- Gay, L. R. (1987). *Educational research: Competencies for analysis and applicaion*. Colombus: Merriil Publishing Company.
- Gül, H. (2000). Türkiye’de kamu kesiminde hizmet içi eğitim. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, (3)*.
- Gültekin, E. (1999). Uygun olmayan davranışların azaltılmasında ebeveynler tarafından uygulanan uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesinin etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürsel, O. (1993). *Zihinsel engelli çocukların doğal sayıları, gerçek nesneleri kullanarak eşleme, resimleri işaret ederek gösterme, rakamlar gösterildiğinde söyleme becerilerinin gerçekleştirilmesinde, bireyselleştirilmiş öğretim materyalinin basamaklandırılmış yöntemle sunulmasının etkililiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Güven, M. (1998). *Özel kurumlarda insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik eğitim etkinlikleri ve sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eskişehir.
- Güzel, R. (1998). *Alt özel sınıflardaki öğrencilerin sesli okudukları öyküyü anlama becerisini kazanmalarında doğrudan öğretim yöntemiyle sunulan bireyselleştirilmiş okuduğunu anlama materyalinin etkililiği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ingham, P., and Greer, D.R. 1(992). Chanes in student and teacher responses in observed and generalized settings as a function of supervisor observations. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 25,(1), 153-164.
- Işık, E.H. (2002). *Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programının öğretmenlerin zihinsel engelli öğrencilerinin uygun olmayan davranışlarını azaltmalarında etkililiği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaküçük, S. (1987). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinde üniversitelerin fonksiyonları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 309-315.
- Kargın, T. (1990). *Eğitsel yaklaşımlı aile rehberliğinin işitme engelli çocukların sözel iletişim becerilerine etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12,(5), 9-32.
- Kaya, A., Çepni, S., ve Küçük M. (2004). Fizik öğretmenlerinin laboratuarlara yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları için bir program geliştirme çalışması. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 41-56.

- Kıldan, A. O. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre okulöncesi öğretmenlerine verilen hizmet içi eğitimin öğretmen çocuk ve öğretmen-ebeveyn ilişkilerine etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırcaali-İftar, G., ve Tekin, E. (1997). *Tek denekli araştırma yöntemleri*. (1. Baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Kırcaali-İftar, G., Birkan, B., ve Uysal, A. (1997). *Zihinsel özürlü çocuklara kavram öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Mesleki Eğitim Yayınları.
- Knapp, P. A., and Deluty, R. H. (1989). Relative effectiveness of two behavioral parent training programs. *Journal of Clinical Child Psychology*, 18,(4), 314-322.
- Konrot, A. (1991). Özel eğitim alanına öğretmen yetiştirmede bir uygulama. *Özel Eğitim Dergisi*, 1 (1), 47-53.
- Kuloğlu, N. (1992). *Bilgi verici danışmanlığın otistik çocuğu olan anne-babaların kaygı düzeylerine etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kücüker, S. (1993). Özürlü çocuk ailelerine yönelik psikolojik danışma hizmetleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 1 (3), 23-29.
- Matheson, A.S., and Shriver, M.D. (2005). Training teachers to give effective commands: effects on student compliance and academic behaviors. *School Psychology Review*, 34, (2), 202-219.
- Mokuau, N., and Manos, M. J. (1989). A behavioral model for training arents social casework. *The Journal of Contemporary Social Work*, 479-487.
- McCarthy, M. J., Lund, K.A., and Bos, C. S. (1989). *Parent involvement and home teaching*. London: Love Publishing Company.

- Miller, H. W. (1975). *Systematic parent training: Procedures, casses and issues*. Research Press, IL.
- Miller, S.P., Harris, C., and Watanabe, A. (1991). Professional coaching a method for increasing efeective and decreasing ineffective teacher behaviors. *Teacher Education and Special Education*, 14(3), 183-191.
- Oral, B. (2003). Öğretmenin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi. *Eğitim Bilimleri Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5.
- Özyürek, M. (1984). Kavram öğrenme ve öğretme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16, 347-366.
- Özyürek, M. (1996). *Sınıfta davranış yönetimi: uygulamalı davranış analizi-1*. Ankara: Karatepe Yayınları, Şahin Matbabası.
- Özyürek, M. (2000). *Bireysel farklılığa psikoloji yaklaşımlarıyla bakış*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özyürek, M. (2003). Bologno süreci ışığında: Engellilere yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme. *Yayınlanmamış Sözlü Bildiri*. Kırgızistan.
- Özyürek, M. (2005). *Sınıfta Davranış Değiştirme*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özyürek, M. (2008). Nitelikli öğretmen yetiştirmede sorunlar ve çözümler: Özel eğitim örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 189-226.
- Pehlivan, I. (1993). Hizmet içi eğitim verimlilik ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(1), 151-162.
- Powers, L. E., Singer, H. S., Stevens, T., and Sowers, J. A. (1992). Behavioral parent training in home and community generalization settings. *Education and Training in Mental Retardation*, 13-27.

- Rathel J. M., Drasgow, E., and Christle, C.C. (2008). Effects of supervisor performance feedback on increasing preservice teachers' positive communication behaviors with students with emotional and behavioral disorders. *Journal Emotional and Behavioral Disorders*, 16(2), 67-77.
- Resmi Gazete (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Sayı: 26184.
- Scheeler, M.C., and Lee, D.L. (2002). Using technology to deliver immediate corrective feedback to preservice teachers. *Journal of Behavioral Education*, 11(4), 231-241.
- Sisson, L. A. ve Dixon, M. J. (1986). Improving mealtime behaviors of multihandicapped child using behavior therapy techniques. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 80, 855-858.
- Snell, M. E. (Ed) (1983). *Systematic instruction of the moderately and severely handicapped*. (2.Baskı). Ohio: Merrill Pub. Cor. Colombus.
- Sönmez, D.N. (2008). *Eve dayalı gündüz tuvalet kontrolü aile eğitim programının annelerin kurulum kaydı tutma ile gündüz tuvalet kontrolü kazandırma becerisinin ve çocukların gündüz tuvalet kontrolünü kazanmasındaki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sucuoğlu, B., ve Çiftçi, İ. (2001). *Zihinsel engelli çocuklar için sosyal beceri öğretimi*. Ankara: Üniversitesi Basımevi.
- Sucuoğlu, B., Küçüker, S., ve Kanık, N. (1993). Özel eğitimde anne-baba eğitimi programları (örnek çalışma), *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2, (25).
- Şabanova, N. (2000). *Zihin engellilerle çalışan çocuk eğitimcilerine yönelik özbakım ve ev içi becerileri öğretim programının etkililiği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Tavil, Y. Z. (2005). *Davranış denetimi aile eğitim programının annelerin davranışsal işlem süreçlerini kazanmalarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tawney, W. J., and Gast, L. D. (1984). *Single subject research in special education*. Merrill Pub. Co. Colombus.
- Taymaz, H. (1981). *Hizmet içi eğitim kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları: 94. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Taymaz, H. (1997). *Hizmet içi eğitim*. Ankara: Takay Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- Tekin, E. (1999). *Zihin özürlü çocuklara kardeşleri aracılığıyla sunulan dört saniye bekleme süreli öğretimin ve eş zamanlı ipucuyla öğretimin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tuncer, T., ve Altunay, B. (2004). *Kavram Öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Uçar, R., ve İpek, C. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, III,(1)*, 34-53.
- Varol, N. (1992). *Zihinsel engelli çocuklara kırmızı, sarı, büyük, daire, üçgen, uzun, bir tane, iki tane ve kalın kavramlarını kazandırmada açık anlatım yöntemiyle sunulan bireyselleştirilmiş kavram öğretim materyalinin etkililiği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Varol, N. (1996). Aile eğitimi çalışmalarının planlanması. *Eğitim ve Bilim*, 31-37.
- Varol, N. (1996). Zihinsel engelli çocuklara tane kavramının açık anlatım ve basamaklandırılmış yöntemle sunulmasının farklılaşan etkililiği. *Araştırma Raporu. Gazi Üniversitesi, Ankara*.

Varol, N. (2005). *Aile eğitimi*, (1. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Varol, N. (2007). *Aile eğitimi*, (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Vuran, S. (1997). *Zihinsel engelli çocuk annelerine ödüllendirme ve eleştirmemenin kazandırılmasında bilgilendirme, dönüt verme, dönüt verme ve ödüllendirmenin etkililiği*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Vuran, S., Çolak, A., ve Gürgür, H. (2003). Davranış kontrolü ve beceri öğretimi konusunda hizmet içi eğitime katılanların programa ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 1-17.

Walker, J.E., ve Shea, T.M. (1984). *Behavior management*. (3.Baskı). Columbus: A Bell ve Howell Company.

Yakın, M. (2009). *Aile eğitiminin annelerin doğal dil sağaltım tekniklerini kullanmalarında etkililiği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yağcı, E. (1992). *Kamu Kurum Ve Kuruluşlarındaki Hizmet İçi Eğitim Etkinlikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Yıldırım, İ. (2001). Kaliteli öğretmen yetiştirme ve hizmet içi eğitimin yeri. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

YÖK (T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı). (1994). Bölgesel hizmet içi eğitim modeli, endüstriyel eğitim projesi. Doküman no: FTVE: 800, Ankara.

YÖK/Dünya Bankası (1999). *Türkiye’de öğretmen eğitiminde standartlar ve akreditasyon*. Ankara: Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.

EKLER

Ek-1 Öğretmenleri Belirlemeye Yönelik Katılım Formu.....	141
Ek-2 Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı.....	144
Ek- 2.1. Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracında Yer Alan Bildirimlerin İfade Ettiği Alt Amaçlar.....	175
Ek-3 Kontrol Listeleri.....	180
Ek-3.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	181
Ek- 3.1.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	182
Ek- 3.1.2 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi.....	187
Ek-3.2 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi.....	194
Ek-3.2.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi.....	195
Ek-3.2.2 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi.....	199
Ek-4 Hizmet İçi Eğitim Programında İlerleme Kayıt Çizelgeleri.....	204
Ek- 4.1 Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Öğretim Oturumlarında İlerleme Kayıt Çizelgesi.....	205
Ek- 4.1.1 Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaçlar.....	209
Ek- 4.2 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında İlerleme Kayıt Çizelgesi.....	212
Ek- 4.2.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazmaya Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç.....	214
Ek- 4.3 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında İlerleme Kayıt Çizelgesi.....	215
Ek- 4.3.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasına Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Temel Amaç.....	217

Ek- 4.4 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Öğretim Oturumlarında İlerleme Kayıt Çizelgesi.....	218
Ek- 4.4.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç.....	222
Ek- 4.5 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Öğretim Oturumlarında İlerleme Kayıt Çizelgesi.....	223
Ek- 4.5.1 Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Temel Amaç.....	226
Ek-5 Uygulama Güvenirliği Formları.....	227
Ek-5.1 Sözlü Sunu İle Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliği Formu.....	228
Ek-5.2 Demonstrasyonla Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliği Formu.....	236
Ek-5.3 Doğrudan Öğretim Yöntemiyle Yapılan Öğretimin Uygulama Güvenirliği Formu.....	248
Ek-5.4 Yoklama Oturumları Uygulama Güvenirliği Formu.....	275
Ek-6 Öğretmen Performansına Dayalı Doğrudan Öğretim Yaklaşımıyla Sunulan Aile Eğitimi Hizmet İçi Eğitim Programı.....	278
Ek-7 Başlama Düzeyi, Yoklama, Uygulama Sonu Değerlendirme ve Süreklilik Verilerinin Toplanmasında Kullanılan Araçlar, Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler, Uygulamayı Yürüten Kişi.....	384
Ek-7.1 Birinci Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar, Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi.....	385
Ek-7.2 İkinci Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar, Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi.....	387
Ek-7.3 Üçüncü Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar, Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi.....	389
Ek-8 Ölçü Araçlarını Uygulama Zamanı.....	391
Ek-9 Öğretmenler İçin Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	397
Ek-9.1 Bir No'lu Öğretmen İçin Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	398
Ek-9.2 İki No'lu Öğretmen İçin Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	402
Ek-9.3 Üç No'lu Öğretmen İçin Uygulama Evresi Çalışma Takvimi.....	406
Ek-10 Öğretmenlerin Başlama Düzeyinde ve Uygulama Sonu Değerlendirmesinde Gerçekleştirdiği Amaçlar.....	410

Ek-1**ÖĞRETMENLERİ BELİRLEMeye YÖNELİK KATILIM FORMU**

(Ek- 1)**ÖĞRETMENLERİ BELİRLEMeye YÖNELİK KATILIM FORMU**

Doktora tez çalışması olarak planlanan bu araştırmanın genel amacı, davranış denetimine yönelik aile eğitimi hizmet içi eğitim programının, zihin engelliler öğretmenlerinin davranış denetimine yönelik aile eğitim programını uygulamak için gerekli kavram ve işlemleri kazanmasına yol açıp açmadığını belirlemektir.

Hizmet içi eğitim programı Özel Gazi Efe Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde, ortalama 20 gün süre ile ortalama bir buçuk saatlik bir zaman dilimini kapsayacak şekilde planlanmıştır. Kurumunuzda görev yapmakta olan ve fakültelerin zihin engelliler öğretmenliği bölümünden mezun olmuş öğretmenleriniz arasından, uygulanacak olan hizmet içi eğitim programına katılmakta istekli olan öğretmenleriniz ekteki katılım formunu doldurabilirler. Formlar incelenerek, hizmet içi eğitim programına katılmasına karar verilen öğretmenlerle iletişime geçilecektir.

KATILIM FORMU

KURUMUN ADI:

KURUM YÖNETİCİSİNİN ADI VE SOYADI:

FORMU DOLDURAN ÖĞRETMENİN

ADI VE SOYADI:

TELEFON NUMARASI:

MEZUN OLDUĞU ÜNİVERSİTE VE FAKÜLTE ADI:

MEZUN OLDUĞU BÖLÜM ADI:

MEZUNİYET YILI:

Daha önce davranış denetimine yönelik aile eğitim programı uyguladınız mı?

Evet () Hayır ()

Programa Katılmak İçin uygun olan zaman dilimlerinizi yazar mısınız?

Ek-2
DAVRANIŞ DENETİMİNE YÖNELİK AİLE EĞİTİM PROGRAMI
PLANLAMA ÖLÇÜ ARACI

(Ek-2)

DAVRANIŞ DENETİMİNE YÖNELİK AİLE EĞİTİM PROGRAMI PLANLAMA ÖLÇÜ ARACI

AÇIKLAMA: Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ölçü aracının amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki kayıt çizelgesi ise bu ölçü aracını uygulayan kişinin adı ve soyadı, öğretmenin adı ve soyadı, uygulama oturumları ve tarihleri, her bir uygulama oturumunun altında doğru ve yanlış sütunları ve ölçü aracından oluşmaktadır. Üçüncü bölümde, soru materyalinin kullanma yönergesi, sorular ve cevap kağıdı bulunmaktadır.

I. BÖLÜM

Amacı: Bu ölçü aracının amacı, öğretmenlerin uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin ailelere kazandırılmasına yönelik aile eğitim programını planlamadaki düzeylerini belirlemektir.

Kapsamı: Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracında, aile eğitim oturumlarının planlanmasıyla ilgili sekiz bildirim, aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasıyla ilgili sekiz bildirim, aile eğitim programında yer alan kavramların sunumu ve sunu sonu değerlendirilmesinde kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili sekiz bildirim ve aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunda kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili dokuz bildirim olmak üzere toplam otuz üç bildirim bulunmaktadır.

Kullanma Yönergesi:

- Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı Kayıt Çizelgesinde “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- Uygulama tarihi olarak, ilgili oturumun altına tarih yazmak için bırakılmış boşluğa günün tarihini yazınız.

- “Öğretmenin adı, soyadı” bölümüne, ölçü aracını uygulayacağınız öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı Soru Materyali cevap kağıdına öğretmenin adı, soyadı bölümüne öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı Soru Materyali cevap kağıdına uygulama tarihi bölümüne uygulama tarihini yazınız.
- Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı Soru Materyali cevap kağıdına uygulama sayısı bölümüne uygulama sayısını yazınız.
- Öğretmenin cevaplarını işaretlediği cevap kâğıdına bakarak, aile eğitim programı hazırlama kayıt çizelgesinde, öğretmenin doğru cevap verdiği bildirimlerin karşısında doğru sütununun altına +, yanlış cevap verdiği bildirimlerin karşısına – işaretleyiniz.

Puanlaması:

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı’nda yer alan her bir bildirim için % 100’lük ölçüt düzeyi belirlenmiştir. Öğretmenin her bir bildirimle ifade edilen davranışı üç oturumdan en az ikisinde % 100 doğru tepki vererek gerçekleştirdiğinde, o bildirimde ifade edilen davranışı gerçekleştiriyor olarak kabul edilecektir.

II. BÖLÜM
AİLE EĞİTİM PROGRAMI PLANLAMA ÖLÇÜ ARACI
KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı ve soyadı:

Öğretmenin adı ve soyadı:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	1.Oturum .../.../.....		2. Oturum .../.../.....		3. Oturum .../.../.....		Sonuç
			Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış	
1- Aile eğitim oturumlarının gün ve saatlerine karar vermek için toplanması gereken bilgileri (anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini belirleme, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alma) listeler.	% 100	1.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumlarının gün ve saatlerine karar verirken toplanması gereken bilgiler betimlenmektedir? I- Anne ile görüşerek annenin günlük rutinleri ve/veya çalışma saatleri belirlenir. II- Çocuğun kalkma saati ve rutinleri hakkında bilgi alınır. III- Öğretmenin kendi çalışma programında aile eğitimini yürütebileceği zaman dilimi dikkate alınır. IV- Çocuğun gelişim alanlarında yapabildiklerinin neler olduğu belirlenir. a-I ve IV c- I ve III b- I ve II d- II ve III							
2-Aile eğitim oturumlarının sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini açıklar.	% 100	2.Aşağıdakilerden hangisinde aile eğitim oturumlarının yapılış sıklığıyla ilgili doğru bilgi betimlenmektedir? a- Aile eğitim oturumları ailenin katılabildiği her gün için düzenlenebilir. b- Aile eğitim oturumları en az ayda bir kez olacak şekilde düzenlenebilir. c- Aile eğitim oturumları en az haftada bir kez olacak							

		şekilde düzenlenebilir. d- Aile eğitim oturumlarının sıklığına anne ile birlikte karar verilebilir.							
3- Aile eğitim oturumlarının gerçekleştirileceği ortamı düzenlerken yapılması gerekenleri (ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını) listeler.	% 100	3. Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun gerçekleştirileceği ortamı düzenlerken yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Isı, ışık ve gürültü düzeyi öğretim yapmaya uygun hale getirilir. II- Anne tahta ve/veya yansının karşısında, öğretmenle yüz yüze bakacak şekilde oturtulur. III- Gerektiğinde anneye model olabilmek için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakılır. IV- Oturum süresince annenin sıkılmasını engellemek amacıyla çay, pasta gibi ikramlar hazır bulundurulur. a- II, III ve IV b- I, II ve IV c- I, III ve IV d- I, II ve III							
4- Aile eğitimi oturumunun bölümlerini ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi) listeler.	% 100	4. Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun bölümleri betimlenmektedir? I- Öğretim süreci II- Ortamı hazırlama III- Ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık IV- Bilgilendirici materyalin dağıtılması V- Ödevin verilmesi a- Hepsi b-I,III,V c- I, II, V d-I,II,III							
5- Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde yapılması gerekenleri (ödevini yaptığında anneyi	% 100	5. Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Anneden ödevini vermesi istenir. Anne ödevini yapmışsa teşekkür edilerek pekiştirilir.							

pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığından neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığından ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini) listeler.		II- Ödevini yapmamışsa oturum sonunda kendisiyle konuşulacağı söylenir. III- Ödevini yapmamışsa görmezden gelinir. IV- Ödevini doğru yapmışsa neden doğru olduğu açıklanarak dönüt verilir. V- Yanlış ve eksik yapmışsa ödevini doğru yapmasına yönelik sorular sorulur ve düzeltici dönüt verilir. a- I, II, IV, V b- I, III, IV, V c- II, III, IV, V d- I, II, III, IV						
6-Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlık bölümünde yapılması gerekenleri (bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayacağını) listeler.	%100	6.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun öğretime hazırlık bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Yapılacak olan oturumda hangi konuların işleneceği özetlenir. II- İşlenecek olan konu kısmen anlatılarak annenin konuyla ilgilenmesi sağlanır. III- Bilgilerin sunumunda izlenecek süreç açıklanır. IV- Bir önceki oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. a- I, III, IV b- I, II, III c- II, III, IV d- Hepsi						
7-Aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde yapılması gerekenleri (öğretimsel amaçlara yönelik	%100	7.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun kavram ve işlem süreçlerinin sunumuna yönelik öğretim süreci bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Sunuda kullanılacak film materyalleri anneye gösterilir. Hangi yöntem kullanılarak sunu yapılacağı anlatılır.						

olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini) listeler.		II- Öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirme yapılır. III- Öğretimsel amaca yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranış kavramsa açık anlatım yöntemiyle sunu yapılır. IV- Öğretimsel amaca yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranış işlem sürecine yönelikse doğrudan öğretim yöntemi kullanarak sunu yapılır. a- I,III,IV b- I,II,III c- II,III,IV d- I,II,IV						
8-Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını listeler.	%100	8.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun ödevin verilmesi bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Yapılan oturumda üzerinde durulan konularla ilgili değerlendirme yapılır. II- Değerlendirme sonucunda anne ölçütü karşılırsa ödev verilir. III- Yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğu söylenir. IV- Ödevin amacı söylenir. V- Ödevi nasıl yapacaklarını betimlenir. VI- Bir sonraki oturumda neler yapılacağı açıklanır. VII- Yapılan oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. a- II, III,IV, V, VI b- I, II, III, IV,V c- III, IV, V,VI, VII d- I, III, IV,VI, VII						
9-Uyuşmayan Davranışların		9.Aşağıdakilerden hangilerinde uyumsuz davranışların						

Ayrımlı Pekiştirilmesine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarını belirler.	%100	ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programının kısa dönemli amaçları betimlenmektedir? I- Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. II- Anne, ev ortamına uygun olmayan davranışları ev ortamına uygun olan davranışlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. III- Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını uyuşmayan davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. IV- Anne, uygun olmayan davranışın diğer davranışlarını diğer davranışları olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. V- Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir. VI- Anne ev ortamında çocuğunun dört uygun davranıştan üçünü uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ve sembolleri gün sonunda ödüle dönüştürerek ödüllendirir. VII- Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. VIII- Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan							
---	-------------	---	--	--	--	--	--	--	--

		davranıştan üçünü uygun olmayan davranışı görmezden gelerek, uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. a- I,II,IV,V,VII,VIII b- I,II,III,V,VI,VII c- II,III,V,VI,VII,VIII d- I,II,III,V,VII,VIII						
10-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	10.Aşağıdakilerden hangisinde gözlenebilir davranış kavramının öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, gözlenebilir davranışları, gözlenebilir davranış olmayanlardan dört kezden üçünde belirler. b-Anne, gözlenebilir davranış örneklerini gözlenebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler. c- Gözlenebilir davranış örneklerini gözlenebilir davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler. d- Gözlenebilir davranış ve gözlenebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüde gözlenebilir davranışları belirler.						
11-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	11.Aşağıdakilerden hangisinde davranış kavramının öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, davranış örneklerini davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler. b-Davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüde, davranış olanları $\frac{3}{4}$ oranında belirler. c-Davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüde davranışları belirler. d-Anne, davranış olanları ve davranış olmayanları $\frac{3}{4}$ oranında belirler.						
12-Uyuşmayan		12.Aşağıdakilerden hangisinde						

Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	görmezlikten gelme kavramının öğretim amacı betimlenmektedir? a-Uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelindiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. b-Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. c-Anne, uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelindiği örnekleri görüntü çiftlerinden, belirler. d-Anne, uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelindiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler.							
13-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	13.Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme kavramının öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. b-Anne, uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. c-Uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört							

		ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. d-Anne, uygun olmayan davranışın görmezden geldiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri görüntü çiftleri arasından belirler.						
14-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	14.Aşağıdakilerden hangisinde ödüllendirme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, ödüllerin uygun davranıştan hemen sonra, davranış betimlenerek kullanıldığı örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. b-Yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir. c-Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir. d-Anne, yapılarak gösterilen uygun davranışlar için, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir.						
15-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	15.Aşağıdakilerden hangisinde görmezlikten gelme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. b-Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü						

		sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. c-Yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. d-Anne, yapılarak gösterilen ev ortamına uygun olmayan davranışları sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.						
16-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	% 100	16.Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. b-Anne, uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. c-Anne, yapılarak gösterilen uygun olmayan davranışlar için, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. d-Yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.						
17-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına	% 100	17-Aşağıdakilerden hangisinde davranış kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Legoları ağzına alan						

yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.		çocuğun görüntüsü “Çocuk legoları ağzına alıyor” II- Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk hırsını Legolardan çıkarıyor” III- Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk Legoların yenilecek bir şey olduğunu düşünüyor” IV-Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk legoları ağzına almak için elinde bekletiyor” a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek d- “IV” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek							
18-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	% 100	18.Aşağıdakilerden hangisinde ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- 12 yaşında bir çocuğun lavaboya tükürmesi II- 12 yaşında bir çocuğun halının üzerine tükürmesi III-12 yaşında bir çocuğun çöp kovasına tükürmesi IV-12 yaşında bir çocuğun sehpanın üzerine tükürmesi a- “I” Olumlu Örnek – “IV” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek							
19-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim	% 100	19.Aşağıdakilerden hangisinde ödül kullanımı kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına							

programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.		gelerek, aferin benim oğlum sessizce koltukta oturuyor dediği görüntü. II- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına gelerek, aferin benim oğluma çok uslu diyerek öptüğü görüntü. III- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına gelerek, aferin ağlamıyorsun beni üzmüyorsun sessizce koltukta oturuyorsun diyerek çak beşlik yaptığı görüntü. IV- Çocuk sessizce koltukta oturmayı bırakıp gezinmeye başladığında, annesinin yanına gelerek aferin benim oğlum sessizce koltukta oturdun dediği görüntü. a- “I” Olumlu Örnek – “III” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek d- “IV” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek							
20-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	% 100	20. Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin önüne bak dediği, önüne bakarak boyama yaparken harikasın önüne bakarak boyama yapıyorsun dediği görüntü. II- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra önüne bakarak boyama yaparken annesinin harikasın önüne bakarak boyama yapıyorsun dediği görüntü.							

		III- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk önüne bakarak boyama yaparken annesinin aferin sana diyerek boni bon verdiği görüntü. IV- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk önüne bakarak boyama yaparken annesinin harikasin sessiz bir şekilde boyama yapıyorsun dediği görüntü. a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek- “I” Olumsuz Örnek						
21-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	% 100	21. Aşağıdakilerden hangisinde davranış kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Kalemi havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk tedirgin görünüyor.” II- Kalemi havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk kalemi havaya atar, tutar.” III- Kalemi havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk Kalemle oyun oynamayı seviyor” IV- Kalemi havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk kalemle oynuyor” a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek						

		b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “IV” Olumlu Örnek- “II” Olumsuz Örnek d- “IV” Olumlu Örnek - “I” Olumsuz Örnek							
22-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	% 100	22.Aşağıdakilerden hangisinde ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- 10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla duvarı boyaması II- 10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla boyama kitabını boyaması III-10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla masasını boyaması IV-10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla annesinin evraklarını boyaması a- “II” Olumlu Örnek – “IV” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “I” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek- “II” Olumsuz Örnek							
23-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	% 100	23.Aşağıdakilerden hangisinde ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntü. II- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin aferin hiç itiraz etmedin dediği görüntü. III- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlamadan önce annesinin dişlerini fırçalarsan							

		arabanla oynayabilirsin diyerek arabayı çocuğa verdiği görüntü. IV- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin yanına gelerek bravo sana dişlerini fırçalıyorsun dediği görüntü. a- “III” Olumlu Örnek– “I” Olumsuz Örnek b- “IV” Olumlu Örnek– “III” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek– “IV” Olumsuz Örnek d- “II” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek						
24-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	% 100	24.Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin yapma dediği, kuruyemişleri yemeye başladığında işte bak böyle yapmalısın dediği görüntü. II- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin sessiz kalarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yemeye başlar başlamaz annesinin harikasın kuruyemişleri yiyorsun dediği görüntü. III- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin sessiz kalarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yerken annesinin aferin sana diyerek çak beşlik yaptığı görüntü. IV- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin böyle						

		yapmazsan sevinirim dediği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yerken annesinin harikasin ne güzel yiyorsun dediği görüntü. a- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek- “I” Olumsuz Örnek d- “I” Olumlu Örnek - “II” Olumsuz Örnek							
25- Ödüllendirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	% 100	25.Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye ödüllendirmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk oyuncaklarını sepete koyarken annesinin gazetesini okuduğu görüntü. b- Çocuk oyuncaklarını sepete koyduktan sonra camdan bakarken annesinin ne güzel oyuncaklarını topladın dediği görüntü. c- Çocuk oyuncaklarını toplarken, annesinin yanına gelerek aferin benim oğlum oyuncaklarını sepete koyduğun için bir dilim kek yiyebilirsin dediği görüntü. d- Çocuk oyuncaklarını sepete koyduktan sonra annesinin şimdi de odanı toparla dediği görüntü.							
26- Görmezlikten gelmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	% 100	26. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye görmezden gelmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği görüntü b- Çocuk defterini karaladığında annesinin neden böyle yapıyorsun çok üzüyorsun beni dediği görüntü. c- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak çocuğun karaladığı yeri sildiği görüntü.							

		d- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak çocuğa baktığı görüntü.							
27- Ayrımlı pekiştirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	% 100	27. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye ayrımlı pekiştirmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak çocuğun elinden tutup beklettiği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde aferin sana ellerin yanda bekliyorsun dediği görüntü. b- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak çocuğun elinden tutup beklettiği, bir süre sonra elleri yanda beklediğinde aferin şimdi benim gibi bekliyorsun dediği görüntü. c- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde annesinin bravo sana ellerin yanda pencereden dışarı bakıyorsun dediği görüntü. d- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde annesinin bravo şimdi istediğim gibi davrandın dediği görüntü.							
28- Ödüllendirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	28. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ödüllendirmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazdığında anneye ödüllendirme sürecinde ne yapacağı belirtilir. b- Çocuk defterine yazı yazarken annesinin yanına gelerek defterine yazı yazdığını için bravo sana diyerek başını							

		okşadığı görüntü. c- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazarken aile eğitimcisi anne rolünde, defterine yazı yazdığı için bravo sana diyerek başını okşar. d- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazdığında anne çocuğu anında ve betimleyerek ödüllendirir.							
29- Görmezden gelmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	29. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi görmezden gelmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak kitap okumaya devam ettiği görüntü. b- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda aile eğitimcisi anne rolünde, sessiz kalarak kitap okuyarak görmezlikten gelir. c- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda anne çocuğu görmezlikten gelir. d- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda anneye görmezden gelme sürecinde ne yapacağı belirtilir.							
30- Ayrımlı pekiştirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	30. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ayrımlı pekiştirmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk rolündeki kişi, anne oyuncaklarını toplamasını istediğinde hiçbir şey yapmadan beklediğinde ne yapacağı (görmezden gelme), bir süre sonra oyuncakları sepete koyduğunda ne yapacağı belirtilir. b- Çocuk, annesi oyuncaklarını toplamasını istediğinde hiçbir şey yapmadan beklediğinde annesin sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezden geldiği, bir süre							

		sonra oyuncaklarını sepete koymaya başlar başlamaz annesinin aferin sana oyuncaklarını sepete koyuyorsun diyerek ödüllendirdiği görüntü. c- Çocuk rolündeki kişi, annesi oyuncaklarını toplamasını istediğinde çocuk hiçbir şey yapmadan beklediğinde aile eğitimcisi anne rolünde, sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten gelir, bir süre sonra çocuk oyuncakları sepete koymaya başladığında oyuncaklarını sepete koyduğun için aferin sana der. d- Çocuk rolündeki kişi, oyuncakları sepete koyması istendiğinde hiçbir şey yapmadan beklerken, anne görmezlikten gelir, bir süre sonra oyuncakları sepete koyduğunda ödüllendirir.						
31- Ödüllendirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	31. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ödüllendirmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk, sütünü içtiğinde annesinin aferin benim oğlum sütünü hemen için bravo sana dediği görüntü. b- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken anne çocuğu ödüllendirir. c- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken anneye ne yapması gerektiğini belirtilir. d- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken aile eğitimcisi anne rolünde, sütünü içtiğin için bravo sana diyerek başını okşar.						
32- Görmezlikten gelmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	32. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi görmezlikten gelmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk rolündeki kişi, boyaları yere atarken aile						

		eğitimcisi anne rolünde sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten gelir. b- Çocuk, boya yaparken boyaları yere attığında annenin sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten geldiği görüntü. c- Çocuk rolündeki kişi, boya yaparken boyaları yere attığında anneye ne yapması gerektiği belirtilir. d- Çocuk rolündeki kişi, boya yaparken boyaları yere attığında anne görmezlikten gelir.						
33- Ayrımlı pekiştirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	% 100	33. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ayrımlı pekiştirmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk, kendi kendine konuşurken annesinin sessiz kalarak ve başka bir işle meşgul olarak görmezlikten geldiği, bir süre sonra sessizce beklediğinde annesinin ne kadar sessiz bekliyorsun aferin sana diyerek bir parça fındık verdiği görüntü. b- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız ses çıkarırken anne görmezlikten gelir, bir süre sonra sessiz beklediğinde ödüllendirir. c- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız sesler çıkarırken aile eğitimcisi anne rolünde sessiz kalarak ve başka bir işle meşgul olarak görmezlikten gelir, bir süre sonra sessizce beklediğinde anında ve aferin sana ne kadar sessizce bekliyorsun diyerek bir parça fındık vererek ödüllendirir. d- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız sesler çıkardığında ve bir süre sonra sessiz beklediğinde anneye ne yapması gerektiği belirtilir.						

III. BÖLÜM

DAVRANIŞ DENETİMİNE YÖNELİK AİLE EĞİTİM PROGRAMI PLANLAMA ÖLÇÜ ARACI SORU MATERYALİ

YÖNERGE: Aşağıda aile eğitim programının planlanmasına yönelik ölçü aracının soruları bulunmaktadır. Soruları dikkatle okuyun. Her soru için tek bir seçenek işaretlemeniz gerekmektedir. Her bir soru için doğru olduğunu düşündüğünüz şıkkı size verilen cevap kağıdına işaretleyiniz.

SORULAR	
1.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumlarının gün ve saatlerine karar verirken toplanması gereken bilgiler betimlenmektedir? I- Anne ile görüşerek annenin günlük rutinleri ve/veya çalışma saatleri belirlenir. II- Çocuğun kalkma saati ve rutinleri hakkında bilgi alınır. III- Öğretmenin kendi çalışma programında aile eğitimini yürütebileceği zaman dilimi dikkate alınır. IV- Çocuğun gelişim alanlarında yapabildiklerinin neler olduğu belirlenir. a-I ve IV c- I ve III b- I ve II d- II ve III	
2.Aşağıdakilerden hangisinde aile eğitim oturumlarının yapılış sıklığıyla ilgili doğru bilgi betimlenmektedir? a- Aile eğitim oturumları ailenin katılabildiği her gün için düzenlenebilir. b- Aile eğitim oturumları en az ayda bir kez olacak şekilde düzenlenebilir. c- Aile eğitim oturumları en az haftada bir kez olacak şekilde düzenlenebilir. d- Aile eğitim oturumlarının sıklığına anne ile birlikte karar verilebilir.	
3.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun gerçekleştirileceği ortamı düzenlerken yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Isı, ışık ve gürültü düzeyi öğretim yapmaya uygun hale getirilir. II- Anne tahta ve/veya yansının karşısında, öğretmenle yüz yüze bakacak şekilde oturtulur. III- Gerektiğinde anneye model olabilmek için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakılır. IV- Oturum süresince annenin sıkılmasını engellemek amacıyla çay, pasta gibi ikramlar hazır bulundurulur. a- II, III ve IV c- I, III ve IV b- I, II ve IV d- I, II ve III	
4.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun bölümleri betimlenmektedir? I- Öğretim süreci II- Ortamı hazırlama III- Ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık IV- Bilgilendirici materyalin dağıtılması V- Ödevin verilmesi a- Hepsi c- I, III ve V b- I, II ve V d- I, II ve III	
5.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Anneden ödevini vermesi istenir. Anne ödevini yapmışsa teşekkür edilerek pekiştirilir. II- Ödevini yapmamışsa oturum sonunda kendisiyle konuşulacağı söylenir.	

III- Ödevini yapmamışsa görmezden gelinir. IV- Ödevini doğru yapmışsa neden doğru olduğu açıklanarak dönüt verilir. V- Yanlış ve eksik yapmışsa ödevini doğru yapmasına yönelik sorular sorulur ve düzeltici dönüt verilir. a- I, II, IV, V c- II, III, IV, V b- I, III, IV, V d- I, II, III, IV
6.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun öğretime hazırlık bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Yapılacak olan oturumda hangi konuların işleneceği özetlenir. II- İşlenecek olan konu kısmen anlatılarak annenin konuyla ilgilenmesi sağlanır. III- Bilgilerin sunumunda izlenecek süreç açıklanır. IV- Bir önceki oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. a- I, III ve IV c- II, III ve IV b- I, II ve III d- Hepsi
7.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun kavram ve işlem süreçlerinin sunumuna yönelik öğretim süreci bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Sunuda kullanılacak film materyalleri anneye gösterilir. Hangi yöntem kullanılarak sunu yapılacağı anlatılır. II- Öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirme yapılır. III- Öğretimsel amaca yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranış kavramsa açık anlatım yöntemiyle sunu yapılır. IV- Öğretimsel amaca yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranış işlem sürecine yönelikse doğrudan öğretim yöntemi kullanarak sunu yapılır. a- I,III ve IV c- II, III ve IV b- I,II ve III d- I, II ve IV
8.Aşağıdakilerden hangilerinde aile eğitim oturumunun ödevin verilmesi bölümünde yapılması gerekenler betimlenmektedir? I- Yapılan oturumda üzerinde durulan konularla ilgili değerlendirme yapılır. II- Değerlendirme sonucunda anne ölçütü karşılırsa ödev verilir. III- Yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğu söylenir. IV- Ödevin amacı söylenir. V- Ödevi nasıl yapacaklarını betimlenir. VI- Bir sonraki oturumda neler yapılacağı açıklanır. VII- Yapılan oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. a- II, III,IV, V, VI c- III, IV, V, VI, VII b- I, II, III, IV,V d- I, III, IV, IV, VII
9.Aşağıdakilerden hangilerinde uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programının kısa dönemli amaçları betimlenmektedir? I- Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. II- Anne, ev ortamına uygun olmayan davranışları ev ortamına uygun olan davranışlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. III- Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarını uyuşmayan davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler. IV- Anne, uygun olmayan davranışın diğer davranışlarını diğer davranışları olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler.

örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. d-Anne, uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri görüntü çiftleri arasından belirler.
14.Aşağıdakilerden hangisinde ödüllendirme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, ödüllerin uygun davranıştan hemen sonra, davranış betimlenerek kullanıldığı örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. b-Yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir. c-Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir. d-Anne, yapılarak gösterilen uygun davranışlar için, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir.
15.Aşağıdakilerden hangisinde görmezlikten gelme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelindiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. b-Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. c-Yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir. d-Anne, yapılarak gösterilen ev ortamına uygun olmayan davranışları sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.
16.Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin öğretim amacı betimlenmektedir? a-Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. b-Anne, uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler. c-Anne, yapılarak gösterilen uygun olmayan davranışlar için, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder. d-Yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.
17.Aşağıdakilerden hangisinde davranış kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk legoları ağzına alıyor” II- Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk hırsını Legolardan çıkarıyor” III- Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk Legoların yenilecek bir şey olduğunu düşünüyor” IV-Legoları ağzına alan çocuğun görüntüsü “Çocuk legoları ağzına almak için elinde bekletiyor” a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek

b- “II” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek d- “IV” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek
18.Aşağıdakilerden hangisinde ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- 12 yaşında bir çocuğun lavaboya tükürmesi II- 12 yaşında bir çocuğun halının üzerine tükürmesi III-12 yaşında bir çocuğun çöp kovasına tükürmesi IV-12 yaşında bir çocuğun sehpanın üzerine tükürmesi a- “I” Olumlu Örnek – “IV” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek
19.Aşağıdakilerden hangisinde ödül kullanımı kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına gelerek, aferin benim oğlum sessizce koltukta oturuyor dediği görüntü. II- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına gelerek, aferin benim oğluma çok uslu diyerek öptüğü görüntü. III- Çocuk sessizce koltukta otururken, annesinin yanına gelerek, aferin ağlamıyorsun beni üzümüyorsun sessizce koltukta oturuyorsun diyerek çak beşlik yaptığı görüntü. IV- Çocuk sessizce koltukta oturmayı bırakıp gezinmeye başladığında, annesinin yanına gelerek aferin benim oğlum sessizce koltukta oturdun dediği görüntü. a- “I” Olumlu Örnek – “III” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek d- “IV” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek
20. Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme kavramının öğretim materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin önüne bak dediği, önüne bakarak boyama yaparken harikasin önüne bakarak boyama yapıyorsun dediği görüntü. II- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra önüne bakarak boyama yaparken annesinin harikasin önüne bakarak boyama yapıyorsun dediği görüntü. III- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk önüne bakarak boyama yaparken annesinin aferin sana diyerek boni bon verdiği görüntü. IV- Çocuk boyama yaparken çevresine bakındığında annesinin sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk önüne bakarak boyama yaparken annesinin harikasin sessiz bir şekilde boyama yapıyorsun dediği görüntü. a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek- “I” Olumsuz Örnek
21. Aşağıdakilerden hangisinde davranış kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Kalem havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk tedirgin görünüyor.” II- Kalem havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk kalem havaya atar, tutar.”

III- Kalemı havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk Kalemle oyun oynamayı seviyor” IV- Kalemı havaya atıp tutan çocuğun görüntüsü “Çocuk kalemle oynuyor” a- “I” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “IV” Olumlu Örnek- “II” Olumsuz Örnek c- “IV” Olumlu Örnek - “I” Olumsuz Örnek
22.Aşağıdakilerden hangisinde ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- 10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla duvarı boyaması II- 10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla boyama kitabını boyaması III-10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla masasını boyaması IV-10 yaşında bir çocuğun pastel boyayla annesinin evraklarını boyaması a- “II” Olumlu Örnek – “IV” Olumsuz Örnek b- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “I” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek d- “III” Olumlu Örnek- “II” Olumsuz Örnek
23.Aşağıdakilerden hangisinde ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntü. II- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin aferin hiç itiraz etmedin dediği görüntü. III- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlamadan önce annesinin dişlerini fırçalarsan arabarla oynayabilirsin diyerek arabayı çocuğa verdiği görüntü. IV- Çocuk dişlerini fırçalamaya başlar başlamaz annesinin yanına gelerek bravo sana dişlerini fırçalıyorsun dediği görüntü. a- “III” Olumlu Örnek– “I” Olumsuz Örnek b- “IV” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek c- “II” Olumlu Örnek- “IV” Olumsuz Örnek d- “II” Olumlu Örnek – “I” Olumsuz Örnek
24.Aşağıdakilerden hangisinde ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirme materyallerinden sırasıyla olumlu ve olumsuz örneği yer almaktadır? I- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin yapma dediği, kuruyemişleri yemeye başladığında işte bak böyle yapmalısın dediği görüntü. II- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin sessiz kalarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yemeye başlar başlamaz annesinin harikası kuruyemişleri yiyorsun dediği görüntü. III- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin sessiz kalarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden geldiği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yerken annesinin aferin sana diyerek çak beşlik yaptığı görüntü. IV- Çocuk ağzındaki kuruyemişleri yere tükürdüğünde annesinin böyle yapmazsan sevinirim dediği, bir süre sonra çocuk kuruyemişleri yerken annesinin harikası ne güzel yiyorsun dediği görüntü. a- “II” Olumlu Örnek- “III” Olumsuz Örnek b- “III” Olumlu Örnek – “II” Olumsuz Örnek c- “III” Olumlu Örnek- “I” Olumsuz Örnek d- “I” Olumlu Örnek - “II” Olumsuz Örnek
25.Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye ödüllendirmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk oyuncaklarını sepete koyarken annesinin gazetesini okuduğu görüntü. b- Çocuk oyuncaklarını sepete koyduktan sonra camdan bakarken annesinin ne güzel

oyuncaklarını topladın dediği görüntü. c- Çocuk oyuncaklarını toplarken, annesinin yanına gelerek aferin benim oğlum oyuncaklarını sepete koyduğun için bir dilim kek yiyebilirsin dediği görüntü. d- Çocuk oyuncaklarını sepete koyduktan sonra annesinin şimdi de odanı toparla dediği görüntü.
26. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye görmezden gelmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği görüntü b- Çocuk defterini karaladığında annesinin neden böyle yapıyorsun çok üzüyorsun beni dediği görüntü. c- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak çocuğun karaladığı yeri sildiği görüntü. d- Çocuk defterini karaladığında annesinin sessiz kalarak çocuğa baktığı görüntü.
27. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi anneye ayrımlı pekiştirmeyi tam olarak örneklemektedir? a- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak çocuğun elinden tutup beklediği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde aferin sana ellerin yanda bekliyorsun dediği görüntü. b- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak çocuğun elinden tutup beklediği, bir süre sonra elleri yanda beklediğinde aferin şimdi benim gibi bekliyorsun dediği görüntü. c- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde annesinin bravo sana ellerin yanda pencereden dışarı bakıyorsun dediği görüntü. d- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk elleri yanda beklediğinde annesinin bravo şimdi istediğim gibi davrandın dediği görüntü.
28. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ödüllendirmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazdığında anneye ödüllendirme sürecinde ne yapacağı belirtilir. b- Çocuk defterine yazı yazarken annesinin yanına gelerek defterine yazı yazdığın için bravo sana diyerek başını okşadığı görüntü. c- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazarken aile eğitimcisi anne rolünde, defterine yazı yazdığın için bravo sana diyerek başını okşar. d- Çocuk rolündeki kişi defterine yazı yazdığında anne çocuğu anında ve betimleyerek ödüllendirir.
29. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi görmezden gelmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk masaya vurduğunda annesinin sessiz kalarak kitap okumaya devam ettiği görüntü. b- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda aile eğitimcisi anne rolünde, sessiz kalarak kitap okuyarak görmezlikten gelir. c- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda anne çocuğu görmezlikten gelir. d- Çocuk rolündeki kişi masaya vurduğunda anneye görmezden gelme sürecinde ne yapacağı belirtilir.
30. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ayrımlı pekiştirmenin rehberli uygulama aşamasını örneklemektedir? a- Çocuk rolündeki kişi, anne oyuncaklarını toplamasını istediğinde hiçbir şey

yapmadan beklediğinde ne yapacağı (görmezden gelme), bir süre sonra oyuncakları sepete koyduğunda ne yapacağı belirtilir.

b- Çocuk, annesi oyuncaklarını toplamasını istediğinde hiçbir şey yapmadan beklediğinde annesin sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezden geldiği, bir süre sonra oyuncaklarını sepete koymaya başlar başlamaz annesinin aferin sana oyuncaklarını sepete koyuyorsun diyerek ödüllendirdiği görüntü.

c- Çocuk rolündeki kişi, annesi oyuncaklarını toplamasını istediğinde çocuk hiçbir şey yapmadan beklediğinde aile eğitimcisi anne rolünde, sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten gelir, bir süre sonra çocuk oyuncakları sepete koymaya başladığında oyuncaklarını sepete koyduğu için aferin sana der.

d- Çocuk rolündeki kişi, oyuncakları sepete koyması istendiğinde hiçbir şey yapmadan beklerken, anne görmezlikten gelir, bir süre sonra oyuncakları sepete koyduğunda ödüllendirir.

31. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ödüllendirmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir?

a- Çocuk, sütünü içtiğinde annesinin aferin benim oğlum sütünü hemen içtin bravo sana dediği görüntü.

b- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken anne çocuğu ödüllendirir.

c- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken anneye ne yapması gerektiğini belirtilir.

d- Çocuk rolündeki kişi, sütünü içerken aile eğitimcisi anne rolünde, sütünü içtiğin için bravo sana diyerek başını okşar.

32. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi görmezlikten gelmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir?

a- Çocuk rolündeki kişi, boyaları yere atarken aile eğitimcisi anne rolünde sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten gelir.

b- Çocuk, boya yaparken boyaları yere attığında annenin sessiz kalarak ve başka yöne bakarak görmezlikten geldiği görüntü.

c- Çocuk rolündeki kişi, boya yaparken boyaları yere attığında anneye ne yapması gerektiği belirtilir.

d- Çocuk rolündeki kişi, boya yaparken boyaları yere attığında anne görmezlikten gelir.

33. Aşağıdaki betimlemelerden hangisi ayrımlı pekiştirmenin bağımsız uygulama aşamasını örneklemektedir?

a- Çocuk, kendi kendine konuşurken annesinin sessiz kalarak ve başka bir işle meşgul olarak görmezlikten geldiği, bir süre sonra sessizce beklediğinde annesinin ne kadar sessiz bekliyorsun aferin sana diyerek bir parça fındık verdiği görüntü.

b- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız ses çıkarırken anne görmezlikten gelir, bir süre sonra sessiz beklediğinde ödüllendirir.

c- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız sesler çıkarırken aile eğitimcisi anne rolünde sessiz kalarak ve başka bir işle meşgul olarak görmezlikten gelir, bir süre sonra sessizce beklediğinde anında ve aferin sana ne kadar sessizce bekliyorsun diyerek bir parça fındık vererek ödüllendirir.

d- Çocuk rolündeki kişi, anlamsız sesler çıkardığında ve bir süre sonra sessiz beklediğinde anneye ne yapması gerektiği belirtilir.

CEVAP KÂĞIDI

UYGULAMA TARİHİ :
UYGULAMA SAYISI :
ÖĞRETMENİN ADI VE SOYADI :

SORU NO	CEVAP	SORU NO	CEVAP	SORU NO	CEVAP
1		12		23	
2		13		24	
3		14		25	
4		15		26	
5		16		27	
6		17		28	
7		18		29	
8		19		30	
9		20		31	
10		21		32	
11		22		33	

(Ek-2.1)
Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracında Yer Alan Bildirimlerin
İfade Ettiği Alt Amaçlar

BİLDİRİMLER	BİLDİRİMİN İFADE ETTİĞİ ALT AMAÇ
1- Aile eğitim oturumlarının gün ve saatlerine karar vermek için toplanması gereken bilgileri (anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini belirleme, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alma) listeler.	Alt Amaç: Öğretmen, anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini betimler.
2-Aile eğitim oturumlarının sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini açıklar.	
3-Aile eğitim oturumlarının gerçekleştirileceği ortamı düzenlerken yapılması gerekenleri (ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını) listeler.	Alt Amaç : Öğretmen, oturumların gerçekleştirileceği ortamda ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını betimler.
4- Aile eğitimi oturumunun bölümlerini (ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi) listeler.	Alt Amaç : Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler.
5- Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde yapılması gerekenleri (ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini) listeler.	Alt Amaç : Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler.
6-Aile eğitimi oturumunun	Alt Amaç : Öğretmen, aile eğitimi

bölümlerinden öğretime hazırlık bölümünde yapılması gerekenleri (bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayacağını) listeler.	oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler.
7-Aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde yapılması gerekenleri (öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini) listeler.	Alt Amaç : Öğretmen, aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde, öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini betimler.
8-Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını listeler.	Alt Amaç : Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.
9-Uyuşmayan Davranışların Ayrımlı Pekleştirilmesine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarını belirler.	Alt Amaç : Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarından (KDA: 1 Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 2: Anne, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini ev ortamına uygun olanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler, KDA 3: Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 4: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan

	hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir, KDA 5: Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir, KDA 6: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan davranışı görmezden gelerek, uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.) dördünü yazar.
10-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	Alt Amaç : Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme kavramlarından üçünün öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazar.
11-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	
12-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	
13-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.	
14-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	Alt Amaç : Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinden ikisinin öğretimine yönelik alt amaçlarını yazar.
15-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	
16-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim	

programında yer alan ayrımlı pekiştirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.	
17-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	Alt Amaç : Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ödül kullanma, ev ortamına uygun olmayan davranış, ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik öğretim amaçları için, sunu ve sunu sonu değerlendirme materyallerinin neler olduğunu betimler.
18-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	
19-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	
20-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.	
21-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	
22-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	
23-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.	
24-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu sonu	

değerlendirme materyallerini belirler.	
25-Ödüllendirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	Alt Amaç : Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu işlem süreçlerinin ikisi için yazar.
26- Görmezlikten gelmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	
27- Ayrımlı pekiştirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.	
28- Ödüllendirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	
29- Görmezden gelmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	
30- Ayrımlı pekiştirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.	
31- Ödüllendirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	
32- Görmezlikten gelmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	
33- Ayrımlı pekiştirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.	

Ek-3
KONTROL LİSTELERİ

Ek-3.1**Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin
Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi**

(Ek-3.1.1)

**AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN KAVRAMLARIN
SUNULMASINI YAZMA KONTROL LİSTESİ**

AÇIKLAMA: Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ölçü aracının amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki kayıt çizelgesi ise bu ölçü aracını uygulayan kişinin adı ve soyadı, uygulama tarihi, uygulama sayısı, öğretmenin adı ve soyadı, becerilerin ana yönergesi ve ölçü aracından oluşmaktadır.

I. BÖLÜM

Amacı: Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin aile eğitim programında yer alan kavramların sunumunu açık anlatım yöntemiyle nasıl yapacağını açıklamasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir.

Bu amaçla, öğretmenin aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Kapsamı: Bu ölçü aracı, doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesi temel beceri basamakları ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulmasını yazma kontrol listesi, iki temel beceri basamağından (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını yazar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar) oluşmaktadır. Bu temel beceri basamaklarının altında, o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “Kavramın olumlu ve olumsuz örneğini nasıl sunacağını

yazar” temel beceri basamağı dokuz, “Kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını yazar” temel beceri basamağı yirmi bildirim olmak üzere, toplam olarak yirmi dokuz bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Kullanma Yönergesi:

- Öğretmen kavram sunumunu yazmadan önce, kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- İlgili uygulama sayısının altına günün tarihini yazınız.
- “Öğretmenin adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Ölçü aracıda bulunan temel beceri basamakları ve temel beceri basamaklarında yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Öğretmen yazmayı tamamladıktan sonra, öğretmenin kavram sunumunu yazmasına bakarak, öğretmenin kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

Puanlaması:

BİLDİRİMLER	Gerçekleştirme Yüzdesi
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneğini Nasıl Sunacağını Yazar.	%75
Kavramın Sunu Sonu Değerlendirmesini Nasıl Yapacağını Yazar.	%75

Öğretmenin bağımsız olarak yaptığı basamakların toplanıp, toplam basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) öğretmenin kavram sunulmasını yazma becerilerini

gerçekleştirme yüzdesi bulunacaktır. Yine temel beceri basamakları için öğretmenin her bir temel beceri basamağını gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmenin bağımsız olarak yaptığı temel beceri basamaklarının toplanıp, toplam temel becerilerin basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) bulunacaktır.

II. BÖLÜM

KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Öğretmenin adı, soyadı:

ANA YÖNERGE				
Açık anlatım yöntemine göre “A” kavramının sunusunu yaz.				
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	1.Uygulama/...../ 2009	2.Uygulama/...../ 2009	3.Uygulama/...../ 2009
		Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEĞİNİ NASIL SUNACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye kavramın olumlu örneğinin olduğu görüntüyü izleteceğini yazar.				
2. Görüntüdeki durumu betimleyerek, annenin dikkatini çekeceğini yazar.				
3. Anneye olumlu örneğin ne olduğunu “,’dır” belirteceğini yazar.				
4. Neden olumlu örnek olduğunu, “çünkü.....’dır” açıklayacağını yazar.				
5. Anneye kavramın olumsuz örneğinin olduğu görüntüyü izleteceğini yazar.				
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek, annenin dikkatini çekeceğini yazar.				
7. Anneye olumsuz örneğin ne olduğunu, “, değildir” belirteceğini yazar.				
8. Neden olumsuz örnek olduğunu, “ çünkü’dır” açıklayacağını yazar.				
9. Üç farklı araç setiyle daha kavramın olumlu ve olumsuz örneğini aynı şekilde sunacağını yazar.				
B.KAVRAMIN SUNU SONU DEĞERLENDİRMESİNİ NASIL YAPACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını “ olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden böyle düşündüğünüzü				

<i>açıklamanızı isteyeceğim” betimleyeceğini yazar.</i>				
2. Anneye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceğini yazar.				
3. İlk görüntüyü izleteceğini yazar.				
4. Görüntüdeki durumu betimleyerek, olumlu örnek olup olmadığını “....., mıdır?” soracağını yazar.				
5. İkinci görüntüyü izleteceğini yazar.				
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek, olumlu örnek olup olmadığını “....., mıdır?” soracağını yazar.				
7. Anneden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumlu örnek olduğunu “ <i>hangisi’dır? işaretleyin</i> ” işaretlemesini isteyeceğini yazar.				
8. Anneden neden böyle işaretlediğini yazmasını isteyeceğini yazar.				
9. Anneden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumsuz örnek olduğunu “ <i>..... değildir? İşaretleyin</i> ” işaretlemesini isteyeceğini yazar.				
10. Anneden neden böyle işaretlediğini yazmasını isteyeceğini yazar.				
11. Yazma işlemi bittikten sonra, formu anneden alacağını yazar.				
12. Anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyleyeceğini ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendireceğini yazar.				
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir</i> ” betimleyeceğini yazar.				
14. Bir sonraki sunu sonu değerlendirme aracıyla değerlendirmeye devam edeceğini yazar.				
15. Anne $\frac{3}{4}$ ölçütünü karşıladığında, değerlendirmeye son vereceğini yazar.				
16. Annenin yanlış cevap verdiği görüntü çiftiyle kavramı sunacağını yazar.				
17. Sunuda kullandığı araç setleriyle tekrar değerlendirme yapacağını yazar.				
18. Anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyleyeceğini ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendireceğini yazar.				
19. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir</i> ” betimleyeceğini yazar.				
20. Annenin değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan), $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edeceğini yazar.				

(Ek-3.1.2)

AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN İŞLEMLERİN SUNULMASINI YAZMA KONTROL LİSTESİ

AÇIKLAMA: Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kontrol listesinin amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki kayıt çizelgesi ise bu kontrol listesini uygulayan kişinin adı ve soyadı, uygulama tarihi, uygulama sayısı, öğretmenin adı ve soyadı, becerilerin ana yönergesi ve ölçü aracından oluşmaktadır.

I. BÖLÜM

Amacı: Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Kontrol Listesinin amacı, öğretmenin aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunu doğrudan öğretim yöntemine göre nasıl yapacağını açıklamasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir.

Bu amaçla, öğretmenin, aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Kapsamı: Bu kontrol listesi doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesi temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulmasını yazma kontrol listesi, üç temel beceri basamağından (işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar, bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını yazar) oluşmaktadır. Bu temel

beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “İşlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı yedi, “işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı otuz beş, “işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını yazar” temel beceri basamağı yirmi beş bildirim olmak üzere, toplam olarak altmış yedi bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Kullanma Yönergesi:

- Öğretmen işlem sunumunu yazmadan önce, kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- İlgili uygulama sayısının altına günün tarihini yazınız.
- “Öğretmenin adı, soyadı” bölümüne, gözleyeceğiniz öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Ölçü aracında bulunan temel beceri basamaklarını ve temel beceri basamaklarında yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Öğretmen yazmayı tamamladıktan sonra, öğretmenin işlem sunumunu yazmasına bakarak, kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

Puanlaması:

BİLDİRİMLER	Gerçekleştirme Yüzdesi
İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasını Nasıl Uygulayacağını Yazar.	%75
İşlem Sürecinin Rehberli Uygulamalar Aşamasını Nasıl Uygulayacağını Yazar.	%75
İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulamalar Aşamasını Nasıl Uygulayacağını Yazar.	%75

Öğretmenin bağımsız olarak yaptığı basamakların toplanıp, toplam basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) öğretmenin işlem sunumunu yazma becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunacaktır. Yine temel beceri basamakları için öğretmenin her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmenin bağımsız olarak yaptığı temel beceri basamaklarının toplanıp, toplam alt ölçek basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) bulunacaktır.

II. BÖLÜM

KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Öğretmenin adı, soyadı:

ANA YÖNERGE Doğrudan öğretim yöntemine göre “A” işlem sürecinin sunusunu yaz.				
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	1.Uygulama/...../ 2010	2.Uygulama/...../ 2010	3.Uygulama/...../ 2010
		Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.İŞLEM SÜRECİNİN MODEL OLMA AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. İşlem sürecinin doğru uygulandığı görüntüyü baştan sona izleteceğini yazar.				
2. Aynı görüntüyü tekrar izleteceğini yazar.				
3. Görüntüyü ikinci kez izletirken örneklenen davranışta görüntüyü durduracağını yazar.				
4. Görüntüdeki davranışı betimleyeceğini yazar.				
5. Görüntüyü izletmeye devam edeceğini yazar.				
6. Görüntü bittiğinde işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimleyeceğini yazar.				
7. Üç farklı araç setiyle daha süreci tekrarlayacağını yazar.				
B. İŞLEM SÜRECİNİN REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyleyeceğini yazar.				
2. Çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulunduracağını yazar.				
3. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyleyeceğini yazar.				
4. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını isteyeceğini yazar.				
5. Anneye işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek genel kuralı söyleyeceğini yazar.				
6. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını isteyeceğini yazar.				
7. Çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
8. Anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını				

soracağını yazar.				
9. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek, anneyi ödüllendireceğini yazar.				
10. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
11. Anne cevap veremediğinde kendisinin cevabı söyleyerek ipucu vereceğini yazar.				
12. Anneye şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
13. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek, anneyi ödüllendireceğini yazar.				
14. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
15. Anne ne yapacağını söyleyemezse, ipucu vereceğini yazar.				
16. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
17. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
18. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
19. Eğer anne ne yapacağı sorulduğunda eksik cevap verirse, annenin cevabını betimleyerek eksik bıraktığı durumla ilgili ipucu vereceğini yazar.				
20. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
21. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
22. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
23. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını isteyeceğini yazar.				
24. Anneden işlem sürecini “ <i>şimdi sürecini uygulayın</i> ” uygulamasını isteyeceğini yazar.				
25. Anne işlem sürecini doğru olarak uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
26. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
27. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
28. Anneye şimdi ne yapmalıydınız diye soracağını yazar.				
29. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin				

cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
30. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın diyeceğini yazar.				
31. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini isteyeceğini yazar.				
32. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
33. Anneyi işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
34. Anneye sürece katıldığı için teşekkür ederek yerine geçmesini isteyeceğini yazar.				
35. Üç farklı senaryo ile süreci tekrarlayacağını yazar.				
C. İŞLEM SÜRECİNİN BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyleyeceğini yazar.				
2. Çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulunduracağını yazar.				
3. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyleyeceğini yazar.				
4. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını isteyeceğini yazar.				
5. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını isteyeceğini yazar.				
6. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
7. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
8. Anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
9. Çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? uygun olmayan bir davranış mı? olduğunu soracağını yazar.				
10. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
11. Anneye, çocuk ... davranışı yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız? (nasıl ödüllendireceksiniz) diyerek yönlendirici ipucu vereceğini yazar.				
12. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
13. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını isteyeceğini yazar.				
14. Anneden işlem sürecini tekrar uygulamasını isteyeceğini yazar.				

15. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
16. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
17. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
18. Anneye şimdi ne yapmalıydınız? (nasıl ödüllendirmeliydiniz) diye soracağını yazar.				
19. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
20. Anneye şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın diyeceğini yazar.				
21. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini isteyeceğini yazar.				
22. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
23. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
24. Anneye teşekkür ederek yerine geçmesini isteyeceğini yazar.				
25. Üç farklı senaryo ile süreci tekrarlayacağını yazar.				

Ek-3.2**Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların ve İşlemlerin
Sunulması Kontrol Listesi**

(Ek-3.2.1)

AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN KAVRAMLARIN SUNULMASI KONTROL LİSTESİ

AÇIKLAMA: Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kontrol listesinin amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki kayıt çizelgesi ise bu ölçü aracını uygulayan kişinin adı ve soyadı, uygulama tarihi, uygulama sayısı, öğretmenin adı ve soyadı, becerilerin ana yönergesi ve ölçü aracından oluşmaktadır.

I. BÖLÜM

Amacı: Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin açık anlatım yöntemine göre aile eğitim programında yer alan kavramların sunumunu yapmasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir.

Bu amaçla, öğretmenin, aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Kapsamı: Bu ölçü aracı doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesi temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması kontrol listesi, iki temel beceri basamağından (kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar) oluşmaktadır. Bu temel beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “Kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunar” temel beceri basamağı sekiz, “Kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar” temel beceri basamağı on yedi bildirim olmak üzere, toplam olarak yirmi beş bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Kullanma Yönergesi:

- Öğretmen sunum yapmadan önce, kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- İlgili uygulama sayısının altına, günün tarihini yazınız.
- “Öğretmenin adı, soyadı” bölümüne, gözleyeceğiniz öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Ölçü aracında bulunan temel beceri basamakları ve temel beceri basamaklarında yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Öğretmenin, kavram sunumunu gözlemleyerek, kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “ √ ” işaretini koyunuz.

Puanlaması:

BİLDİRİMLER	Gerçekleştirme Yüzdesi
Kavramın Olumlu ve Olumsuz Örneğini Sunar.	% 75
Kavramın Sunu Sonu Değerlendirmesini Yapar.	% 75

Öğretmenin bağımsız olarak yaptığı basamakların toplanıp, toplam basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) öğretmenin kavram sunumu becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunacaktır. Yine temel beceri basamakları için öğretmenin her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmenin bağımsız olarak yaptığı temel beceri basamaklarının toplanıp, toplam temel beceri basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) bulunacaktır.

II. BÖLÜM

KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Öğretmenin adı, soyadı:

ANA YÖNERGE				
Açık anlatım yöntemine göre “A” kavramını sun.				
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	1.Uygulama/...../2009	1.Uygulama/...../2009	1.Uygulama/...../2009
		Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEĞİNİ SUNAR	% 75			
1. Anneye kavramın olumlu örneğinin olduğu görüntüyü izletir.				
2. Görüntüdeki durumu betimleyerek annenin dikkatini çeker.				
3. Anneye, görüntüdeki durumu betimleyerek <i>bu'dır</i> der ve kavramın olumlu örneğini sunar.				
4. Neden olumlu örnek olduğunu kavramın ilişkili niteliğini söyleyerek açıklar.				
5. Anneye kavramın olumsuz örneğinin olduğu görüntüyü izletir.				
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek annenin dikkatini çeker.				
7. Anneye görüntüdeki durumu betimleyerek <i>bu değildir</i> der ve kavramın olumsuz örneğini sunar.				
8. Neden olumsuz örnek olduğunu açıklar.				
B.KAVRAMIN SUNU SONU DEĞERLENDİRMESİNİ YAPAR.	% 75			
1. Anneye kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını “ olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden böyle düşündüğünüzü açıklamanızı isteyeceğim ” betimler.				
2. Anneye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir.				
3. İlk görüntüyü izletir.				
4. Görüntüdeki durumu betimleyerek olumlu örnek olup olmadığını “, mıdır? Neden?” diye sorar.				
5. İkinci görüntüyü izletir.				
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek olumlu örnek				

olup olmadığını “....., <i>mıdır? Neden?</i> ” diye sorar.				
7. Anneden önündeki forma, görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumlu örnek olduğunu “ <i>hangisi’dır? İşaretleyin</i> ” işaretlemesini ister.				
8. Anneden neden böyle işaretlediğini açıklamasını ister.				
9. Anneden önündeki forma, görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumsuz örnek olduğunu “..... <i>değildir? İşaretleyin</i> ” işaretlemesini ister.				
10. Anneden neden böyle işaretlediğini açıklamasını ister.				
11. Yazma işlemi bittikten sonra formu anneden alır.				
12. Anne doğru cevap verdiğinde, verdiği cevabın doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir’dır, / dan dolayı bir değildir</i> ” betimleyerek anneye dönüt verir.				
14. Annenin yanlış cevap verdiği görüntü çiftiyle kavramı sunar.				
15. Sunuda kullandığı araç setleriyle de tekrar değerlendirme yapar.				
16. Değerlendirmede anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
17. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir ...’dır, / dan dolayı bir değildir</i> ” betimleyerek anneye dönüt verir.				

(Ek-3.2.2)

AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN İŞLEMLERİN SUNULMASI KONTROL LİSTESİ

AÇIKLAMA: Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecini kazandırmaya yönelik aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listesi iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ölçü aracının amacı, kapsamı, kullanma yönergesi ve puanlaması yer almaktadır. İkinci bölümdeki kayıt çizelgesi ise bu kontrol listesini uygulayan kişinin adı ve soyadı, uygulama tarihi, uygulama sayısı, öğretmenin adı ve soyadı, becerilerin ana yönergesi ve ölçü aracından oluşmaktadır.

I. BÖLÜM

Amacı: Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Kontrol Listesi'nin amacı, öğretmenin doğrudan öğretim yöntemine göre aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin sunumunu yapmasına yönelik düzeyini doğrudan gözlemle belirlemektir.

Bu amaçla, öğretmenin aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listesinin temel beceri basamaklarında yer alan bildirimlerde ifade edilen davranışları (işlem sürecinin model olma aşamasını uygular, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygular, işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını uygular) ne kadar gerçekleştirdiğini belirlemeye yöneliktir.

Kapsamı: Bu ölçü aracı doğrudan ölçmeyi gerektirmektedir. Aile eğitim programında yer alan işlemlerin sunulması kontrol listesi temel beceri basamaklarından ve kayıt çizelgesinden oluşmaktadır.

Aile eğitim programında yer alan işlemleri sunma kontrol listesi, üç temel beceri basamağından (işlem sürecinin model olma aşamasını uygular, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygular, bağımsız uygulama aşamasını uygular) oluşmaktadır. Bu temel beceri basamaklarının altında o temel beceriyi gerçekleştirmeye yönelik bildirimler bulunmaktadır. “İşlem sürecinin model olma aşamasını uygular” temel beceri basamağı altı, “işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını uygular” temel beceri basamağı otuz üç, “işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını uygular”

temel beceri basamağı yirmi üç bildirim olmak üzere, toplam olarak altmış iki bildirimden oluşmuştur.

Kayıt çizelgesi bölümü, %75 oranının yer aldığı ölçüt sütunu ve bağımsız (öğretmenin ilgili bildirimde ifade edilen davranışı kendiliğinden yapması) sütunundan oluşmaktadır.

Kullanma Yönergesi:

- Öğretmen sunum yapmadan önce, kayıt çizelgesindeki “uygulamacının adı ve soyadı” yazılı bölüme adınızı ve soyadınızı yazınız.
- İlgili uygulama sayısının altına, günün tarihini yazınız.
- “Öğretmenin adı, soyadı” bölümüne gözleyeceğiniz öğretmenin adını ve soyadını yazınız.
- Ölçü aracında bulunan temel beceri basamakları ve temel beceri basamaklarında yer alan bildirimleri birkaç kez okuyunuz.
- Öğretmenin, işlem sunumunu gözlemleyerek, kendi başına gerçekleştirdiği bildirimlerin karşısında yer alan bağımsız sütununun altına “√” işaretini koyunuz.

Puanlaması:

BİLDİRİMLER	Gerçekleştirme Yüzdesi
İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasını Uygular.	% 75
İşlem Sürecinin Rehberli Uygulamalar Aşamasını Uygular.	% 75
İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulamalar Aşamasını Uygular.	% 75

Öğretmenin bağımsız olarak yaptığı basamakların toplanıp, toplam basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) öğretmenin işlem sunumu becerilerini gerçekleştirme yüzdesi bulunacaktır. Yine temel beceri basamakları için öğretmenin her bir temel beceriyi gerçekleştirme yüzdeleri de öğretmenin bağımsız olarak yaptığı temel beceri basamaklarının toplanıp, toplam temel beceri basamak sayısına bölünüp yüz ile çarpılmasıyla (bağımsız olarak yaptığı basamak sayısı / toplam basamak sayısı x 100) bulunacaktır.

II. BÖLÜM

KAYIT ÇİZELGESİ

Uygulamacının adı, soyadı:

Öğretmenin adı, soyadı:

ANA YÖNERGE				
Doğrudan öğretim yöntemine göre “A” işlem sürecini sun.				
BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	1.Uygulama/2010	1.Uygulama/2010	1.Uygulama/2010
		Bğsz	Bğsz	Bğsz
A. İŞLEM SÜRECİNİN MODEL OLMA AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. İşlem sürecinin doğru uygulandığı görüntüyü baştan sona izletir.				
2. Aynı görüntüyü tekrar izletir.				
3. Görüntüyü ikinci kez izletirken örneklenen davranışta görüntüyü durdurur.				
4. Görüntüdeki davranışı betimler.				
5. Görüntüyü izletmeye devam eder.				
6. Görüntü bittiğinde işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimler.				
B. İŞLEM SÜRECİNİN REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyler.				
2. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler.				
3. Anneden çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını ister.				
4. Anneye işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek genel kuralı söyler.				
5. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını ister.				
6. Çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister.				
7. Anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sorar.				
8. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
9. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
10. Anne cevap veremediğinde kendisi cevabı				

söyleyerek ipucu verir.				
11. Anneye şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
12. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
14. Anne ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir.				
15. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
16. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve anneyi ödüllendirir.				
17. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
18. Eğer anne ne yapacağı sorulduğunda eksik cevap verirse, annenin cevabını betimleyerek eksik bıraktığı durumla ilgili ipucu verir.				
19. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
20. Annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
21. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
22. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını ister.				
23. Anneden işlem sürecini “ <i>şimdi sürecini uygulayın</i> ” uygulamasını ister.				
24. Anne işlem sürecini doğru olarak uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
25. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
26. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
27. Anneye şimdi ne yapmalıydınız diye sorar.				
28. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
29. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın der.				
30. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini ister.				
31. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
32. Anneyi işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığı için ödüllendirir.				
33. Anneye sürece katıldığı için teşekkür eder.				
C. İŞLEM SÜRECİNİN BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyler.				
2. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler.				
3. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını ister.				

4. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını ister.				
5. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
6. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
7. Annenin işlem sürecini uygulamada yapamadığı bir kısım olduğunda, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
8. Çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? olduğunu sorar.				
9. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendirir.				
10. Anneye çocuk davranışı yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız? (nasıl ödüllendireceksiniz) diyerek yönlendirici ipucu verir.				
11. Anne ne yapacağını söylediğinde cevabının doğru olduğunu söyler ve anneyi ödüllendirir.				
12. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını ister.				
13. Anneden işlem sürecini tekrar uygulamasını ister.				
14. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
15. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
16. İşlem sürecini uygularken annenin yapamadığı bir kısım olduğunda, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
17. Anneye şimdi ne yapmalıydınız? (nasıl ödüllendirmeliydiniz) diye sorar.				
18. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendirir.				
19. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın der.				
20. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini ister.				
21. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
22. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
23. Anneye teşekkür ederek yerine geçmesini ister.				

Ek-4**HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMINDA İLERLEME KAYIT
ÇİZELGELERİ**

(Ek-4.1)

**AİLE EĞİTİM OTURUMUNU PLANLAMAYA YÖNELİK ÖĞRETİM
OTURUMLARINDA İLERLEME KAYIT ÇİZELGESİ**

Öğretmenin Adı, Soyadı:

BİLDİRİMLER	Tarih/ Oturum Sayısı	1. Deneme		2. Deneme		3. Deneme	
		Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış
1- Aile eğitim oturumlarının gün ve saatlerine karar vermek için toplanması gereken bilgileri (anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini belirleme, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alma) listeler.							
2-Aile eğitim oturumlarının sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini açıklar.							
3-Aile eğitim oturumlarının gerçekleştirileceği ortamı düzenlerken yapılması gerekenleri (ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını) listeler.							
4- Aile eğitimi oturumunun bölümlerini (ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi) listeler.							
5- Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde yapılması gerekenleri (ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini) listeler.							
6-Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlık bölümünde yapılması							

gerekenleri (bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayacağını) listeler.							
7-Aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde yapılması gerekenleri (öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini) listeler.							
8-Aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını listeler.							
9-Uyuşmayan Davranışların Ayrımlı Pekiştirilmesine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarını belirler.							
10-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.							
11-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.							
12-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.							
13-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin							

kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin öğretim amacını belirler.							
14-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.							
15-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.							
16-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme işlem sürecine ilişkin öğretim amacını belirler.							
17-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.							
18-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.							
19-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.							
20-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu materyallerini belirler.							
21-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.							
22-Uyuşmayan Davranışların ayrımlı							

pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.							
23- Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.							
24- Uyuşmayan Davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin kazandırılmasına yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramına ilişkin sunu sonu değerlendirme materyallerini belirler.							
25- Ödüllendirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.							
26- Görmezlikten gelmenin model olma aşamasının materyalini belirler.							
27- Ayrımlı pekiştirmenin model olma aşamasının materyalini belirler.							
28- Ödüllendirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.							
29- Görmezden gelmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.							
30- Ayrımlı pekiştirmenin rehberli uygulama aşamasının materyalini belirler.							
31- Ödüllendirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.							
32- Görmezlikten gelmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.							
33- Ayrımlı pekiştirmenin bağımsız uygulama aşamasının materyalini belirler.							

(Ek-4.1.1)

Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaçlar

Temel Amaçlar	Aile Eğitim Programını Planlamaya Yönelik Alt Amaçlar
Temel Amaç 1: Öğretmen, aile eğitimi oturumlarının öğelerini (aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesi, ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumunun bölümleri, ödevlerin kontrol edilmesi, öğretime hazırlık, kavram ve işlemlerin sunumu ve ödevin verilmesi) betimler.	Alt Amaç 1: Öğretmen, anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini betimler.
	Alt Amaç 2: Öğretmen, oturumların gerçekleştirileceği ortamda ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını betimler.
	Alt Amaç 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler.
	Alt Amaç 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığını dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler.
	Alt Amaç 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler.
	Alt Amaç 6: Öğretmen, aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde, öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini betimler.
	Alt Amaç 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.
Temel Amaç 2:	Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile

Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programının amaçlarını (kısa dönemli ve alt amaçları) yazar.	Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarından (KDA: 1 Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 2: Anne, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini ev ortamına uygun olanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler, KDA 3: Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 4: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir, KDA 5: Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir, KDA 6: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan davranış görmezden gelerek, uyuşmayan davranış ödüllendirerek kontrol eder.) dördünü yazar. Alt Amaç 2: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme kavramlarından üçünün öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazar. Alt Amaç 3: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinden ikisinin öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazar.
Temel Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlardan üçünde, birer araç setiyle (davranış, ödül kullanımı, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramın sunumunu ve (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı, ayrımlı pekiştirme) öğretim sonu değerlendirmesini yapar.	Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik öğretim amaçları için, sunu ve sunu sonu değerlendirme materyallerinin neler olduğunu betimler.
Temel Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim	Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli

Programında yer alan işlem süreçlerinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarının sunusunu yaparak gösterir.	uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.
--	---

(Ek-4.2)

**AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN KAVRAMLARIN
SUNULMASINI YAZMAYA YÖNELİK ÖĞRETİM OTURUMLARINDA
İLERLEME KAYIT ÇİZELGESİ**

Öğretmen adayının adı, soyadı:
Öğretim Oturumu Sayısı :

Tarih:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	Bğsz	Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEĞİNİ NASIL SUNACAĞINI YAZAR.	% 75				
1. Anneye kavramın olumlu örneğinin olduğu görüntüyü izleteceğini yazar.					
2. Görüntüdeki durumu betimleyerek, annenin dikkatini çekeceğini yazar.					
3. Anneye olumlu örneğin ne olduğunu “.....,’dır” belirteceğini yazar.					
4. Neden olumlu örnek olduğunu, “çünkü.....’dır” açıklayacağını yazar.					
5. Anneye kavramın olumsuz örneğinin olduğu görüntüyü izleteceğini yazar.					
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek, annenin dikkatini çekeceğini yazar.					
7. Anneye olumsuz örneğin ne olduğunu, “....., değildir” belirteceğini yazar.					
8. Neden olumsuz örnek olduğunu, “ çünkü’dır” açıklayacağını yazar.					
9. Üç farklı araç setiyle daha kavramın olumlu ve olumsuz örneğini aynı şekilde sunacağını yazar.					
B.KAVRAMIN SUNU SONU DEĞERLENDİRMESİNİ NASIL YAPACAĞINI YAZAR.	% 75				
1. Anneye sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını “ olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden böyle düşündüğünüzü açıklamanızı isteyeceğim” betimleyeceğini yazar.					
2. Anneye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceğini yazar.					

3. İlk görüntüyü izleteceğini yazar.					
4. Görüntüdeki durumu betimleyerek, olumlu örnek olup olmadığını “....., mıdır?” soracağını yazar.					
5. İkinci görüntüyü izleteceğini yazar.					
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek, olumlu örnek olup olmadığını “....., mıdır?” soracağını yazar.					
7. Anneden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumlu örnek olduğunu “ <i>hangisi’dır? işaretleyin</i> ” işaretlemesini isteyeceğini yazar.					
8. Anneden neden böyle işaretlediğini yazmasını isteyeceğini yazar.					
9. Anneden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumsuz örnek olduğunu “ <i>..... değildir? İşaretleyin</i> ” işaretlemesini isteyeceğini yazar.					
10. Anneden neden böyle işaretlediğini yazmasını isteyeceğini yazar.					
11. Yazma işlemi bittikten sonra, formu anneden alacağını yazar.					
12. Anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyleyeceğini ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendireceğini yazar.					
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir</i> ” betimleyeceğini yazar.					
14. Bir sonraki sunu sonu değerlendirme aracıyla değerlendirmeye devam edeceğini yazar.					
15. Anne $\frac{3}{4}$ ölçütünü karşıladığında, değerlendirmeye son vereceğini yazar.					
16. Annenin yanlış cevap verdiği görüntü çiftiyle kavramı sunacağını yazar.					
17. Sunuda kullandığı araç setleriyle tekrar değerlendirme yapacağını yazar.					
18. Anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyleyeceğini ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendireceğini yazar.					
19. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “ <i>evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir</i> ” betimleyeceğini yazar.					
20. Annenin değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan), $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edeceğini yazar.					

(Ek-4.2.1)

**Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazmaya Yönelik
Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç**

Temel Amaç	Kavram Sunumu Yazmaya Yönelik Alt Amaçlar
Temel Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlardan üçünde, birer araç setiyle (davranış, ödül kullanımı, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramın sunumunu ve (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı, ayrımlı pekiştirme) öğretim sonu değerlendirmesini yapar.	Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler. Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.

(Ek-4.3)

**AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN KAVRAMLARIN
SUNULMASINA YÖNELİK ÖĞRETİM OTURUMLARINDA İLERLEME
KAYIT ÇİZELGESİ**

Öğretmen adayının adı, soyadı:
Öğretim Oturumu Sayısı :

Tarih:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	Bğsz	Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.KAVRAMIN OLUMLU VE OLUMSUZ ÖRNEĞİNİ SUNAR	% 75				
1. Anneye kavramın olumlu örneğinin olduğu görüntüyü izletir.					
2. Görüntüdeki durumu betimleyerek annenin dikkatini çeker.					
3. Anneye, görüntüdeki durumu betimleyerek <i>bu'dır</i> der ve kavramın olumlu örneğini sunar.					
4. Neden olumlu örnek olduğunu kavramın ilişkili niteliğini söyleyerek açıklar.					
5. Anneye kavramın olumsuz örneğinin olduğu görüntüyü izletir.					
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek annenin dikkatini çeker.					
7. Anneye görüntüdeki durumu betimleyerek <i>bu değildir</i> der ve kavramın olumsuz örneğini sunar.					
8. Neden olumsuz örnek olduğunu açıklar.					
B.KAVRAMIN SUNU SONU DEĞERLENDİRMESİNİ YAPAR.	% 75				
1. Anneye kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını “ olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden böyle düşündüğünüzü açıklamanızı isteyeceğim” betimler.					
2. Anneye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir.					
3. İlk görüntüyü izletir.					
4. Görüntüdeki durumu betimleyerek olumlu örnek olup olmadığını “...., mıdır? Neden?” diye sorar.					
5. İkinci görüntüyü izletir.					
6. Görüntüdeki durumu betimleyerek					

olumlu örnek olup olmadığını “....., mıdır? Neden?” diye sorar.					
7. Anneden önündeki forma, görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumlu örnek olduğunu “hangisi’dır? İşaretleyin” işaretlemesini ister.					
8. Anneden neden böyle işaretlediğini açıklamasını ister.					
9. Anneden önündeki forma, görüntülerdeki örneklerden hangisinin olumsuz örnek olduğunu “..... değildir? İşaretleyin” işaretlemesini ister.					
10. Anneden neden böyle işaretlediğini açıklamasını ister.					
11. Yazma işlemi bittikten sonra formu anneden alır.					
12. Anne doğru cevap verdiğinde, verdiği cevabın doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.					
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “evet / dan dolayı bir’dır, / dan dolayı bir değildir” betimleyerek anneye dönüt verir.					
14. Annenin yanlış cevap verdiği görüntü çiftiyle kavramı sunar.					
15. Sunuda kullandığı araç setleriyle de tekrar değerlendirme yapar.					
16. Değerlendirmede anne doğru cevap verirse, verdiği cevabın doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.					
17. Annenin cevabının neden doğru olduğunu “evet / dan dolayı bir ...’dır, / dan dolayı bir değildir” betimleyerek anneye dönüt verir.					

(Ek-4.3.1)

**Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramları Sunmaya Yönelik Alt Amaçlar ve
Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç**

Temel Amaç	Kavram Sunmaya Yönelik Alt Amaçlar
Temel Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlardan üçünde, birer araç setiyle (davranış, ödül kullanımı, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramın sunumunu ve (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı, ayrımlı pekiştirme) öğretimi sonu değerlendirmesini yapar.	Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.
	Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.

(Ek-4.4)

**AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN İŞLEMLERİN SUNULMASINI
YAZMAYA YÖNELİK ÖĞRETİM OTURUMLARINDA İLERLEME KAYIT
ÇİZELGESİ**

Öğretmen adayının adı, soyadı:
Öğretim Oturumu Sayısı:

Tarih:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	Bğsz	Bğsz	Bğsz
A.İŞLEM SÜRECİNİN MODEL OLMA AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. İşlem sürecinin doğru uygulandığı görüntüyü baştan sona izleteceğini yazar.				
2. Aynı görüntüyü tekrar izleteceğini yazar.				
3. Görüntüyü ikinci kez izletirken örneklenen davranışta görüntüyü durduracağını yazar.				
4. Görüntüdeki davranışı betimleyeceğini yazar.				
5. Görüntüyü izletmeye devam edeceğini yazar.				
6. Görüntü bittiğinde işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimleyeceğini yazar.				
7. Üç farklı araç setiyle daha süreci tekrarlayacağını yazar.				
B. İŞLEM SÜRECİNİN REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyleyeceğini yazar.				
2. Çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulunduracağını yazar.				
3. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyleyeceğini yazar.				
4. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını isteyeceğini yazar.				
5. Anneye işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek genel kuralı söyleyeceğini yazar.				
6. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını isteyeceğini yazar.				
7. Çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
8. Anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını soracağını yazar.				
9. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek, anneyi ödüllendireceğini yazar.				
10. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				

11. Anne cevap veremediğinde kendisinin cevabı söyleyerek ipucu vereceğini yazar.				
12. Anneye şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
13. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek, anneyi ödüllendireceğini yazar.				
14. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
15. Anne ne yapacağını söyleyemezse, ipucu vereceğini yazar.				
16. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
17. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
18. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
19. Eğer anne ne yapacağı sorulduğunda eksik cevap verirse, annenin cevabını betimleyerek eksik bıraktığı durumla ilgili ipucu vereceğini yazar.				
20. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız? diye soracağını yazar.				
21. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
22. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklayacağını yazar.				
23. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını isteyeceğini yazar.				
24. Anneden işlem sürecini “ <i>şimdi sürecini uygulayın</i> ” uygulamasını isteyeceğini yazar.				
25. Anne işlem sürecini doğru olarak uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
26. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
27. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
28. Anneye şimdi ne yapmalıydınız diye soracağını yazar.				
29. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyeceğini ve anneyi ödüllendireceğini yazar.				
30. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın diyeceğini yazar.				

31. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini isteyeceğini yazar.				
32. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
33. Anneyi işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
34. Anneye sürece katıldığı için teşekkür ederek yerine geçmesini isteyeceğini yazar.				
35. Üç farklı senaryo ile süreci tekrarlayacağını yazar.				
C. İŞLEM SÜRECİNİN BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASINI NASIL UYGULAYACAĞINI YAZAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyleyeceğini yazar.				
2. Çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulunduracağını yazar.				
3. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyleyeceğini yazar.				
4. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını isteyeceğini yazar.				
5. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını isteyeceğini yazar.				
6. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
7. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
8. Anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
9. Çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? uygun olmayan bir davranış mı? olduğunu soracağını yazar.				
10. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
11. Anneye, çocuk ... davranışı yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız? (nasıl ödüllendireceksiniz) diyerek yönlendirici ipucu vereceğini yazar.				
12. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
13. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını isteyeceğini yazar.				
14. Anneden işlem sürecini tekrar uygulamasını isteyeceğini yazar.				
15. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
16. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için				

ödüllendireceğini yazar.				
17. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyeceğini yazar.				
18. Anneye şimdi ne yapmalıydınız? (nasıl ödüllendirmeliydiniz) diye soracağını yazar.				
19. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendireceğini yazar.				
20. Anneye şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın diyeceğini yazar.				
21. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini isteyeceğini yazar.				
22. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimleyeceğini yazar.				
23. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendireceğini yazar.				
24. Anneye teşekkür ederek yerine geçmesini isteyeceğini yazar.				
25. Üç farklı senaryo ile süreci tekrarlayacağını yazar.				

(Ek-4.4.1)

Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Alt Amaçlar ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç

Temel Amaç	İşlemlerin Sunulmasını Yazmaya Yönelik Alt Amaçlar
Temel Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarının sunusunu yaparak gösterir.	Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.
	Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.
	Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

(Ek-4.5)

**AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN İŞLEMLERİN SUNULMASINA
YÖNELİK ÖĞRETİM OTURUMLARINDA İLERLEME KAYIT ÇİZELGESİ**

Öğretmen adayının adı, soyadı:
Öğretim Oturumu Sayısı:

Tarih:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	Bğsz	Bğsz	Bğsz
A. İŞLEM SÜRECİNİN MODEL OLMA AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. İşlem sürecinin doğru uygulandığı görüntüyü baştan sona izletir.				
2. Aynı görüntüyü tekrar izletir.				
3. Görüntüyü ikinci kez izletirken örneklenen davranışta görüntüyü durdurur.				
4. Görüntüdeki davranışı betimler.				
5. Görüntüyü izletmeye devam eder.				
6. Görüntü bittiğinde işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimler.				
B. İŞLEM SÜRECİNİN REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyler.				
2. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler.				
3. Anneden çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını ister.				
4. Anneye işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek genel kuralı söyler.				
5. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını ister.				
6. Çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister.				
7. Anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sorar.				
8. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
9. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
10. Anne cevap veremediğinde kendisi cevabı söyleyerek ipucu verir.				
11. Anneye şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
12. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
13. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				

14. Anne ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir.				
15. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
16. Anne doğru cevap verdiğinde, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve anneyi ödüllendirir.				
17. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
18. Eğer anne ne yapacağı sorulduğunda eksik cevap verirse, annenin cevabını betimleyerek eksik bıraktığı durumla ilgili ipucu verir.				
19. Anneye tekrar şimdi ne yapacaksınız diye sorar.				
20. Annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
21. Annenin cevabının neden doğru olduğunu açıklar.				
22. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını ister.				
23. Anneden işlem sürecini “ <i>şimdi sürecini uygulayın</i> ” uygulamasını ister.				
24. Anne işlem sürecini doğru olarak uyguladığında, annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
25. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
26. Eğer anne işlem sürecini uygularken yapamadığı bir kısım olursa, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
27. Anneye şimdi ne yapmalıydınız diye sorar.				
28. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyler ve cevabı doğru olduğu için anneyi ödüllendirir.				
29. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın der.				
30. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini ister.				
31. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
32. Anneyi işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığı için ödüllendirir.				
33. Anneye sürece katıldığı için teşekkür eder.				
C. İŞLEM SÜRECİNİN BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASINI ANNE ROLÜNDEKİ KİŞİYE UYGULAR.	% 75			
1. Anneye anne rolünde olacağını söyler.				
2. Çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler.				
3. Annenin çocuğun yaptığı örnek davranış için işlem sürecini uygulamasını ister.				
4. Çocuk rolündeki kişiden rolünü oynamasını ister.				
5. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
6. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				

7. Annenin işlem sürecini uygulamada yapamadığı bir kısım olduğunda, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
8. Çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? olduğunu sorar.				
9. Anne doğru cevap verdiğinde, cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendirir.				
10. Anneye çocuk Davranışı yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız? (nasıl ödüllendireceksiniz) diyerek yönlendirici ipucu verir.				
11. Anne ne yapacağını söylediğinde cevabının doğru olduğunu söyler ve anneyi ödüllendirir.				
12. Çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yeniden yapmasını ister.				
13. Anneden işlem sürecini tekrar uygulamasını ister.				
14. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
15. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
16. İşlem sürecini uygularken annenin yapamadığı bir kısım olduğunda, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister.				
17. Anneye şimdi ne yapmalıydınız? (nasıl ödüllendirmeliydiniz) diye sorar.				
18. Anne ne yapması gerektiğini söylerse, annenin cevabının doğru olduğunu söyleyerek anneyi ödüllendirir.				
19. Şimdi tekrar işlem sürecini uygulayın der.				
20. Çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesini ister.				
21. Anne işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında annenin işlem sürecini nasıl uyguladığını betimler.				
22. Anneyi işlem sürecini doğru uyguladığı için ödüllendirir.				
23. Anneye teşekkür ederek yerine geçmesini ister.				

(Ek-4.5.1)

**Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Alt Amaçlar
ve Bu Alt Amaçların İlişkili Olduğu Temel Amaç**

Temel Amaç	İşlemlerin Sunulmasına Yönelik Alt Amaçlar
Temel Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarının sunusunu yaparak gösterir.	Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.
	Alt Amaç 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.
	Alt Amaç 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

Ek-5
UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ FORMLARI

(Ek-5.1)

**SÖZLÜ SUNU İLE YAPILAN ÖĞRETİMİN UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ
FORMU**

Amaç: Bu formun amacı, uygulamacının uyguladığı “Öğretmen performansı dikkate alınarak doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan hizmet içi eğitim programı”nın sözlü sunu kullanılarak sunulan öğretim planlarına ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma Yönergesi: Bu formda uygulamacının gerçekleştirmesi gereken beceri basamakları, “Beceri Basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet”, uygun değilse “hayır” sütununa çek atarak belirleyecektir.

Gözlemci:

Gözlem Tarihi:

BECERİ BASAMAKLARI	TEPKİLER	
	Evett	Hayır
1. Öğretmene aile eğitim oturumunun gün ve saatlerini belirlerken nasıl bir yol izleneceğine yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
1.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
1.2. Öğretmene anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini açıklar.		
1.3. Öğretmene aile eğitim oturumunun hangi gün ve saatlerde yapılacağına karar vermeye yönelik örnek verir.		
1.4. Öğretmene aile eğitim oturumlarının sıklığının en az haftada bir kez olacak şekilde planlanmasının gerekçesini anlatır.		
1.5. Öğretmen aile eğitim oturumunun gün ve saatlerini belirlerken nasıl bir yol izleneceğine yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
1.6. Aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesinde nasıl bir yol izleneceğini açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
1.7. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
1.8. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
1.9. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
1.10. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayta dönerek sunu yapar.		
1.11. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
1.12. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
2. Öğretmene aile eğitim oturumunun gerçekleştirileceği ortamın nasıl düzenleneceğine yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		

2.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
2.2. Öğretmene oturumların gerçekleştirileceği ortamda ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını açıklar.		
2.3. Aile eğitim oturumunun düzenlendiği ortama yönelik video görüntüsünü izletir.		
2.4. İzlettiği görüntüyü betimler.		
2.5. Öğretmen aile eğitim oturumunun gerçekleştirileceği ortamın nasıl düzenleneceğine yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
2.6. Aile eğitim oturumunun gerçekleştirileceği ortamın nasıl düzenleneceğini açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
2.7. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
2.8. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
2.9. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
2.10. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
2.11. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
2.12. Öğretmen doğru cevap verdiğinde cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
3. Öğretmene aile eğitimi oturumunun bölümlerinin neler olduğuna yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
3.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
3.2. Öğretmene aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu açıklar.		
3.3. Öğretmene hazırlanan aile eğitim programının uygulanması için düzenlenen aile eğitim oturumları, birinci oturum dışında, her hafta ailelere çocuklarıyla yapmaları için verilen ödevlerin kontrol edilmesi ve oturumda işlenecek konuların açıklanmasını içeren öğretime hazırlık, öğretim süreci ve bir sonraki oturuma kadar evde çocuklarıyla gerçekleştirecekleri ödevlerin verilmesi bölümlerinden oluşmaktadır açıklamasını yapar.		
3.4. Öğretmene, birinci oturumda doğal olarak, ödevlerin kontrol edilmesi bölümü yer almamaktadır açıklamasını yapar.		
3.5. Öğretmene sonuncu oturumda da ödevlerin verilmesi bölümüne yer verilmemektedir açıklamasını yapar.		
3.6. Öğretmen aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğuna yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
3.7. Aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğunu açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
3.8. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
3.9. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
3.10. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu		

olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
3.11. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
3.12. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
3.13. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
4. Öğretmene ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapıldığına yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
4.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
4.2. Öğretmene ödevlerin kontrol edilmesi bölümünün oturumların başında yer aldığını açıklar.		
4.3. Bir önceki oturumda ebeveynlerle gerçekleştirilen amaçlarla ilgili olarak, ebeveynlerin evde çocuklarıyla uygulamaları için verilen ödevler üzerinde durulduğu açıklar.		
4.4. Ödev doğru yapılmışsa doğru yapıldığı ve neden doğru yapıldığının betimlendiğini açıklar.		
4.5. Ödevini doğru yapan aileye nasıl dönüt verildiğine yönelik örnek verir.		
4.6. Anne ödevini yapmamışsa görmezden geldiğini açıklar.		
4.7. Anne ödevini yanlış ve eksik yaptığında, ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini açıklar.		
4.8. Ödevini yanlış yapan anneye nasıl dönüt verildiğine yönelik örnek verir.		
4.9. Öğretmen ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapıldığına yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
4.10. Ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapıldığını açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
4.11. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
4.12. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
4.13. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
4.14. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
4.15. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
4.16. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
5. Öğretmene öğretime hazırlık bölümünde neler yapıldığına yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
5.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
5.2. Öğretmene aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuların özetlendiğini açıklar.		
5.3. Bir önceki oturumda üzerinde durulan konuların özetlenmesine yönelik örnek verir.		
5.4. Anneye yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunun söylendiğini açıklar.		

5.5. Üzerinde durulacak konuların neler olduğunun anneye açıklanmasına yönelik örnek verir.		
5.6. Anneye bilgilerin sunumunda izlenecek sürecin açıklanacağını açıklar.		
5.7. Bilgilerin sunumunda izlenecek sürecin açıklanmasına yönelik örnek verir.		
5.8. Öğretmen öğretime hazırlık bölümünde neler yapıldığına yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
5.9. Aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde neler yapıldığını açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
5.10. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
5.11. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
5.12. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
5.13. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
5.14. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
5.15. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
6. Öğretmene öğretim süreci bölümünde neler yapıldığına yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
6.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
6.2. Öğretmene öğretim süreci bölümünde, aile eğitim oturumunda gerçekleştirilmesi planlanan amaçlara yönelik olarak, her bir öğretimsel amaçla ilgili sunu ve sunu sonu değerlendirme çalışmalarına yer verildiğini açıklar.		
6.3. Öğretmene öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemlerinin kullanımını gerektiren sunu basamaklarını içerdiğini açıklar.		
6.4. Kavram sunumunun nasıl yapılacağını açıklar.		
6.5. İşlem süreçlerinin öğretiminde doğrudan öğretim yöntemine yer verildiğini açıklar.		
6.6. Bir öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer verildiğini açıklar.		
6.7. Öğretmen öğretim sürecinde neler yapıldığına yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
6.8. Aile eğitim oturumunda öğretim sürecinde neler yapıldığını açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
6.9. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
6.10. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
6.11. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu		

olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
6.12. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
6.13. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
6.14. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
7. Öğretmene ödev verilmesi bölümünde neler yapıldığına yönelik sözlü sunu yapacağını söyler.		
7.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
7.2. Öğretmene ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuların özetlendiğini açıklar.		
7.3. Öğretmene, ödevin verilmesinde yapılan oturumda üzerinde durulan konuların özetlenmesine yönelik örnek verir.		
7.4. Öğretmene, sorularının olup olmadığının sorulduğunu, bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklanacağını açıklar.		
7.5. Öğretmene, sorularının olup olmadığının sorulması, bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklanmasına yönelik örnek verir.		
7.6. Öğretmene, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacağını açıklanacağını açıklar.		
7.7. Öğretmene, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacağını açıklanmasına yönelik örnek verir.		
7.8. Öğretmene, örnek ödev materyalini slayttan gösterir ve ödev materyalini betimler.		
7.9. Öğretmen ödevin verilmesi bölümünde neler yapıldığına yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
7.10. Aile eğitim oturumunda ödevin verilmesi bölümünde neler yapıldığını açıklamasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
7.11. Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
7.12. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
7.13. Öğretmenin cevabı doğru ise neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
7.14. Öğretmenin cevabı yanlış ise tekrar slayda dönerek sunu yapar.		
7.15. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
7.16. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
8. Öğretmene aile eğitim programında yer alan kavramların öğretime yönelik öğretimsel amaçlar için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili açıklamaya yer vereceğini söyler.		
8.1. Öğretmene slaydı gösterir.		
8.2. Öğretmene sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyaller, öğretimsel amaca yönelik görsel yada yazılı materyaller, mümkün olduğunca ebeveynlerle çalışırken video görüntülerinin		

kullanılmasının daha uygun olduğunu açıklar.		
8.3. Öğretmene, ele alınan her bir kavramla ilgili olarak öğretimsel amaç doğrultusunda, olumlu örnek ve olumsuz örnekten oluşan araç setleri oluşturulduğunu açıklar.		
8.4. Öğretmene, örnekler oluşturulurken, kavramın analizinin yapıldığını, yani ilişkili ve ilişkisiz niteliklerinin belirlendiğini açıklar.		
8.5. Öğretmene, ilişkili ve ilişkisiz niteliklerden yararlanılarak, kavramın olumlu ve olumsuz örneklerinin belirlendiğini açıklar.		
8.6. Öğretmene olumlu örnekler, kavramı örnekler açıklamasını yapar.		
8.7. Öğretmene, olumlu örnekler kavramı tanımlayan niteliklerin neler olduğunu, olumsuz örnekler kavramı tanımlamayan niteliklerin neler olduğunu gösterirler açıklamasını yapar.		
8.8. Öğretmene, kavramın öğrenilmesinin olumlu ve olumsuz örneğin birlikte sunulmasını gerektirdiğini açıklar.		
8.9. Öğretmene araç setleri, ele alınan kavramın öğretimsel amacı doğrultusunda olumlu örneği olumsuz örnekten ayırt etmeye hizmet edecek şekilde olumlu ve olumsuz örneklerden oluşturulmalıdır açıklamasını yapar.		
8.10. Öğretmene, bu araç setlerinin sayısı, öğretimsel amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olmalıdır açıklamasını yapar.		
8.11. Öğretmene, öğretim sırasında ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin birbirinden ayrı örnekleri içerecek şekilde hazırlanması gereklidir açıklamasını yapar.		
8.12. Öğretmene aile eğitim programında yer alan kavramların öğretime yönelik öğretim amaçları için sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slaydı gösterir.		
8.13. Öğretmene, kavramının sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları, ...kavramının olumlu örneği olan görüntü ve ... kavramının olumsuz örneği olan görüntü kullanılarak oluşturulur açıklamasını yapar.		
8.14. Öğretmene slayttaki örneği okuyarak, görüntüsü ile görüntüsü, ... olanı olmayandan ayırt etmeyi sağlar açıklamasını yapar.		
8.15. Üç farklı kavram için aynı süreci tekrarlar.		
8.16. Öğretmen uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunu ve değerlendirme araçlarını belirlenmesine yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
8.17. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunu ve değerlendirme araçlarını belirlemesine yönelik Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
8.18. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
8.19. Öğretmenin ölçüt düzeyinde doğru cevapları varsa cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		

8.20.	Öğretmenin cevabı yanlış ise ilgili kavramın sunu ve değerlendirme aracının oluşturulmasıyla ilgili yönlendirici ipucunu sunar.		
8.21.	Gerekliyorsa sunuyu tekrarlar.		
8.22.	Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
8.23.	Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
9.	Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretimsel amaçlar için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili açıklama yapacağını ve örnekler vereceğini söyler.		
9.1.	Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretimsel amaçlar için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili açıklamaya yönelik slaydı gösterir.		
9.2.	Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde, doğrudan öğretim yöntemi kullanıldığını, doğrudan öğretim yönteminin üç aşaması olduğunu, bunların model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamaları olduğunu, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyaller, kavram öğretiminde olduğu gibi öğretimsel amaca yönelik görsel ya da yazılı materyaller olabileceğini, mümkün olduğunca ebeveynlerle çalışırken, video görüntülerinin kullanılması daha uygun olacağını açıklar.		
9.3.	Ele alınan her bir işlem süreciyle ilgili olarak öğretimsel amaç doğrultusunda, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşaması için araç setleri oluşturulduğunu açıklar.		
9.4.	Model olma aşamasındaki araç setleri, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklanmasını içerdiğini açıklar.		
9.5.	Rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamasındaki araç setleri ise, annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulduğunu açıklar.		
9.6.	Bu araç setlerinin sayısı, öğretimsel amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olması gerektiğini açıklar.		
9.7.	Model olma ve rehberli uygulamalar aşamasında aynı senaryo ve görüntüler kullanılırken, bağımsız uygulamalar aşamasında farklı senaryoların hazırlanması gerektiğini açıklar.		
9.8.	Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretim amaçları için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slaydı gösterir.		
9.9.	 işlem sürecinin model olma aşamasında kullanılacak aracı ifade ederek <i>görüntü olarak örneklenebilir</i> der.		
9.10.	Çünkü model olma aşamasındaki araç setleri, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklanmasını içermektedir, bu örnek, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklamasını içermektedir der.		
9.11.	 işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak aracı ifade ederek <i>olarak örneklenebilir</i> der.		

9.12. Çünkü rehberli uygulama aşamasındaki araç setleri, annenin işlem sürecini ne yapacağı belirtilerek prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur, bu örnekte de, işlem sürecinin prova edilmesine yönelik örnek durum betimlenmektedir der.		
9.13. işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak aracı ifade ederekolarak örneklenebilir der.		
9.14. Çünkü bağımsız uygulama aşamasındaki araç setleri annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur, bu örnekte de, işlem sürecinin prova edilmesine yönelik örnek durum betimlenmektedir der.		
9.15. İki farklı setle daha benzer şekilde sunu yapar.		
9.16. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak araçlarını belirlemesine yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
9.17. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak araçlarını belirlemesine yönelik Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
9.18. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
9.19. Öğretmenin ölçüt düzeyinde doğru cevapları varsa cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
9.20. Öğretmenin cevabı yanlış ise işlem sürecinin öğretiminde model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak aracın oluşturulmasıyla ilgili yönlendirici ipucunu sunar.		
9.21. Gerekiyorsa sunuyu tekrarlar.		
9.22. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
9.23. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		

(Ek-5.2)

DEMONSTRASYONLA YAPILAN ÖĞRETİMİN UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ FORMU

Amaç: Bu formun amacı, uygulamacının uyguladığı “Öğretmen performansı dikkate alınarak doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan hizmet içi eğitim programının” demonstrasyon kullanılarak sunulan öğretim planlarına ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma Yönergesi: Bu formda uygulamacının gerçekleştirmesi gereken beceri basamakları, “Beceri Basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet”, uygun değilse “hayır” sütununa çek atarak belirleyecektir.

Gözlemci:

Gözlem Tarihi:

BECERİ BASAMAKLARI	TEPKİLER	
	Evet	Hayır
1. Öğretmene aile eğitim programında amaçların nasıl oluşturulduğuna yönelik açıklama yapacağını söyler.		
1.1. Öğretmene buna yönelik slaydı gösterilir.		
1.2. Öğretmene, aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasında ele alınan konunun içerik analizi yapılması gerektiğini, sonra programın uygulanması sonucunda kazanmaları beklenen davranışların ifadesini içeren uzun dönemli amacın oluşturulacağını açıklar.		
1.3. Öğretmene, daha sonra bu uzun dönemli amaca ulaşmak için gerçekleştirilmesi gereken alt amaçların belirleneceğini, oluşturulan tüm amaçların ölçülebilir ve gözlenebilir ebeveyn davranışlarını içermesi, gerçekleşme ölçütlerinin belirli olması gerektiğini açıklar.		
1.4. Öğretmene, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programının kısa dönemli amaçlarının yazılı olduğu slaydı gösterir.		
1.5. Öğretmene, uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programının kısa dönemli amaçlarının neler olduğunu açıklar.		
1.6. Öğretmene amaç, kim tarafından (kim? Anne), hangi koşulda (hangi koşulda? yapılarak gösterilen durumda), hangi ölçütte (kaç kez? dört uygun davranışın üçü için), ne yapılacağını (ne yapacak? belirler, uygular.) belirtmesi gerektiğini açıklar.		
1.7. Öğretmene, alt amacın oluşturulmasıyla ilgili model olacağını söyler.		
1.8. Öğretmene, Alt amacın oluşturulmasıyla ilgili slaydı gösterir.		
1.9. Öğretmene, ... alt amacın oluşturulmasıyla ilgili model olur.		
1.10. Öğretmen başlama düzeyi oturumlarında alt amaçları oluşturmaya yönelik amacı gerçekleştirmişse, bir sonraki alt amacın belirlenmesine yönelik slayda geçer.		
1.11. alt amacın yazılı olduğu slaydı kapatır.		
1.12. Öğretmenden ... alt amacı betimlemesini ister.		

1.13.	Öğretmen alt amacı uygun şekilde betimlerse pekiştirir.		
1.14.	Öğretmen alt amacı betimleyemezse, sunuyu tekrarlar.		
1.15.	Öğretmenden alt amacı tekrar betimlemesini ister.		
1.16.	Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, yönlendirici ipucu verir.		
1.17.	Şimdi tekrar alt amacı betimleyin diyerek, öğretmenden tepkide bulunmasını ister.		
1.18.	Öğretmen alt amacı uygun şekilde betimlerse, pekiştirir.		
1.19.	Üç farklı alt amaç için süreci tekrarlar.		
1.20.	Öğretmen uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programının alt amaçlarının belirlenmesine yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
1.21.	Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programının alt amaçlarının belirlenmesine yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
1.22.	Yanıt kağıdını öğretmene verir.		
1.23.	Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
1.24.	Öğretmenin ölçüt düzeyinde doğru cevapları varsa, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
1.25.	Öğretmenin cevabı yanlış ise ilgili alt amacın oluşturulmasıyla ilgili yönlendirici ipucu sunulur.		
1.26.	Gerekliyorsa sunuyu tekrarlar.		
1.27.	Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
1.28.	Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
2.	Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların öğretime yönelik öğretim amaçlarını belirleyeceğiz der.		
2.1.	Buna yönelik slaydı gösterir.		
2.2.	Öğretmene gözlenebilir davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, uyuşmayan davranış, ödül kullanımı kavramının öğretimsel amaçlarını okur.		
2.3.	Öğretmene, kavramının öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili model olacağını söyler.		
2.4.	Öğretmene, kavramının öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili slaydı gösterir.		
2.5.	Öğretmene, kavramının öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili model olur.		
2.6.	 kavramının öğretim amacını okur.		
2.7.	Görüldüğü gibi bu amaçta annenin, hangi koşulda, hangi ölçütte, nasıl tepkide bulunacağı açık şekilde belirtilmiştir şeklinde açıklama yapar.		
2.8.	Öğretmen başlama düzeyi oturumlarında kavram öğretim amacını oluşturmaya yönelik amacı gerçekleştirmişse, bir sonraki kavramın öğretim amacının belirlenmesine yönelik slayda geçer.		

2.9. kavramının öğretim amacının yazılı olduğu slaydı kapatır.		
2.10. Öğretmenden kavramının öğretimsel amacını belirlemesini ister.		
2.11. Öğretmen, kavramının öğretimsel amacını açıklarsa, pekiştirir.		
2.12. Öğretmen amacı açıklayamazsa, sunuyu tekrarlar.		
2.13. Öğretim amacını tekrar açıklamasını ister.		
2.14. Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, yönlendirici ipucu verir.		
2.15. Şimdi tekrar kavramının öğretim amacını söyleyin diyerek, öğretmenden tepkide bulunmasını ister.		
2.16. Öğretmen, kavramının öğretimsel amacını açıklarsa, pekiştirir.		
2.17. Üç farklı öğretim amacı için süreci tekrarlar.		
2.18. Öğretmen uyuşmayan davranışların ayrılmı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların öğretim amaçlarının belirlenmesine yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
2.19. Uyuşmayan davranışların ayrılmı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların öğretim amaçlarını belirlemesine yönelik yanıt kağıdını öğretmene verir.		
2.20. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
2.21. Öğretmenin ölçüt düzeyinde doğru cevapları varsa, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
2.22. Öğretmenin cevabı yanlış ise ilgili kavramın öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili yönlendirici ipucu sunulur.		
2.23. Gerekiyorsa sunuyu tekrarlar.		
2.24. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
2.25. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
3. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretime yönelik öğretim amaçlarını belirleyeceğiz der.		
3.1. Buna yönelik slaydı gösterir.		
3.2. Öğretmene ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrılmı pekiştirme işlem süreçlerinin öğretimsel amaçlarını okur.		
3.3. Öğretmene, İşlem sürecinin öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili model olacağını söyler.		
3.4. Öğretmene, işlem sürecinin öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili slaydı gösterir.		
3.5. Öğretmene, İşlem sürecinin öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili model olur.		
3.6. işlem sürecinin öğretim amacını okur.		
3.7. Görüldüğü gibi bu amaçta annenin, hangi koşulda, hangi ölçütte, nasıl tepkide bulunacağı açık şekilde belirtilmiştir şeklinde		

açıklama yapar.		
3.8. Öğretmen başlama düzeyi oturumlarında işlem süreci öğretim amacını oluşturmaya yönelik amacı gerçekleştirmişse bir sonraki işlem sürecinin öğretim amacının belirlenmesine yönelik slayda geçer.		
3.9. ... işlem sürecinin öğretim amacının yazılı olduğu slaydı kapatır.		
3.10. Öğretmenden İşlem sürecinin öğretimsel amacını belirlemesini ister.		
3.11. Öğretmen, İşlem sürecinin öğretimsel amacını açıklarsa, pekiştirir.		
3.12. Öğretmen amacı açıklayamazsa, sunuyu tekrarlar.		
3.13. Öğretim amacını tekrar açıklamasını ister.		
3.14. Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, yönlendirici ipucu verir.		
3.15. Şimdi tekrar işlem sürecinin öğretim amacını söyleyin diyerek, öğretmenden tepkide bulunmasını ister.		
3.16. Öğretmen, İşlem sürecinin öğretimsel amacını açıklarsa, pekiştirir.		
3.17. İki farklı öğretim amacı için süreci tekrarlar.		
3.18. Öğretmen uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarının belirlenmesine yönelik amacı başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
3.19. Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını belirlenmesine yönelik yanıt kağıdını öğretmene verir.		
3.20. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdını alır.		
3.21. Öğretmenin ölçüt düzeyinde doğru cevapları varsa, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu olduğunu söyleyerek, öğretmeni ödüllendirir.		
3.22. Öğretmenin cevabı yanlış ise ilgili işlem sürecinin öğretim amacının oluşturulmasıyla ilgili yönlendirici ipucu sunulur.		
3.23. Gerekiyorsa sunuyu tekrarlar.		
3.24. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
3.25. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, cevabının neden doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
4. Öğretmene aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunun yapılmasına yönelik açıklamada bulunacağını ve bir aile eğitim programında aile eğitimcisinin kavram sunumuna yönelik görüntülerini izleteceğini söyler.		
4.1. Öğretmene aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunun nasıl yapılacağını açıklamasını içeren slaydı gösterir.		
4.2. Öğretmene, aile eğitiminde yer alan bir kavramı sunarken, öncelikle kavramın öğretimi sırasında kullanılacak ilk araç setini oluşturan olumlu örnek videodan gösterilir, kavramın ilişkili niteliği ifade edilir ve kavramın olumlu örneği sunulur, daha sonra olumsuz		

örnek videodan gösterilir ve bu değil denilerek olumsuz örnek sunulur şeklinde açıklama yapar.		
4.3. Öğretmene, bir aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin kavram sunumunu nasıl yaptığına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
4.4. Öğretmene, aile eğitim programında yer alan kavramının sunumuna yönelik görüntüyü baştan sona izletir.		
4.5. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin birinci görüntüyü izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya <i>şimdi size bir görüntü izleteceğim</i> dedi, olumlu örneğin olduğunu görüntüyü izletti, babanın dikkatini görüntüye çekti” der.		
4.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, kavramın olumlu örneğinin sunulduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi görüntüdeki davranışı betimleyerek <i>bu'dır</i> diyerek kavramın olumlu örneğini sundu, kavramın ilişkili niteliğini söyledi” der.		
4.7. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin kavramın olumsuz örneğini izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletti, babanın dikkatini görüntüye çekti” der.		
4.8. Görüntüyü izletmeye devam eder ve görüntü bittiğinde, “aile eğitimcisi görüntüdeki davranışı betimleyerek <i>bu değildir</i> diyerek kavramın olumsuz örneğini sundu ve neden olumsuz örnek olduğunu açıkladı” der.		
4.9. Birinci setin sunumu bittikten sonra, aynı kavram için diğer üç setle daha aynı şekilde sunu yapılması gerektiğini açıklar.		
4.10. Öğretmene, üç farklı kavram için benzer şekilde sunu yapar.		
4.11. Öğretmen davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
4.12. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
4.13. Yanıt kağıtlarını öğretmene verir.		
4.14. Her bir kavramının öğretime yönelik öğretim amacı ve bu amacın sunu materyali sunulmaktadır, kavramın sunumunu nasıl yapacağınızı açıklar mısınız? diyerek yazılı olarak açıklamada bulunmasını ister.		
4.15. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıtlarını alır.		
4.16. Öğretmen kavramın sunusunu nasıl yapacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		
4.17. Öğretmen ölçüt düzeyinde kavramın sunusunu nasıl yapacağını açıklar, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olursa, öğretmene dönüt verir.		
4.18. Öğretmen ölçüt düzeyinde kavramın sunusunu nasıl yapacağını açıklayamazsa, sunuyu tekrarlar.		
4.19. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
4.20. Öğretmen kavramın sunusunu nasıl yapacağını		

açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		
5. Öğretmene aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunu sonu değerlendirmesinin yapılmasına yönelik açıklamada bulunacağını ve bir aile eğitim programında aile eğitimcisinin kavramın sunu sonu değerlendirmesine yönelik görüntülerini izleteceğini söyler.		
5.1. Aile eğitim programında bir kavramın sunu sonu değerlendirmesinin nasıl yapılacağını açıklanmasını içeren “ <i>Aile Eğitim Programında Bir Kavramın Sunusunu Yaptıktan Sonra Sunu Sonu Değerlendirmesini Nasıl Yaparız?</i> ” slaydını gösterir.		
5.2. Her öğretimsel amacın öğretim süreci, öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme ile son bulmalıdır, sunu sonu değerlendirmeye başlarken, annelere değerlendirmenin nasıl yapılacağı betimlenir, nasıl tepkide bulunarak cevap verecekleri “yazılı, sözlü ve/veya işaretleyerek” ifade edilir, Değerlendirme formunu nasıl kullanacaklarına yönelik yönerge verilir, değerlendirme sırasında ailenin tepkide bulunması için süre verilir, ebeveyn tepkide bulunduğu, tepkisi doğru ise; vermiş olduğu tepkinin doğru olduğu ve neden doğru olduğu söylenir, doğru cevap veremediğinde aynı araç seti ile sunu yapılır ve değerlendirmeye yer verilir, anneye değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edilir şeklinde açıklama yapar.		
5.3. Öğretmene, bir aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin kavram sunu sonu değerlendirmesini nasıl yaptığına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
5.4. Aile eğitim programında yer alan kavramının sunu sonu değerlendirmesine yönelik görüntüyü baştan sona izletir.		
5.5. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi sunu sonu değerlendirmeye başlarken, değerlendirmeyi nasıl yapacağını “..... ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz ve olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden olup neden olmadığını açıklamanızı isteyeceğim” diyerek betimledi, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdi der.		
5.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ilk görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ilk görüntü olan..... görüntüsünü izletti, görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Neden?, dedi der.		
5.7. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ikinci görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ikinci görüntü olan,görüntüsünü izletti, görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Neden? diye sordu der.		
5.8. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin babadan tepkide bulunması istediği bölümde görüntüyü durdurur ve “babadan önündeki değerlendirme formuna görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle		

düşündüğünü yazmasını istedi” der.		
5.9. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, “aile eğitimcisi yazma işlemi bittikten sonra değerlendirme formunu babadan aldı, baba hangisinin olduğunu, hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü doğru olarak yazdığında, “evet / dan dolayı birdır, / dan dolayı bir değildir. “bravo” “çok güzel” şeklinde babayı ödüllendirdi der.		
5.10. Öğretmene, baba doğru cevap veremediğinde aynı görüntülerin tekrar izletileceğini ve sunu yapılacağını, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendirileceğini, babaya değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edileceğini açıklar.		
5.11. Öğretmene üç farklı kavram için benzer şekilde sunu yapar.		
5.12. Öğretmen davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretime geçer.		
5.13. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramların sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
5.14. Yanıt kağıtlarını öğretmene verir.		
5.15. Her bir kavramının değerlendirmesine yönelik kavramın öğretim amacı ve değerlendirme materyali sunulmaktadır, kavramının değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklar mısınız? diyerek yazılı olarak açıklamada bulunmasını ister.		
5.16. Öğretmenin yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıtlarını alır.		
5.17. Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl uygulayacağını açıkladığında, öğretmeni betimleyerek ödüllendirir.		
5.18. Öğretmen ölçüt düzeyinde kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl uygulayacağını açıklar, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olursa, öğretmene dönüt verir.		
5.19. Öğretmen ölçüt düzeyinde kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl uygulayacağını açıklayamadığında, sunuyu tekrarlar.		
5.20. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
5.21. Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		
6. Öğretmene bir aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşamasının sunumunun açıklanacağını ve aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin bir işlem sürecinin model olma aşamasını sunmasına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
6.1. Öğretmene, bir işlem sürecinin model olma aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slaydı gösterir.		
6.2. Bir işlem sürecinin model olma aşaması, görsel sunu yolu ile yeni becerilerin tanıtıldığı evredir, öğrenen, öğrenen için gerekli olan		

bilgiyi; video, anlatım, film, resim vb. araçlarla sunar, bilgiyi hem görsel hem de sözel olarak sunmak, erken öğrenme döneminde öğrenenlerin görsel ifadeye sahip olmalarına yardımcı olur, görsel ifade genellikle uygulamanın görsel sunumu olarak isimlendirilir, öğretmen bilgiyi sunduktan sonra, materyali öğrenenden bekleneni ve son ürünün ne olacağını göstermek için örnek olarak kullanır, gösterilmesi istenilen davranış için, çok sayıda örnek durumla model olunması gerekir, bu aşamanın diğer bir bölümü, bilginin uygulanmasına geçmeden önce öğrenenlerin bilgiyi anlayıp anlamadıklarını belirlemektir, anlamayı kontrol etmek için birçok teknik kullanılabilir, soru sormak bunlardan biridir, açıklamasını slayttan okuyarak yapar.		
6.3. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin model olma aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
6.4. Öğretmene görüntüyü baştan sona izletir.		
6.5. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babayaişlem sürecine yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya “ <i>şimdi size ... işlem sürecinin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim dedi ve görüntüyü baştan sona izletti</i> ” der.		
6.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiği, çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurarak babaya örnek davranışı betimleyerek uygun/uygun olmayan davranış olduğunu açıkladığında görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi görüntüyü tekrar izletti, çocuk ... örnek davranışını yaptığında görüntüyü durdurarak babaya çocuğun yaptığı davranışın nasıl bir davranış olduğunu (uygun davranış/uygun olmayan davranış) açıkladı” der.		
6.7. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde “aile eğitimcisi babaya görüntünün devamını izletti, görüntü izlendikten sonra babaya, işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimleyerek açıkladı” der.		
6.8. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda model olma aşamasına model olur.		
6.9. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
6.10. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
6.11. Yanıt kağıtlarını öğretmene verir.		
6.12. Her bir işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve işlem sürecinin model olma aşamasında kullanılacak materyaller sunulmaktadır, işlem sürecinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu nasıl yapacağınızı açıklar mısınız? diyerek, yazılı olarak açıklamada bulunmasını ister.		
6.13. Yazma işlemi bittikten sonra, yanıt kağıtlarını		

öğretmenden alır.		
6.14. Öğretmen aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında, betimleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
6.15. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını açıklar, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olursa, öğretmene dönüt verir.		
6.16. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını açıklayamamışsa, sunuyu tekrarlar.		
6.17. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
6.18. Öğretmen İşlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		
7. Öğretmene bir aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunumunun açıklanacağını ve aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını sunmasına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
7.1. Öğretmene, bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slaydı gösterir.		
7.2. Rehberli uygulama evresinde, öğretmen hala ortamdadır ve öğrenen kişinin tek başına uygulama yapmasına fırsat vermektedir, bu sayede öğretmen, öğrenen kişinin öğrenmeyi gerçekleştirmesine olanak vermektedir, bu evrede öğretmenin rolü, kişinin çalışmalarını izlemek, gerektiğinde uygun ipucunu sağlamaktır, bu durumda öğretmen, öğrenen kişinin çalışmalarını kontrol eder, bu sırada öğrenen kişiye, uygulamanın her bir bölümünde ne yapacağını sorar, eğer eksik ya da yanlış cevap verirse, öğretmen ne yapılacağını söyler ve yapmasını ister, doğru yapılan her davranış, öğretmen tarafından betimlenerek ödüllendirilir açıklamasını slayttan okuyarak yapar.		
7.3. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
7.4. Öğretmene görüntüyü baştan sona izletir.		
7.5. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babaya baba rolünde olacağını söylediğini, aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurduğunu, babaya işlem sürecini uygulayacağını, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını açıkladığını söyler.		
7.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin işlem sürecinin uygulanmasıyla ilgili genel kuralı söylediğinde görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin, baba işlem sürecini uygulamaya başlamadan önce, babaya işlem sürecinin nasıl uygulanacağıyla ilgili genel kuralı söylediğini açıklar.		
7.7. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya çocuğun yaptığı davranışın ne tür bir davranış olduğunu sorduğunda görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin babadan ... işlem sürecini uygulamasını istediğini, çocuk rolünü oynayan kişi örnek davranışı (uygun davranış/ uygun olmayan davranış) yaptığında davranışı kesmesini istediğini ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorduğunu, baba, doğru		

cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirdiğini ve cevabının neden doğru olduğunu açıkladığını söyler.		
7.8. Öğretmene, baba cevap veremediğinde yapılan davranışın ne tür bir davranış olduğuna yönelik davranışı betimleyerek ipucu verilir, açıklamasını yapar.		
7.9. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunda baba cevap verdiğinde görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunu, baba, ne yapacağını söylediğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirdiğini ve cevabının neden doğru olduğunu açıkladığını söyler.		
7.10. Öğretmene, baba ne yapacağını söyleyemediğinde, babanın ne yapacağını söyleyerek ipucu verilir ve tekrar ne yapacaksınız diye sorulur, eğer babanın söylemede eksik bıraktığı bir yer olursa, babanın cevabını betimleyerek ipucu verilir ve tekrar ne yapacaksınız diye sorulur, baba ne yapacağını söylediğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek, baba ödüllendirilir ve cevabının neden doğru olduğu açıklanır der.		
7.11. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da İşlem sürecini uygulamasını tekrar istediğini, baba işlem sürecini doğru uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirdiğini söyler.		
7.12. Eğer babanın yapmadığı bir kısım olursa, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve babaya şimdi ne yapmalıydınız? diye sorulur baba ne yapması gerektiğini söylerse babanın doğru cevap verdiği ödüllendirilir ve açıklamada bulunulur, şimdi tekrar uygulayın denilir ve çocuk rolündeki kişinin davranışı tekrar etmesi istenir, baba işlem sürecini doğru uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir açıklamasını yapar.		
7.13. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda rehberli uygulama aşamasına model olur.		
7.14. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasının sunusunun nasıl yapılacağının açıklanmasına yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
7.15. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasının sunusunun nasıl yapılacağının açıklanmasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
7.16. Yanıt kağıtlarını öğretmene verir.		
7.17. Her bir işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak materyali aşağıda sunulmaktadır, işlem sürecinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasının sunumunu nasıl yapacağınızı açıkla mısınız? diyerek yazılı olarak açıklamada bulunmasını ister.		
7.18. Yazma işlemi bittikten sonra, yanıt kağıtlarını öğretmenden alır.		

7.19. Öğretmen aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında, betimleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
7.20. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin rehberli aşamasını nasıl uygulayacağını açıklar, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olursa, öğretmene dönüt verir.		
7.21. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıklayamamışsa, sunuyu tekrarlar.		
7.22. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
7.23. Öğretmen İşlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		
8. Öğretmene bir aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunumunun açıklanacağını ve aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını sunmasına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
8.1. Öğretmene, bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slaydı gösterir.		
8.2. “Bağımsız uygulama evresi, doğrudan öğretim yaklaşımının son evresidir, bu evre, öğrencilerin %85-90 arasında bir doğruluk seviyesine ulaşmasıyla başlar, bağımsız uygulamanın amacı, yeni öğrenmeyi pekiştirmek, akıcılığı geliştirmek ve akılda tutmayı sağlamaktır, bağımsız uygulamada, öğrenciler uygulamayı tek başlarına, yardımsız ve gecikmeli dönütle yapmaktadır, bu evrede öğretmenin rolü, bağımsız uygulamayı tekrar etmek, öğrencilerin doğruluk düzeylerinin sabit kalıp kalmadığını değerlendirmek ve gereksinim duyanlar için tam dönütü sağlamaktır” açıklamasını yapar.		
8.3. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
8.4. Öğretmene görüntüyü baştan sona izletir.		
8.5. Görüntüyü ikinci kez izletirken aile eğitimcisinin rolleri dağıttığı ve babadan ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istediği bölümde görüntü durdurur ve aile eğitimcisinin babaya baba rolünde olacağını söylediğini aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurduğunu, babaya işlem sürecini uygulayacağını, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını açıkladığını söyler.		
8.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirdiğini söyler.		
8.7. Öğretmene “eğer baba işlem sürecini uygularken duraklarsa ya da yanlış yaparsa, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir, babaya çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? uygun olmayan bir davranış mı? olduğu sorulur, baba doğru cevap verdiğinde cevabının doğru olduğu söylenir, baba ödüllendirilir ve cevabının neden doğru olduğu söylenir, daha sonra babaya <i>çocuk ... bir davranış yaptığına göre ne yapacaksınız (nasıl</i>		

<i>ödüllendireceksiniz...)? diye yönlendirici ipucu verilir, baba ne yapacağını söylediğinde, baba ödüllendirilir, daha sonra çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapması, babadan da işlem sürecini tekrar uygulaması istenir, baba ... işlem sürecini uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir” açıklamasını yapar.</i>		
8.8. Öğretmene, “baba işlem sürecini uygularken yapmadığı bir kısım olduğunda, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve babaya <i>şimdi ne yapmalıydık</i> diye sorulur, baba doğru cevap verirse, ödüllendirilir ve çocuk rolündeki kişiden davranışı tekrar etmesi, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulaması istenir, baba doğru uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir” açıklamasını yapar.		
8.9. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda bağımsız uygulama aşamasına model olur.		
8.10. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulama aşamasının sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik amacı, başlama düzeyi oturumlarında gerçekleştirmişse, bir sonraki amacın öğretimine geçer.		
8.11. Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulama aşamasının sunusunun nasıl yapılacağını açıklanmasına yönelik değerlendirmeye yer vereceğini söyler.		
8.12. Yanıt kağıtlarını öğretmene verir.		
8.13. Her bir işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak araçları sunulmaktadır, işlem sürecinin öğretiminde bağımsız uygulama aşamasının sunumunu nasıl yapacağınızı açıkla mısınız? diyerek yazılı olarak açıklamada bulunmasını ister.		
8.14. Yazma işlemi bittikten sonra, yanıt kağıtlarını öğretmenden alır.		
8.15. Öğretmen aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında, betimleyerek öğretmeni ödüllendirir.		
8.16. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin bağımsız aşamasını nasıl uygulayacağını açıklar, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olursa, öğretmene dönüt verir.		
8.17. Öğretmen ölçüt düzeyinde ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıklayamamışsa, sunuyu tekrarlar.		
8.18. Öğretmene tekrar yanıt kağıdını verir.		
8.19. Öğretmen İşlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirir.		

(Ek-5.3)

**DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİYLE YAPILAN ÖĞRETİMİN
UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ FORMU**

Amaç: Bu formun amacı, uygulamacının uyguladığı “Öğretmen performansı dikkate alınarak doğrudan öğretim yaklaşımıyla sunulan hizmet içi eğitim programının” doğrudan öğretim yöntemi” kullanılarak hazırlanmış olan öğretim planlarına ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma Yönergesi: Bu formda uygulamacının gerçekleştirmesi gereken beceri basamakları, “Beceri Basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, uygulamacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet”, uygun değilse “hayır” sütununa çek atarak belirleyecektir.

Gözlemci:

Gözlem Tarihi:

BECERİ BASAMAKLARI	TEPKİLER	
	Evet	Hayır
1. Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunu yapmasını isteyeceğini söyler.		
1.1. Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin kavram sunumunu yapmasına yönelik video görüntüleri ile kavramın sunusuna model olacağını açıklar.		
1.1.1. Öğretmene, aile eğitim programında yer alan kavramının sunumuna yönelik görüntüyü baştan sona izletir.		
1.1.2. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin birinci görüntüyü izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya şimdi size bir görüntü izleteceğim dedi, olumlu örneğin olduğunu görüntüyü izletti, babanın dikkatini görüntüye çekti” der.		
1.1.3. Görüntüyü izletmeye devam eder, kavramın olumlu örneğinin sunulduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi görüntüdeki davranışı betimleyerek bu’dır diyerek kavramın olumlu örneğini sundu, kavramın ilişkili niteliğini söyledi” der.		
1.1.4. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin kavramın olumsuz örneğini izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletti, babanın dikkatini görüntüye çekti” der.		
1.1.5. Görüntüyü izletmeye devam eder ve görüntü bittiğinde, “aile eğitimcisi görüntüdeki davranışı betimleyerek bu değildir diyerek kavramın olumsuz örneğini sundu ve neden olumsuz örnek olduğunu açıkladı” der.		
1.1.6. Öğretmene üç farklı kavram için benzer şekilde sunu yapar.		
1.2. Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunu yapmasını isteyeceğini ve kavramın sunumunu yapmasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
1.2.1. Bilgisayarda kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri kullanarak ... kavramını sunmasını isteyeceğini söyler.		

1.2.2.	Öğretmene aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
1.2.3.	Baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurur ve bu kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
1.2.4.	Baba rolündeki kişiden ... kavramına yönelik görüntüyü izlemesini söyler.		
1.2.5.	Öğretmenden de bilgisayarda yer alan görüntü çiftini kullanarak, kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunmasını ister.		
1.2.6.	Öğretmen kavramı sunmaya başlamadan önce, kavramın olumlu örneğinin görüntüsünü izleterek, babanın dikkatini görüntüye çekerek, kavramın olduğunu ilişkili niteliğini belirterek sunacağı, daha sonra olumsuz örneğin görüntüsünü izleterek, babanın dikkatini görüntüye çekerek, olmadığını ve nedenini açıklayarak sunacağını hatırlatarak genel kuralı söyler.		
1.2.7.	Öğretmenden, kavramın olumlu örneğini sunmasını ister.		
1.2.8.	Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
1.2.9.	Öğretmen, doğru cevap verirse cevabını pekiştirir ve kavramın olumlu örneğini sunmasını ister.		
1.2.10.	Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ipucu verir ve ne yapacaksınız? Diye tekrar sorar.		
1.2.11.	Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir ve kavramın olumlu örneğini sunmasını ister.		
1.2.12.	Öğretmen, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izletip, görüntüye babanın dikkatini çekerek, davranışı betimleyerek kavramın olumlu örneğini sunduğunda ve kavramın ilişkili niteliğini söylediğinde yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
1.2.13.	Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
1.2.14.	Öğretmen, doğru cevap verirse cevabını pekiştirir ve kavramın olumsuz örneğini sunmasını ister.		
1.2.15.	Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ipucu verir ve ne yapacaksınız? Diye tekrar sorar.		
1.2.16.	Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir ve kavramın olumsuz örneğini sunmasını ister.		
1.2.17.	Öğretmen, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletip, görüntüye babanın dikkatini çekerek, davranışı betimleyerek kavramın olumsuz örneğini sunduğunda ve nedenini açıkladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
1.2.18.	Kavram sunumunda üç farklı senaryo ile rehberli uygulama aşamasını uygulur.		
1.3.	Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunu yapmasını isteyeceğini ve kavramın sunumunu yapmasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
1.3.1.	Bilgisayarda kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri kullanarak ... kavramını sunmasını isteyeceğini söyler.		
1.3.2.	Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
1.3.3.	Baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir		

kişiyi hazır bulundurur ve bu kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
1.3.4. Baba rolündeki kişiden kavramına yönelik görüntü çiftini izlemesini söyler.		
1.3.5. Öğretmenden, bilgisayarda yer alan görüntü çiftini kullanarak kavramın sunusunu yapmasını ister.		
1.3.6. Öğretmen, ... kavramının olumlu örneğinin olduğu görüntüyü izletip, görüntüye babanın dikkatini çekerek, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu'dır diyerek kavramın olumlu örneğini sunduğunda ve ilişkili niteliğini betimlediğinde, daha sonra ... kavramının olumsuz örneğinin olduğu görüntüyü izletip, görüntüye babanın dikkatini çekerek, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu değildir diyerek kavramın olumsuz örneğini sunduğunda ve nedenini açıkladığında, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
1.3.7. Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, öncelikle olumlu örneğin olduğu görüntüyü mü? olumsuz örneğin olduğu görüntüyü mü? izleteceksiniz? diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
1.3.8. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir ve devam etmesini ister.		
1.3.9. Öğretmen, ... kavramını baba rolündeki kişiye sunduğunda, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
1.3.10. Öğretmen devam etmediğinde, olumlu örneği izlettiginize göre, ne yapacaksınız? diyerek yönlendirici ipucu verir.		
1.3.11. Öğretmen, ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir ve devam etmesini ister.		
1.3.12. Öğretmen, ... kavramını baba rolündeki kişiye sunduğunda, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
1.3.13. Öğretmen devam etmediğinde, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izlettiniz ve olumlu örneği sunduğunuza göre, şimdi hangi görüntüyü izleteceksiniz? diyerek yönlendirici ipucu verir.		
1.3.14. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir ve devam etmesini ister.		
1.3.15. Öğretmen, ... kavramını baba rolündeki kişiye sunduğunda, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2. Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini söyler.		
2.1. Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasına yönelik video görüntüleri ile kavramın sunu sonu değerlendirmesine model olacağını açıklar.		
2.1.1. Aile eğitim programında yer alan kavramının sunu sonu değerlendirmesine yönelik görüntüyü baştan sona izletir.		
2.1.2. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi sunu sonu değerlendirmeye başlarken, değerlendirmeyi nasıl yapacağını ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz ve olanları ve olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden olup neden olmadığını açıklamanızı isteyeceğim diyerek betimledi, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdi” der.		

2.1.3.	Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ilk görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ilk görüntü olan..... görüntüsünü izletti, görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Neden?, dedi” der.		
2.1.4.	Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ikinci görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ ikinci görüntü olan,görüntüsünü izletti, görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Neden? diye sordu” der.		
2.1.5.	Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin babadan tepkide bulunması istediği bölümde görüntüyü durdurur ve “babadan önündeki değerlendirme formuna görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını istedi” der.		
2.1.6.	Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, “aile eğitimcisi yazma işlemi bittikten sonra değerlendirme formunu babadan aldı, baba hangisinin olduğunu, hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü doğru olarak yazdığında, “evet / dan dolayı birdır, / dan dolayı bir değildir. “bravo” “çok güzel” şeklinde babayı ödüllendirdi der.		
2.1.7.	Aile eğitimi oturumunda, aile eğitimcisinin değerlendirme yaparken baba doğru cevap veremediğinde, değerlendirmeyi nasıl yaptığına yönelik görüntüler izleteceğini söyler.		
2.1.8.	Aile eğitimi oturumunda, aile eğitimcisinin değerlendirme yaparken baba doğru cevap veremediğinde, aynı görüntüyü tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar form vererek kavram sunumunda kullandığı görüntü ile sunu sonu değerlendirme yaptığı görüntüyü baştan sona izletir.		
2.1.9.	Görüntü ikinci kez izlenirken aile eğitimcisinin aynı görüntü çiftini tekrar izleterek, bu görüntü çifti ile kavramın sunusunu yaptığında görüntüyü durdurur ve “baba aile eğitimcisinin sorduğu soruya cevap veremedi, aile eğitimcisi, aynı görüntü çifti ile kavramın sunusunu yaptı” der.		
2.1.10.	Görüntüyü izletmeye devam eder ve görüntü bittiğinde öğretmene, “aile eğitimcisi, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimleyerek tekrar form verdi, kavram sunumunda kullandığı görüntü çifti ile sunu sonu değerlendirmesini yaptı” der.		
2.1.11.	Öğretmene üç farklı kavram için benzer şekilde model olur.		
2.2. Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini ve kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.			
2.2.1.	Bilgisayarda kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri ve kendisine vereceği sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak ... kavramının değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini söyler.		
2.2.2.	Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
2.2.3.	Baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir		

kişiyi hazır bulundurur ve bu kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
2.2.4. Baba rolündeki kişinin, kavramını örneklemeye yönelik bir çift görüntüyü izlemesini ve önündeki formda olumlu örneği işaretleyerek nedenini açıklamasını ister.		
2.2.5. Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.2.6. Öğretmen, sunu sonu değerlendirmeye başlarken, <i>baba rolündeki kişiye değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanı ve olmayanı belirlemenizi, neden olup neden olmadığını açıklamanızı isteyeceğim</i> şeklinde betimlemesini, baba rolündeki kişiye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir form vermesini, ilk görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Nedenini açıklayın demesini, ikinci görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Nedenini açıklayın demesini, baba rolündeki kişiden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını istemesini, yazma işlemi bittikten sonra formu baba rolündeki kişiden alarak baba doğru cevap verdiğinde, “ <i>evet / dan dolayı bir dır, / dan dolayı bir değildir</i> ” şeklinde baba rolündeki kişiyi ödüllendirmesini söyleyerek genel kuralı hatırlatır.		
2.2.7. Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl uygulayacağını baba rolündeki kişiye betimlemesini ve üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vermesini ister.		
2.2.8. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? Diye sorar.		
2.2.9. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
2.2.10. Öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, öğretmene ipucu verir ve tekrar ne yapacaksınız? diye sorar.		
2.2.11. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
2.2.12. Öğretmen değerlendirmeyi nasıl yapacağını babaya açıklamasını ve formu vermesini ister.		
2.2.13. Öğretmen, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklar ve formu verirse, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.14. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
2.2.15. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
2.2.16. Öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, öğretmene ipucu verir ve tekrar ne yapacaksınız? diye sorar.		
2.2.17. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
2.2.18. Öğretmen, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		

2.2.19. Öğretmen, ilk görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Nedenini açıklayın diyerek, ikinci görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Nedenini açıklayın diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.20. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? Diye sorar.		
2.2.21. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.22. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
2.2.23. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.24. Öğretmenden, baba doğru cevap verdiğinde dönüt vermesini ister.		
2.2.25. Öğretmen, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak evet / dan dolayı birdır, / dan dolayı bir değildir şeklinde babayı ödüllendirirse, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.26. Baba rolündeki kişinin sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda değerlendirmeyi yapmasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer verileceğini söyler.		
2.2.27. Bilgisayarda Kavramının sunu sonu değerlendirmesinde kullandığınız olumlu ve olumsuz örneğe yönelik görüntüleri ve Kavramının sunusunda kullanılan olumlu ve olumsuz örneğe yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri ve kendisine verilen yeni sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak ... kavramının değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini söyler.		
2.2.28. Öğretmene, aile eğitimcisi rolünde olacağını söyler.		
2.2.29. Baba rolündeki kişiden, öğretmen aynı setle sunu yaparken kavramını örneklemeye yönelik görüntü çiftini izlemesi, daha sonrada öğretmenin izleteceği diğer görüntü çiftini izlemesini önündeki formda olumlu örneği işaretlemesini ve nedenini açıklamasını ister.		
2.2.30. Öğretmenden de, yapılan değerlendirmede babanın yanlış cevap verdiği durumda, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.2.31. Öğretmen, babanın sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda sunu sonu değerlendirmesini yapmaya başlamadan önce, <i>baba yanlış cevap verdiğinde herhangi bir tepkide bulunmadan şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim ve üzerinde açıklama yapacağım diyeceğini</i>, sonra kavramını örneklemeye yönelik olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek olumlu örneği sunacağını, daha sonra olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olumsuz örneği sunacağını, daha sonra babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini ve yeni bir form vereceğini söyleyeceğini, sunu sonu		

değerlendirmesini nasıl yapacağını açıklayacağını, ilk görüntüyü izleteceğini, görüntüdeki durumu betimleyerek, <i>mıdır? Nedenini açıklayın diyeceğini</i> , ikinci görüntüyü izleteceğini görüntüdeki durumu betimleyerek <i>mıdır? Nedenini açıklayın diyeceğini</i> , baba rolündeki kişiden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyeceğini, yazma işlemi bittikten sonra, formu baba rolündeki kişiden alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “ <i>evet / dan dolayı birtır, / dan dolayı bir değildir</i> şeklinde baba rolündeki kişiyi ödüllendireceğini söyleyerek genel kuralı hatırlatır.		
2.2.32. Öğretmen, baba yanlış cevap verdiğinde, herhangi bir tepkide bulunmadan kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapmasını ister.		
2.2.33. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? Diye sorar.		
2.2.34. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.35. Baba rolündeki kişiye sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapmasını ister.		
2.2.36. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? Diye tekrar sorar.		
2.2.37. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.38. Baba rolündeki kişiye, sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapmasını ister.		
2.2.39. Öğretmen, baba yanlış cevap verdiği durumda, tepkisiz kalarak <i>şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim, üzerinde açıklama yapacağım</i> diyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yaptığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.40. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
2.2.41. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
2.2.42. Öğretmen, ... kavramının sunusunda kullandığı olumlu ve olumsuz örnekleri kullanarak sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.2.43. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? Diye tekrar sorar.		
2.2.44. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.45. Öğretmen, ... kavramının sunusunda kullandığı olumlu ve olumsuz örnekleri kullanarak sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.2.46. Öğretmen, babaya <i>iki farklı görüntü daha izleteceğini</i> , değerlendirmeyi nasıl yapacağını; <i>olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri</i>		

izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim der, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izletir görüntüdeki durumu betimleyerek, mıdır? Nedenini açıklayın der, ikinci görüntüyü izletir, görüntüdeki durumu betimleyerek mıdır? Nedenini açıklayın der, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisininolduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterse, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.47. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? Diye sorar.		
2.2.48. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.49. Öğretmenden, baba doğru cevap verdiğinde dönüt vermesini ister.		
2.2.50. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? Diye tekrar sorar.		
2.2.51. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
2.2.52. Öğretmenden, baba doğru cevap verdiğinde dönüt vermesini ister.		
2.2.53. Öğretmen, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak evet / dan dolayı birdır, / dan dolayı bir değildir şeklinde babayı ödüllendirerek babanın verdiği cevaba dönüt verirse, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.2.54. Kavram sunu sonu değerlendirmesinde üç farklı senaryo ile rehberli uygulama aşamasını uygular.		
2.3. Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini ve değerlendirmeyi yapmasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
2.3.1. Bilgisayarda Kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri ve kendisine verilen sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak ... kavramının değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini söyler.		
2.3.2. Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
2.3.3. Baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurur ve bu kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
2.3.4. Baba rolündeki kişiden, kavramını örneklemeye yönelik görüntü çiftini izlemesini ve önündeki formda olumlu örneği işaretleyerek nedenini açıklamasını ister.		
2.3.5. Öğretmenden de, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.3.6. Öğretmen, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını olan ve olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, olanı ve olmayanı belirlemenizi, neden olup neden olmadığını açıklamanızı		

<i>isteyeceğim</i> şeklinde betimler, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek <i>mıdır? Nedenini açıklayın</i>, ikinci görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek..... <i>mıdır? Nedenini açıklayın</i> diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “<i>evet / dan dolayı birtır, / dan dolayı bir değildir</i>” şeklinde babayı ödüllendirerek sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.7. Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, <i>sunu sonu değerlendirmesi yaptığınıza göre öncelikle sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı babaya nasıl açıklayacaksınız?</i> diyerek yönlendirici ipucu verilir.		
2.3.8. Öğretmen sunu sonu değerlendirmesini babaya nasıl yapacağını açıklayacağını söylerse, öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.9. Öğretmen devam etmesini ister.		
2.3.10. Öğretmen ... kavramının sunu sonu değerlendirmesini uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.11. Öğretmen devam etmediğinde, <i>babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıkladığınıza ve formu verdiğinize göre ne yapacaksınız?</i> diyerek yönlendirici ipucu verir.		
2.3.12. Öğretmen, ne yapacağını açıklarsa öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.13. Öğretmen ... kavramının sunu sonu değerlendirmesini uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.14. Öğretmen uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.15. Öğretmen devam etmediğinde, <i>görüntü çiftlerini izleterek, babaya soru yönergesini verdiniz, önündeki forma işaretlemeye ve açıklamada bulunmasını istediğinize göre şimdi nasıl dönüt vereceksiniz?</i> diyerek yönlendirici ipucu verilir.		
2.3.16. Öğretmen, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, babanın cevabına dönüt vereceğini ve doğru cevap verdiği için babayı ödüllendireceğini söylerse, öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.17. Öğretmen devam etmesi istenir.		
2.3.18. Öğretmen uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.19. Baba rolündeki kişinin sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda, değerlendirmeyi yapmasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer verileceğini söyler.		
2.3.20. Bilgisayarda Kavramının sunu sonu değerlendirmesinde kullandığınız olumlu ve olumsuz örneğe yönelik görüntüleri ve Kavramının sunusunda kullanılan olumlu ve olumsuz örneğe yönelik görüntülerin olduğunu, bu görüntüleri ve kendisine verilen yeni sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak ... kavramının değerlendirmesini yapmasını isteyeceğini söyler.		

2.3.21.	Baba rolündeki kişiden, öğretmen aynı setle sunu yaparkenkavramını örneklemeye yönelik görüntü çiftini izlemesini, daha sonrada öğretmenin izleteceği diğer görüntü çiftini izlemesini, önündeki formda olumlu örneği işaretleyerek nedenini açıklamasını ister.		
2.3.22.	Öğretmenden, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
2.3.23.	Öğretmen, baba yanlış cevap verdiğinde, hiçbir tepkide bulunmadan <i>şimdi görüntülerimizi izleyelim üzerinde açıklamalar yapalım</i> der, sunu sonu değerlendirmede kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapar, babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini söyler, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimler, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek <i>mıdır? Nedenini açıklayın</i> der, ikinci görüntüyü izleterek görüntüdeki durumu betimleyerek <i>mıdır? Nedenini açıklayın diyerek</i> , babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin olduğunu ve hangisinin olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “ <i>evet / dan dolayı birtır, / dan dolayı bir değildir</i> şeklinde babayı ödüllendirerek sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.24.	Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, <i>baba yanlış cevap verdiği durumda değerlendirme yaptığınız araç setiyle kavramın sunusunu yaptığınıza göre sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı babaya nasıl açıklayacaksınız?</i> diyerek yönlendirici ipucu verir.		
2.3.25.	Öğretmen, sunu sonu değerlendirmesini babaya nasıl yapacağını açıklayacağını söylerse, öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.26.	Öğretmenden devam etmesini ister.		
2.3.27.	Öğretmen, ... kavramının sunu sonu değerlendirmesini uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.28.	Öğretmen devam etmediğinde, <i>babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıkladığınıza ve formu verdiğinize göre ne yapacaksınız?</i> diyerek yönlendirici ipucu verir.		
2.3.29.	Öğretmen, ne yapacağını, açıklarsa öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.30.	Öğretmenden devam etmesini ister.		
2.3.31.	Öğretmenin ...kavramının sunu sonu değerlendirmesini uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.32.	Öğretmen devam etmediğinde, <i>görüntü çiftlerini izleterek, babaya soru yönergesini verdiniz, önündeki forma işaretlemeye ve açıklamada bulunmasını istediğinize göre şimdi nasıl dönüt vereceksiniz?</i> diyerek yönlendirici ipucu verilir.		
2.3.33.	Öğretmen yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, babanın cevabına dönüt vereceğini ve doğru cevap verdiği için babayı ödüllendireceğini söylerse, öğretmeni ödüllendirir.		
2.3.34.	Öğretmenden devam etmesini ister.		

2.3.35. Öğretmen uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
2.3.36. Üç farklı kavram için benzer şekilde süreci tekrarlar.		
3. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasını isteyeceğini söyler.		
3.1. Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasına yönelik video görüntüleri izleterek model olma aşamasına yer vereceğini söyler.		
3.1.1. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin model olma aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
3.1.2. Öğretmene görüntüyü baştan sona izletir.		
3.1.3. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babaya ...işlem sürecine yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya “ <i>şimdi size ... işlem sürecinin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim dedi ve görüntüyü baştan sona izletti</i> ” der.		
3.1.4. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiği, çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurarak babaya örnek davranışı betimleyerek uygun/uygun olmayan davranış olduğunu açıkladığında görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi görüntüyü tekrar izletti, çocuk ... örnek davranışını yaptığında görüntüyü durdurarak babaya çocuğun yaptığı davranışın nasıl bir davranış olduğunu (uygun davranış/uygun olmayan davranış) açıkladı” der.		
3.1.5. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde “aile eğitimcisi babaya görüntünün devamını izletti, görüntü izlendikten sonra babaya, işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimleyerek açıkladı” der.		
3.1.6. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda model olma aşamasına model olur.		
3.2. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
3.2.1. Bilgisayarda ... işlem sürecinin uygulanmasına yönelik görüntüyü kullanarak model olma aşamasını uygulamasını ister.		
3.2.2. Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
3.2.3. Baba rolündeki kişiden işlem süreciyle ilgili görüntüyü izlemesini ister.		
3.2.4. Öğretmenden de, aile eğitimcisi rolünde işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasını ister.		
3.2.5. Öğretmen işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamadan önce, “ <i>Görüntüyü bir kez baştan sona izletin, görüntüyü ikinci kez izletirken, örnek davranış yapıldığında görüntüyü durdurun ve yapılan davranışın nasıl bir davranış olduğunu (uygun davranış/uygun olmayan davranış) söyleyin, görüntünün devamını izletin işlem sürecinin nasıl uygulandığını betimleyin</i> ” şeklinde genel kuralı hatırlatır.		

3.2.6.	Öğretmenden, işlem süreciyle ilgili görüntü için model olma aşamasını uygulamasını ister.		
3.2.7.	Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
3.2.8.	Öğretmen ne yapacağını söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
3.2.9.	 sürecinin uygulamasına yönelik görüntüyü baştan sona izletin der.		
3.2.10.	Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
3.2.11.	Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
3.2.12.	 sürecinin uygulamasına yönelik görüntüyü baştan sona izletin der.		
3.2.13.	Öğretmen işlem sürecinin uygulanmasına yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.2.14.	Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
3.2.15.	Öğretmen ne yapacağını söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
3.2.16.	Süreci uygulayın der.		
3.2.17.	Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
3.2.18.	Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
3.2.19.	Süreci uygulayın der.		
3.2.20.	Öğretmen ikinci kez görüntüyü izletir, görüntüyü izletirken çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurur ve davranışı betimleyerek nasıl bir davranış olduğunu (uygun davranış/uygun olmayan davranış) olduğunu söyler ve görüntünün devamını izletir, görüntü izlendikten sonra babanın işlem sürecini nasıl uyguladığını betimlerse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.2.21.	İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda model olma aşamasının uygulanmasına rehberli uygulama aşamasını uygulatır.		
3.3.	Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
3.3.1.	Bilgisayarda ... işlem sürecinin uygulanmasına yönelik görüntüyü kullanarak model olma aşamasını uygulamasını ister.		
3.3.2.	Öğretmene, aile eğitimcisi rolünde olacağını söyler.		
3.3.3.	Baba rolündeki kişiden, işlem sürecine yönelik görüntüyü izlemesini ister.		
3.3.4.	Öğretmenden de, işlem süreci için model olma		

aşamasını uygulamasını ister.		
3.3.5. Öğretmen öncelikle görüntüyü baştan sona izletir, ikinci kez görüntüyü izletirken, örnek davranış oluştuğunda görüntüyü durdurur, bu davranışın nasıl bir davranış (uygun davranış/uygun olmayan davranış) olduğunu söyler, görüntünün devamını izletir ve işlem sürecinin nasıl uygulandığını açıklarsa, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.3.6. Öğretmen süreci uygularken durarlarsa, <i>önce neyi izleteceksiniz?</i> diye sorarak yönlendirici ipucu verir.		
3.3.7. Öğretmen <i>“birinci görüntüyü baştan sona izletirim”</i> derse öğretmeni ödüllendirir.		
3.3.8. Süreci uygulamasını ister.		
3.3.9. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.3.10. Öğretmen devam etmezse, <i>görüntüyü bir kez baştan sona izlettiniz, şimdi ne yapacaksınız?</i> diye yönlendirici ipucu verir.		
3.3.11. Öğretmen görüntüyü ikinci kez izletirim derse, öğretmeni ödüllendirir.		
3.3.12. Süreci uygulamasını ister.		
3.3.13. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.3.14. Öğretmen devam etmezse, <i>şimdi görüntüyü ikinci kez nasıl izleteceksiniz</i> diye yönlendirici ipucu verir.		
3.3.15. Öğretmen, <i>“ikinci kez izletirken örnek davranış oluştuğunda görüntüyü durdurur, bu davranışın nasıl bir davranış olduğunu (uygun davranış/uygun olmayan davranış) söylerim ve görüntüyü izletmeye devam ederim, babanın işlem sürecini nasıl uyguladığını söylerim</i> derse, öğretmeni ödüllendirir.		
3.3.16. Süreci uygulaması ister.		
3.3.17. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
3.3.18. Öğretmen işlem sürecinin model olma aşamasını uygularken, yapmadığı bir kısım olursa, bekletir ne yapmalıydık şeklinde yönlendirici ipucu verir.		
3.3.19. Öğretmen ne yapması gerektiğini söylediğinde, öğretmeni ödüllendirir.		
3.3.20. Süreci uygulamasını ister.		
3.3.21. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıklarını, betimleyerek ödüllendirir.		
3.3.22. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda model olma aşamasının uygulanmasına bağımsız uygulama aşamasını uygulur.		
4. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini söyler.		
4.1. Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik video görüntülerini izleterek model olacağını söyler.		
4.1.1. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü		

izleteceğini söyler.		
4.1.2. Öğretmene, görüntüyü baştan sona izletir.		
4.1.3. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babaya baba rolünde olacağını söylediğini, aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurduğunu, babaya işlem sürecini uygulayacağını, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını açıkladığını söyler.		
4.1.4. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin işlem sürecinin uygulanmasıyla ilgili genel kuralı söylediğinde görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin, baba işlem sürecini uygulamaya başlamadan önce, babaya işlem sürecinin nasıl uygulanacağıyla ilgili genel kuralı söylediğini açıklar.		
4.1.5. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya çocuğun yaptığı davranışın ne tür bir davranış olduğunu sorduğunda görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin babadan ... işlem sürecini uygulamasını istediğini, çocuk rolünü oynayan kişi örnek davranışı (uygun davranış/ uygun olmayan davranış) yaptığında davranışı kesmesini istediğini ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorduğunu, baba, doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirdiğini ve cevabının neden doğru olduğunu açıkladığını söyler.		
4.1.6. Görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunda baba cevap verdiğinde görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunu, baba, ne yapacağını söylediğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirdiğini ve cevabının neden doğru olduğunu açıkladığını söyler.		
4.1.7. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da İşlem sürecini uygulamasını tekrar istediğini, baba işlem sürecini doğru uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirdiğini, babaya uygulamaya katıldığı için teşekkür ettiğini söyler.		
4.1.8. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında baba uygulayamadığında kendisine soru sorulduğunda doğru cevap verdiği durumda, rehberli uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
4.1.9. Öğretmene, görüntüyü baştan sona izletir.		
4.1.10. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunda, babanın verdiği cevabı ödüllendirdiğinde, görüntüyü durdurur ve öğretmene “aile eğitimcisinin baba işlem sürecini uygulayamadığında, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediğini, babaya <i>şimdi ne yapacaksınız?</i> diye sorduğunu, baba ne yapacağını söylediğinde babanın cevabının doğru olduğunu betimleyerek ödüllendirdiğini” söyler.		
4.1.11. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde öğretmene “aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden davranışı baştan yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını		

istediğini, baba işlem sürecini doğru uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirdiğini, uygulamaya katıldığı için babaya teşekkür ettiğini” söyler.		
4.1.12. Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında baba uygulayamadığında kendisine soru sorulduğunda yanlış cevap verdiği ya da cevap veremediği durumda, rehberli uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
4.1.13. Öğretmene, görüntüyü baştan sona izletir.		
4.1.14. Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunda, babaya ipucu vererek tekrar şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunda, babanın verdiği cevabı ödüllendirdiğinde, görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisinin baba işlem sürecini uygulayamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediğini, babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunu, baba cevap veremediğinde aile eğitimcisinin babaya ne yapacağını söyleyerek ipucu verdiğini ve tekrar babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunu, baba ne yapacağını söylediğinde babanın cevabının doğru olduğunu betimleyerek ödüllendirdiğini” söyler.		
4.1.15. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde “aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden davranışı baştan yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını istediğini, baba işlem sürecini doğru uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirdiğini, uygulamaya katıldığı için babaya teşekkür ettiğini” söyler.		
4.1.16. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda rehberli uygulama aşamasının uygulanmasına model olur.		
4.2. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
4.2.1. Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
4.2.2. kişinin çocuk rolünde olacağını söyler.		
4.2.3. kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
4.2.4. Öğretmenen aile eğitimcisi rolünde çocuk rolündeki kişiden yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını isteyerek, rehberli uygulama aşamasını uygulaması ister.		
4.2.5. Öğretmene, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce, “ çocuk rolündeki kişiden davranışını yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını isteyerek rolleri dağıtmasını, baba rolündeki kişiye işlem sürecinin genel kuralını hatırlatmasını, çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında bekletmesini, babaya çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sormasını, baba doğru cevap verdiğinde, babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sormasını, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirmesini, cevabının neden doğru		

olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik genel kuralı hatırlatır.		
4.2.6. işlem süreci için bu senaryo için rehberli uygulama aşamasını uygulayın der.		
4.2.7. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
4.2.8. Öğretmen, ne yapacağını (<i>Rolleri dağıtım, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söylerim, baba rolündeki kişiden ... işlem sürecini uygulamasını isterim, baba rolündeki kişiye işlem sürecini nasıl uygulayacağıyla ilgili genel kuralı hatırlatırım</i>) söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.9. Süreci uygulamasını ister.		
4.2.10. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ya da eksik söylerse ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.11. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.12. Süreci uygulamasını ister.		
4.2.13. Öğretmen rolleri dağıtır, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler, baba rolündeki kişiden İşlem sürecini uygulamasını ister, baba rolündeki kişi ... işlem sürecini uygulamaya başlamadan önce babaya genel kuralı hatırlatırsa, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.14. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
4.2.15. Öğretmen, ne yapacağını (<i>babadan işlem sürecini uygulamasını isterim çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorarım, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendiririm, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da süreci uygulamasını tekrar isterim, baba ... işlem sürecini uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm</i>) söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.16. Öğretmenen süreci uygulamasını ister.		
4.2.17. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.18. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.19. Öğretmenen süreci uygulamasını ister.		
4.2.20. Öğretmen, babadan işlem sürecini uygulamasını ister, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendirir, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da süreci uygulamasını tekrar ister, baba ... işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin		

yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.21. Öğretmenin yapmadığı bir kısım olduğunda, (örneğin; genel kuralı hatırlatma gibi) baba rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi ister ve öğretmene şimdi ne yapmalıydınız? diye sorar.		
4.2.22. Öğretmen ne yapması gerektiğini söylerse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.23. Öğretmenin süreci uygulamasını ister.		
4.2.24. Öğretmen doğru bir şekilde uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.25. Rehberli uygulama aşamasında baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığında babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği durumda, rehberli uygulama aşamasının uygulanmasında rehberli uygulamalar aşamasına yer vereceğini söyler.		
4.2.26. Baba rolündeki kişiden işlem sürecini eksik uygulamasını, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda sorduğu soruya doğru cevap vermesini ister.		
4.2.27. Öğretmenden de, baba işlem sürecini eksik uyguladığı durumda rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
4.2.28. Öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce, öğretmene çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya <i>şimdi ne yapacaksınız?</i> diye sormasını, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda rehberli uygulama aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.		
4.2.29. işlem sürecini babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı durumda, rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
4.2.30. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
4.2.31. Öğretmen ne yapacağını (<i>çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya şimdi ne yapmalıydınız? diye sorarım, doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendiririm</i>) söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.32. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.33. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.34. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.35. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.36. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister, babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.37. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		

4.2.38. Öğretmen, ne yapacağını (<i>çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da süreci tekrar uygulamasını isterim, baba ... işlem sürecini uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm</i>) söylerse cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.39. Öğretmen s süreci uygulamasını ister.		
4.2.40. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.41. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.42. Öğretmen s süreci uygulamasını ister.		
4.2.43. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da süreci tekrar uygulamasını ister, baba ... işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.44. Rehberli uygulama aşamasında baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığında babaya soru sorduğunda babanın yanlış cevap verdiği ya da cevap veremediği durumda, rehberli uygulama aşamasının uygulanmasında rehberli uygulamalar aşamasına yer vereceğini söyler.		
4.2.45. Baba rolündeki kişiden, işlem sürecini eksik uygulamasını, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda sorduğu soruya yanlış cevap vermesini ister.		
4.2.46. Öğretmen de, baba işlem sürecini eksik uyguladığı durumda rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
4.2.47. Öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce, öğretmene çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya <i>şimdi ne yapacaksınız?</i> diye sormasını, baba yanlış cevap verdiğinde, babanın ne yapacağını söyleyerek ipucu vermesini ve tekrar <i>şimdi ne yapacaksınız</i> diye sormasını, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda rehberli uygulama aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.		
4.2.48. işlem sürecini babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı durumda, rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
4.2.49. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
4.2.50. Öğretmen ne yapacağını (<i>çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya <u>şimdi ne yapacaksınız?</u> diye sorarım, baba yanlış cevap verdiğinde babanın ne yapacağını söyleyerek ipucu verir ve tekrar babaya <u>şimdi ne yapacaksınız</u> diye sorarım, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendiririm</i>) söylerse cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni		

ödüllendirir.		
4.2.51. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.52. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.53. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.54. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.55. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister, babaya <i>şimdi ne yapacaksınız?</i> diye sorar, baba yanlış cevap verdiğinde babanın ne yapacağını söyleyerek ipucu verir ve tekrar babaya ne yapacağını sorar, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.56. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
4.2.57. Öğretmen, ne yapacağını (<i>çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da süreci tekrar uygulamasını isterim, baba ... işlem sürecini uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm</i>) söylerse cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
4.2.58. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.59. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
4.2.60. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
4.2.61. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
4.2.62. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da süreci tekrar uygulamasını ister, baba ... işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.63. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.2.64. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda rehberli uygulama aşamasının uygulanmasında rehberli uygulama aşamasını uygular.		
4.3. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
4.3.1. Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
4.3.2. kişinin çocuk rolünde olacağını söyler.		
4.3.3. kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
4.3.4. Öğretmenden aile eğitimcisi rolünde, çocuk rolündeki kişiden yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını isteyerek, rehberli uygulama aşamasını uygulaması ister.		
4.3.5. Öğretmen rolleri dağıtır, çocuk rolündeki kişiye ne		

yapacağını söyler, baba rolündeki kişiden işlem sürecini uygulamasını ister, baba rolündeki kişi ... işlem sürecini uygulamaya başlamadan önce babaya genel kuralı hatırlatır, babadan işlem sürecini uygulamasını ister, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister ve babaya, şimdi <i>ne tür bir davranış yaptı?</i> diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendirir, babaya <i>şimdi ne yapacaksınız?</i> diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendirir, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da süreci tekrar uygulamasını ister, baba ... işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirir, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.6. Öğretmen süreci uygularken durakladığında, <i>önce neleri dağıtacaksınız</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
4.3.7. Öğretmen “ <i>rolleri dağıtacağım, genel kuralı hatırlatacağım ve babadan işlem sürecini uygulamasını isteyeceğim</i> ” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.8. Süreci uygulamasını ister.		
4.3.9. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.10. Öğretmen devam etmezse, <i>çocuk rolündeki kişi davranış yaptığına göre ne yapacaksınız?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
4.3.11. Öğretmen, “ <i>çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isterim ve babaya ne tür bir davranış yaptı diye sorarım</i> ” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.12. Süreci uygulamasını ister.		
4.3.13. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.14. Öğretmen devam etmezse, <i>baba doğru cevap verdiğine göre ne yapacaksınız?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
4.3.15. Öğretmen “ <i>babanın cevabının doğru olduğunu söyler ödüllendiririm ve neden doğru cevap verdiğine yönelik açıklama yaparım</i> ” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.16. Süreci uygulamasını ister.		
4.3.17. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.18. Öğretmen devam etmezse, <i>çocuk örnek davranışı yaptığında provayı kestiniz ve babaya ne tür bir davranış olduğunu sordunuz baba doğru cevap verdiğine göre babaya ne soracaksınız?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
4.3.19. Öğretmen “ <i>şimdi ne yapacaksınız? diye sorarım, baba ne yapacağını söylediğinde babanın doğru söylediğini söyleyerek babayı ödüllendiririm, cevabının neden doğru olduğuna yönelik açıklama yaparım</i> ” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.20. Süreci uygulamasını ister.		
4.3.21. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.22. Öğretmen devam etmezse, <i>babaya ne yapacağını sordunuz, baba ne yapacağını açıkladığına göre şimdi ne yapacaksınız?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		

4.3.23.	Öğretmen “ <i>çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını isterim, babadan da ... işlem sürecini uygulamasını isterim, baba uygun şekilde ... işlem sürecini uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendiririm</i> ” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.24.	Süreci uygulamasını ister.		
4.3.25.	Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.26.	Öğretmenin rehberli uygulama aşamasını uygulaması sırasında yapmadığı bir kısım olduğunda, bekletir <i>olduğuna göre ne yapmalıydık</i> diyerek yönlendirici ipucu verir.		
4.3.27.	Öğretmen ne yapması gerektiğini söylediğinde, öğretmeni ödüllendirir.		
4.3.28.	Süreci uygulamasını ister.		
4.3.29.	Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
4.3.30.	İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda rehberli uygulama aşamasının uygulanmasında bağımsız uygulama aşamasını uygular.		
5.	Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini söyler.		
5.1.	Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasına yönelik video görüntülerini izleterek model olacağını söyler.		
5.1.1.	Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
5.1.2.	Öğretmene, görüntüyü baştan sona izletir.		
5.1.3.	Görüntüyü ikinci kez izletirken aile eğitimcisinin rolleri dağıttığı ve babadan ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istediği bölümde görüntü durdurur ve aile eğitimcisinin babaya baba rolünde olacağını söylediğini aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurduğunu, babaya işlem sürecini uygulayacağını, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını açıkladığını söyler.		
5.1.4.	Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirdiğini, uygulamaya katıldığı için babaya teşekkür ettiğini söyler.		
5.1.5.	Aile eğitim programında yer alan işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında baba uygulayamadığında yönlendirici ipucunun verildiği durumda, bağımsız uygulama aşamasının nasıl uygulandığına yönelik görüntü izleteceğini söyler.		
5.1.6.	Öğretmene, görüntüyü baştan sona izletir.		
5.1.7.	Görüntüyü ikinci kez izletirken, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediği, yönlendirici ipucunu sunduğunda babanın açıklamasını ödüllendirdiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisinin baba işlem sürecini uygulayamadığında, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediğini, babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı davranışın		

uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? Diye sorduğunu, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirdiğini, neden doğru olduğunu açıkladığını, babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı davranış bir davranış olduğuna şimdi ne yapacaksınız (nasıl ödüllendireceksiniz vb) diye yönlendirici ipucu verdiğini, baba ne yapacağını söylediğinde, babanın cevabının doğru olduğunu betimleyerek ödüllendirdiğini” söyler.		
5.1.8. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, “aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden davranışı baştan yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını istediğini, baba işlem sürecini doğru uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirdiğini, uygulamaya katıldığı için babaya teşekkür ettiğini” söyler.		
5.1.9. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasına model olur.		
5.2. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasına yönelik rehberli uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
5.2.1. Öğretmene, aile eğitimi uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
5.2.2. kişinin çocuk rolünde olacağını söyler.		
5.2.3. kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
5.2.4. Öğretmeden aile eğitimcisi rolünde, çocuk rolündeki kişiden yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını isteyerek, bağımsız uygulama aşamasını uygulaması ister.		
5.2.5. Öğretmene, işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce,“ çocuk rolündeki kişiden davranışını yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sürecini uygulamasını isteyerek rolleri dağıtmasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı başlatmasını, babadan da işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek bağımsız uygulama aşamasını uygulamasına yönelik genel kuralı hatırlatır.		
5.2.6. işlem süreci için bu senaryo için bağımsız uygulama aşamasını uygulayın der.		
5.2.7. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
5.2.8. Öğretmen, ne yapacağını (<i>Rolleri dağıtım, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söylerim, baba rolündeki kişiden ... işlem sürecini uygulamasını isterim</i>) söylerse cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.2.9. Süreci uygulamasını ister.		
5.2.10. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik söylerse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
5.2.11. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin		

cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
5.2.12. Süreci uygulamasını ister.		
5.2.13. Öğretmen rolleri dağıtır, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler, baba rolündeki kişiden işlem sürecini uygulamasını isterse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.14. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız? diye sorar.		
5.2.15. Öğretmen, ne yapacağını (<i>babadan işlem sürecini uygulamasını isterim çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı başlatmasını isterim, baba ... işlem sürecini uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm</i>) söylerse cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.2.16. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
5.2.17. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
5.2.18. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
5.2.19. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
5.2.20. Öğretmen, babadan işlem sürecini uygulamasını ister, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı başlatmasını ister, baba ... işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.21. Öğretmenin yapamadığı bir kısım olduğunda, babadan davranışı kesmesini ister.		
5.2.22. Öğretmene, şimdi ne yapmalıydınız diye sorar.		
5.2.23. Öğretmen doğru cevap verirse, ödüllendirir.		
5.2.24. Şimdi tekrar uygulayın der.		
5.2.25. Öğretmen uygun şekilde uygularsa, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.26. Bağımsız uygulama aşamasında baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığında babaya yönlendirici ipucu verdiği durumda, bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasında rehberli uygulamalar aşamasına yer vereceğini söyler.		
5.2.27. Baba rolündeki kişiden işlem sürecini yaparak eksik uygulamasını, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda, sorduğu soruya doğru cevap vermesini ister.		
5.2.28. Öğretmenden de, baba işlem sürecini eksik uyguladığı durumda bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
5.2.29. Öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce, baba işlem sürecini uygulayamadığında öğretmene çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? olduğunu sorarak yönlendirici ipucu vermesini, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuğun yaptığı davranış olduğuna göre		

şimdi siz ne yapacaksınız? Diyerek yönlendirici ipucu vermesini, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda bağımsız uygulama aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.		
5.2.30. işlem sürecini babanın uygulayamadığı durumda, bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
5.2.31. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
5.2.32. Öğretmen ne yapacağını “ <i>çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı bu davranış uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? Diye sorarım, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendiririm, babaya çocuk uygun bir davranış yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız diye yönlendirici ipucu veririm, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendiririm</i> ” söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.2.33. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
5.2.34. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
5.2.35. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir.		
5.2.36. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
5.2.37. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı bu davranış uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? Diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendirir, babaya çocuk uygun bir davranış yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız diye yönlendirici ipucu verir, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.38. Öğretmene, şimdi ne yapacaksınız diye sorar.		
5.2.39. Öğretmen ne yapacağını “ <i>çocuk rolündeki kişinin davranışı baştan yapmasını isterim, babanın da İşlem sürecini uygulamasını isterim, baba işlem sürecini doğru şekilde uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm</i> ” söylerse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.2.40. Öğretmenden süreci uygulamasını ister.		
5.2.41. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar.		
5.2.42. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve		

öğretmeni pekiştirir.		
5.2.43. Öğretmen sūreci uygulamasını ister.		
5.2.44. Öğretmen çocuk rolündeki kişinin davranış baştan yapmasını ister, babanın da işlem sūrecini uygulamasını ister, baba işlem sūrecini doğru şekilde uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.45. Öğretmenin yapamadığı bir kısım olduğunda, babadan davranış kesmesini ister.		
5.2.46. Öğretmene, şimdi ne yapmalıydınız diye sorar.		
5.2.47. Öğretmen doğru cevap verirse, ödüllendirir.		
5.2.48. Şimdi tekrar uygulayın der.		
5.2.49. Öğretmen uygun şekilde uygularsa, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.2.50. İki farklı işlem sūreci için benzer şekilde işlem sūrecinin sunumunda bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasında rehberli uygulama aşamasını uygulayın.		
5.3. Aile eğitim programında yer alan bir işlem sūrecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını isteyeceğini ve işlem sūrecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulamasına yönelik bağımsız uygulama aşamasına yer vereceğini söyler.		
5.3.1. Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler.		
5.3.2. ... kişinin çocuk rolünde olacağını söyler.		
5.3.3. Kişinin baba rolünde olacağını söyler.		
5.3.4. Öğretmen aile eğitimcisi rolünde, çocuk rolündeki kişiden yapmasını, baba rolündeki kişiden de işlem sūrecini uygulamasını isteyerek, bağımsız uygulama aşamasını uygulaması ister.		
5.3.5. işlem sūreci için bu senaryo için bağımsız uygulama aşamasını uygulayın der.		
5.3.6. Öğretmen rolleri dağıtır, çocuk rolündeki kişiye ne yapacağını söyler, baba rolündeki kişiden işlem sūrecini uygulamasını ister, baba ... işlem sūrecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.7. Öğretmen duraklarsa, önce neleri dağıtacaksınız diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.8. Öğretmen “rolleri dağıtacağım, ve babadan işlem sūrecini uygulamasını isteyeceğim” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.9. Sūreci uygulamasını ister.		
5.3.10. Öğretmen sūreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.11. Öğretmen devam etmezse, baba ... işlem sūreci uyguladığına göre şimdi ne yapacaksınız? diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.12. Öğretmen “babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendiririm” derse, öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.13. Sūreci uygulamasını ister.		
5.3.14. Öğretmen sūreci uyguladığında, yaptıklarını		

betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.15. Öğretmenin bağımsız uygulama aşamasını uygulaması sırasında yapmadığı bir kısım olduğunda, bekletir <i>olduğuna göre ne yapmalıydık</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.16. Öğretmen ne yapması gerektiğini söylediğinde, öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.17. Süreci uygulamasını ister.		
5.3.18. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.19. Bağımsız uygulama aşamasında baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığında babaya yönlendirici ipucu verdiği durumda, bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasında bağımsız uygulamalar aşamasına yer vereceğini söyler.		
5.3.20. Baba rolündeki kişiden, işlem sürecini yaparak eksik uygulamasını, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda sorduğu soruya doğru cevap vermesini ister.		
5.3.21. Öğretmen de, baba işlem sürecini eksik uyguladığı durumda bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.		
5.3.22. işlem süreci için bu senaryo için bağımsız uygulama aşamasını uygulayın der.		
5.3.23. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya davranışı betimleyerek çocuğun yaptığı bu davranış uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendirir, babaya çocuk uygun-uygun olmayan bir davranış yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız (nasıl ödüllendireceksiniz vb) diye yönlendirici ipucu verir, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendirir, çocuk rolündeki kişinin davranışı baştan yapmasını ister, babanın da işlem sürecini uygulamasını ister, baba işlem sürecini doğru şekilde uyguladığında yaptıklarını betimleyerek ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.24. Öğretmen devam etmezse, <i>baba betimlemeden ödüllendirdiğinde çocuk rolündeki kişiden ne yapmasını isteyeceksiniz?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.25. Öğretmen <i>çocuk rolündeki kişiden davranış kesmesini isteyerek babaya çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı uygun olmayan bir davranış mı olduğunu sorarım, babanın uygun davranış cevabını ödüllendiririm, çocuk uygun davranış yaptığına göre nasıl ödüllendireceksiniz diye sorarak yönlendirici ipucu veririm</i> derse, öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.26. Öğretmen süreci uygulamasını ister.		
5.3.27. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.28. Öğretmen devam etmezse, <i>yönlendirici ipucu verdiğinizde baba anında betimleyerek ödüllendiririm şeklinde doğru cevap verdiğine göre babaya ne diyeceksiniz</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.29. Öğretmen <i>babanın cevabının doğru olduğunu söyler, ödüllendiririm ve cevabının neden doğru olduğunu açıklarım</i> derse,		

cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.30. Öğretmen süreci uygulamasını ister.		
5.3.31. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.32. Öğretmen devam etmezse, <i>babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek onu ödüllendirdiniz şimdi ne yapacaksınız?</i> diyerek, yönlendirici ipucu verir.		
5.3.33. Öğretmen <i>çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden başlatmasını isterim, babadan da ödüllendirmesini isterim baba davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirdiğinde yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendiririm</i> derse, cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.		
5.3.34. Öğretmen süreci uygulamasını ister.		
5.3.35. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.		
5.3.36. Öğretmenin yapamadığı bir kısım olduğunda, babadan davranışı kesmesini ister.		
5.3.37. Öğretmene, <i>şimdi ne yapmalıydınız</i> diye sorar.		
5.3.38. Öğretmen doğru cevap verirse, ödüllendirir.		
5.3.39. <i>Şimdi tekrar uygulayın</i> der.		
5.3.40. Öğretmen uygun şekilde uygularsa, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.		
5.3.41. İki farklı işlem süreci için benzer şekilde işlem sürecinin sunumunda bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasında bağımsız uygulama aşamasını uygular.		

(Ek-5.4)

YOKLAMA OTURUMLARI UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ FORMU

Amaç: Bu formun amacı, araştırmacının aile eğitim programında yer alan kavramların sunulması ve işlemlerin sunulması kontrol listesini öğretmenlere başlama düzeyi, uygulama sonu ve süreklilik oturumlarında uygulamasında ölçü aracının yönergelerine ne ölçüde uygunluk gösterdiğini belirlemektir.

Kullanma Yönergesi: Bu formda araştırmacının gerçekleştirmesi gereken beceri basamakları, “Beceri Basamakları” sütununda yer almaktadır. Gözlemci, araştırmacının bu basamakları yerine getirip getirmediğini kamera kaydından izleyerek, uygunsa “evet”, uygun değilse “hayır” sütununa çek atarak belirleyecektir.

Gözlemci:

Gözlem Tarihi:

BECERİ BASAMAKLARI	TEPKİLER	
	Evet	Hayır
1. Öğretmene kavram sunumu, sunu sonu değerlendirmesi, işlem sürecinin model olma aşamasında bilgisayarda yer alan görüntüleri kullanarak, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında ise senaryoları kullanarak uygulama yapacağını söyler.		
1.1. Öğretmene kavram sunumu, sunu sonu değerlendirmesi ve işlem sürecinin model olma aşamasını uygularken kişinin baba rolünde olacağını, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasını uygularken uygulamacı kendisinin anne rolünde olacağını söyler.		
2. Öğretmeden bilgisayarda yer alan görüntü çiftini sırasıyla kullanarak aile eğitimcisi rolünde baba rolündeki kişiye kavramın olumlu ve olumsuz örneğini sunmasını ister.		
2.1. Baba rolündeki kişiye görüntüleri izlemesi ve öğretmeni dinlemesini söyler.		
2.2. Öğretmene kavramına ilişkin görüntü çiftini kullanarak, olumlu örneği ve olumsuz örneği baba rolündeki kişiye sunun yönergesini verir.		
2.3. Öğretmenin kavram sunumu yaptıktan sonra, sunuya ilişkin herhangi bir tepkide bulunmadan uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		
3. Öğretmeden bilgisayarda yer alan görüntü çiftini ve sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak, aile eğitimcisi rolünde baba rolündeki kişiye kavramına yönelik değerlendirme yapmasını ister.		
3.1. Baba rolündeki kişiye görüntüleri izlemesi ve öğretmeni dinlemesini, öğretmen kendisine form verdiğinde formu doldurmasını söyler.		
3.2. Öğretmene kavramına ilişkin olumlu ve olumsuz örneğe yönelik görüntü çiftini ve sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak baba rolündeki kişiye sunu sonu değerlendirmesini yapın yönergesini verir.		
3.3. Öğretmenin kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptıktan sonra sunuya ilişkin herhangi bir tepkide bulunmadan uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		

4. Öğretmenden aile eğitimsi rolünde, baba rolündeki kişinin sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda, ... kavramının değerlendirmesinde kullandığı görüntü çiftini, ... kavramının sunusunda kullanılan görüntü çiftini ve kendisine verilen sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak sunu sonu değerlendirmesini yapmasını ister.		
4.1. Baba rolündeki kişiye görüntüleri izlemesi ve öğretmeni dinlemesini, öğretmen kendisine form verdiğinde formu doldurmasını söyler.		
4.2. Öğretmene kavramına ilişkin değerlendirmede baba yanlış cevap verdiği durumda, bilgisayarda yer alan ... kavramına yönelik iki görüntü çiftini ve kendisine verilen yeni sunu sonu değerlendirme formunu kullanarak sunu sonu değerlendirmesini yapın yönergesini verir.		
4.3. Öğretmenin kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptıktan sonra, sunuya ilişkin herhangi bir tepkide bulunmadan uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		
5. Öğretmene bir işlem sürecinin model olma aşamasını, bilgisayarda yer alan görüntüyü kullanarak baba rolündeki kişiye uygulamasını ister.		
5.1. Baba rolündeki kişiye görüntüyü izlemesini ve öğretmeni dinlemesini söyler.		
5.2. Öğretmene ... işlem sürecinin model olma aşamasını bilgisayarda yer alan görüntüsünü kullanarak baba rolündeki kişiye uygulayın yönergesini verir.		
5.3. Öğretmen model olma aşamasını uyguladıktan sonra, sunusuna ilişkin herhangi bir tepkide bulunmadan uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		
6. Öğretmene bir işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını, kendisine verilen senaryoyu kullanarak anne rolündeki kişiye uygulamasını söyler.		
6.1. Araştırmacı kendisinin anne rolünde olacağını, Kişinin çocuk rolünde olacağını ve ne yapacağını söyler.		
6.2. Öğretmenden İşlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını örnek davranış için uygulamasını isteyerek, senaryoyu betimler.		
6.3. Öğretmene ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını, ... örnek davranış için anne rolündeki bana uygulayın yönergesini verir.		
6.4. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken, anne rolündeki kişiye herhangi bir soru sormazsa tepkisiz kalır ve uygulamayı sonlandırmasını bekler.		
6.5. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken, çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister ve anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sorarsa, anne yanlış cevap verdiği durumu canlandıracağını söyler.		
6.6. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında davranışı kesmesini ister ve anneye çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sorarsa annenin yanlış cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasında ne yaparsınız uygulayın der.		
6.7. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını		

uygularken anneye şimdi ne yapacaksınız? Diye sorarsa, annenin yanlış cevap verdiği durumu canlandıracağını söyler.		
6.8. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken anneye şimdi ne yapacaksınız? Diye sorarsa, anne yanlış cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasında ne yaparsınız uygulayın der.		
6.9. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken anneye şimdi ne yapacaksınız? Diye sorarsa, annenin eksik cevap verdiği durumu canlandıracağını söyler.		
6.10. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken anneye şimdi ne yapacaksınız? Diye sorarsa, anne eksik cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasında ne yaparsınız uygulayın der.		
6.11. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken annenin ... işlem sürecini doğru uygulamadığı durumu canlandıracağını söyler.		
6.12. Öğretmen ... işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken anne ... işlem sürecini doğru uygulamadığı durumda rehberli uygulama aşamasını nasıl uygularsınız? Uygulayın der.		
6.13. Öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygularken tepkisiz kalır, uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		
7. Öğretmene bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını kendisine verilen senaryoyu kullanarak anne rolündeki kişiye uygulamasını söyler.		
7.1. Araştırmacı kendisinin anne rolünde olacağını, Kişinin çocuk rolünde olacağını ve ne yapacağını söyler.		
7.2. Öğretmene İşlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını örnek davranış için uygulamasını isteyerek, senaryoyu betimler.		
7.3. Öğretmene ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını ... örnek davranış için anne rolündeki bana uygulayın yönergesini verir.		
7.4. Öğretmen ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygularken anne rolündeki kişinin yanlış uyguladığı durumu canlandıracağını söyler.		
7.5. Öğretmen ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygularken anne rolündeki kişi yanlış uyguladığında bağımsız uygulama aşamasında ne yaparsınız uygulayın der.		
7.6. Öğretmen ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygularken anne rolündeki kişi yanlış uyguladığı durumda yönlendirici ipucu verdiniz tekrar uygulamasını istediniz, anne rolündeki kişinin yine ... işlem sürecini yanlış uyguladığı durumu canlandıracağını söyler.		
7.7. Öğretmen ... işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygularken annenin yanlış uyguladığını durumda yönlendirici ipucu verdiniz tekrar uygulamasını istediniz, anne rolündeki kişinin yine yanlış uyguladığı durumda bağımsız uygulama aşamasında ne yaparsınız uygulayın der.		
7.8. Öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygularken tepkisiz kalır, uygulamaya katıldığı için teşekkür eder.		

Ek-6
ÖĞRETMEN PERFORMANSINA DAYALI DOĞRUDAN
ÖĞRETİM YAKLAŞIMIYLA SUNULAN AİLE EĞİTİMİ HİZMET
İÇİ EĞİTİM PROGRAMI

AMAÇLAR

UZUN DÖNEMLİ AMAÇ: Öğretmen, aile eğitimi oturumlarının öğelerini (aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesi, ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumunun bölümleri, ödevlerin kontrol edilmesi, öğretime hazırlık, kavram ve işlemlerin sunumu ve ödevin verilmesi) betimler; aile eğitim programının amaçlarını (kısa dönemli ve alt amaçları) yazar; aile eğitim programında yer alan kavramların ve işlem süreçlerinin sunumunu gerçekleştirir.

TEMEL AMAÇLAR

TEMEL AMAÇ 1: Öğretmen, aile eğitimi oturumlarının öğelerini (aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesi, ortamın düzenlenmesi, aile eğitim oturumunun bölümleri, ödevlerin kontrol edilmesi, öğretime hazırlık, kavram ve işlemlerin sunumu ve ödevin verilmesi) betimler.

TEMEL AMAÇ 2: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programının amaçlarını (kısa dönemli ve alt amaçları) yazar.

TEMEL AMAÇ 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlardan üçünde, birer araç setiyle (davranış, ödül kullanımı, görmezlikten gelme, ayrımlı pekiştirme) kavramın sunumunu ve (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı, ayrımlı pekiştirme) öğretim sonu değerlendirmesini yapar.

TEMEL AMAÇ 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarının sunusunu yaparak gösterir.

TEMEL AMAÇ :1'İN ALT AMAÇLARI

Alt Amaç 1: Öğretmen, anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini betimler.

Alt Amaç 2: Öğretmen, oturumların gerçekleştirileceği ortamda ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını betimler.

Alt Amaç 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler.

Alt Amaç 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik

yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler.

Alt Amaç 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler.

Alt Amaç 6: Öğretmen, aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde, öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini betimler.

Alt Amaç 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.

TEMEL AMAÇ : 2'NİN ALT AMAÇLARI

Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarından (KDA: 1 Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 2: Anne, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini ev ortamına uygun olanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler, KDA 3: Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 4: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranış betimleyerek ödüllendirir, KDA 5: Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir, KDA 6: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan davranış görmezden gelerek, uyuşmayan davranış ödüllendirerek kontrol eder.) dördünü yazar.

Alt Amaç 2: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme kavramlarından üçünün öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazar.

Alt Amaç 3: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinden ikisinin öğretimine yönelik alt amaçlarını yazar.

TEMEL AMAÇ : 3'ÜN ALT AMAÇLARI

Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve

ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik öğretim amaçları için, sunu ve sunu sonu değerlendirme materyallerinin neler olduğunu betimler.

Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler.

Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.

Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.

Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.

TEMEL AMAÇ : 4'ÜN ALT AMAÇLARI

Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.

Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

Alt Amaç 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

Alt Amaç 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

TEMEL AMAÇ: 1
AİLE EĞİTİM OTURUMLARININ PLANLANMASI

ÖĞRETİM PLANI

ORTAM

Öğretmenin yüzü tahtaya ve yansıya dönük olacak şekilde uygulamacı ve öğretmen karşılıklı oturur. Ortam ısı, ışık ve ses düzeyi açısından öğretime uygun hale getirilir.

ÖĞRETİME HAZIRLIK

Öğretmene katıldıkları programın amacının; davranış denetimine yönelik aile eğitim programı hazırlama ile aile eğitim programında yer alan kavram ve işlem sunumu için plan hazırlama ve uygulamayı kazandırmak olduğu söylenir. Hizmet içi eğitim programı dört alt amaçtan oluşmaktadır. Bunların; aile eğitim oturumlarının planlanması, aile eğitim programının amaçlarını oluşturma, kavram sunumunun öğretimine ve işlem sunumunun öğretimine yönelik amaçlar olduğu söylenir. Öğretmene genel olarak oturumlarda, sözlü sunu, demonstrasyon ve doğrudan öğretim yöntemine yer verilerek sunu yapılacağı, sözlü sunu yapılırken slaytlar aracılığıyla açıklama yapılacağı, demonstrasyon yöntemi kullanılırken video görüntüleri izletilerek açıklama yapılacağı ve doğrudan öğretim yöntemiyle öğretim yapılırken model olma aşamasında video görüntüleri izleterek açıklama yapılacağı, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında davranışın prova edileceği açıklanır. Her bir öğretim amacına yönelik yapılan öğretim sonunda değerlendirmeye yer verileceği söylenir.

Yapılacak olan oturumun konusunun, aile eğitim oturumlarının planlanması olduğunu, öğretim sırasında sözlü sunuya yer vereceğini ve her bir öğretim sunusu tamamlandıktan sonra yanıt kağıdı verileceğini ve yazılı olarak tepkide bulunmasını isteyeceğini söyler.

ALT AMAÇ 1: Öğretmen, anne ile görüşerek annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, kendisinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak, oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını ve oturumların sıklığını en az haftada bir kez olacak şekilde belirleyeceğini betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin belirlenmesinin açıklanmasına yönelik slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNUN GÜN VE SAATLERİNİ NASIL BELİRLERİZ?

Aile eğitim programının uygulanacağı aile eğitim oturumlarının hangi günlerde ve hangi saatler arasında yapılacağı programa katılacak ebeveynle görüşülerek ve hem ebeveynlerin hem de aile eğitim programını yürütecek kişinin koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir.

Programa katılacak ebeveyn çalışıyorsa çalışma saatleri ve günlük rutini belirlenmelidir. Bu durum, ebeveynin programa katılımı ve devamı etmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra programı uygulayacak kişi de çalışma programını dikkate almalıdır. Hem ailenin hem de programı uygulayacak kişinin çalışma saatleri dikkate alınarak ortak bir zaman dilimi belirlenmelidir.

Aile eğitim oturumlarının sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde planlanmalıdır. Daha seyrek aralıkla düzenlenen aile eğitim oturumları, ebeveynlerin bir önceki oturumda kazandıkları davranışlarda unutmaların oluşmasına ve oturum konuları arasında bütünlüğün oluşmasında sorunlara neden olabilir.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunun gün ve saatlerini nasıl belirlersiniz? Sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun gün ve saatlerini belirlerken nasıl bir yol izleneceğine yönelik sözlü sunu yapılacağı söylenir ve buna yönelik slayt gösterilerek şu şekilde sunu yapılır.

Öğretmene, “Aile eğitim programının uygulanacağı aile eğitim oturumlarının hangi günlerde ve hangi saatler arasında yapılacağı, programa katılacak ebeveynle görüşülerek ve hem ebeveynlerin hem de aile eğitim programını yürütecek kişinin koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir. Programa katılacak ebeveyn çalışıyorsa, çalışma saatleri ve günlük rutini belirlenmelidir. Bu durum, ebeveynin programa katılımı ve devamı etmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra programı uygulayacak kişi de çalışma programını dikkate almalıdır. Hem ailenin hem de programı uygulayacak kişinin çalışma saatleri dikkate alınarak ortak bir zaman dilimi belirlenmelidir” açıklaması yapılır.

Aile eğitim oturumlarının hangi günlerde ve hangi saatler arasında yapılacağını belirlenmesiyle ilgili örnek verilir. “Örneğin; anneye, bu programı uygulayacağımız günleri belirlememiz gerekiyor, haftada kaç kere, hangi saatler arasında ve nerede toplanılacağına karar vermemiz gerekiyor. Şimdi size uygun olan gün ve saatlerin neler olduğunu söyleyiniz, anne hangi gün ve saat olduğunu söyler. Daha sonra, anneye benim için de pazartesi uygun ancak 14.00 yerine saat 15.00 olarak belirlememiz mümkün olur mu? Diye sorar. Anne kabul eder. Öyleyse pazartesi günü haftada bir kez

saat 15.00’de toplantı odasında görüşüyoruz ” şeklinde toplantının günü, saati ve nerede yapılacağı belirlenmiş olur.”

Öğretmene, “Aile eğitim oturumlarının sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde planlanmalıdır. Daha seyrek aralıkla düzenlenen aile eğitim oturumları, ebeveynlerin bir önceki oturumda kazandıkları davranışlarda unutmalarına ve oturum konuları arasında bütünlüğün oluşmasında sorunlara neden olabilir.” açıklaması yapılır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdında, aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin nasıl belirlendiğini yazılı olarak açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunun gün ve saatlerini nasıl belirlersiniz? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim oturumunun gün ve saatlerinin nasıl belirleneceğini “*programa katılacak anne ile görüşerek oturumların hangi gün ve saatlerde yapılacağını; annenin günlük rutinlerini ve/veya çalışma saatlerini, programı uygulayacak kişinin programı yürütebileceği zaman dilimini dikkate alarak ve oturumların sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde belirleriz*” şeklinde açıkladığında, doğru cevap verdiği ve cevabının neden doğru olduğu ifade edilerek, öğretmen ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 2: Öğretmen, oturumların gerçekleştirileceği ortamda ısı, ışık ve gürültü düzeyini öğretim yapmaya uygun hale getirerek, anne ile yüz yüze bakacak şekilde, annenin karşısına tahta ve yansıyı koyarak, gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakarak düzenleme yapacağını betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Aile eğitim oturumunun yapılacağı ortamın düzenlenmesine yönelik açıklamayı içeren slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNU YAPACAĞIMIZ ORTAMI NASIL DÜZENLERİZ?

Oturumların gerçekleştirileceği fiziki ortamın, ısı, ışık ve gürültü düzeyinin öğretim yapmaya uygun olması önemlidir.

Anne ile aile eğitimini yapacak kişi yüz yüze bakacak şekilde oturur. Annenin yüzü tahta ve/veya yansıya bakacak şekilde oturur.

Öğretmenin gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakması gerekir.

2- Aile eğitim oturumunun yapılacağı ortamın düzenine ilişkin video görüntüsü.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunun ortamını nasıl düzenlersiniz? Sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun yapılacağı ortamın nasıl düzenleneceğine yönelik sözlü sunu yapılacağı söylenir ve buna yönelik slayt gösterilerek şu şekilde sunu yapılır.

Öğretmene, “Oturumların gerçekleştirileceği fiziki ortamın, ısı, ışık ve gürültü düzeyinin öğretim yapmaya uygun olması önemlidir. Örneğin; annenin terleyeceği kadar sıcak ya da üşüyeceği kadar soğuk olmamalı, ışık gözünü rahatsız etmeyecek şekilde olmalı, annenin sizi duymasını engellemeyecek şekilde yan sınıftan ya da dışarıdan gürültünün gelmemesi sağlanmalıdır. Anne ile aile eğitimini yapacak kişi yüz yüze bakacak şekilde oturabilir. Annenin yüzü tahta ve/veya yansıya bakacak şekilde oturmalıdır. Öğretmen gerektiğinde model olabilmesi için örneğin; annenin davranışı prova etmesi sırasında anneye nasıl ödüllendireceğini göstermesinde annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakılması gereklidir.” açıklaması yapılır.

Aile eğitim oturumunun yapılacağı ortamın düzenine ilişkin video görüntüsü izletilir “*Bakın, ışık rahatsız edici değil ve gürültü yok öğretim yapmaya uygun, anne ile aile eğitimini yapacak kişi yüz yüze bakacak şekilde oturmuşlar, annenin yüzü tahta ve/veya yansıya bakacak şekilde oturmuş, öğretmen gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakmış*” şeklinde betimlenir.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumu yapacağı ortamı nasıl düzenleyeceğini yazılı olarak açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunu yapacağınız ortamı nasıl düzenlersiniz? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmenin aile eğitim oturumunu yapacağı ortamı nasıl düzenleyeceğini “*oturumların gerçekleştirileceği fiziki ortamın, ısı, ışık ve gürültü düzeyinin öğretim yapmaya uygun olması önemlidir. Anne ile aile eğitimini yapacak kişi yüz yüze bakacak şekilde oturmalıdır. Annenin yüzü tahta ve/veya yansıya bakacak şekilde oturabilir. Gerektiğinde anneye model olabilmesi için annenin oturacağı sandalyenin yanında boşluk bırakması gerekir*” şeklinde açıkladığında, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen, doğru cevap ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğuna yönelik açıklamayı içeren slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMLARININ BÖLÜMLERİ NELERDİR?

- Ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık süreci
- Öğretim süreci
- Ödevlerin verilmesi süreci

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunun bölümlerinin nelerdir? Sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğuna yönelik sözlü sunu yapılacağı söylenir ve buna yönelik slayt gösterilerek şu şekilde sunu yapılır.

Öğretmene, “Hazırlanan aile eğitim programının uygulanması için düzenlenen aile eğitim oturumları, birinci oturum dışında, her hafta ailelere çocuklarıyla yapmaları için verilen ödevlerin kontrol edilmesi ve oturumda işlenecek konuların açıklanmasını içeren öğretime hazırlık, öğretim süreci ve bir sonraki oturuma kadar evde çocuklarıyla gerçekleştirecekleri ödevlerin verilmesi bölümlerinden oluşmaktadır. Birinci oturumda doğal olarak, ödevlerin kontrol edilmesi bölümü yer almamaktadır. Sonuncu oturumda da ödevlerin verilmesi bölümüne yer verilmemektedir.” açıklaması yapılır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğunu yazması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunun bölümleri nelerdir? Lütfen yazar mısınız?
1-----

2-----

3-----

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğunu “*ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi sürecinden oluşmaktadır*” şeklinde açıkladığında, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu ifade edilerek, ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen, doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunda ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde yapılacakların açıklanmasına yönelik slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNDA ÖDEVLERİN KONTROL EDİLMESİ BÖLÜMÜNDE NELER YAPARIZ?

- Ödevlerin kontrol edilmesi bölümü, oturumların başında yer almaktadır.
- Bir önceki oturumda ebeveynlerle gerçekleştirilen amaçlarla ilgili olarak, ebeveynlerin evde çocuklarıyla uygulamaları için verilen ödevler üzerinde durulmaktadır.
- Öncelikle aile ödevini yaptığı için ödüllendirilmektedir.
- Aile ödevini yapmamışsa, görmezden gelinmektedir.
- Ödev doğru yapılmışsa, doğru yapıldığı ve neden doğru yapıldığı betimlenmektedir.
- Yanlış yapılmış ya da eksik bırakılmışsa, doğru yapılmasına yönelik sorular yoluyla doğru yapmasına yönelik dönüt verilmektedir.

B. Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunda ödevlerin kontrol edilmesi sürecinde neler yapılır? Açıklar mısınız? sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun bölümlerinin neler olduğuna yönelik sözlü sunu yapılacağı söylenir ve buna yönelik slayt gösterilerek şu şekilde sunu yapılır.

Öğretmene, “Ödevlerin kontrol edilmesi bölümü, oturumların başında yer almaktadır. Oturumun bu bölümünde, bir önceki oturumda ebeveynlerle gerçekleştirilen amaçlarla ilgili olarak, ebeveynlerin evde çocuklarıyla uygulamaları için verilen ödevler üzerinde durulmaktadır. Bu basamakta, öncelikle ödevini yaptığı için aile ödüllendirilmektedir. Bu süreç, *“bir önceki oturumda ev ortamına uygun olmayan davranışları nasıl belirleyeceğimiz üzerinde konuşmuştuk. Ödevimizin konusu uygun olmayan davranışları gözlenebilir şekilde tanımlamak tı? Şimdi ödevlerimize bakabiliriz der. Anne ödevini verir. hanım ödevinizi yaptığınız için teşekkürler diyerek pekiştirir.”* Şeklinde örneklenebilir. Aile ödevini yapmamışsa, görmezden gelinmektedir. Ödev doğru yapılmışsa, doğru yapıldığı ve neden doğru yapıldığı betimlenmektedir. Bu süreç, *“Evet uygun olmayan davranışları gözlenebilir şekilde ifade etmişsiniz, ödevinizi doğru yapmışsınız. Odanın içerisinde, bir köşeden diğer köşeye yürür, koşar. Gözlenebilir bir davranış tanımıdır. İfade edildiğinde herkes tarafından aynı şekilde anlaşılır.”* Şeklinde örneklenebilir. Yanlış yapılmış ya da eksik bırakılmışsa, doğru yapılmasına yönelik sorular yoluyla doğru yapmasına yönelik dönüt verilmektedir. Bu süreci, uygun olmayan davranışın uyuşmayan davranışlarını belirlemeye yönelik bir ödev üzerinde örnekleylebiliriz. *“Anne ödevini yapmış, ancak eksik yapmıştır. Anne çocuğunun anlamsız ses çıkarma uygun olmayan davranışının uyuşmayan davranışı olarak ağzı kapalı bekler şeklinde belirlemiştir. Anlamsız ses çıkarma davranışıyla aynı anda yapılması mümkün olmayan uygun davranış hangisidir bakalım? Şimdi benim ağzım kapalı ama bakın mmmmmmm diye ses çıkarıyorum, demek ki ses çıkarma davranışı ile ağzı kapalı bekleme davranışı aynı anda yapılabilir. Öyleyse bizim uyuşmayan davranışımız olabilir mi? Anne hayır der. Öyleyse düşünelim. Anlamsız sesler çıkarırken aynı anda hangi uygun davranışı yapamaz? Anne sessiz*

kalamaz der. Evet, anlamsız ses çıkarma uygun olmayan davranışının uyuşmayan davranışı sessizce bekleme davranışdır, şeklinde dönüt verilir ve annenin ödevi doğru yapması sağlanır.” açıklaması yapılır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumunda ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapıldığını açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunda ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapılır? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim oturumunda ödevlerin kontrol edilmesi bölümünde neler yapıldığını “*ödevlerin kontrol edilmesi oturumların başında yer almaktadır, bir önceki oturumda ebeveynlerle gerçekleştirilen amaçlarla ilgili olarak, ebeveynlerin evde çocuklarıyla uygulamaları için verilen ödevler üzerinde durulmaktadır, öncelikle ödevini yaptığı için aile ödüllendirilmektedir, yapmamışsa görmezden gelinmektedir, ödev doğru yapılmışsa, doğru yapıldığı ve neden doğru yapıldığı betimlenmektedir. Yanlış yapılmış ya da eksik bırakılmışsa, doğru yapılmasına yönelik sorular yoluyla doğru yapmasına yönelik dönüt verilmektedir*” şeklinde açıkladığında, doğru cevap verdiği ve cevabının neden doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğiinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde yapılacakların açıklanmasına yönelik slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNDA ÖĞRETİME HAZIRLIK SÜRECİNDE NELER YAPARIZ?

- Öğretime hazırlık sürecinde, bir önceki oturumda üzerinde durulan konular özetlenir.
- Yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğu ifade edilir.
- Oturumda bilgilerin sunumunda kullanılacak tekniklerden hangi ya da hangilerine yer verileceği, “sözlü sunu, soru-cevap, model olma, rehberli uygulama, demonstrasyon olduğu” açıklanır.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık sürecinde neler yapacağınızı açıkla mısınız? sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde neler yapılacağını açıklanmasına yönelik slayt gösterilerek sözlü olarak şu şekilde sunum yapılır.

Öğretmene “Öğretime hazırlık sürecinde, bir önceki oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. *“Bir önceki oturumda uyuşmayan davranışların nasıl belirlendiği üzerinde durmuştuk”* şeklinde örneklenebilir:

Yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğu ifade edilir. *“Bugünkü oturumda “Davranış” üzerinde yani neler davranış neler davranış değil üzerinde duracağız. Siz bu oturum sonunda; davranış olan durumları davranış olmayan durumlardan ayırt edebileceksiniz”* şeklinde örneklenebilir.

Oturumda bilgilerin sunumunda hangi öğretim yöntemlerine yer verileceği, “sözlü sunu, soru-cevap, model olma, rehberli uygulama, demonstrasyon olduğu” açıklanır. Bu süreci şu şekilde örnekleyebiliriz. *“Bunun için, ben öncelikle davranış olan durumların ve davranış olmayan durumların örneklerini videodan göstererek size konuyu anlatacağım. Her anlattığım konu ile ilgili olarak size tekrar videodan görüntüler izlettireceğim ve bu görüntülerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını belirleyip, neden davranış olduğunu ya da davranış olmadığını size dağıtacağım değerlendirme formuna yazarak açıklamanızı isteyeceğim. En son olarak, gelecek oturuma kadar yapmanızı isteyeceğim ödev ya da ödevler vererek bu günkü oturumu bitireceğim.”* açıklaması yapılır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde neler yapıldığını açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde neler yapılır? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim oturumunda öğretime hazırlık bölümünde neler yapacağını “*öğretime hazırlık sürecinde, bir önceki oturumda üzerinde durulan konular özetlenir, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğu ifade edilir, oturumda bilgilerin sunumunda hangi öğretim yöntemlerine yer verileceği, “sözlü sunu, soru-cevap, model olma, rehberli uygulama, demonstrasyon olduğu açıklanır”* şeklinde açıkladığında, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu ” ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 6: Öğretmen, aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde, öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunda öğretim süreci bölümünde neler yapıldığının açıklanmasına yönelik slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNDA ÖĞRETİM SÜRECİ BÖLÜMÜNDE NELER YAPARIZ?

- Oturumda gerçekleştirilmesi planlanan öğretimsel amaçlara yönelik olarak, her bir öğretimsel amaçla ilgili sunu ve sunu sonu değerlendirme çalışmalarının sırayla yapıldığı bölümdür.
- Öğretimsel amaçta gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem olmasına dayalı olarak, açık anlatım ya da doğrudan öğretim gibi yöntemlerin kullanımını gerektirebilen sunu basamaklarını içerir.
- Kavram sunumunda, kavramın olumlu örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumlu örneği sunulur ve ilişkili niteliği betimlenir.
- Kavramın olumsuz örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumsuz

örneği sunulur. Bu süreç üç farklı araç seti ile tekrarlanır.

- İşlem süreçlerinin öğretiminde, model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamalarından oluşan doğrudan öğretim ya da model olma ve davranışın prova edilmesi yöntemlerine yer verilir.
- Bir öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme aşamasına yer verilir.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunun öğretim süreci bölümünde neler yapılır? Açıklar mısınız? sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun öğretim süreci bölümünde neler yapıldığının açıklanmasına yönelik slayt gösterilerek sözlü olarak şu şekilde sunum yapılır.

Öğretmene, “Aile eğitim oturumunun ikinci bölümü öğretim süreci bölümüdür. Oturumda gerçekleştirilmesi planlanan öğretimsel amaçlara yönelik olarak, her bir öğretimsel amaçla ilgili sunu ve değerlendirme çalışmalarının sırayla yapıldığı bölümdür. Öğretimsel amaçta gerçekleştirilmesi amaçlanan davranışın kavram ya da işlem olmasına dayalı olarak, açık anlatım ya da doğrudan öğretim gibi yöntemlerin kullanımını gerektirebilen sunu basamaklarını içermektedir. Kavram sunumunda, kavramın olumlu örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumlu örneği sunulur ve ilişkili niteliği betimlenir, kavramın olumsuz örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumsuz örneği sunulur. Daha sonra annenin video görüntüsünden kavramın olumlu örneğini seçmesi istenir. Bu süreç üç farklı araç seti ile tekrarlanır. İşlem süreçlerinin öğretiminde ise, doğrudan öğretim yöntemine yer verilir. Doğrudan öğretim yönteminin basamakları; model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasıdır. Bir öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme aşamasına yer verilmesi gerekmektedir.” açıklaması yapılır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumunun öğretim süreci bölümünde neler yapıldığını açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunda öğretim süreci bölümü neleri içermektedir? Açıklar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim oturumunda öğretim süreci bölümünde neler yapıldığını “*oturumda gerçekleştirilmesi planlanan öğretimsel amaçlara yönelik olarak, her bir öğretimsel amaçla ilgili sunu ve*

değerlendirme çalışmalarının sırayla yapıldığı bölümdür, öğretimsel amaçta gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem olmasına dayalı olarak, açık anlatım ya da doğrudan öğretim gibi yöntemlerin kullanımını gerektirebilen sunu basamaklarını içermektedir, kavram sunumunda, kavramın olumlu örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumlu örneği sunulur ve ilişkili niteliği betimlenir, kavramın olumsuz örneğine yönelik görüntü izletilerek kavramın olumsuz örneği sunulur, anneden kavramın olumlu örneğin hangisi olduğunu betimlemesi istenir. Bu süreç üç farklı araç seti ile tekrarlanır. İşlem süreçlerinin öğretiminde ise, doğrudan öğretim yöntemine yer verilir. Doğrudan öğretim yönteminin basamakları; model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasıdır. Bir öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme aşamasına yer verilmesi gerekmektedir.” şeklinde açıkladığında, doğru cevap olduğu ve cevabın neden doğru olduğu şeklinde ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

Aile eğitim oturumunun ödevin verilmesi bölümünde neler yapıldığının açıklanmasına yönelik slayt.

AİLE EĞİTİM OTURUMUNUN ÖDEVİN VERİLMESİ BÖLÜMÜNDE NELER YAPARIZ?

- Ödev verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. Ebeveynin sorusunun olup olmadığı sorulur.
- Yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğu, ödevin amacı ve ödevi nasıl yapacakları betimlenir.
- Bir sonraki oturumda neler yapılacağı açıklanarak oturum sonlandırılır.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Aile eğitim oturumunun ödevin verilmesi bölümünde neler yapılır? Açıklar mısınız? sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim oturumunun ödevlerin verilmesi bölümünde neler yapıldığının açıklanmasına yönelik slayt gösterilerek sözlü olarak şu şekilde sunum yapılır.

Öğretmene, “Ödev verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konular özetlenir. Örneğin; *“Bugünkü oturumda nelerin davranış olduğunu, nelerin davranış olmadığını, davranış olan durumları davranış olmayan durumlardan ayırt etmeyi öğrendik” şeklinde betimlenebilir.* Ebeveynin sorusunun olup olmadığı sorulur. Bir sonraki oturumda neler yapılacağını *“bir sonraki oturumda uygun olmayan davranışların yerine geçecek olan uygun davranışların neler olduğunu nasıl belirleyeceğimiz üzerinde duracağız”* açıklayarak oturumu sonlandıracağını açıklanır. Yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimlenir.

Ödevin verilmesi bölümüne bir örnek verilir. Oturum sonlandığında, anneye üzerinde isminin yazılı olduğu ödev materyali verilir. Anneye ödevinin ne olduğu, *bir sonraki oturumda getirilmek üzere çocuğunuzun evde yaptığı ev ortamına uygun olan ya da olmayan 3 tane gözlenebilir ve ölçülebilir davranış örneğini yazmanızı istiyorum”* şeklinde açıklanır.” denilerek ödev materyali gösterilir.

ÖDEV MATERYALİ

ANNENİN ADI :
Çocuğunuzun ev ortamına uygun ya da uygun olmayan 3 tane gözlenebilir ve ölçülebilir davranışını yazar mısınız?
1.-----

2.-----

3.-----

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, aile eğitim oturumunda ödevin verilmesi bölümünde neler yapıldığını açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Aile eğitim oturumunda ödevin verilmesi bölümünde neler yapılır? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen aile eğitim oturumunda ödevin verilmesi bölümünde neler yapıldığını, “*ödevlerin verilmesi bölümünde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetlenir, ebeveynin sorusunun olup olmadığı sorulur, yapılan eğitim oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimlenir, bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını açıklanır*” şeklinde açıkladığında, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

TEMEL AMAÇ: 2
AİLE EĞİTİM PROGRAMININ AMAÇLARINI OLUŞTURMA

ÖĞRETİM PLANI

ORTAM

Öğretmenin yüzü tahtaya ve yansıya dönük olacak şekilde uygulamacı ve öğretmen karşılıklı oturur. Ortam ısı, ışık ve ses düzeyi açısından öğretime uygun hale getirilir.

ÖĞRETİME HAZIRLIK

Bir önceki oturumda üzerinde durulan konular kısaca özetlenir. Uygulamacı öğretmene, yapılacak olan oturumun konusunun aile eğitim programının amaçlarını oluşturma olduğunu, öğretim sırasında demonstrasyona yer vereceğini ve her bir öğretim sunusu tamamlandıktan sonra yanıt kağıdı vereceğini ve yazılı olarak tepkide bulunmasını isteyeceğini söyler.

ALT AMAÇ 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarından (KDA: 1 Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 2: Anne, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini ev ortamına uygun olanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler, KDA 3: Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler, KDA 4: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir, KDA 5: Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir, KDA 6: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan davranış görmezden gelerek, uyuşmayan davranış ödüllendirerek kontrol eder.) dördünü yazar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Aile eğitim programında amaçların belirlenmesine yönelik açıklamayı içeren slayt.

Aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasında ele alınan konunun içerik analizi yapılır. Sonra programın uygulanması sonucunda kazanımları beklenen davranışların ifadesini içeren uzun dönemli amaç oluşturulur. Daha sonra, bu uzun dönemli amaca ulaşmak için gerçekleştirilmesi gereken alt amaçlar belirlenir. Oluşturulan tüm amaçlar ölçülebilir ve gözlenebilir ebeveyn davranışlarını içermelidir. Gerçekleşme ölçütleri belirli olmalıdır.

2-Uyuşmayan Davranışların Ayrımlı Pekiştirilmesi İşlem Sürecinin Öğretime Yönelik Aile Eğitim Programının kısa dönemli amaçlarının yazılı olduğu slayt.

KDA: 1 Anne, davranış örneklerini davranış olmayanlardan dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler.

KDA 2: Anne, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini ev ortamına uygun olanlardan dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler.

KDA 3: Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranışı olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler.

KDA 4: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra, davranışı betimleyerek ödüllendirir.

KDA 5: Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.

KDA 6: Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan davranışı görmezden gelerek, uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Davranış denetimine yönelik (Uyuşmayan Davranışların Ayrımlı Pekiştirilmesi İşlem Süreci) aile eğitim programının kısa dönemli amaçları nelerdir? sorusunun bulunduğu yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene aile eğitim programında amaçların belirlenmesine yönelik açıklamayı içeren slayt gösterilerek şu şekilde sunum yapılır.

Öğretmene, “Öncelikle öğretmene aile eğitim programında amaçların nasıl oluşturulduğunun açıklanmasına yönelik slayt gösterilerek; *“Aile eğitim programının amaçlarının oluşturulmasında ele alınan konunun içerik analizi yapılır. Sonra programın uygulanması sonucunda kazanmaları beklenen davranışların ifadesini içeren uzun dönemli amaç oluşturulur. Daha sonra, bu uzun dönemli amaca ulaşmak için gerçekleştirilmesi gereken alt amaçlar belirlenir. Oluşturulan tüm amaçlar ölçülebilir ve gözlenebilir ebeveyn davranışlarını içermelidir. Amaç, **kim tarafından** (kim? Anne), **hangi koşulda** (hangi koşulda? yapılarak gösterilen durumda), **hangi ölçütte** (kaç kez? dört uygun davranışın üçü için), **ne yapılacağını** (ne yapacak? belirler, uygular.) belirtmelidir”* şeklinde açıklama yapılır.

Daha sonra, “**KDA 3:** Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışlarının örneklerini uyuşmayan davranışı olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde belirler.” alt amacının oluşturulmasıyla ilgili model olunur; bu amacı kimin gerçekleştireceğini belirtmeliyiz “anne” denilir. Hangi koşulda gerçekleştireceğini ifade etmeliyiz “uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışları ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden” denilir. Neyi yapacağını açıklamalıyız “uygun

olmayan davranışın uyuşmayan davranışını belirler” denilir, hangi ölçütte yapacağını ifade etmeliyiz “ dört kezden üçünde” denilir.

Uygulamacı, “**KDA 3:** Anne uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışları ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, uygun olmayan davranışın uyuşmayan davranışını belirler” alt amacının yazılı olduğu slaydı kapatır. Öğretmenden annenin uyuşmayan davranışı belirlemesine yönelik alt amacı belirlemesi istenir. Öğretmen uyuşmayan davranışın belirlenmesine yönelik alt amacı uygun şekilde betimlerse, pekiştirilir. Alt amacı betimleyemezse, sunu tekrarlanır ve alt amacı tekrar yazması istenir. Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, “ölçütün ne olduğunu belirtmemiz gerekiyor değil mi?” şeklinde yönlendirici ipucu verilir ve şimdi tekrar uyuşmayan davranışı belirlemeye yönelik alt amacı açıklayın diyerek tepkide bulunması istenir.

KDA 1, KDA 4 ve KDA 5 alt amaçlarının oluşturulmasının öğretimi için aynı süreç tekrarlanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, öğretmenin aile eğitim programının alt amaçlarını yazılı olarak açıklaması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Uyuşmayan davranışların ayrımlı pekiştirilmesi işlem sürecinin öğretime yönelik aile eğitim programının alt amaçları nelerdir? Lütfen yazar mısınız?

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır ve öğretmen aile eğitim programının alt amaçlarını doğru şekilde yazmışsa, cevabının doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen doğru cevap vermediğinde, “ evet ölçütü belirtmemiz gerekiyor değil mi? Kaç kez dört örnek durumdan üçünde gibi % 70’lik doğruluk düzeyini belirlememiz gerekiyor” şeklinde ipucu verilir ve gerekiyorsa sunu tekrarlanır. Tekrar yanıt kağıdı verilerek açıklamada bulunması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 2: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme kavramlarından üçünün öğretime yönelik öğretimsel amaçları yazar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, uyuşmayan davranış, ödüllendirme kavramlarının öğretimine yönelik öğretimsel amaç örneklerinin bulunduğu slayt.

KAVRAM	ÖĞRETİMSSEL AMAÇ
Gözlenebilir davranış	Anne, gözlenebilir davranış ve gözlenebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, gözlenebilir davranışları belirler.
Ev ortamına uygun olmayan davranış	Anne, ev ortamına uygun olan ve ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerinin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde ev ortamına uygun olmayan davranışları belirler.
Uyuşmayan davranış	Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan ve uyuşmayan davranışı olmayan örneklerin bulunduğu dört görüntüden üçünde, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan örnekleri belirler.
Ödül kullanımı	Anne, ödüllerin uygun davranıştan hemen sonra ve betimlenerek kullanıldığı örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

1-Davranış Denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan “ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme” kavramlarının öğretimsel amaçlarının belirlenmesine yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Uygulamacı öğretmene, aile eğitim programında yer alan alt amaçların belirlendiğini, şimdi de bu alt amaçları gerçekleştirmek için gereken öğretimsel amaçların oluşturulması sürecinin öğretimine yer verileceğini söyler. Daha sonrasında, Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan kavramlardan ilk örnek olan gözlenebilir davranış kavramının öğretimsel amacının nasıl oluşturulduğuna yönelik sunuya yer verilir. Gözlenebilir davranış bir kavramdır, “gözlenebilir davranış örneklerini gözlenebilir davranış olmayan örnekler arasından ayırt etmelidir” der. Bu örnekler yazılı olarak, sözlü olarak ifade edilebileceği gibi, tercih edilen video görüntüleri şeklinde olmalıdır. Öğretimsel amacımızda yer alması gerekenlerden bir diğer koşul da ölçüttür. En az % 70’lik bir ölçütte örneğin dört kezden üçünde doğru tepkide bulunmasını sağlamamız gereklidir açıklamasında bulunur ve daha sonra, slaytta yer alan gözlenebilir davranış kavramının öğretimine yönelik öğretimsel amaç okunur ve amaçta annenin hangi koşulda, ölçütte nasıl tepkide bulunacağı açık şekilde belirtilmiştir denir.

Daha sonrasında slayt kapatılır. Öğretmenden gözlenebilir davranış kavramının öğretimsel amacının ne olduğunu açıklaması istenir. Öğretmen gözlenebilir davranış kavramının öğretimsel amacını uygun şekilde açıklarsa pekiştirilir. Gözlenebilir davranış kavramının öğretimsel amacını açıklayamazsa sunu tekrarlanır ve gözlenebilir davranış kavramının öğretimsel amacını açıklaması istenir. Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, “*gözlenebilir davranış ve gözlenebilir davranış olmayan örnekler arasından ayırt etmesi gerekiyor değil mi?*” şeklinde yönlendirici ipucu verilir ve şimdi tekrar öğretimsel amacı açıklayın diyerek tepkide bulunması istenir. Diğer üç öğretim seti ile süreç tekrarlanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, öğretmenin aile eğitim programında yer alan kavramların öğretime yönelik öğretimsel amaçları yazması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Ölçülebilir Davranış Kavramının öğretime yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- ----- -----
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Davranış Kavramının öğretime yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- ----- -----
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Görmezlikten Gelme Kavramının öğretime yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- ----- -----
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Ayrımlı Pekiştirme Kavramının öğretime yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- ----- -----

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır ve öğretmen aile eğitim programında yer alan kavramların öğretimsel amaçlarını doğru şekilde yazmışsa, doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen, doğru cevap veremediğinde, “*evet öğretimsel amacı gözlenebilir şekilde ifade etmişsiniz, tek bir olumlu ve olumsuz örnek arasından ayırt etmesi yeterli olacak mı? % 70 doğruluk düzeyine göre ölçüt belirlemek gerekiyor değil mi?*” şeklinde dönüt verilir. Sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek öğretimsel amacı yazması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 3: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinden ikisinin öğretimine yönelik alt amaçlarını yazar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretimsel amaç örneklerinin bulunduğu slaytlar.

1. Slayt

İŞLEM SÜRECİ	ÖĞRETİMSEL AMAÇ
Ödüllendirme İşlem Süreci	Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.

2. Slayt

İŞLEM SÜRECİ	ÖĞRETİMSEL AMAÇ
Görmezlikten Gelme İşlem Süreci	Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü, sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezlikten gelir.

3. Slayt

İŞLEM SÜRECİ	ÖĞRETİMSEL AMAÇ
Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci	Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

1-Davranış Denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan “ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme” işlem süreçlerinin öğretimsel amaçlarının belirlenmesine yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Uygulamacı öğretmene, aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimsel amaçlarının oluşturulması sürecinin öğretimine yer vereceğini söyler. Daha sonrasında, Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinden ilk örnek olan ödüllendirme işlem sürecinin öğretimsel amacının nasıl oluşturulduğuna yönelik sunuya yer verilir. “Ödüllendirme bir işlem sürecidir. Uygulamacı öğretmene, bir kişi bu işlem sürecine uygun davranıştan sonra ve betimleyerek pekiştirilmelidir. Öğretimsel amacımızda yer alması gerekenlerden bir diğer koşul da ölçüttür. En az % 70’lik bir ölçütte doğru tepkide bulunmasını sağlamamız gereklidir. Slaytta yer alan ödüllendirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amaç okunur ve amaçta annenin hangi koşulda, ölçütte nasıl tepkide bulunacağı açık şekilde belirtilmektedir.” açıklaması yapılır.

Daha sonrasında slayt kapatılır. Öğretmenenden ödüllendirme işlem sürecinin öğretimsel amacının ne olduğunu açıklaması istenir. Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin öğretimsel amacını uygun şekilde açıklarsa pekiştirilir. Ödüllendirme işlem sürecinin öğretimsel amacını açıklayamazsa sunu tekrarlanır ve ödüllendirme işlem sürecinin öğretimsel amacını açıklaması istenir. Eğer eksik ve yarım bıraktığı noktalar varsa, “yapılarak gösterilen dört durumdan üçünde değil mi” şeklinde düzeltici dönüt verilir ve şimdi tekrar öğretimsel amacı açıklayın diyerek tepkide bulunması istenir. Diğer iki öğretim amacı için süreç tekrarlanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, öğretmenin aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Ödüllendirme İşlem Sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- -----
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- -----
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında Yer Alan Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amaç yazınız. ----- -----

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır ve öğretmen, aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimsel amaçları doğru şekilde yazmışsa doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen, doğru cevap vermediğinde, “*evet annenin hangi koşulda ödüllendireceğini açıklamamız gerekiyor değil mi? Betimleyerek ödüllendireceğini de belirtmemiz gerekiyor değil mi?*” şeklinde yönlendirici ipucu verilir. Sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek öğretimsel amacı yazması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

TEMEL AMAÇ: 3
AİLE EĞİTİMİNDE KAVRAM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ

ÖĞRETİM PLANI

ORTAM

Öğretmenin yüzü tahtaya ve yansıya dönük olacak şekilde uygulamacı ve öğretmen karşılıklı oturur. Ortam ısı, ışık ve ses düzeyi açısından öğretime uygun hale getirilir.

ÖĞRETİME HAZIRLIK

Bir önceki oturumda üzerinde durulan konular kısaca özetlenir. Öğretmene, yapılacak olan oturumun konusunun, aile eğitiminde kavram sunumunun öğretimi olduğunu, kavramın sunu ve sunu sonu değerlendirme araçlarının belirlenmesi, kavramın sunumu yazma, kavramın sunu sonu değerlendirmesinin uygulanmasını yazma, kavramın sunulması ve sunu sonu değerlendirmesinin uygulanmasına yönelik öğretim amaçlarına yönelik öğretim yapılacağı ve ortalama beş oturumda bu konunun öğretimine yer verileceği açıklanır. Kavramın sunu ve sunu sonu değerlendirme araçlarının belirlenmesinde sözlü sunuya yer verileceği, kavram sunusunu ve sunu sonu değerlendirmesinin uygulanmasını yazmaya yönelik öğretim sürecinde video görüntüleri izleterek demonstrasyon yöntemine yer verileceği ve her bir öğretim sunusu tamamlandıktan sonra yanıt kağıdı vereceğini ve yazılı olarak tepkide bulunmasını isteyeceğini söyler. Kavramın sunulması ve sunu sonu değerlendirmesinin u yönelik öğretim sürecinde doğrudan öğretim yöntemine göre model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarına yer verileceği açıklanır.

ALT AMAÇ 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ödül kullanımı, ev ortamına uygun olmayan davranış, ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik öğretim amaçları için, sunu ve sunu sonu değerlendirme materyallerinin neler olduğunu betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlara yönelik öğretim amacı için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin belirlenmesine yönelik açıklamayı içeren slayt.

2-Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan kavramlara yönelik öğretim amacı için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slayt.

Gözlenebilir Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Sunu Araçları	Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, gözlenebilir davranış ve gözlenebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde, gözlenebilir davranışları belirler.	Görüntü: Duvara top atan çocuğun görüntüsü Olumlu Örnek “Çocuk duvara top atıyor” Olumsuz Örnek “Çocuk hırsını toptan alıyor”	I.Araç Seti Görüntü: Odanın içinde yürüyen kişinin görüntüsü • “Ahmet Bey odanın içinde yürüyor” • “Ahmet Bey çok kızgın”
Sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.		

Ölçülebilir Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Sunu Araçları	Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, ölçülebilir davranış ve ölçülebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde, ölçülebilir davranışları belirler.	I.Araç Seti: Görüntü: Test kağıdını yırtan ve avucunda sıkı tutan çocuğun görüntüsü Olumlu Örnek “Emre test kağıdını yırtıyor ve avucunda sıkıyor”. Olumsuz Örnek “Emre test çözmekten bıkmış, test kağıdını ortadan kaldırmak istiyor”.	I.Araç Seti Görüntü: Kalemi havaya atıp tutan kişinin görüntüsü • Kalemi havaya atıp tutuyor. • Çok düşünceli ve stresli görünüyor.
Sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.		

Uyuşmayan Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Sunu Araçları	Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olmayan örneklerinin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan örneklerini belirler.	Olumlu Örnek : 10 yaşında bir çocuğun televizyonun karşısında zıpladığı ve bir başka zaman televizyonun karşısında oturarak televizyon izlediği görüntüsü Olumsuz Örnek: 10 yaşında bir çocuğun televizyonun karşısında zıpladığı ve bir başka zaman odasında masada oturarak kitap okuduğu görüntüsü	Olumlu Örnek: 10 yaşındaki bir çocuğun ders çalışırken ayağa kalkıp gezindiği ve başka bir zaman sandalyede oturarak ders çalıştığı görüntüsü. Olumsuz Örnek: 10 yaşındaki bir çocuğun ders çalışırken ayağa kalkıp gezindiği ve başka bir zaman annesini öptüğü görüntüsü
Sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.		

Görmezlikten Gelme Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Sunu Araçları	Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, çocuğun yaptığı uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak başka bir işlem meşgul olarak görmezden geldiği örnekleri dört görüntü çiftinden üçünde belirler.	Olumlu Örnek: Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken anne babam ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği görüntü. Olumsuz Örnek: Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken anne babam ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntü.	Olumlu Örnek: Annesi oturarak kitap okurken, çocuk kapıya tekme attığında, annesinin hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuduğu görüntü. Olumsuz Örnek: Annesi oturarak kitap okurken, çocuk kapıya tekme attığında, annesinin hiçbir şey söylemeden, okuduğu kitabı bırakarak çocuğa kızgın bir şekilde baktığı görüntü.
Sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.		

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

1-Davranış Denetimi Aile eğitim programında yer alan davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarına yönelik öğretim amacı için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin belirlenmesine yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Aile eğitim programında yer alan kavramların öğretimine yönelik öğretimsel amaçlar için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili açıklamaya yönelik slayt gösterilerek, şu şekilde sunu yapılır.

Öğretmene, “Sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyaller, öğretimsel amaca yönelik görsel ya da yazılı materyaller olabilir. Mümkün olduğunca ebeveynlerle çalışırken video görüntülerinin kullanılması daha uygun olacaktır. Ele alınan her bir kavramla ilgili olarak öğretimsel amaç doğrultusunda, olumlu örnek ve olumsuz örnekten oluşan araç setleri oluşturulur. Örnekler oluşturulurken, kavramın analizi yapılır, yani ilişkili ve ilişkisiz nitelikleri belirlenir. İlişkili ve ilişkisiz niteliklerden yararlanılarak kavramın olumlu ve olumsuz örnekleri belirlenir. Olumlu örnekler, kavramı örnekler. Olumlu örnekler kavramı tanımlayan niteliklerin neler olduğunu, olumsuz örnekler kavramı tanımlamayan niteliklerin neler olduğunu gösterirler. Kavramın öğrenilmesi olumlu ve olumsuz örneğin birlikte sunulmasını gerektirir. Araç setleri, ele alınan kavramın öğretimsel amacı doğrultusunda olumlu örneği olumsuz örnekten ayırt etmeye hizmet edecek şekilde olumlu ve olumsuz örneklerden oluşturulmalıdır. Bu araç setlerinin sayısı, öğretimsel amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olmalıdır. Öğretim sırasında ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin birbirinden ayrı örnekleri içerecek şekilde hazırlanması gereklidir.” açıklaması yapılır.

Daha sonra, aile eğitim programında yer alan kavramların öğretimine yönelik öğretim amaçları için sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slayt gösterilerek her bir kavramın sunu ve değerlendirme araçlarının nasıl hazırlandığı, “Gözlenebilir davranış kavramının sunu ve sunu sonu değerlendirme araçları, bir görüntü ve bu görüntünün olumlu örneği olan gözlenebilir davranış betimlemesi ile bu görüntünün olumsuz örneği olan gözlenebilir davranış betimlemesi olmayan ifadeler kullanılarak oluşturulur. “Duvara top atan kişinin görüntüsü” nün varlığında “Çocuk duvara top atıyor” ve “Çocuk hırsını toptan alıyor”, gözlenebilir davranış gözlenebilir davranış olmayandan ayırt etmeyi sağlar.” şeklinde açıklanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdına, öğretmenin aile eğitim programında yer alan davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarının öğretimine yönelik öğretimsel amaçlar için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyalleri yazması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Davranış kavramının öğretimine yönelik öğretimsel amaç için sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak olumlu ve olumsuz örnekleri içeren materyaller nelerdir? Yazınız.

Davranış Kavramı Öğretim Amacı: Anne, davranış (gözlenebilir ve ölçülebilir) ve davranış olmayan (gözlenebilir ve ölçülebilir olmayan) örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde davranış örneklerini (gözlenebilir ve ölçülebilir davranışları) belirler.

Sunu araçlarını yazınız		Sunu sonu değerlendirme araçlarını yazınız.	
Olumlu örnek	Olumsuz Örnek	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek

2-Ödül Kullanımı kavramının öğretimine yönelik öğretimsel amaç için birer set sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak olumlu olumsuz örnekleri materyaller nelerdir? Yazınız.

Ödül Kullanımı Kavramı Öğretimsel Amacı: Anne, ödüllerin uygun davranıştan hemen sonra ve betimlenerek kullanıldığı örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler.

Sunu araçlarını yazınız		Sunu sonu değerlendirme araçlarını yazınız.	
Olumlu örnek	Olumsuz Örnek	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek

3-Ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının öğretimine yönelik öğretimsel amaç için birer set sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak olumlu ve olumsuz örnekleri içeren materyaller nelerdir? yazınız.

Ev Ortamına Uygun Olmayan Davranış Kavramı Öğretim Amacı: Anne, ev ortamına uygun olan ve ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerinin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde ev ortamına uygun olmayan davranışları belirler.

Sunu araçlarını yazınız		Sunu sonu değerlendirme araçlarını yazınız.	
Olumlu örnek	Olumsuz Örnek	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek

4-Ayrımlı pekiştirme kavramının öğretimine yönelik öğretimsel amaç için birer set sunu ve sunu sonu değerlendirmede kullanılacak olumlu ve olumsuz örnekleri içeren materyaller nelerdir? yazınız.

Ayrımlı Pekiştirme Kavramının Öğretim Amacı: Anne, çocuğun yaptığı uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler.

Sunu araçlarını yazınız		Sunu sonu değerlendirme araçlarını yazınız.	
Olumlu örnek	Olumsuz Örnek	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır ve öğretmen, aile eğitim programında yer alan kavramların öğretimsel amaçları için sunu ve değerlendirme materyalleri doğru şekilde yazmışsa doğru cevap olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen, doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek öğretimsel amaç için sunu ve değerlendirmede kullanılacak materyallerin neler olduğunu yazması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1- Aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, uyuşmayan davranış, görmezlikten gelme ve ödül kullanımı kavramlarının aile eğitim oturumunda sunumlarını içeren birer görüntü.

1.Görüntü (Gözlenebilir Davranış Kavramının Sunumu):Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya önce, “Duvara top atan çocuğun görüntüsünü izleterek “*çocuk duvara top atıyor, gözlenebilir bir davranıştır, çünkü ifade edildiğinde herkes aynı şeyi anlar*” diyerek, sonra duvara top atan çocuğun görüntüsü izleterek “*çocuk hırsını toptan çıkarıyor, gözlenebilir davranış değildir, çünkü ifade edildiğinde herkes farklı şeyi anlar*” diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

2.Görüntü (Ölçülebilir Davranış Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya önce, test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü izleterek, *test kağıdını yırtmak ölçülebilir bir davranıştır, çünkü çocuğun kağıdı ne kadar sürede*

yırttığının süresini belirleriz ya da kaç tane test kağıdı yırttığının sayısını belirleriz diyerek, daha sonra test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü izleterek, *test çözmekten bıkmaması, test kağıdını ortadan kaldırmak istemesi ölçülebilir davranış değildir, çocuğun test çözmekten bıkip bıkmadığını bilemediğimiz gibi ne kadar bıktığını ya da kağıdı ortadan kaldırmayı ne kadar isteyip istemediğini ölçmek mümkün değildir* diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

3.Görüntü (Uyuşmayan Davranış Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya önce, 10 yaşında bir çocuğun televizyon karşısında zıpladığı görüntüyü izlettiği, daha sonra başka bir zamanda televizyonun karşısında oturarak televizyon izlediği görüntüyü izleterek, *“10 yaşında bir çocuğun televizyonun karşısında oturarak televizyonu izleme davranışı, televizyonun karşısında zıplama davranışının uyuşmayan davranışdır. Çünkü aynı anda yapılması mümkün değildir, sosyal açıdan kabul gören uygun bir davranıştır”* dediği ve başka bir zamanda *“10 yaşında bir çocuğun yerde yuvarlanarak televizyona bakma davranışı televizyonun karşısında zıplama davranışının uyuşmayan davranışı değildir.”* diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü

4.Görüntü (Görmezlikten Gelme Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin önce babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği görüntüyü izleterek *“Çocuk babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek?, bana çikolata getirecek mi?, parka gidelim mi? Diye konu dışında sorular sorduğunda babasının, çocuğa doğru bakmayıp ve hiçbir şey söylemeyip resimli kitaba bakmaya devam etmesi görmezlikten gelmenin kullanımıdır. Çünkü baba göz kontağı kurmuyor ve konuşmuyor”* dediği ve babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntüyü izleterek, *“babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda babasının, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakması görmezlikten gelme değildir”* diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

B. Sunu sonu değerlendirme araçları

Gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme kavramlarını nasıl sunacağını açıklamasına yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretmene, aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunun nasıl yapılacağını açıklamasını içeren slayt gösterilerek, *“aile eğitiminde yer alan bir kavramı sunarken, öncelikle kavramın öğretimi sırasında kullanılacak ilk araç setini oluşturan olumlu örnek videodan gösterilir. Kavramın ilişkili niteliği ifade edilir ve kavramın olumlu örneği sunulur. Daha sonra olumsuz örnek videodan gösterilir ve bu değil denilerek olumsuz örnek sunulur”* şeklinde açıklama yapılır.

Aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının sunumunun nasıl yapılacağı örneklenir. Öğretmene birinci görüntü izletilir. Uygulamacı öğretmene, aile eğitimcisinin aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının sunumunu yaptığı görüntüyü baştan sona izletir. Görüntüyü ikinci kez izletirken aile eğitimcisinin birinci görüntüyü izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya *“şimdi size bir görüntü izleteceğim* dedi ve duvara top atan çocuğun görüntüsünü izletti, *bu çocuk ne yapıyor?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Kavramın olumlu örneğinin sunulduğu bölümde görüntüyü durdurur ve *“çocuğun duvara top atması gözlenebilir davranıştır, çünkü herkes tarafından aynı şekilde anlaşılır* diyerek kavramın ilişkili niteliğini söyleyerek olumlu örneğini sunduğunu söyler. Uygulamacı, görüntüyü izletmeye devam eder. Aile eğitimcisinin kavramın olumsuz örneğini izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletti, *“Çocuk çok mu hırslı, kızgın? Bence çok hırslı? Sizce nasıl?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin *bakın bu durumda farklı şeyler düşünebiliriz. Kızgın olma gözlenebilir davranış değildir?* diyerek kavramın olumsuz örneğini sundu, *çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaptı*” diyerek kavramın olumsuz örneğini sunduğunu ve neden olumsuz örnek olduğunu açıkladığını söyler.

Birinci setin sunumu bittikten sonra, kalan diğer üç setle aynı şekilde sunu yapılacağı açıklanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Yanıt kağıdı öğretmene verilir. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı’nda yer alan kavramların öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amaçların öğretiminde kullanılacak sunu materyalleri aşağıda sunulmaktadır, her bir kavramın sunumunu nasıl yapacağınızı açıkla mısınız? denilerek yazılı olarak açıklamada bulunması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının öğretim amacı ve sunu materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak gözlenebilir davranış kavramını nasıl sunacağınızı açıkla mısınız?

Gözlenebilir Davranış Öğretim Amacı	Gözlenebilir Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Sunu Materyali	
	Odanın içinde yürüyen çocuğun görüntüsü	
	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek
Anne, gözlenebilir davranış ve gözlenebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde, gözlenebilir davranışları belirler.	Çocuk odanın içinde yürüyor	Çocuk çok mutlu olduğu için yerinde duramıyor

2-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış kavramının öğretim amacı ve sunu materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak ölçülebilir davranış kavramını nasıl sunacağınızı açıklayınız?

Ölçülebilir Davranış Öğretim Amacı	Ölçülebilir Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Sunu Materyali	
	Kalemi havaya atıp tutan kişinin görüntüsü	
	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek
Anne, ölçülebilir davranış ve ölçülebilir davranış olmayan örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde, ölçülebilir davranışları belirler.	Kalemi havaya atıp tutuyor.	Çok düşünceli ve stresli görünüyor.

3-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan uyuşmayan davranış kavramının öğretim amacı ve sunu materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak uyuşmayan davranış kavramını nasıl sunacağınızı açıklayınız?

Uyuşmayan Davranış Öğretim Amacı	Uyuşmayan Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Sunu Materyali	
	Olumlu Örnek	
	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek
Anne, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan ve uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olmayan örneklerinin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, uygun olmayan davranışların uyuşmayan davranışı olan örneklerini belirler.	10 yaşındaki bir çocuğun ders çalışırken ayağa kalkıp gezindiği ve başka bir zaman sandalyede oturarak ders çalışması.	10 yaşındaki bir çocuğun ders çalışırken ayağa kalkıp gezindiği ve başka bir zaman annesini öpmesi.

4-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme kavramının öğretim amacı ve sunu materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak görmezlikten gelme kavramını nasıl sunacağınızı açıklayınız?

Görmezlikten Gelme Kavramı Öğretim Amacı	Görmezlikten Gelme Kavramının Öğretimine Yönelik Sunu Materyali	
	Olumlu Örnek	
	Olumlu Örnek	Olumsuz Örnek
Anne, çocuğun yaptığı uygun olmayan davranışın varlığında sessiz kalarak, başka yöne bakarak başka bir işlem meşgul olarak görmezden geldiği örnekleri dört görüntü çiftinden üçünde belirler.	Annesi oturarak kitap okurken, çocuk kapıya tekme attığında, annesinin hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuması.	Annesi oturarak kitap okurken, çocuk kapıya tekme attığında, annesinin hiçbir şey söylemeden, okuduğu kitabı bırakarak çocuğa kızgın bir şekilde bakması.

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen, aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunusunu, “öncelikle kavramın olumlu örneği olan görüntüyü izletirim, görüntüyü betimleyerek annenin dikkatini çekerim, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu gözlenebilir davranıştır, çünkü ifade edildiğinde herkes hem fikir olur diyerek ilişkili niteliğini açıklarım, daha sonra olumsuz örneği izletirim, görüntüyü betimleyerek annenin dikkatini görüntüye çekerim, görüntüdeki davranışı betimleyerek bu ölçülebilir davranış değildir diyerek olumsuz örneği sunarım, neden olumsuz örnek olduğunu açıklarım, üç farklı araç setiyle sunuyu benzer şekilde tekrarlarım” şeklinde açıkladığında, betimlenerek ödüllendirilir. Öğretmen ölçüt düzeyinde doğru cevap verir, ancak yanlış açıkladığı ya da eksik bıraktığı kısımlar olduğunda dönüt verilir. Ölçüt düzeyinde doğru cevap vermediğinde sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdında yazılı olarak cevap vermesi istenir. Öğretmen kavramın sunusunu nasıl yapacağını açıkladığında betimleyerek ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesinin nasıl yapılacağını açıklamasını içeren slayt.

AİLE EĞİTİM PROGRAMINDA YER ALAN BİR KAVRAMIN SUNUSUNU YAPTIKTAN SONRA SUNU SONU DEĞERLENDİRMESİNİ NASIL YAPARIZ?

- Her öğretimsel amacın öğretim süreci, öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme ile son bulmalıdır.
- Sunu sonu değerlendirmeye başlarken, annelere değerlendirmenin nasıl yapılacağı betimlenir. Nasıl tepkide bulunarak cevap verecekleri “yazılı, sözlü ve/veya işaretleyerek” ifade edilir. Değerlendirme formunu nasıl kullanacaklarına yönelik yönerge verilir.
- Değerlendirme sırasında ailenin tepkide bulunması için süre verilir.
- Ebeveyn tepkide bulunduğu, tepkisi doğru ise; vermiş olduğu tepkinin doğru olduğu ve neden doğru olduğu söylenir.
- Doğru cevap veremediğinde aynı araç seti ile sunu yapılır ve değerlendirmeye yer verilir. Ebeveyne değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edilir.

2- Aile eğitim programında yer alan davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ölçülebilir davranış ve ayrımlı pekiştirme kavramlarının aile eğitim oturumunda sunumlarını içeren birer görüntü.

1.Görüntü: (Davranış Kavramı Sunu Sonu Değerlendirmesi): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediği, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdiği, sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü izleterek *“Ayşe Hanım sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturuyor. Davranış mıdır? İşaretleyiniz, nedenini açıklayınız, Ayşe hanımın canı çok sıkkin olduğu için düşünüyor. Davranış mıdır? İşaretleyiniz, nedenini açıklayınız”* dediği, yazma işlemi bittiğinde değerlendirme formunu aldığı, babanın doğru cevabını ödüllendirdiği görüntü.

2.Görüntü: (Ev Ortamına Uygun Olmayan Davranış Kavramı Sunu Sonu Değerlendirmesi): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediği, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdiği, elini ısırarak çocuğun görüntüsünü izleterek *“Elini ısırma davranışı ev ortamına uygun olmayan bir davranış mıdır? İşaretleyiniz, nedenini açıklayınız,* dediği ve elleri yanda bekleyen çocuğun görüntüsünü izleterek *“Elleri yanda bekleme ev ortamına uygun olmayan davranış mıdır? İşaretleyiniz, nedenini açıklayınız”* dediği, yazma işlemi bittiğinde değerlendirme formunu aldığı, babanın doğru cevabını ödüllendirdiği görüntü.

3.Görüntü: (Ödül Kullanımı Kavramı Sunu Sonu Değerlendirmesi): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediği, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdiği, babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının çocuk ders çalışmaya başlayalım dediğinde sessizce hemen masaya oturur oturmaz *“ sessizce hemen masaya oturduğün için yiyebilirsin”* dediği görüntüyü izleterek *“Ödül uygun şekilde kullanılmış mıdır? İşaretleyiniz, nedenini açıklayın”* dediği ve babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının kitaptaki metni göstererek okuyalım dediği görüntüyü izleterek *“Ödül uygun şekilde kullanılmış mıdır? İşaretleyiniz ve nedenini açıklayın”* dediği, yazma işlemi bittiğinde değerlendirme formunu aldığı, babanın doğru cevabını ödüllendirdiği görüntü.

4.Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme Kavramı Sunu Sonu Değerlendirmesi): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklayarak ve değerlendirme formu vererek, *“babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuduğu, bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında sen yerinde oturarak televizyon izlediğin için üzüm yiyebilirsin* diyerek üzüm verdiği görüntüyü izleterek *ayrımlı pekiştirme midir? İşaretleyiniz ve nedenini açıklayın”* dediği, sonrasında *“babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının okuduğu kitabı koltuğa vurarak ya ne yapıyorsun çocuk ya geç şöyle otur* dediği bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *ha şöyle otur orda yerinde kalkma* dediği görüntüyü izleterek, *ayrımlı pekiştirme midir? İşaretleyiniz ve nedenini açıklayın”* dediği, yazma işlemi bittiğinde değerlendirme formunu aldığı, babanın doğru cevabını ödüllendirdiği görüntü.

B. Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarını sunduktan sonra sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını açıklamasına yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Aile eğitim programında bir kavramın sunu sonu değerlendirmesinin nasıl yapılacağını açıklanmasını içeren “Aile Eğitim Programında Bir Kavramın Sunusunu Yaptıktan Sonra Sunu Sonu Değerlendirmesini Nasıl Yaparız?” slayt gösterilir. “Her öğretimsel amacın öğretim süreci, öğretimsel amacın ebeveynde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik değerlendirme ile son bulmalıdır. Sunu sonu değerlendirmeye başlarken, aileye değerlendirmenin nasıl yapılacağı betimlenir. Nasıl tepkide bulunarak cevap verecekleri “yazılı, sözlü ve/veya işaretleyerek” ifade edilir. Değerlendirme formunu nasıl kullanacaklarına yönelik yönerge verilir. Değerlendirme sırasında ailenin tepkide bulunması için süre verilir. Ebeveyn tepkide bulunduğu, tepkisi doğru ise; vermiş olduğu tepkinin doğru olduğu ve neden doğru olduğu söylenir. Doğru cevap veremediğinde aynı araç seti ile sunu yapılır ve değerlendirmeye yer verilir. Ebeveyne değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edilir.” şeklinde açıklama yapılır.

Aile eğitim programında yer alan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesinin nasıl yapılacağı örneklenir. Öğretmene birinci görüntü izletilir. Uygulamacı öğretmene, aile eğitimcisinin aile eğitim programında yer alan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntüyü baştan sona izletir. Görüntüyü ikinci kez izletirken uygulamacı, aile eğitimcisinin değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediğinde görüntüyü durdurur. Uygulamacı, “aile eğitimcisi sunu sonu değerlendirmeye başlarken, değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimledi. *Davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz ve davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* dedi, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdi der. Uygulamacı, görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ilk görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ilk görüntü olan, sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü izletti, *Ayşe Hanım sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturuyor davranış mıdır? Neden?*, dedi der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ikinci görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ikinci görüntü olan, sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü izletti, *Ayşe hanımın canı çok sıkkin olduğu için düşünüyor davranış mıdır? Neden?* Diye sordu der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder, babadan tepki istediği bölümde görüntüyü durdurur ve “babadan önündeki değerlendirme formuna görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını istedi” der. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, “yazma işlemi bittikten sonra değerlendirme formunu babadan aldı, baba hangisinin davranış hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü doğru olarak yazdığında, “*evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir. “bravo” “çok güzel”* şeklinde babayı ödüllendirdi” açıklamasında bulunur.

Uygulamacı, baba doğru cevap veremediğinde aynı görüntüler tekrar izletilir ve sunu yapılır, baba doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir, babaya değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam edilir açıklamasında bulunur.

II., III. ve IV. araç setleriyle aynı süreç tekrarlanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Yanıt kağıdı öğretmene verilir. Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı'nda yer alan kavramların öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amaçların sunu sonu değerlendirmesinde kullanılacak materyaller aşağıda sunulmaktadır, her bir kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklar mısınız? denilerek yazılı olarak açıklamada bulunması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan davranış kavramının öğretim amacı ve sunu sonu değerlendirme materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklar mısınız?

Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Davranış Kavramının Sunu Sonu Değerlendirme Materyali
Anne, davranış (gözlenebilir ve ölçülebilir) ve davranış olmayan (gözlenebilir ve ölçülebilir olmayan) örneklerin bulunduğu dört ayrı görüntüden üçünde, davranış olanları (gözlenebilir ve ölçülebilir davranışları) belirler.	Çocuğun eliyle masaya vurması • Ayşe eliyle masaya vuruyor. • Ayşe heyecanını kontrol edemiyor.

2-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının öğretim amacı ve sunu sonu değerlendirme materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklar mısınız?

Ev Ortamına Uygun Olmayan Davranış Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Ev Ortamına Uygun Olmayan Davranış Kavramının Sunu Sonu Değerlendirme Materyali
Anne, ev ortamına uygun olan ve ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerinin bulunduğu dört ayrı görüntü çiftinin üçünde, ev ortamına uygun olmayan davranış örneklerini belirler.	10 yaşındaki çocuğun annesi, tv izlerken tv kapatıp açması 10 yaşındaki çocuğun annesi, tv izlerken annesiyle birlikte oturarak tv izlemesi

3-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan ödül kullanımı kavramının öğretim amacı ve sunu sonu değerlendirme materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklayınız?

Ödül Kullanımı Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Ödül Kullanımı Kavramının Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, ödüllerin uygun davranıştan hemen sonra ve betimlenerek kullanıldığı dört ayrı görüntü çiftinden üçünde belirler.	Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken sessizce annesini dinlediği, annesinin çocuk sessizce kitaba baktığı anda “ beni çok sessiz dinlediğin için seninle gurur duyuyorum diyerek başını okşaması. Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken sessizce annesini dinlediği annesinin çocuk sessizce kitaba baktığı anda “ ne güzel önüne bakıyorsun” demesi.

4-Aşağıda Davranış Denetimine Yönelik Aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme kavramının öğretim amacı ve sunu sonu değerlendirme materyali bulunmaktadır. Aşağıda verilen materyali kullanarak ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıklayınız?

Ayrımlı Pekiştirme Kavramının Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Ayrımlı Pekiştirme Kavramının Sunu Sonu Değerlendirme Araçları
Anne, çocuğun yaptığı uygun olmayan davranışın görmezden gelindiği, uyuşmayan davranışın ödüllendirildiği örnekleri dört ayrı görüntü çiftinden üçünde, belirler.	Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken anne babam ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk sessizce kitaba baktığında, “ harikasın sessizce kitaba baktığını görüyorum, seninle gurur duyuyorum diyerek çocuğu öpmesi Annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken anne babam ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk sessizce kitaba baktığında hiçbir şey söylemeden annenin kitabı okumaya devam etmesi.

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını, “*sunu sonu değerlendirmeye başlarken, anneye değerlendirmenin nasıl yapacağımı betimlerim. Slayttan görüntü izleteceğimi ve onların bu görüntüyü izledikten sonra,*

“Ayşe eliyle masaya vuruyor” davranış olanları ve “Ayşe heyecanını kontrol edemiyor” davranış olmayanları belirlemelerini ve neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamalarını isteyeceğimi söylerim. Daha sonra, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu veririm. Şimdi ilk görüntü olan, eliyle masaya vuran çocuğun görüntüsünü izletirim. Ayşe eliyle masaya vuruyor davranış mıdır? Neden? diye sorarım. Daha sonra ikinci görüntüyü izletirim. Daha sonra görüntüdeki Ayşe’nin heyecanını kontrol edemiyor, davranış mıdır? Neden? Diye sorarım ve anneden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterim. Yazma işlemi bittikten sonra formu anneden alırım. Hangisinin davranış hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü doğru olarak yazdığında, “evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir. “bravo” “çok güzel” şeklinde anneyi ödüllendiririm. Doğru cevap veremediğinde aynı görüntüyü tekrar izleterek sunu yapar ve doğru cevap verdiğinde anneyi ödüllendiririm. Anneye değerlendirmede doğru cevap veremediği değerlendirme aracı sayısı kadar araçla (öğretimde kullanılan) $\frac{3}{4}$ ölçütü karşılanana kadar değerlendirmeye devam ederim.” şeklinde açıkladığında, doğru cevap verdiği ve neden doğru cevap verdiği betimlenerek, pekiştirilir. Öğretmen ölçüt düzeyinde doğru cevap verir, ancak yanlış ya da eksik bıraktığı kısımlar olduğunda dönüt verilir. Ölçüt düzeyinde doğru cevap vermediğinde sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdında yazılı olarak cevap vermesi istenir. Öğretmen, kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl uygulayacağını açıkladığında ödüllendirilir.

II., III. ve IV. araç setleri ile değerlendirmeye devam edilir.

ALT AMAÇ 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Doğrudan Öğretim Yöntemi

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1. Model Olma Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1-Aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme kavramlarının model olma aşamasına yönelik birer görüntü.

1.Görüntü: (Gözlenebilir Davranış Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin duvara top atan çocuğun görüntüsünü izleterek, “duvara top atma gözlenebilir bir davranıştır çünkü ifade edildiğinde herkes hem fikir olur” diyerek kavramın ilişkili niteliğini sunduğu, sonrasında duvara top atan çocuğun görüntüsünü izleterek, “çocuk hırsını toptan alıyor, çok kızgın gözlenebilir davranış değildir, çünkü ifade edildiğinde herkes farklı düşünür” diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

2.Görüntü: (Ölçülebilir Davranış Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya önce, test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü izleterek, test

kağıdını yırtmak ölçülebilir bir davranıştır, çünkü çocuğun kağıdı ne kadar sürede yırttığı süresini belirleriz yada kaç tane test kağıdı yırttığı sayısını belirleriz diyerek, daha sonra test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü izleterek, test çözmekten bıkmaması, test kağıdını ortadan kaldırmak istemesi ölçülebilir davranış değildir, çocuğun test çözmekten bıkip bıkmadığını bilemediğimiz gibi ne kadar bıktığını ya da kağıdı ortadan kaldırmayı ne kadar isteyip istemediğini ölçmek mümkün değildir diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü

3.Görüntü (Uyuşmayan Davranış Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya önce,10 yaşında bir çocuğun televizyon karşısında zıpladığı görüntüyü izlettiği, daha sonra başka bir zamanda televizyonun karşısında oturarak televizyon izlediği görüntüyü izleterek, *"10 yaşında bir çocuğun televizyonun karşısında oturarak televizyonu izleme davranışı, televizyonun karşısında zıplama davranışının uyumsuz davranışdır. Çünkü aynı anda yapılması mümkün değildir, sosyal açıdan kabul gören uygun bir davranıştır"* dediği ve başka bir zamanda çocuğun yerde yuvarlanarak tv izlediği görüntüyü izlettiği ve *"10 yaşında bir çocuğun yerde yuvarlanarak televizyona bakma davranışı televizyonun karşısında zıplama davranışının uyumsuz davranış değildir."* diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

4.Görüntü (Görmezlikten Gelme Kavramının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği görüntüyü izleterek, *"Çocuk babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek?, bana çikolata getirecek mi?, parka gidelim mi? Diye konu dışında sorular sorduğunda babasının, çocuğa doğru bakmayıp ve hiçbir şey söylemeyip resimli kitaba bakmaya devam etmesi görmezlikten gelmenin kullanımıdır. Çünkü baba göz kontağı kurmuyor ve konuşmuyor"* diyerek ve babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntüyü izleterek, *"babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda babasının, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakması görmezlikten gelme değildir"* diyerek kavramın sunumunu yaptığı görüntü.

2. Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1. Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, gözlenebilir davranış kavramının duvara top atan çocuğun görüntüsünü *"Çocuk duvara top atıyor"* ve duvara top atan çocuğun görüntüsü *"Çocuk hırsını toptan alıyor, çok kızgın"* izlerken öğretmene gözlenebilir davranış kavramını sunarken ne yapacağı belirtilir.

2. Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, ölçülebilir davranış kavramının test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü *"test kağıdını yırtıyor"* ve test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsünü *"test çözmekten bıkmış, test kağıdını ortadan kaldırmak ister"* izlerken öğretmene ölçülebilir davranış kavramını sunarken ne yapacağı belirtilir.

3. Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, 10 yaşında bir çocuğun televizyon karşısında zıpladığı uygun olmayan davranışın görüntüsü ile daha sonra başka bir zamanda televizyonun karşısında oturarak televizyon izlediği (uyuşmayan davranışı olan) görüntüyü ve başka bir zamanda çocuğun yerde yuvarlanarak televizyona baktığı (uyuşmayan davranışı olmayan) görüntüyü izlerken öğretmene uyuşmayan davranış kavramını sunarken ne yapacağı belirtilir.

4. Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, görmezlikten gelme kavramının olumlu örneği olan, babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hiçbir şey söylemeden çocuğa bakmadan resimli kitaba bakmaya devam ettiği görüntüyü ve olumsuz örneği olan babasıyla birlikte resimli kitaba bakarken baba annem ne zaman gelecek bana çikolata getirecek mi? Parka gidelim mi diye konu dışında sorular sorduğunda, hayır şimdi beni dinle, ne çok soru soruyorsun dediği, hiçbir şey söylemeden çocuğa baktığı görüntüyü izlerken öğretmene görmezlikten gelme kavramını sunarken ne yapacağı belirtilir.

3. Bağımsız Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış: Baba, ödül kullanımı kavramının; olumlu örneği, “annesinin çocuktan ellerini masanın üzerine koyarak kitabını okumasını istediği, çocuğun ellerini masanın üzerine koyarak kitabını okuduğu ve annesinin, çocuğa elleri masanın üzerinde kitap okumaya başlar başlamaz, *aferin sen ne kadar güzel ellerin masanın üzerinde kitabını okuyorsun*” görüntü ile olumsuz örneğin olduğu “annesinin çocuktan ellerini masanın üzerine koyarak kitabını okumasını istediği, çocuk ellerini masanın üzerine koyarak kitabını okuduğunda annesinin *evet sen çok doğru okuyorsun*” dediği görüntü çiftini izlerken öğretmen ödül kullanımı kavramının sunumunu yapar.

2.Örnek Davranış: Anne, görmezlikten gelme kavramının; olumlu örneği, annesi ev temizlerken çocuk temizlediği yerlere tükürdüğünde annesinin çocuğa hiç bakmadan ve hiçbir şey söylemeden yaptığı işe devam ettiği görüntü ile olumsuz örneğinin olduğu annesi ev temizlerken çocuk temizlediği yerlere tükürdüğünde, annesinin yapma diyorum sana daha çok işim var diyerek çocuğun eline oyuncak vererek hadi sen bununla oyna dediği görüntü çiftini izlerken öğretmen görmezlikten gelme kavramının sunumu yapar.

3.Örnek Davranış: Anne, davranış kavramının; olumlu örneği, “sandalyede sağa sola sallanan çocuğun (sandalyede sağa sola sallanıyor) görüntüsü” ve olumsuz örneği olan sandalyede sağa sola sallanan çocuğun (canı çok sıkılmış) görüntü çiftini izlerken öğretmen davranış kavramının sunumunu yapar.

4.Örnek Davranış: Anne, ayrımlı pekiştirme kavramının; olumlu örneği, “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşurlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırduğunda, annesinin çocuğa bakmadan ve hiçbir şey söylemeden arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk halının üzerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başlar başlamaz *oturarak sessizce oyuncaklarınla oynadığın için oyuncağınla da oynayabilirsin*” diyerek oyuncağını verdiği” görüntü ile olumsuz örneğinin olduğu “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşurlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırduğunda, annesinin çocuğa bakmadan şiiit burası da çok gürültülü oldu dediği, bir süre sonra çocuk halının

üzerinde oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında çocuğa bakmadan ve onunla konuşmayarak arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği” görüntüyü izlerken öğretmen ayrımlı pekiştirme kavramının sunumunu yapar.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunun nasıl yapılacağına açıklandığı, aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunu yapmasını isteyeceğini, öncelikle video görüntülerinin slayt aracılığı ile gösterileceğini, daha sonra öğretmenin de benzer durumda aile eğitim programında yer alan bir kavramın sunumunu yapması istenileceği söylenir. Bir kavramın sunumunun öğretiminde model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasına yer verileceği açıklaması yapılır.

MODEL OLMA AŞAMASI

1.Basamak: Uygulamacı öğretmene, aile eğitimcisinin aile eğitim programında yer alan gözlenebilir davranış kavramının sunumunu yaptığı görüntüyü baştan sona izletir.

2.Basamak: Görüntüyü ikinci kez izletirken aile eğitimcisinin birinci görüntüyü izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya “*şimdi size bir görüntü izleteceğim* dedi ve duvara top atan çocuğun görüntüsünü izletti, *bu çocuk ne yapıyor?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Kavramın olumlu örneğinin sunulduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “*çocuğun duvara top atması gözlenebilir davranıştır, çünkü herkes tarafından aynı şekilde anlaşılır* diyerek kavramın ilişkili niteliğini söyleyerek olumlu örneğini sunduğunu söyler. Uygulamacı, görüntüyü izletmeye devam eder. Aile eğitimcisinin kavramın olumsuz örneğini izlettiği bölümde görüntüyü durdurur ve olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izletti, “*Çocuk çok mu hırslı, kızgın? Bence çok hırslı? Sizce nasıl?* diyerek babanın dikkatini görüntüye çekti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde, aile eğitimcisinin *bakın bu durumda farklı şeyler düşünebiliriz. Kızgın olma gözlenebilir davranış değildir?* diyerek kavramın olumsuz örneğini sundu, *çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaptı*” diyerek kavramın olumsuz örneğini sunduğunu ve neden olumsuz örnek olduğunu açıkladığını söyler.

II., III. ve IV. görüntülerde de benzer uygulama yapılır, sonra rehberli uygulamalar aşamasına geçilir.

REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur.

Baba rolündeki kişinin kendisine izletilen gözlenebilir davranış kavramının “Duvara top atan çocuğun görüntüsünü” izlemesi, öğretmenden de kavramın olumlu örneğini “çocuk duvara top atıyor” ve olumsuz örneğini “Çocuk hırslı” sunması istenir.

1.Basamak: Öğretmen, kavramı sunmaya başlamadan önce, uygulamacı tarafından kavramın olumlu örneğinin görüntüsünü izleterek kavramın olduğunu ilişkili

niteliğini belirterek sunacağı, daha sonra olumsuz örneğin görüntüsünü izleterek olmadığını söyleyerek sunacağı hatırlatılır (Genel Kuralı Söyleme).

2.Basamak: Uygulamacı öğretmenden kavramın olumlu örneğini sunmasını ister.

3.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“babaya çocuğun duvara top attığı görüntüyü izletirim, görüntüyü babanın dikkatini çekerim, çocuk duvara top atıyor, sizde ben de hem fikiriz öyleyse çocuk duvara top atıyor gözlenebilir davranıştır şeklinde ilişkili niteliğini belirterek kavramın olumlu örneğini sunarım”* cevabını verirse pekiştirilir ve kavramın olumlu örneğini sunması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı, *“babaya duvara top atan çocuğun görüntüsünü izletir, çocuk duvara top atıyor, sizce ne yapıyor?, çocuk duvara top atıyor değil mi, , diyerek babanın dikkatini görüntüye çeker çocuğun duvara top atması gözlenebilir bir davranıştır, çünkü her ikimizde hem fikiriz, şeklinde ilişkili niteliği belirterek kavramın olumlu örneğini sunarız”* diyerek öğretmene ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir.

4.Basamak: Öğretmenin kavramın olumlu örneğini sunması istenir. Öğretmen, babaya çocuğun duvara top attığı görüntüyü izleterek, babanın dikkatini görüntüye çekerek, *çocuğun duvara top atması gözlenebilir bir davranıştır, çünkü sizde ben de hem fikiriz öyleyse çocuk duvara top atıyor gözlenebilir davranıştır* şeklinde ilişkili niteliğini belirterek kavramın olumlu örneğini sunarsa, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

5.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“babaya çocuğun duvara top attığı görüntüyü izletirim ve “çocuk çok mu hırslı, kızgın mı? Bence çok hırslı? Sizce nasıl? Diyerek babanın dikkatini görüntüye çekerim, bakan kızgın olma gözlenebilir davranış değildir? Çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaparak kavramın olumsuz örneğini sunarım”* cevabını verirse, pekiştirilir ve kavramın olumsuz örneğini sunması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı, babaya duvara top atan çocuğun görüntüsünü izletir ve *“çocuk çok mu hırslı, kızgın mı? Bence çok hırslı? Sizce nasıl? diyerek babanın dikkatini görüntüye çekeriz, kızgın olma gözlenebilir davranış değildir, çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaparak kavramın olumsuz örneğini sunarız”* diyerek ipucu verir ve şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirir.

6.Basamak: Öğretmenin kavramın olumsuz örneğini sunması istenir. Öğretmen, babaya çocuğun duvara top attığı görüntüyü izleterek ve *çocuk çok mu hırslı, kızgın mı? Bence çok hırslı? Sizce nasıl? diyerek babanın dikkatini görüntüye çekerek, kızgın olmak gözlenebilir davranış değildir, çünkü ifade edildiğinde siz de ben de farklı düşünebiliriz açıklamasını yaparak kavramın olumsuz örneğini sunarsa, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.*

II., III, ve IV. araç setleriyle de aynı sürece yer verilir.

BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada, uygulama tümüyle öğretmene bırakılır. Öğretmenin aile eğitimcisi rolünde, kavramı sunması istenir.

1.Basamak: Baba rolündeki kişinin, ödül kullanımı kavramının; birinci görüntüsünün olumlu örneğin olduğu görüntü ile olumsuz örneğin olduğu görüntü çiftini izlemesi istenir. Öğretmenden de kavramın sunusunu yapması istenir. Öğretmen, öncelikle ödül kullanımı kavramının olumlu örneği olan görüntüyü izletir, babanın dikkatini görüntüye çeker, görüntüdeki durumu betimleyerek ödül uygun şekilde kullanılmıştır, çünkü uygun davranış olduğu anda ve betimlenerek ödül kullanılmıştır şeklinde olumlu örneği sunar ve sonra olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek, babanın dikkatini görüntüye çeker, görüntüdeki durumu betimleyerek ödülün uygun şekilde kullanılmamıştır diyerek olumsuz örneği sunar ve ödülün neden uygun kullanılmadığını söyleyerek sunum yaparsa, öğretmenin yaptıkları betimlenerek, ödüllendirilir.

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, öncelikle olumlu örneğin olduğu görüntüyü mü? olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleteceksiniz diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen öncelikle olumlu örneğin olduğu görüntüyü izletirim derse pekiştirilir ve olumlu örneği izletmesi istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, olumlu örneği izlettiğinize göre ne yapacaksınız? Diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, *“görüntüdeki durumu betimleyerek, ödül uygun şekilde kullanılmıştır, çünkü davranıştan hemen sonra ve betimlenerek ödüllendirilmiştir diyerek ilişkili niteliği ifade ederim”* cevabını verirse cevabının doğru olduğu söylenerek pekiştirilir, süreci uygulaması istenir ve sunduğunda, yaptıklarını betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izlettiniz ve olumlu örneği sunduğunuza göre şimdi hangi görüntüyü izleteceksiniz? diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen *olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleteceğim, babanın dikkatini görüntüye çekeceğim, görüntüdeki durumu betimleyerek ödül uygun şekilde kullanılmamıştır diyerek olumsuz örneği sunacağım ve ödülün neden uygun şekilde kullanılmadığını açıklayacağım* derse pekiştirilir, süreci uygulaması istenir ve yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen kavramı sunarken, açıklamada atladığı bir kısım olursa, bekletilir, neyi eksik açıkladınız şeklinde yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen ne yapacağını açıklarsa, *“evet kavramın ilişkili niteliğini de belirtecektik”* gibi dönüt verilerek *“hadi şimdi tekrar açıklayın”* denilerek süreci tekrarlaması istenir. Doğru uyguladığında, betimlenerek ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Doğrudan Öğretim Yöntemi

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1.Model Olma Aşamasında Kullanılacak Araçlar

Aile eğitim programında yer alan davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme kavramlarının model olma aşamasına yönelik birer görüntü.

1.Görüntü: (Davranış Kavramının Sunu Sonu Değerlendirmesi)

a-Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklayarak ve değerlendirme formu vererek, “sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü” izleterek, “*sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturma davranış mıdır? İşaretleyin ve nedenini açıklayın*” dediği, sonrasında “sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü” izleterek, “*canı çok sıkkin olduğu için düşünüyor? Davranış mıdır? İşaretleyin ve nedenini açıklayın*” dediği, baba doğru cevap verdiğinde, babanın neden doğru cevap verdiğini, evet bu davranıştır çünkü ifade edildiğinde herkes hem fikir olur gözlenebilir davranıştır, ayrıca ne kadar süre oturduğunu belirleriz yani bu davranış ölçülebilir davranıştır ” şeklinde açıklayarak davranış kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

b- Aile eğitimin oturumunda, aile eğitimcisinin baba doğru cevap veremediğinde, aynı görüntü çiftini tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar değerlendirme formu vererek kavramın sunumunda kullandığı duvara top atan kişinin görüntüsü ile sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

2.Görüntü: (Ev Ortamına Uygun Olmayan Davranış Kavramının Sunu Sonu Değerlendirmesi)

a-Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklayarak ve değerlendirme formu vererek, “elini ısırarak kişinin görüntüsünü” izleterek, “*elini ısırarak ev ortamına uygun olmayan bir davranış mıdır? İşaretleyin ve nedenini açıklayın*” dediği, sonrasında “elleri yanda bekleyen çocuğun görüntüsünü” izleterek, “*elleri yanda beklememek ev ortamına uygun olmayan bir davranış mıdır? İşaretleyin ve nedenini açıklayın*” dediği, baba doğru cevap verdiğinde, babanın neden doğru cevap verdiğini evet bu ev ortamına uygun olmayan bir davranıştır, çünkü çocuk bu davranışı yaparak zarar veriyor” şeklinde açıklayarak ev ortamına uygun olmayan davranış kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

b- Aile eğitimin oturumunda, aile eğitimcisinin baba doğru cevap veremediğinde, aynı görüntü çiftini tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar değerlendirme formu vererek kavramın sunumunda kullandığı test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsü ile sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

3.Görüntü: (Ödül Kullanımı Kavramının Sunu Sonu Değerlendirmesi)

a-Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklayarak ve değerlendirme formu vererek, “ babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının çocuk ders çalışmaya başlayalım dediğinde sessizce hemen masaya oturur oturmaz “ sessizce hemen masaya oturduğün için yiyebilirsin” dediği görüntüyü izleterek, ödül uygun şekilde kullanılmış mıdır? İşaretleyiniz ve nedenini açıklayın” dediği, sonrasında “babasının

hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının kitaptaki metni göstererek okuyalım dediği görüntüyü izleterek ödül uygun şekilde kullanılmış mıdır? *İşaretleyiniz. ve nedenini açıklayın*” dediği, *baba doğru cevap verdiğinde, babanın neden doğru cevap verdiğini evet ödül uygun şekilde kullanılmıştır çünkü anında ve betimleyerek ödüllendiriyor*” şeklinde açıklayarak ödül kullanımı kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

b- Aile eğitimin oturumunda, aile eğitimcisinin baba doğru cevap veremediğinde aynı görüntü çiftini tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar değerlendirme formu vererek kavramın sunumunda kullandığı “Çocuk masada oturarak yemek yerken, babasının *yemek yersen büyürsün* dediği” görüntü ve “Çocuk masada oturarak yemek yerken, babasının *aferin sen ne kadar güzel yerinde oturarak yemek yiyorsun* dediği” görüntüyle sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

4.Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme Kavramının Sunu Sonu Değerlendirmesi)

a-Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklayarak ve değerlendirme formu vererek, “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuduğu, bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *sen yerinde oturarak televizyon izlediğin için üzüm yiyebilirsin* diyerek üzüm verdiği görüntüyü izleterek *ayrımlı pekiştirme midir? işaretleyiniz ve nedenini açıklayın*” dediği, sonrasında “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının okuduğu kitabı koltuğa vurarak *ya ne yapıyorsun çocuk ya geç şöyle otur* dediği bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *ha şöyle otur orda yerinde kalkma* dediği görüntüyü izleterek, *ayrımlı pekiştirme midir? işaretleyiniz. ve nedenini açıklayın*” dediği, baba doğru cevap verdiğinde, babanın neden doğru cevap verdiğini *evet bu ayrımlı pekiştirmedir, çünkü çocuk uygun olmayan davranışı yaptığında görmezlikten geldi, uygun davranışı yaptığında ise anında ve betimleyerek ödüllendiriyor* şeklinde açıklayarak ayrımlı pekiştirme kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

b- Aile eğitimin oturumunda, aile eğitimcisinin baba doğru cevap veremediğinde, aynı görüntü çiftini tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar değerlendirme formu vererek kavram sunumunda kullandığı “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşurlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırduğunda, annesinin çocuğa bakmadan ve hiçbir şey söylemeden arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk halının üzerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başlar başlamaz *oturarak sessizce oyuncaklarınla oynadığın için oyuncağınla da oynayabilirsin* diyerek oyuncağını verdiği” görüntü ile olumsuz örneğinin olduğu “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşurlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırduğunda, annesinin çocuğa bakmadan şiiit burası da çok gürültülü oldu dediği, bir süre sonra çocuk halının üzerinde oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında çocuğa bakmadan ve onunla konuşmayarak arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği” görüntüyle sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntü.

2. Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, davranış kavramını örneklemeye yönelik sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “Çocuk sağ elini yüzüne koyarak oturuyor ”, daha sonra sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “ canı çok sıkkın olduğu için düşünüyor” izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaparken neler yapacağı belirtilir.

b- Baba rolündeki kişi, davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde davranış kavramını örneklemeye yönelik sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “Çocuk sağ elini yüzüne koyarak oturuyor ”, daha sonra sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “ canı çok sıkkın olduğu için düşünüyor” izler ve öğretmenin sunusunu dinler, daha sonra duvara top atan çocuğun görüntüsünü “çocuk duvara top atıyor” ile duvara top atan çocuğun görüntüsünü “kızgın olduğu görünüyor” izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde baba yanlış cevap verdiğinde neler yapacağı belirtilir.

2.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, ev ortamına uygun olmayan davranış kavramını örneklemeye yönelik “elini ısırın çocuğun görüntüsünü”, daha sonrasında “elleri yanda bekleyen çocuğun görüntüsünü” izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde neler yapacağı belirtilir.

b- Baba rolündeki kişi, ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde ev ortamına uygun olmayan davranış kavramını örneklemeye yönelik elini ısırın çocuğun görüntüsü ve elleri yanda bekleyen çocuğun görüntüsünü izler ve öğretmenin sunusunu dinler, daha sonra test kağıdını yırtan çocuğun görüntüsü ile kalemiyle kağıdına yazı yazan çocuğun görüntüsünü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde baba yanlış cevap verdiğinde neler yapacağı belirtilir.

3.Örnek Davranış:

a- Baba rolündeki kişi, ödül kullanımı kavramını örneklemeye yönelik “babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının çocuk ders çalışmaya başlayalım dediğinde sessizce hemen masaya oturur oturmaz “ sessizce hemen masaya oturduğın için yiyebilirsin” dediği görüntüyü, sonrasında “babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının kitaptaki metni göstererek okuyalım dediği” görüntüyü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde neler yapacağı belirtilir.

b- Baba rolündeki kişi, ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde ödül kullanımı kavramını örneklemeye yönelik “babasının hadi ders

çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının çocuk ders çalışmaya başlayalım dediğinde sessizce hemen masaya oturur oturmaz “ sessizce hemen masaya oturduğün için yiyebilirsin” dediği görüntüyü, sonrasında “babasının hadi ders çalışmaya başlayalım dediğinde, sessizce hemen masaya oturduğu, babasının kitaptaki metni göstererek okuyalım dediği” görüntüyü izler ve öğretmenin sunusunu dinler, daha sonra “çocuk masada oturarak yemek yerken, babasının *yemek yersen büyürsün* dediği” görüntü ve “çocuk masada oturarak yemek yerken, babasının *aferin sen ne kadar güzel yerinde oturarak yemek yiyorsun* dediği” görüntüyü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde baba yanlış cevap verdiğinde neler yapacağı belirtilir.

4.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, ayrımlı pekiştirme kavramını örneklemeye yönelik “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuduğu, bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *sen yerinde oturarak televizyon izlediğin için üzüm yiyebilirsin* diyerek üzüm verdiği” görüntüyü, daha sonrasında “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının okuduğu kitabı koltuğa vurarak *ya ne yapıyorsun çocuk ya geç şöyle otur* dediği bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *ha şöyle otur orda yerinde kalkma* dediği” görüntüyü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde neler yapacağı belirtilir.

b- Baba rolündeki kişi, ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde ayrımlı pekiştirme kavramını örneklemeye yönelik “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan kitabını okuduğu, bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *sen yerinde oturarak televizyon izlediğin için üzüm yiyebilirsin* diyerek üzüm verdiği” görüntüyü, daha sonrasında “babası oturarak kitap okurken, koltuğa tekme attığında, babasının okuduğu kitabı koltuğa vurarak *ya ne yapıyorsun çocuk ya geç şöyle otur* dediği bir süre sonra çocuk oturarak televizyon izlemeye başladığında *ha şöyle otur orda yerinde kalkma* dediği” görüntüyü izler ve öğretmenin sunusunu dinler, daha sonra “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşturlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırdığında, annesinin çocuğa bakmadan ve hiçbir şey söylemeden arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği, bir süre sonra çocuk halının üzerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başlar başlamaz *oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynadığın için oyuncuğunla da oynayabilirsin* diyerek oyuncuğunu verdiği” görüntü ile “Annesi ve annesinin arkadaşı konuşturlarken, çocuğun annesinin kıyafetini çekiştirdiği, anne anne diye bağırdığında, annesinin çocuğa bakmadan şiiit burası da çok gürültülü oldu dediği, bir süre sonra çocuk halının üzerinde oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında çocuğa bakmadan ve onunla konuşmayarak arkadaşıyla konuşmaya devam ettiği” görüntüyü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmene kavramın sunu sonu değerlendirmesinde baba yanlış cevap verdiğinde neler yapacağı belirtilir.

3. Bağımsız Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, davranış kavramını örneklemeye yönelik eliyle arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkaran çocuğun görüntüsünü “çocuk heyecanını kontrol edemiyor” daha sonra arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkaran çocuğun görüntüsü “çocuk arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarıyor” izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar.

b-Baba rolündeki kişi, yanlış cevap verdiğinde öğretmen aynı setle “eliyle arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkaran çocuğun görüntüsünü *çocuk heyecanını kontrol edemiyor*” daha sonra “arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkaran çocuğun görüntüsü *çocuk arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarıyor*” izler ve daha sonra koltukta sağa sola sallanan çocuğun görüntüsünü “çocuk sağa sola sallanıyor” ile koltukta sağa sola sallanan görüntüsünü “otistik bulgular gösteriyor” izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar.

2.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişiden ev ortamına uygun olmayan davranış kavramını örneklemeye yönelik 10 yaşındaki bir çocuğun legoları çevreye attığı görüntüyü daha sonrasında da 10 yaşındaki bir çocuğun legoları birbirine taktığı görüntüyü izleyerek önündeki değerlendirme formunda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapar.

b- Baba rolündeki kişi, yanlış cevap verdiği durumda öğretmen aynı setle “10 yaşında legoları çevreye atan çocuğun görüntüsü”, daha sonrasında “ 10 yaşında legoları birbirine takan çocuğun görüntüsü” sunu yaparken görüntüleri izleyerek, daha sonra ev ortamına uygun olmayan davranış kavramını örneklemeye yönelik “10 yaşında bir çocuğun elini ısırdığı görüntüsü” ve “10 yaşında bir çocuğun elleri yanda beklediği” görüntüsünü izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmen ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini yapar.

3.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, ödül kullanımı kavramını örneklemeye yönelik “ayakta bekledikten sonra sandalyeye oturarak tv izlemeye başlar başlamaz *annesinin ne kadar güzel yerinde oturarak tv izlediğin için cips yiyebilirsin* dediği” daha sonra “ çocuk yerinde oturarak tv izlerken annesinin hiçbir şey söylemediği çocuk ayağa kalkar kalkmaz *biraz önce ne kadar güzel yerinde oturuyordun değil mi?* dediği” görüntüyü izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretler, nedenini açıklarken, öğretmen ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirmesini yapar.

b- Baba rolündeki kişi, yanlış cevap verdiği durumda öğretmen aynı setle “ayakta bekledikten sonra sandalyeye oturarak tv izlemeye başlar başlamaz *annesinin ne kadar güzel yerinde oturarak tv izlediğin için cips yiyebilirsin* dediği” daha sonra “ çocuk

yerinde oturarak tv izlerken annesinin hiçbir şey söylemediği çocuk ayağa kalkar kalkmaz *biraz önce ne kadar güzel yerinde oturuyordun değil mi?* dediği görüntü” sunu yaparken görüntüleri izleyerek, ödül kullanımını örneklemeye yönelik annesiyle birlikte resimli kitaba bakarken sessizce annesini dinlediği, annesinin çocuk sessizce kitaba baktığı anda *beni çok sessiz dinlediğin için seninle gurur duyuyorum* diyerek başını okşadığı” görüntüyü, sonrasında “annesiyile birlikte resimli kitaba bakarken sessizce annesini dinlediği annesinin çocuk sessizce kitaba baktığı anda *ne güzel önüne bakıyorsun* dediği” görüntüyü izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmen ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirmesini yapar.

4.Örnek Davranış:

a-Baba rolündeki kişi, ayrımlı pekiştirme kavramını örneklemeye yönelik “anne tv izlerken çocuğun *anne anne ya* diye mızıldanarak annesinin kolundan çektiğinde annesinin *neden beni böyle üzüyorsun* diyerek çocuğa sarıldığı, bir süre sonra çocuk yerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında *ha şöyle otur oyuncaklarında oyna* dediği” görüntüyü, daha sonrasında “anne tv izlerken çocuğun *anne anne ya* diye mızıldanarak annesinin kolundan çektiğinde annesinin hiçbir şey söylemediği, çocuğa bakmadığı, bir süre sonra çocuk yerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında *sen ne kadar güzel yerinde oturarak sessizce oyuncaklarınla oynuyorsun limonata kazandın* dediği görüntüyü izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken öğretmen ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirmesini yapar.

b- Baba rolündeki kişi yanlış cevap verdiği durumda, öğretmen aynı setle “anne tv izlerken çocuğun *anne anne ya* diye mızıldanarak annesinin kolundan çektiğinde annesinin *neden beni böyle üzüyorsun* diyerek çocuğa sarıldığı, bir süre sonra çocuk yerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında *ha şöyle otur oyuncaklarında oyna* dediği” görüntüyü, daha sonrasında “anne tv izlerken çocuğun *anne anne ya* diye mızıldanarak annesinin kolundan çektiğinde annesinin hiçbir şey söylemediği, çocuğa bakmadığı, bir süre sonra çocuk yerine oturarak sessizce oyuncaklarıyla oynamaya başladığında *sen ne kadar güzel yerinde oturarak sessizce oyuncaklarınla oynuyorsun limonata kazandın* dediği görüntü” sunu yaparken görüntüleri izleyerek, ayrımlı pekiştirme kavramını örneklemeye yönelik “ annesi kartları dizmesini istediğinde çocuk *of ya anne yapmak istemiyorum hadi resim yapalım* dediğinde annesinin bakmadığı, hiçbir şey söylemediği, bir süre sonra çocuk kartları dizmeye başladığında annesinin *sen çok güzel kartları dizdiğin için bonibon kazandın* dediği” görüntüyü daha sonra “ annesi kartları dizmesini istediğinde çocuk *of ya anne yapmak istemiyorum hadi resim yapalım* dediğinde annesinin *of çabuk kartları diz bakayım sen de hep böyle yapıyorsun çabuk dediklerimi yap* dediği, bir süre sonra çocuk kartları dizdiğinde annesinin çocuğa bakmadan hiçbir söylemeden beklediği” görüntüyü izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretler ve nedenini açıklarken, öğretmen ayrımlı pekiştirme kavramının sunu sonu değerlendirmesini yapar.

MODEL OLMA AŞAMASI

1.Basamak: Uygulamacı öğretmene, aile eğitimcisinin aile eğitim programında yer alan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini yaptığı görüntüyü baştan sona izletir.

2.Basamak: Görüntüyü ikinci kez izletirken uygulamacı, aile eğitimcisinin değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimlediğinde görüntüyü durdurur. Uygulamacı, “aile eğitimcisi sunu sonu değerlendirmeye başlarken, değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimledi. *Davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz ve davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi isteyeceğim ve neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* dedi, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir değerlendirme formu verdi der. Uygulamacı, görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ilk görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ilk görüntü olan, sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü izletti, *Ayşe Hanım sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturuyor davranış mıdır? Neden?*, dedi der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder, aile eğitimcisinin ikinci görüntüyü izlettiği ve soru sorduğu bölümde görüntüyü durdurur ve “ikinci görüntü olan, sağ elini yüzüne koyarak sandalyede oturan kişinin görüntüsünü izletti, *Ayşe hanımın canı çok sıkkin olduğu için düşünüyor davranış mıdır? Neden?* diye sordu der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder, babadan tepki istediği bölümde görüntüyü durdurur ve “babadan önündeki değerlendirme formuna görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını istedi” der. Görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde, “yazma işlemi bittikten sonra değerlendirme formunu babadan aldı, baba hangisinin davranış hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü doğru olarak yazdığında, *“evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir. “bravo” “çok güzel”* şeklinde babayı ödüllendirdi” açıklamasında bulunur.

3.Basamak: Uygulamacı öğretmene, aile eğitimin oturumunda, aile eğitimcisinin değerlendirme yaparken baba doğru cevap veremediğinde, aynı görüntüyü tekrar izleterek sunu yaptığı ve tekrar form vererek kavram sunumunda kullandığı “duvara top atan kişinin görüntüsü” ile sunu sonu değerlendirme yaptığı görüntüyü baştan sona izletir.

4.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken, uygulamacı aile eğitimcisinin aynı görüntü çiftini tekrar izleterek, bu görüntü çifti ile kavramın sunusunu yaptığında görüntüyü durdurur. Uygulamacı, baba aile eğitimcisinin sorduğu soruya cevap veremedi, aile eğitimcisi, aynı görüntü çifti ile kavramın sunusunu yaptı der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder, görüntü bittiğinde aile eğitimcisinin, *babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını betimleyerek tekrar form verdi, kavram sunumunda kullandığı duvara top atan kişinin görüntüsü ile sunu sonu değerlendirmesini yeniden yaptı* açıklamasında bulunur.

II., III. ve IV. araç setleriyle aynı süreç tekrarlanır.

REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur.

Baba rolündeki kişinin, davranış kavramını örneklemeye yönelik sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “Çocuk sağ elini yüzüne koyarak oturuyor”, daha

sonra sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü “ canı çok sıkkin olduğu için düşünüyor” izlemesi ve önündeki formda olumlu örneği işaretlemesi, nedenini açıklaması, öğretmende de kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir.

1.Basamak: Öğretmen, sunu sonu değerlendirmeye başlarken, uygulamacı tarafından baba rolündeki kişiye değerlendirmeyi nasıl yapacağını *davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* şeklinde betimleyeceğini, baba rolündeki kişiye üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu bir form vereceğini, ilk görüntüyü izleteceğini, *davranış mıdır? Nedenini açıklayın*, ikinci görüntüyü izleteceğini *davranış mıdır? Nedenini açıklayın diyeceğini*, baba rolündeki kişiden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyeceğini, yazma işlemi bittikten sonra formu baba rolündeki kişiden alarak, anne doğru cevap verdiğinde, “*evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir*” şeklinde baba rolündeki kişiyi ödüllendireceğini söyleyerek sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını hatırlatır (Genel Kuralı Söyleme)

2.Basamak: Uygulamacı öğretmenden kavramın sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını baba rolündeki kişiye betimlemesini ve üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vermesini ister.

3.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, “*babaya değerlendirmenin nasıl yapılacağını; davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim*” şeklinde *açıklayacağım* ve üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceğini ” cevabını verirse pekiştirilir ve baba rolündeki kişiye değerlendirmeyi nasıl yapacağını açıklaması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı, “*babaya değerlendirmenin nasıl yapılacağını; davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim*” şeklinde *açıklayacaksınız ve üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceksiniz*” diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

4.Basamak: Öğretmenden değerlendirmeyi nasıl yapacağını babaya açıklaması ve formu vermesi istenir. Öğretmen, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını; *davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* şeklinde açıklarsa ve formu verirse, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

5.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, “*ilk görüntüyü izletirim, davranış mıdır? Nedenini açıklayın*, ikinci görüntüyü izleteceğini *davranış mıdır? Nedenini açıklayın* derim, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış

olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterim” cevabını verirse pekiştirilir ve kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı, *“ilk görüntüyü izleterek, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleterek davranış mıdır? Nedenini açıklayın diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyeceksiniz”* diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

6.Basamak: Öğretmenden kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir. Öğretmen, *ilk görüntüyü izleterek davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleterek davranış mıdır? Nedenini açıklayın* diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

7. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak baba doğru cevap verdiğinde, *“evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir* şeklinde babayı ödüllendireceğim cevabını verirse, pekiştirilir ve babanın verdiği cevaba dönüt vermesi istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse *“baba doğru cevap verdiğinde, “evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir* şeklinde babayı ödüllendireceksiniz” diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

8.Basamak: Öğretmenden baba doğru cevap verdiğinde dönüt vermesi istenir. Öğretmen, *“yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir* şeklinde babayı ödüllendirerek babanın verdiği cevaba dönüt verirse, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Baba rolündeki kişi sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde, öğretmen aynı setle sunu yaparken davranış kavramını örneklemeye yönelik sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü *“Çocuk sağ elini yüzüne koyarak oturuyor”*, daha sonra sağ elini yüzüne koyarak oturan kişinin görüntüsünü *“canı çok sıkkın olduğu için düşünüyor”* izlemesi daha sonrasında davranış kavramını örneklemeye yönelik duvara top atan kişinin görüntüsünü *“duvara top atıyor”*, daha sonra duvara top atan çocuğun görüntüsü *“çok kızgın hırsını toptan çıkarıyor”* izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretlemesi ve nedenini açıklaması, öğretmende de kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir.

1.Basamak: Öğretmen, baba sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiği durumda sunu sonu değerlendirmesini yaparken, *“baba rolündeki kişiye değerlendirmeyi nasıl yapacağını baba yanlış cevap verdiğinde herhangi bir tepkide bulunmadan şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim ve üzerinde açıklama yapacağım diyeceğini, sonra davranış kavramını örneklemeye yönelik olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek olumlu örneği sunmasını daha sonra olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olumsuz örneği sunmasını daha sonra babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini ve yeni bir form vereceğini söyleyeceğini, sunu sonu değerlendirmesini*

nasıl yapacağını açıklayacağını ilk görüntüyü izleteceğini, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleteceğini davranış mıdır? Nedenini açıklayın diyeceğini, baba rolündeki kişiden önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyeceğini, yazma işlemi bittikten sonra formu baba rolündeki kişiden alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir şeklinde baba rolündeki kişiyi ödüllendireceğini” söyleyerek sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağını hatırlatır (Genel Kuralı Söyleme)

2.Basamak: Uygulamacı öğretmenden baba yanlış cevap verdiğinde, herhangi bir tepkide bulunmadan şimdi görüntüleri tekrar izleyelim ve üzerinde açıklama yapalım diyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapmasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, baba yanlış cevap verdiği durumda babanın cevabının yanlış olduğuyla ilgili herhangi bir tepkide bulunmadan şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim ve üzerinde açıklama yapalım derim, kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığım araç setleriyle kavramın sunusunu yaparım cevabını verirse pekiştirilir ve baba rolündeki kişiye sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı “baba yanlış cevap verdiği durumda babanın cevabının yanlış olduğuyla ilgili herhangi bir tepkide bulunmadan şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim ve üzerinde açıklama yapalım diyeceksiniz, kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığınız araç setleriyle kavramın sunusunu yapacaksınız” diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

4.Basamak: Öğretmenden baba yanlış cevap verdiği durumda tepkisiz kalarak şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim üzerinde açıklama yapacağım diyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yapması istenir. Öğretmen, baba yanlış cevap verdiği durumda, tepkisiz kalarak şimdi görüntülerimizi tekrar izleyelim üzerinde açıklama yapacağım diyerek kavramın sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yaptığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

5.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, “babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini, değerlendirmenin nasıl yapılacağını; davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim şeklinde açıklayacağım, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceğini ilk görüntüyü izletirim, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleteceğini davranış mıdır? Nedenini açıklayın derim, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterim” cevabını verirse pekiştirilir ve değerlendirmeyi yapması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse uygulamacı, “babaya iki farklı görüntü daha izleyeceksiniz, değerlendirmenin nasıl yapılacağını; davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları

ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim şeklinde açıklayacaksınız, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu vereceksiniz ilk görüntüyü izleterek, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleterek davranış mıdır? Nedenini açıklayın diyeceksiniz, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyeceksiniz diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

4.Basamak: Öğretmenden sunu sonu değerlendirmeyi yapması istenir. Öğretmen, babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini, değerlendirmeyi nasıl yapacağını; davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim der, üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izletir, davranış mıdır? Nedenini açıklayın der, ikinci görüntüyü izletir davranış mıdır? Nedenini açıklayın der, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterse” yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

7. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak baba doğru cevap verdiğinde, “evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir şeklinde babayı ödüllendireceğim cevabını verirse, pekiştirilir ve babanın verdiği cevaba dönüt vermesi istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse “baba doğru cevap verdiğinde, “evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir şeklinde babayı ödüllendireceksiniz” diyerek ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

8.Basamak: Öğretmenden baba doğru cevap verdiğinde dönüt vermesi istenir. Öğretmen, “yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir şeklinde babayı ödüllendirerek babanın verdiği cevaba dönüt verirse, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

II., III. ve IV. araç setleriyle de aynı sürece yer verilir.

BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada, uygulama tümüyle öğretmene bırakılacaktır. Öğretmenin aile eğitimcisi rolünde, kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir.

1.Basamak: Baba rolündeki kişiden, davranış kavramını örneklemeye yönelik arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarın çocuğun görüntüsünü “Çocuk arabanın tekerleklerini çeviriyor, ııı diye ses çıkarıyor”, daha sonra arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarıyor görüntüsünü “çocuk heyecanını kontrol edemiyor” izlemesi ve önündeki formda olumlu örneği işaretlemesi, nedenini açıklaması istenir. Öğretmenden de kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir. Öğretmen, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını *davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu*

iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim şeklinde betimler, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izleterek *davranış mıdır? Nedenini açıklayın*, ikinci görüntüyü izleterek..... *davranış mıdır? Nedenini açıklayın* diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “*evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir*” şeklinde babayı ödüllendirerek sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, sunu sonu değerlendirmesi yaptığınıza göre öncelikle sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı babaya nasıl açıklayacaksınız? diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen “*öncelikle babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağımı davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* şeklinde açıklarım ve babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu veririm” derse pekiştirilir ve uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıkladığınıza ve formu verdiğinize göre ne yapacaksınız? diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, “*ilk görüntüyü izletirim, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleteceğini davranış mıdır? Nedenini açıklayın* derim, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isterim” cevabını verirse pekiştirilir, uygulaması istenir ve uyguladığında pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, görüntü çiftlerini izleterek, babaya soru yönergesini verdiniz, önündeki forma işaretlemeye ve açıklamada bulunmasını istediğinize göre şimdi nasıl dönüt vereceksiniz? diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “*evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir*” şeklinde babayı ödüllendiririm derse pekiştirilir, babaya dönüt vermesi istenir ve süreci uyguladığında pekiştirilir.

Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaparken, açıklamada atladığı bir kısım olursa, bekletilecek, neyi eksik açıkladınız şeklinde yönlendirici ipucu verilecektir. Kişi ne yapacağını açıklarsa, “*evet babaya sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı açıklamalıydınız*” gibi dönüt verilerek “*hadi şimdi tekrar açıklayın*” denilerek sürecin tekrarlanması istenir. Doğru yaptığında, betimlenerek ödüllendirilir.

Baba rolündeki kişi sunu sonu değerlendirmesinde yanlış cevap verdiğinde, öğretmen aynı setle sunu yaparken davranış kavramını örneklemeye yönelik arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarın çocuğun görüntüsünü “Çocuk arabanın tekerleklerini çeviriyor, ııı diye ses çıkarıyor”, daha sonra arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarıyor görüntüsünü “çocuk heyecanını kontrol edemiyor” izlemesi, daha

sonrasında davranış kavramını örneklemeye yönelik koltukta sağa sola sallanan çocuğun görüntüsünü “Çocuk sağa sola sallanıyor” ile koltukta sağa sola sallanan çocuğun görüntüsünü “otistik bulgular gösteriyor” izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretlemesi ve nedenini açıklaması, öğretmende de kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir.

1.Basamak: Baba rolündeki kişiden, yanlış cevap verdiği sunu sonu değerlendirme formunu öğretmene vermesi, davranış kavramını örneklemeye yönelik arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarın çocuğun görüntüsünü “Çocuk arabanın tekerleklerini çeviriyor, ııı diye ses çıkarıyor”, daha sonra arabanın tekerleklerini çevirerek ııı diye ses çıkarıyor görüntüsünü “çocuk heyecanını kontrol edemiyor” izlemesi ve öğretmeni dinlemesi, daha sonra davranış kavramını örneklemeye yönelik koltukta sağa sola sallanan çocuğun görüntüsünü “Çocuk sağa sola sallanıyor” ile koltukta sağa sola sallanan çocuğun görüntüsünü “otistik bulgular gösteriyor” izleyerek önündeki formda olumlu örneği işaretlemesi ve nedenini açıklaması istenir. Öğretmenden de baba yanlış cevap verdiği durumda kavramın sunu sonu değerlendirmesini yapması istenir. Öğretmen, baba yanlış cevap verdiğinde hiçbir tepkide bulunmadan şimdi görüntülerimizi izleyelim üzerinde açıklamalar yapalım dediğinde, sunu sonu değerlendirmede kullandığı araç setiyle kavramın sunusunu yaptığında, babaya iki farklı görüntü daha izleteceğini söylediğinde, babaya değerlendirmeyi nasıl yapacağını *davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim* şeklinde betimler, babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu verir, ilk görüntüyü izleterek *davranış mıdır? Nedenini açıklayın*, ikinci görüntüyü izleterek..... *davranış mıdır? Nedenini açıklayın* diyerek, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle düşündüğünü yazmasını isteyerek, yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, “*evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir*” şeklinde babayı ödüllendirerek sunu sonu değerlendirmesini yaparsa, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, baba yanlış cevap verdiği durumda değerlendirme yaptığınız araç setiyle kavramın sunusunu yaptığınıza göre sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı babaya nasıl açıklayacaksınız? diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen “*iki farklı görüntü daha izleteceğimi söylerim, babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağımı davranış ve davranış olmayan örneklerin bulunduğu iki ayrı görüntü yer alıyor, bu görüntüleri izleyeceksiniz, davranış olanları ve davranış olmayanları belirlemenizi, neden davranış olup neden davranış olmadığını açıklamanızı isteyeceğim*” şeklinde açıklarım ve babaya üzerinde her bir çift görüntüdeki durumun yazılı olduğu formu veririm” derse pekiştirilir ve uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, babaya sunu sonu değerlendirmesini nasıl yapacağınızı açıkladığınıza ve formu verdiğinize göre ne yapacaksınız? Diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, “*ilk görüntüyü izletirim, davranış mıdır? Nedenini açıklayın, ikinci görüntüyü izleteceğini davranış mıdır? Nedenini açıklayın* derim, babadan önündeki forma görüntülerdeki örneklerden hangisinin davranış olduğunu ve hangisinin davranış olmadığını ve neden böyle

düşündüğünü yazmasını isterim” cevabını verirse pekiştirilir, uygulaması istenir ve uyguladığında pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, görüntü çiftlerini izleterek, babaya soru yönergesini verdiniz, önündeki forma işaretlemeye ve açıklamada bulunmasını istediğinize göre şimdi nasıl dönüt vereceksiniz? Diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen yazma işlemi bittikten sonra formu babadan alarak, baba doğru cevap verdiğinde, *“evet / dan dolayı bir davranıştır, / dan dolayı bir davranış değildir* şeklinde babayı ödüllendiririm derse pekiştirilir, babaya dönüt vermesi istenir ve süreci uyguladığında pekiştirilir.

Öğretmen kavramın sunu sonu değerlendirmesini yaparken, açıklamada atladığı bir kısım olursa, bekletilecek, neyi eksik açıkladınız şeklinde yönlendirici ipucu verilecektir. Kişi ne yapacağını açıklarsa, *“evet babaya sunu sonu değerlendirmeyi nasıl yapacağınızı açıklamalıydınız”* gibi dönüt verilerek *“hadi şimdi tekrar açıklayın”* denilerek sürecin tekrarlanması istenir. Doğru yaptığında, betimlenerek ödüllendirilir.

TEMEL AMAÇ: 4
AİLE EĞİTİMİNDE İŞLEM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ

ÖĞRETİM PLANI

ORTAM

Öğretmenin yüzü tahtaya ve yansıya dönük olacak şekilde uygulamacı ve öğretmen karşılıklı oturur. Ortam ısı, ışık ve ses düzeyi açısından öğretime uygun hale getirilir.

ÖĞRETİME HAZIRLIK

Bir önceki oturumda üzerinde durulan konular kısaca özetlenir. Yapılacak olan oturumun konusunun, aile eğitiminde işlem sunumunun öğretimi olduğunu, işlem sürecinin sunumunda model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak araçlarının belirlenmesi, işlem sürecinin model olma aşamasının sunumunu yazma, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunumunu yazma, işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunumunu yazma, işlem sürecinin model olma aşaması, rehberli uygulama aşaması ve bağımsız uygulama aşamasının uygulanmasına yönelik öğretim amaçlarına yönelik öğretim yapılacağı ve ortalama beş oturumda bu konunun öğretimine yer verileceği açıklanır. İşlem sürecinin sunumunda model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak araçlarının belirlenmesinde sözlü sunuya yer verileceği, işlem sürecinin model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasının sunumunu yazmaya yönelik öğretim sürecinde video görüntüleri izleterek demonstrasyon yöntemine yer verileceği ve her bir öğretim sunusu tamamlandıktan sonra yanıt kağıdı vereceğini ve yazılı olarak tepkide bulunmasını isteyeceğini söyler. İşlem sürecinin model olma aşaması, rehberli uygulama aşaması ve bağımsız uygulama aşamasının sunumuna yönelik öğretim sürecinde doğrudan öğretim yöntemine göre model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarına yer verileceği açıklanır.

ALT AMAÇ 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Sözlü Sunu

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerine yönelik öğretim amaçlarının model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak materyallerin belirlenmesine yönelik açıklamayı içeren slayt.

Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde doğrudan öğretim yöntemi kullanılır. Doğrudan öğretim yönteminin üç aşaması vardır. Bunlar model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarıdır. Model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyaller, kavram öğretiminde olduğu gibi öğretimsel amaca yönelik görsel ya da yazılı

materyaller olabilir. Mümkün olduğunca ebeveynlerle çalışırken video görüntülerinin kullanılması daha uygun olacaktır. Ele alınan her bir işlem süreciyle ilgili olarak öğretimsel amaç doğrultusunda, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşaması için araç setleri oluşturulur. Model olma aşamasındaki araç setleri, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklanmasını içermektedir. Rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamasındaki araç setleri ise, annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur. Bu araç setlerinin sayısı, öğretimsel amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olmalıdır. Model olma ve rehberli uygulamalar aşamasında aynı senaryo ve görüntüler kullanılırken, bağımsız uygulamalar aşamasında farklı senaryoların hazırlanması gereklidir.

2-Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerine yönelik öğretim amaçlarının model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slayt.

Ödüllendirme İşlem Sürecinin Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.	Çocuk masasında oturarak ev ödevlerini yaparken, annesinin yanına gelerek “Aferin benim oğlum kendi başına ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin” dediği görüntü.	Aile eğitim oturumu sırasında anne ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi masasında oturarak ev ödevlerini yaparken anneye ne yapacağı belirtilir.	Aile eğitim oturumu sırasında anne ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi kitabını sessizce okur.
Her bir aşama için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.			

Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü uygun olmayan bir davranış yapıldıktan sonra sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.	Çocuk, boyama yaparken annesine bakarak, boya kalemini havaya atıp tuttuğunda, annesinin çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden çevresini izlediği görüntü.	Aile eğitim oturumu sırasında anne görmezlikten gelme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi annesine bakarak boya kalemini havaya atar, tutarken anneye ne yapacağı belirtilir.	Aile eğitim oturumu sırasında anne görmezlikten gelme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi yerdeki Legolara ayağıyla vurur.
Her aşaması için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.			

Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.	Çocuğun kalemiyle masaya vurduğunda annesinin çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ettiği, bir başka zamanda çocuğun kalemiyle yazı yazdığı ve annesinin <i>canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun</i> diyerek, yanağından makas aldığı görüntü.	Aile eğitim oturumu sırasında anne ayrımlı pekiştirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi, kalemiyle masaya vurur, bir zaman sonra kalemle yazı yazarken anneye ne yapacağı belirtilir.	Aile eğitim oturumu sırasında anne ayrımlı pekiştirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayacak kişi, kitabı okurken başını masaya koyar, bir zaman sonra kitabı başı dik bir şekilde okur.
Her bir aşama için en az 3 set daha oluşturulması gerekmektedir.			

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

1-Davranış Denetimi Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerine yönelik öğretim amaçlarının model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak materyallerin belirlenmesine yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretimsel amaçlar için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyallerin belirlenmesiyle ilgili açıklamaya yönelik slayt gösterilerek, şu şekilde sunu yapılır.

Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde, doğrudan öğretim yöntemi kullanılır. Doğrudan öğretim yönteminin üç aşaması vardır. Bunlar model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarıdır. Model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyaller, kavram öğretiminde olduğu gibi öğretimsel amaca yönelik görsel ya da yazılı materyaller olabilir. Mümkün olduğunca ebeveynlerle çalışırken, video görüntülerinin kullanılması daha uygun olacaktır. Ele alınan her bir işlem süreciyle ilgili olarak öğretimsel amaç doğrultusunda, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşaması için araç setleri oluşturulur. Model olma aşamasındaki araç setleri, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklanmasını içermektedir. Rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamasındaki araç setleri ise, annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur. Bu araç setlerinin sayısı, öğretimsel amaçta ifade edilen ölçüte uygun sayıda olmalıdır. Model olma ve rehberli uygulamalar aşamasında aynı senaryo ve görüntüler kullanılırken, bağımsız uygulamalar aşamasında farklı senaryoların hazırlanması gereklidir.

Daha sonra, aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretim amaçları için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama

aşamasında kullanılacak materyal örneklerinin bulunduğu slayt gösterilerek araçların nasıl hazırlandığı şu şekilde açıklanır.

“Ödüllendirme sürecinin model olma aşamasında kullanılacak araç, “Çocuk masasında oturarak ev ödevlerini yaparken, annesinin yanına gelerek “Aslan oğlum benim kendi başına ödevlerini yaptığını görüyorum, mükemmelsin” dediği görüntü” olarak örneklenebilir. Çünkü model olma aşamasındaki araç setleri, işlem sürecinin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklanmasını içermektedir. Bu örnek, ödüllendirmenin nasıl uygulanacağını gösterimini ve açıklamasını içermektedir.

Ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak araç, “Aile eğitim oturumu sırasında anne ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi masasında oturarak ev ödevlerini yapar” olarak örneklenebilir. Çünkü rehberli uygulama aşamasındaki araç setleri, annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur. Bu örnekte de, ödüllendirmenin prova edilmesine yönelik örnek durum betimlenmektedir.

Ödüllendirme sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak araç, “Aile eğitim oturumu sırasında anne ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi kitabını sessizce okur” olarak örneklenebilir. Çünkü bağımsız uygulama aşamasındaki araç setleri annenin işlem sürecini prova etmesine yönelik örnek durumların senaryolarından oluşturulur. Bu örnekte de, ödüllendirmenin prova edilmesine yönelik örnek durum betimlenmektedir.”

II.ve III. araç setleri için süreç tekrarlanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Öğretmene yanıt kağıdı verilir. Bu yanıt kağıdında, öğretmenin aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin öğretimsel amaçlarının öğretime yönelik; model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyalleri yazması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Ödüllendirme işlem sürecinin öğretime yönelik öğretimsel amacı gerçekleştirmek üzere boşluklara model olma, rehberli uygulamalar ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak birer materyal örneği yazınız.

Ödüllendirme İşlem Sürecinin Öğretime Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.			

2-Görmezlikten Gelme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amacı gerçekleştirmek üzere boşluklara model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak birer materyal örneği yazınız.

Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü, sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.			

3-Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretimsel amacı gerçekleştirmek üzere boşluklara model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulamalar aşamasında kullanılacak birer materyal örneği yazınız.

Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Öğretimine Yönelik Öğretim Amacı	Model Olma Aşaması	Rehberli Uygulamalar Aşaması	Bağımsız Uygulamalar Aşaması
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.			

Yazma işlemi bittikten sonra form alınır ve öğretmen aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimsel amaçlarını gerçekleştirmek üzere model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak birer materyal örneğini doğru şekilde yazmışsa, cevabının doğru olduğu ve neden doğru olduğu ifade edilerek ödüllendirilir. Öğretmen, doğru cevap veremediğinde, slayda dönülerek sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek öğretim amacını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyallerin neler olduğunu yazması istenir. Öğretmen doğru cevap verdiğinde ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1- Bir işlem sürecinin model olma aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt.

BİR İŞLEM SÜRECİNİN MODEL OLMA AŞAMASININ SUNUMU

Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşaması, görsel sunu yolu ile yeni becerilerin tanıtıldığı evredir, öğretene, öğrenen için gerekli olan bilgiyi; video, anlatım, film, resim vb. araçlarla sunar, bilgiyi hem görsel hem de sözel olarak sunmak, erken öğrenme döneminde öğrenenlerin görsel ifadeye sahip olmalarına yardımcı olur, görsel ifade genellikle uygulamanın görsel sunumu olarak isimlendirilir, öğretmen bilgiyi sunduktan sonra, materyali öğrenenden bekleneni ve son ürünün ne olacağını göstermek için örnek olarak kullanır, gösterilmesi istenilen davranış için, çok sayıda örnek durumla model olunması gerekir.

2-Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin model olma aşamasının sunumuna yönelik birer görüntü.

1.Görüntü (Ödüllendirme İşlem Süreci Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya, “Çocuk masasında oturarak ev ödevlerini yapmaya başladığında sınıfın yanına gelerek *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasın”* dediği görüntüyü izleterek model olma aşamasını uyguladığı görüntü.

2.Görüntü (Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya, “Çocuk, boyama yaparken annesine bakarak, boya kalemini havaya atıp tuttuğunda, annesinin çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden çevresini izlediği” görüntüyü izleterek model olma aşamasını uyguladığı görüntü.

3.Görüntü (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin babaya, “Çocuğun kalemiyle masaya vurduğunda babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ettiği, bir başka zamanda çocuğun kalemiyle yazı yazdığı ve babasının *canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun* diyerek yanağından makas aldığı” görüntüyü izleterek model olma aşamasını uyguladığı görüntü.

B. Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Ödüllendirme, Görmezlikten Gelme ve Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreçlerinin model olma aşamasının sunumunu yazmaya yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Bir işlem sürecinin model olma aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt gösterilir ve açıklama yapılır.

Öğretmene, “Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin model olma aşaması, görsel sunu yolu ile yeni becerilerin tanıtıldığı evredir. Öğreten, öğrenen için gerekli olan bilgiyi; video, anlatım, film, resim vb. araçlarla sunar. Bilgiyi hem görsel hem de sözel olarak sunmak, erken öğrenme döneminde öğrenenlerin görsel ifadeye sahip olmalarına yardımcı olur. Görsel ifade genellikle uygulamanın görsel sunumu

olarak isimlendirilir. Öğretmen bilgiyi sunduktan sonra, materyali öğrenenden bekleneni ve son ürünün ne olacağını göstermek için örnek olarak kullanır. Gösterilmesi istenilen davranış için, çok sayıda örnek durumla model olunması gerekir.” açıklaması yapılır.

Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasının nasıl uygulanacağı örneklenir. Öğretmene görüntüyü bir kez baştan sona izletir.

Görüntüyü ikinci kez izletirken uygulamacı, aile eğitimcisinin babaya ödüllendirme sürecine yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya *“şimdi size ödüllendirmenin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim dedi.* Sonra, “Çocuk oyuncaklarıyla oynarken hadi ders yapalım dediğinde çocuk hemen yerine oturarak ev ödevlerini yapmaya başladığında babasının *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin”* dediği görüntüyü baştan sona izletti” der. Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Uygulamacı, aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiği, çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurarak babaya örnek davranışı betimleyerek uygun davranış olduğunu açıkladığında görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiğini, çocuk masasında oturarak ödevlerini yaptığında görüntüyü durdurarak babaya, *“evet çocuğun masasında oturarak ödevlerini yapmaya başlaması uygun bir davranıştır”* açıklamasını yaptığını söyler. Öğretmene görüntünün devamı izletilir. Uygulamacı, “aile eğitimcisi babaya görüntünün devamını izletti, görüntü izlendikten sonra babaya, *davranışı anında ve aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin şeklinde betimleyerek ve çak yaparak ödüllendirdi* şeklinde açıklama yaparak ödüllendirme işlem sürecine ilişkin model olma aşamasını uyguladı” der.

II. ve III. görüntülerde de benzer uygulama yapılacaktır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Yanıt kağıdı öğretmene verilir. İşlem süreçlerinin öğretime yönelik öğretim amaçları ve bu amaçlar için model olma aşamasında kullanılacak araçlar aşağıda sunulmaktadır, her bir işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklar mısınız? denilerek, yazılı olarak açıklamada bulunması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın model olma aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Ödüllendirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ödüllendirme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.	Annesinin çocuktan önündeki materyallerden kırmızı olanı göstermesini istediği, çocuğun önündeki nesnelere bakıp kırmızı olanı gösterdiği ve annesinin, harikası canım kırmızı olanı gösterdin diyerek ve ağzına bir parça çikolata verdiği senaryo.

2-Aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın model olma aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Görmezlikten Gelme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü, sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.	Çocuk anne ve babası masada otururken legoları vurduğunda, anne ve babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden konuşmaya devam ettiği senaryo.

3-Aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın model olma aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ayrımlı Pekiştirme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.	Annesi gazete okurken, gazeteye vurduğunda, annesinin hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra oturarak elleri yanda annesiyle birlikte gazeteye baktığında “benimle birlikte oturarak ellerin yanda gazeteye baktığın için aferin sana” diyerek annesinin öptüğü senaryo.

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen aile eğitiminde yer alan ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını, “anneye şimdi size ödüllendirmenin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim der ve çocuğun önüne bakıp kırmızı olanı gösterdikten hemen sonra *çocuğa harikasın canım kırmızı olanı gösterdin* dediği görüntüyü baştan sona izletirim. Daha sonra anneye görüntüyü tekrar izletirim. Çocuk önüne bakıp kırmızı olanı gösterdiğinde görüntüyü durdurarak anneye, “*evet çocuğun önüne bakarak kırmızı olanı göstermesi uygun bir davranıştır*” açıklamasını yaparım ve anneye görüntünün devamını izletirim. Görüntü izlendikten sonra anneye, davranış anında ve annesi tarafından “*önüne bakıp kırmızı renkte olanı gösterdin harikasın canım*” şeklinde betimlenerek ödüllendirilmiştir” şeklinde açıklama yaparak işlem sürecine ilişkin model olma aşamasını uygulayım. İki farklı setle daha benzer şekilde model olurum.” şeklinde açıkladığında, ödüllendirilir. Öğretmenin açıklamada eksik bıraktığı ya da yanlış kısımlara yönelik dönüt verilir. Eğer öğretmen ölçütü karşılamamışsa, sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını açıklaması istenir. Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında, betimlenerek ödüllendirilir.

II.ve III. sorunun yanıtları için aynı süreç tekrarlanır.

ALT AMAÇ 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapmadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Bir işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt.

BİR İŞLEM SÜRECİNİN SUNUMUNDA REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASININ SUNUMU

Rehberli uygulamalar evresinde, öğretmen hala ortamdadır ve öğrenen kişinin tek başına uygulama yapmasına fırsat vermektedir, bu sayede öğretmen, öğrenen kişinin öğrenmeyi gerçekleştirmesine olanak vermektedir, bu evrede öğretmenin rolü, kişinin çalışmalarını izlemek, gerektiğinde uygun ipucunu sağlamaktır, bu durumda öğretmen, öğrenen kişinin çalışmalarını kontrol eder, bu sırada öğrenen kişiye, uygulamanın her bir bölümünde ne yapacağını sorar, eğer eksik ya da yanlış cevap verirse, öğretmen ne yapılacağını söyler ve yapmasını ister, doğru yapılan her davranış, öğretmen tarafından betimlenerek ödüllendirilir açıklamasını slayttan okuyarak yapar.

2-Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin rehberli uygulamalar aşamasının sunumuna yönelik birer görüntü.

1.Görüntü: (Ödüllendirme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin, “baba ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayacak kişi masada oturarak ödevini yaparken babaya ne yapacağı belirtilir” senaryosu ile rehberli uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

2.Görüntü: (Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumu sırasında aile eğitimcisinin “ baba görmezlikten gelme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi annesine bakarak boya kalemini havaya atar, tutarken babaya ne yapacağı belirtilir” senaryosu ile rehberli uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

3.Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin, “baba ayrımlı pekiştirme işlem sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi kalemiyle masaya vurur, bir zaman sonra kalemiyle yazı yazarken babaya ne yapacağı belirtilir” senaryosu ile rehberli uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

B. Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Ödüllendirme, Görmezlikten Gelme ve Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreçlerinin rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu yazmaya yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Bir işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt gösterilir ve açıklama yapılır.

Öğretmene “Rehberli uygulamalar evresinde, öğretmen hala ortamdadır ve öğrenen kişinin tek başına uygulama yapmasına fırsat vermektedir. Bu sayede öğretmen, öğrenen kişinin öğrenmeyi gerçekleştirmesine olanak vermektedir. Bu evrede öğretmenin rolü, kişinin çalışmalarını izlemek, gerektiğinde uygun ipucunu sağlamaktır. Bu durumda öğretmen, öğrenen kişinin çalışmalarını kontrol eder. Bu sırada öğrenen kişiye, uygulamanın her bir bölümünde ne yapacağını sorar. Eğer eksik ya da yanlış cevap verirse, öğretmen ne yapılacağını söyler ve yapmasını ister. Doğru yapılan her davranış, öğretmen tarafından betimlenerek ödüllendirilir” açıklaması yapılır.

Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulamalar aşamasının uygulanması örneklenir.

Bu aşamada uygulamacı öğretmene, ilk olarak babaya baba rolünde olacağını söyleriz der. Aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişinin hazır bulundurulabileceğini ve çocuk rolündeki kişiye yapacağı rolün betimlenmesi gerektiğini açıklar.

Uygulamacı öğretmene, aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin “Baba ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi masada oturarak ev ödevlerini yaparken babaya ne yapacağı belirtilir.” senaryosu ile rehberli uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntüyü baştan sona izletir.

Görüntü ikinci kez izlenirken, uygulamacı aile eğitimcisinin ödüllendirme işlem sürecinin uygulanmasıyla ilgili genel kuralı söylediğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi birinci basamak olarak, çocuk rolünü oynayacak kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, babadan da bu davranışı uygun şekilde ödüllendirmesini istedi, baba uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, babaya ödüllendirmenin davranış yapıldıktan hemen sonra ve davranışın betimlenerek yapılacağını tekrar hatırlatarak genel kuralı söyledi” der.

Görüntü izletilir. Aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya çocuğun yaptığı davranışın ne tür bir davranış olduğunu sorduğunda görüntüyü durdurur. Uygulamacı, aile eğitimcisinin ikinci basamakta, babadan uygun davranışı ödüllendirmesini istediğini, çocuk rolünü oynayan kişi uygun davranış yaptığında davranışı kesmesini istediğini ve babaya, *şimdi ne tür bir davranış yaptı?* diye sorduğunu, baba, uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, *evet teşekkür ederim masada oturarak ödevini yapma uygun bir davranıştır* şeklinde babayı ödüllendirdiğini söyler. Uygulamacı, “baba cevap veremeseydi aile eğitimcisi, masada oturarak ödevini yapma çocuğun yaşına, ortama uygun olduğu için uygun bir davranıştır” şeklinde ipucu verecekti açıklamasını yapar.

Görüntü izletilir. Uygulamacı aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız diye sorduğunda baba cevap verdiğinde görüntüyü durdurur ve aile eğitimcisinin üçüncü basamakta, babaya *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorduğunu söyler. Baba, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde, aile eğitimcisi babayı *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* şeklinde ödüllendirdi açıklamasını yapar. Uygulamacı, baba ne yapacağını söyleyemeseydi aile eğitimcisi *davranışı anında ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz, ne yapacaksınız?* diye ipucu verecek ve baba doğru şekilde açıklayınca, *evet hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* denilecekti açıklamasını yapar. Eğer babanın söylemede eksik bıraktığı bir yer olsaydı (örneğin; betimleyerek) aile eğitimcisi, *evet davranışı hemen ancak bir de aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz, ne yapacak sınız?* diyecek ve doğru açıklayınca, *bravo davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz* diyecekti açıklaması yapılır.

Görüntü izletilir. Uygulamacı, aile eğitimcisinin son olarak, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar istediğini, baba davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve *aferin benim güzel masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz* teşekkür ederim şeklinde babayı ödüllendirdiğini söyler.

Uygulamacı öğretmene, eğer babanın yapmadığı bir kısım olursa (örneğin; betimleyerek ödüllendirme) çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve babaya şimdi ne yapmalıydınız? diye sorulur açıklamasını yapar. Baba betimlemeliydim derse, *evet aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceğiz* şeklinde betimlemeliydiniz hadi şimdi betimleyerek ödüllendirin denilir ve çocuk rolündeki kişinin davranışı tekrar etmesi babanın de davranışı ödüllendirmesi istenir. Doğru yaptığında *evet davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim denir ve babanın yerine geçmesi istenir* şeklinde rehberli uygulamalar aşamasının nasıl uygulanacağı açıklanır.

II. ve III. örnek davranışlar içinde aynı süreç uygulanır.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Yanıt kağıdı öğretmene verilir. Aile eğitim programında yer alan işlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretim amaçları ve bu amaçların rehberli uygulama aşamasının araçları aşağıda sunulmaktadır. İşlem süreçlerinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıkla mısınız? denilerek yazılı olarak açıklamada bulunması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın rehberli uygulama aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıkla mısınız?

Ödüllendirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ödüllendirme İşlem Sürecinin Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne ödüllendirme sürecini uygularken, çocuk rolünü oynayan kişi önüne bakarak kırmızı olanı gösterirken anneye ne yapacağı belirtilir” senaryosu.

2-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın rehberli uygulamalar aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Görmezlikten Gelme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıkla mısınız?

Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir işle meşgul olarak görmezden gelir.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne görmezlikten gelme sürecini uygularken çocuk rolünü oynayan kişi legoları masaya vururken anneye ne yapacağı belirtilir”senaryosu.

3-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin öğretimine yönelik öğretim amacı ve bu amacın rehberli uygulama aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ayrımlı Pekiştirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıkla mısınız?

Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne ayrımlı pekiştirme sürecini uygularken çocuk rolünü oynayan kişi gazete ye vurur, bir süre sonra elleri yanda beklerken anneye ne yapacağı belirtilir” senaryosu.

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmenin rehberli uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağını, “ilk basamakta, çocuk rolünü oynayacak kişiden önüne bakarak boyama yapması, annenin de bu davranışı uygun şekilde ödüllendirmesi istenir. Anne uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, anneye ödüllendirmenin davranış yapıldıktan hemen sonra ve davranışın betimlenerek yapılacağını hatırlatarak genel kural söylenir. İkinci basamakta, anneden uygun davranışı ödüllendirmesini isterim. Çocuk rolünü oynayan kişi uygun davranış yaptığında, davranışı kesmesi istenir ve anneye, *şimdi ne tür bir davranış yaptı?* diye sorulur. Anne, uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, *evet teşekkür ederim önüne bakarak kırmızı olanı gösterme uygun bir davranıştır* şeklinde anne ödüllendirilir. Anne cevap veremediğinde, *önüne bakarak kırmızı olanı gösterme çocuğun yaşına, ortama uygun olduğu için uygun bir davranıştır* denir. Üçüncü basamakta anneye *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorulur Anne, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde, *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* şeklinde ödüllendirilir. Anne ne yapacağını söyleyemezse, *davranışı anında ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz, ne yapacaksınız?* diye sorulur ve anne doğru şekilde açıklayınca, *evet hemen ve betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* denilir. Eğer annenin söylemede eksik bıraktığı bir yer olursa (örneğin; betimleyerek) *evet davranışı hemen ancak bir de aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz, ne yapacaksınız?* denilir. Anne doğru açıkladığında, *bravo davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendireceksiniz* denilir. Son olarak, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, annenin de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesi tekrar istenir. Anne davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, *önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterme davranışını, hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim* şeklinde anne ödüllendirilir. Eğer annenin yapmadığı bir kısım olursa (örneğin; betimleyerek ödüllendirme) çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve anneye *şimdi ne yapmalıydınız?* diye sorulur. Anne betimlemeliydim derse, *evet aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceğiz* şeklinde betimlemeliydiniz hadi şimdi betimleyerek ödüllendirelim denilir ve çocuk rolündeki kişinin davranışı tekrar etmesi annenin de

davranışı ödüllendirmesi istenir. Doğru yaptığında *evet davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim* denir ve yerine geçmesi istenir. İki farklı örnek davranış için süreci tekrarlarım.” şeklinde açıkladığında, ödüllendirilir. Öğretmenin açıklamada eksik bıraktığı ya da yanlış açıkladığı kısımlara yönelik dönüt verilir. Eğer öğretmen ölçütü karşılamamışsa, sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıklaması istenir. Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Demonstrasyon

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt.

BİR İŞLEM SÜRECİNİN BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASININ SUNUMU

“Bağımsız uygulamalar evresi, doğrudan öğretim yaklaşımının son evresidir, bu evre, öğrencilerin %85-90 arasında bir doğruluk seviyesine ulaşmasıyla başlar, bağımsız uygulamanın amacı, yeni öğrenmeyi pekiştirmek, akıcılığı geliştirmek ve akılda tutmayı sağlamaktır, bağımsız uygulamada, öğrenciler uygulamayı tek başlarına, yardımsız ve gecikmeli dönütle yapmaktadır, bu evrede öğretmenin rolü, bağımsız uygulamayı tekrar etmek, öğrencilerin doğruluk düzeylerinin sabit kalıp kalmadığını değerlendirmek ve gereksinim duyanlar için tam dönütü sağlamaktır.”

2-Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinin bağımsız uygulama aşamasının sunumuna yönelik birer görüntü.

1. Görüntü: (Ödüllendirme İşlem Süreci Bağımsız Uygulama Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin, “baba ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi kitabını sessizce okur” senaryosu ile bağımsız uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

2. Görüntü: (Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Bağımsız Uygulama Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin, “baba görmezlikten gelme işlem sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi Legolarla masaya

vurma, legoları atma” senaryosu ile bağımsız uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

3.Görüntü : (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Bağımsız Uygulama Aşamasının Sunumu) : Aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin “baba ayrımlı pekiştirme işlem sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi başını masaya koyarak kitap okur, bir süre sonra başı dik bir şekilde kitap okur” senaryosu ile bağımsız uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntü.

B.Sunu Sonu Değerlendirme Araçları

Ödüllendirme, Görmezlikten Gelme ve Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreçlerinin bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu yazmasına yönelik yanıt kağıdı.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunumuna yönelik açıklamayı içeren slayt gösterilir ve açıklama yapılır.

Öğretmene “Bağımsız uygulama evresi, doğrudan öğretim yaklaşımının son evresidir. Bu evre, öğrencilerin %85-90 arasında bir doğruluk seviyesine ulaşmasıyla başlar. Bağımsız uygulamanın amacı, yeni öğrenmeyi pekiştirmek, akıcılığı geliştirmek ve akılda tutmayı sağlamaktır. Bağımsız uygulamada, öğrenciler uygulamayı tek başlarına, yardımsız ve gecikmeli dönütle yapmaktadır. Bu evrede öğretmenin rolü, bağımsız uygulamayı tekrar etmek, öğrencilerin doğruluk düzeylerinin sabit kalıp kalmadığını değerlendirmek ve gereksinim duyanlar için tam dönütü sağlamaktır” açıklaması yapılır.

Aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasını sunumu örneklenir.

Bu aşamada uygulamacı öğretmene, rehberli uygulama aşamasında olduğu gibi babaya baba rolünde olacağı söylenir ve uygulama babaya bırakılır der. Aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulabileceğini ve çocuk rolündeki kişiye yapacağı rolün betimlenmesi gerektiğini açıklar.

Uygulamacı, aile eğitim oturumunda aile eğitimcisinin “baba ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayacak kişi kitabını sessizce okur” senaryosu ile bağımsız uygulamalar aşamasını uyguladığı görüntüyü baştan sona izletir.

Görüntü ikinci kez izlenirken, aile eğitimcisinin rolleri dağıttığı ve babadan ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istediği bölümde görüntü durdurulur. Uygulamacı, “aile eğitimcisinin, çocuk rolünü oynayacak kişiden kitabını sessizce okumasını, babanın da bu davranışı uygun şekilde ödüllendirmesini istediğini” söyler. Görüntü izletilir. Uygulamacı, “çocuk kitabını sessizce okuduğunda baba *“aferin benim kızım kitabını sessizce okuyorsun çak beşlik”* diyerek, uygun davranış oluştuktan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirdiğinde, aile eğitimcisi babayı, *evet çocuk kitabını sessizce okuduğunda aferin benim kızım kitabını sessizce okuyorsun çak beşlik* diyerek,

davranış oluştuktan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirdiniz diyerek ödüllendirdi” açıklamasını yapar.

Eğer baba işlem sürecini uygularken duraklarsa ya da yanlış yaparsa, aile eğitimcisi çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesini ister ve babaya çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı uygun olmayan bir davranış mı yaptığını sorar. Baba doğru cevap verdiğinde cevabının doğru olduğunu söyler, babayı ödüllendirir ve cevabının neden doğru olduğunu evet sessizce kitap okuma uygun bir davranıştır diyerek açıklanacağını söyler. Daha sonra babaya *çocuk uygun bir davranışı yaptığina göre nasıl ödüllendireceksiniz?* diye yönlendirici ipucu verilir. Babanın, *davranışı hemen ve aferin benim güzel kızım sessizce kitabını okuyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim* cevabını verdiğinde, aile eğitimcisinin de babayı *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel kızım sessizce kitabını okuyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* şeklinde ödüllendireceği açıklanır. Daha sonra çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesi tekrar istenir, baba davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, *sessizce kitabını okuma davranışını, hemen ve aferin benim güzel kızım sessizce kitabını okuyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim* şeklinde baba ödüllendirilir açıklamasını yaparak ödüllendirme sürecinin öğretiminde bağımsız uygulama aşamasının öğretimine model olur.

Uygulamacı öğretmene, “babanın yapamadığı bir kısım olduğunda (örneğin; betimleyerek ödüllendirme) çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve babaya *şimdi nasıl ödüllendirmeliydik* diye sorulur, baba betimlemeliydim derse, *evet hadi şimdi betimleyerek ödüllendirelim* denir ve çocuk rolündeki kişinin davranışı tekrar etmesi, baba rolündeki kişinin de davranışı ödüllendirmesi istenir, doğru yaptığında, *evet davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim* denilir” açıklamasını yapar.

SUNU SONU DEĞERLENDİRME

Yanıt kağıdı öğretmene verilir. İşlem süreçlerinin öğretimine yönelik öğretim amaçları ve bu amaçların bağımsız uygulamalar aşamasının materyali aşağıda sunulmaktadır. İşlem süreçlerinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklar mısınız? denilerek yazılı olarak açıklamada bulunması istenir.

Yanıt Kağıdı

Öğretmenin Adı ve Soyadı:

1-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme işlem sürecinin öğretime yönelik öğretim amacı ve bu amacın bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Ödüllendirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ödüllendirme İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun davranıştan üçünü, önceden belirlenen ödülleri uygun davranıştan hemen sonra kullanarak ve davranışı betimleyerek ödüllendirir.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi, oyuncaklarını oyunu bittikten sonra sepete koyar” senaryosu.

2-Davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan görmezlikten gelme işlem sürecinin öğretime yönelik öğretim amacı ve bu amacın bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Görmezlikten gelme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulama Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört ev ortamına uygun olmayan davranıştan üçünü sessiz kalarak, başka yöne bakarak, başka bir meşgul olarak görmezden gelir.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne görmezlikten gelme işlem sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi, kapıya ayağıyla vurur.” Senaryosu.

3-Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan Ayrımlı Pekiştirme işlem sürecinin öğretime yönelik öğretim amacı ve bu amacın bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak materyal aşağıda sunulmaktadır. Ayrımlı Pekiştirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı açıklayınız?

Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Öğretim Amacı	Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Bağımsız Uygulama Aşamasında Kullanılacak Materyal
Anne, yapılarak gösterilen dört uygun olmayan davranıştan üçünü, uygun olmayan davranışı görmezden gelerek ve uyuşmayan davranışı ödüllendirerek kontrol eder.	Aile eğitim oturumu sırasında “anne ayrımlı pekiştirme işlem sürecini nasıl uygulayacağını gösterirken, çocuk rolünü oynayan kişi, çevreye top atar, bir süre sonra annesine top atar.” senaryosu.

Yazma işlemi bittikten sonra yanıt kağıdı alınır. Öğretmen aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını, “rehberli uygulama aşamasında olduğu gibi anneye anne rolünde olacağı söylenir ve uygulama anneye bırakılır. Aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil

olmayan bir kişinin hazır bulundurulabileceğini ve çocuk rolündeki kişiye yapacağı rolün betimlenmesi gerektiğini açıklar. Çocuk rolünü oynayacak kişiden oyuncaklarını oyunu bittikten sonra sepete koymasını, annenin de bu davranışı uygun şekilde ödüllendirmesi istenir. Anne, çocuğu “oyuncaklarını oyunun bittikten sonra sepete koydun harikasın” diyerek uygun davranış oluştuktan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirdiğinde, evet çocuk oyuncaklarını oynadıktan sonra sepete koyduğunda “*aferin benim oğlum oyuncaklarını oyunu bittikten sonra sepete koydun*” diyerek, davranış oluştuktan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirdiniz denilir. Eğer anne eksik ya da yanlış uygulama yaparsa, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir, anneye çocuğun nasıl bir davranış yaptığı sorulur. Anne uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, evet oyuncaklarını oyun bittikten sonra sepete koyma uygun bir davranıştır diyerek annenin doğru cevabı ödüllendirilir. Daha sonra anneye şimdi ne yapacaksınız? diye sorulur. Anne “*davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum oyuncaklarını oyunun bittikten sonra sepete koydun şeklinde ödüllendireceğim*” cevabını verdiğinde, “*evet davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum oyuncaklarını oyunun bittikten sonra sepete koydun şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo*” şeklinde anne ödüllendirilir. Eğer anne ne yapacağını söyleyemezse, çocuk uygun davranışı yaptığına göre ne yapmanız gerekiyor?, şeklinde yönlendirici ipucu verilir. Daha sonra çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapması, annenin de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesi tekrar istenir. Anne davranışı uygun ödüllendirdiğinde, bravo oyuncaklarını oyunu bittikten sonra sepete koyma davranışını, hemen ve betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim diyerek ödüllendirilir. Yapamadığı bir kısım olduğunda (örneğin; betimleyerek ödüllendirme) çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve anneye şimdi ne yapmalıydık diye sorulur. Anne betimlemeliydim derse, evet hadi şimdi betimleyerek ödüllendirelim denir ve çocuk rolündeki kişinin davranışı tekrar etmesi, anne rolündeki kişinin de davranışı ödüllendirmesi istenir. Doğru yaptığında, evet davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim denilir. İki farklı örnek davranış için süreci tekrarlarım.” şeklinde açıkladığında ödüllendirilir. Öğretmenin açıklamada eksik bıraktığı ya da yanlış açıkladığı kısımlara yönelik dönüt verilir. Eğer öğretmen ölçütü karşılamamışsa, sunu tekrarlanır ve tekrar yanıt kağıdı verilerek ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıklaması istenir. Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını nasıl sunacağını açıkladığında, betimlenerek ödüllendirilir.

II. ve III. soruların yanıtları içinde aynı süreç uygulanır.

ALT AMAÇ 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Doğrudan Öğretim Yöntemi

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1-Model Olma Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1. Görüntü: (Ödüllendirme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin “Çocuk masasında oturarak ev ödevlerini yapmaya başladığında babasının yanına gelerek *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin”* diyerek ödüllendirdiği senaryo üzerinde, ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasının öğretimini yaptığı görüntü.

2. Görüntü: (Görmezlikten Gelme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin “Çocuk, boyama yaparken babasına bakarak, boya kalemını havaya atıp tuttuğunda, annesinin çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden çevresini izlediği” senaryo üzerinde, görmezlikten gelme işlem sürecinin model olma aşamasının öğretimini yaptığı görüntü.

3. Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Sürecinin Model Olma Aşamasının Sunumu): Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin “Çocuğun kalemiyle masaya vurduğunda babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ettiği, bir başka zamanda çocuğun kalemiyle yazı yazdığı ve babasının *canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun* diyerek yanağından makas aldığı” senaryo üzerinde, ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin model olma aşamasının öğretimini yaptığı görüntü.

2.Rehberli Uygulama Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, ödüllendirme işlem sürecinin “Çocuk masasında oturarak ev ödevlerini yaparken, babasının yanına gelerek *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin”*” diyerek ödüllendirdiği görüntüyü izlerken öğretmene model olma aşamasında ne yapacağı belirtilir.

2.Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, görmezlikten gelme işlem sürecinin “Çocuk, boyama yaparken babasına bakarak, boya kalemını havaya atıp tuttuğunda, babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden çevresini izlediği” görüntüyü izlerken öğretmene model olma aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3.Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin “Çocuğun kalemiyle masaya vurduğunda babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ettiği, bir başka zamanda çocuğun kalemiyle yazı yazdığı ve babasının *canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun* diyerek yanağından makas aldığı” görüntüyü izlerken öğretmene model olma aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3.Bağımsız Uygulama Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, ödüllendirme işlem sürecinin; “babasının çocuktan önündeki materyallerden kırmızı olanı göstermesini istediği, çocuğun önündeki nesnelere bakıp kırmızı olanı gösterdiğinde, babasının *harikasin canım kırmızı olanı gösterdin* deyip ve ağzına bir parça çikolata verdiği ” görüntüyü izlerken öğretmen model olma aşamasını uygular.

2.Örnek Davranış: Baba rolündeki kişi, görmezlikten gelme işlem sürecinin; “çocuk anne ve babası masada otururken elindeki legoları masaya vurduğunda, anne ve babasının çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden konuşmaya devam ettiği” görüntüyü izlerken öğretmen model olma aşamasını uygular.

3.Örnek Davranış: Baba rolünü oynayan kişi, ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin; “babası gazete okurken, gazeteye vurduğunda, babasının hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan gazete okumaya devam ettiği, bir süre sonra oturarak elleri yanda babasıyla birlikte gazeteye baktığında, *benimle birlikte oturarak ellerin yanda gazeteye baktığın için aferin sana* diyerek babasının çocuğu öptüğü” görüntüyü izlerken öğretmen model olma aşamasını uygular.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Uygulamacı, öğretmene *aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin öğretimini yaparken, model olma aşamasını nasıl uygulayacağını göstermenizi isteyeceğim* der.

MODEL OLMA AŞAMASI

1.Basamak: Uygulamacı öğretmene, görüntüyü bir kez baştan sona izletir ve “aile eğitimcisi aile eğitim programında yer alan ödüllendirme sürecinin öğretim amacıyla ilgili birinci görüntüyü anneye baştan sona izletir” der.

2.Basamak: Görüntüyü ikinci kez izletirken uygulamacı aile eğitimcisinin babaya ödüllendirme sürecine yönelik görüntüyü baştan sona izlettiğinde görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisi babaya *“şimdi size ödüllendirmenin nasıl uygulandığına yönelik bir görüntü izleteceğim dedi.* Sonra, “Çocuk oyuncaklarıyla oynarken hadi ders yapalım dediğinde çocuk hemen yerine oturarak ev ödevlerini yapmaya başladığında babasının *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasın”* dediği görüntüyü baştan sona izletti” der.

3.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Uygulamacı, aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiği, çocuk örnek davranışı yaptığında görüntüyü durdurarak babaya örnek davranışı betimleyerek uygun davranış olduğunu açıkladığında görüntüyü durdurur ve “aile eğitimcisinin görüntüyü tekrar izlettiğini, çocuk masasında oturarak ödevlerini yaptığında görüntüyü durdurarak babaya, *“evet çocuğun masasında oturarak ödevlerini yapmaya başlaması uygun bir davranıştır”* açıklamasını yaptığı söyler.

4.Basamak: Öğretmene görüntünün devamı izletilir. Uygulamacı, “aile eğitimcisi babaya görüntünün devamını izletti, görüntü izlendikten sonra babaya, *davranışı anında ve aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasın şeklinde betimleyerek ve çak yaparak ödüllendirdi* şeklinde açıklama yaparak ödüllendirme işlem sürecine ilişkin model olma aşamasını uyguladı” der. II. ve III. görüntülerde de benzer uygulama yapılır.

REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASI

Uygulamacı, bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağını söyler. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur.

Baba rolündeki kişiden ödüllendirme işlem süreciyle ilgili görüntüyü izlemesi, öğretmenden de aile eğitimcisi rolünde ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını uygulaması istenir.

1.Basamak: Öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını uygulamadan önce uygulamacı, “ Görüntüyü bir kez baştan sona izletin. Görüntüyü ikinci kez izletirken, uygun davranış yapıldığında görüntüyü durdurun ve yapılan davranışın uygun davranış olduğunu söyleyin, görüntünün devamında babanın davranışı anında ve betimleyerek ödüllendireceğini söyleyin ve görüntüyü izletin. Görüntü izlendikten sonra davranışın anında ve betimlenerek ödüllendirildiğini açıklayın” şeklinde genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem süreciyle ilgili birinci görüntü için model olma aşamasını uygulamasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *babaya, ödüllendirme işlem süreciyle ilgili birinci görüntüyü baştan sona izletirim derse, “harikasınız öncelikle ödüllendirme sürecinin uygulamasına yönelik görüntüyü baştan sona izletiriz”* der ve izletmesini ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, uygulamacı ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen ne yapacağını söylediğinde, öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni pekiştirir. Birinci görüntüyü baştan sona izletmesini ister. Öğretmen görüntüyü baştan sona izlettiğinde, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

4. Basamak: Uygulamacı öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“ikinci kez görüntüyü izleteceğim, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında “oturarak ödevini yaptığında” görüntüyü durdurur ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söylerim ve görüntünün devamını izletirim, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödevini yaparken, babanın uygun davranış oluştuğunda hemen ve aferin oğlum masada oturarak ödevini yapıyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğini söylerim”* derse, öğretmenin cevabının doğru olduğu söylenir ve öğretmen ödüllendirilerek süreci uygulaması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse, *“ikinci kez görüntüyü izletir, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında görüntüyü durdurur ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söyler ve görüntünün devamı izletilir, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödev yaptığında, babanın uygun davranış oluştuğunda hemen ve “aferin oğlum yerinde oturarak ödev yapıyorsun” şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğini söyleriz”* diyerek ipucu verir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmenin model olma sürecinde yaptıklarını *“ikinci kez görüntüyü izlettiniz, görüntüyü izletirken çocuk uygun davranışı yaptığında görüntüyü durdurdunuz ve oturarak ödev yapmanın uygun bir davranış olduğunu söylediniz ve görüntüyü izlettiniz, görüntü izlendikten sonra çocuk oturarak ödev yaptığında, babanın davranışı hemen ve aferin oğlum masada oturarak*

ödev yapıyorsun şeklinde *betimleyerek ödüllendirdiğini söylediniz*” şeklinde betimleyerek ödüllendirir. II.ve III. örnek davranışlarla aynı sürece yer verilir.

BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada, uygulama tümüyle öğretmene bırakılır. Öğretmenin, ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasını uygulaması istenir.

Baba rolündeki kişiden, ödüllendirme işlem sürecinin; “babasının çocuktan önündeki materyallerden kırmızı olanı göstermesini istediği, çocuğun önündeki nesnelere bakıp kırmızı olanı gösterdiğinde, bebesinin *harikasın canım kırmızı olanı gösterdin*” deyip yanaklarını okşadığı” görüntüyü izlemesi istenir.

Öğretmenden de ödüllendirme işlem süreci için model olma aşamasını uygulaması istenir.

1.Basamak: Öğretmen, öncelikle görüntüyü baştan sona izletir, ikinci kez görüntüyü izletirken, uygun davranış oluştuğunda (önündeki nesneleri bakıp kırmızı renkte olanı gösterme) görüntüyü durdurur, bu davranışın uygun davranış olduğunu söyler, görüntünün devamını izletir ve davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini açıklarsa, “*evet görüntüyü baştan sona izlettiniz, ikinci kez görüntüyü izletirken uygun davranış oluştuğunda (önündeki nesneleri bakıp kırmızı renkte olanı gösterme) görüntüyü durdurdunuz, bu davranışın uygun davranış olduğunu söylediniz ve görüntünün devamını izlettiniz, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini söylediniz*” denilerek pekiştirilir.

2. Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, *önce neyi izleteceksiniz?* diye sorulur. Öğretmen “*görüntüyü baştan sona izletirim*” derse pekiştirilir ve model olma aşamasını uygulaması istenir. Öğretmen model olma aşamasını uyguladığında yaptıkları betimlenerek pekiştirilir. Öğretmen devam etmezse, *görüntüyü bir kez baştan sona izlettiniz, şimdi ne yapacaksınız?* diye sorulur. Öğretmen *görüntüyü ikinci kez izletirim* derse, pekiştirilir ve devam etmesi istenir. Öğretmen model olma aşamasını uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir. Öğretmen beklerse, *şimdi görüntüyü ikinci kez nasıl izleteceksiniz* diye sorulur. Öğretmen, “*ikinci kez izletirken uygun davranış oluştuğunda görüntüyü durdurur, bu davranışın uygun davranış olduğunu söylerim ve görüntüyü izletirim, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiği görüntü izlendikten sonra, davranışın anında ve betimlenerek pekiştirildiğini söylerim*” derse, ödüllendirilir. Öğretmenin süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Öğretmen işlem sürecinin model olma aşamasını uygularken, yapmadığı bir kısım olursa, bekletilir, *ne yapmalıydık* şeklinde yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen ne yapacağını açıklarsa, dönüt verilir, “*hadi şimdi tekrar uygulayalım*” denilerek sürecin tekrarlanması istenir. Öğretmen, model olma aşamasını uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem

sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Doğrudan Öğretim Yöntemi

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1. Model Olma Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Görüntü: (Ödüllendirme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu)

a- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babadan ödüllendirme sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyip, doğru uyguladığında babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişinin masada oturarak ödevini yaptığı görüntü.

b- Aile eğitimi oturumunda, aile eğitimcisi ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği görüntü

c- Aile eğitimi oturumu sırasında aile eğitimcisi ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda, baba yanlış ya da eksik cevap verdiğinde ipucunun sunulduğu görüntü.

2. Görüntü: (Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu)

a- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi görmezlikten gelme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babadan görmezlikten gelme sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyip doğru uyguladığında babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişinin boyayı havaya attığı ve tuttuğu görüntü.

b- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi görmezlikten gelme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği görüntü.

c- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi görmezlikten gelme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda baba yanlış ya da eksik cevap verdiğinde ipucunun sunulduğu görüntü.

3. Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Rehberli Uygulama Aşamasının Sunumu)

a-Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ayrımlı pekiştirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babadan ayrımlı pekiştirme sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyip doğru uyguladığında babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişinin kalemle masaya vurduğu, bir zaman sonra kalemle yazı yazdığı görüntü.

b- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ayrımlı pekiştirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği görüntü.

c- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin ayrımlı pekiştirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda, baba yanlış ya da eksik cevap verdiğinde ipucunun sunulduğu görüntü.

2.Rehberli Uygulama Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi masada oturarak ödevlerini yaptığında, baba rolündeki kişi çocuğu *“Aferin benim oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum, harikasin”* diyerek davranıştan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirirken öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b- Çocuk rolündeki kişi masada oturarak ödevlerini yaptığında, baba rolündeki kişi çocuğu *“Aferin, bravo”* diyerek davranıştan hemen sonra betimlemeden ödüllendirdiğinde babaya soru sorduğunda baba doğru cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

c-Çocuk rolündeki kişi masada oturarak ödevlerini yaptığında, baba rolündeki kişi çocuğu *“Aferin harikasin”* diyerek davranıştan hemen sonra betimlemeden ödüllendirdiğinde, babaya soru sorduğunda baba yanlış ve eksik cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

2.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi boyama yaparken baba rolündeki kişiye bakarak, boya kalemini havaya atıp tuttuğunda, baba rolündeki kişi bakmayarak ve konuşmayarak yaptığı işe devam ederek görmezlikten gelirken öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b-Çocuk rolündeki kişi boyama yaparken baba rolündeki kişiye bakarak, boya kalemini havaya atıp tuttuğunda, baba rolündeki kişi sessiz kalarak çocuğa baktığında, babaya soru sorduğunda doğru cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

c-Çocuk rolündeki kişi boyama yaparken baba rolündeki kişiye bakarak, boya kalemini havaya atıp tuttuğunda, baba rolündeki kişi sessiz kalarak çocuğa baktığında, babaya soru sorduğunda eksik ve yanlış cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi kalemiyle masaya vurduğunda baba rolündeki kişi çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ederek görmezlikten gelir, çocuk rolündeki kişi bir süre sonra, kalemiyle yazı yazmaya başladığında baba rolündeki kişi *canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun* diyerek yanağından makas alarak ödüllendirirken öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b-Çocuk rolündeki kişi kalemiyle masaya vurduğunda baba rolündeki kişi çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ederek görmezlikten gelir, çocuk rolündeki kişi bir süre sonra, kalemiyle yazı yazmaya başladığında baba rolündeki kişi sessiz kalarak çocuk yazı yazmayı bıraktığında *“canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun”* diyerek yanağından makas alarak ödüllendirdiğinde, babaya soru sorduğunda doğru cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

c-Çocuk rolündeki kişi kalemiyle masaya vurduğunda baba rolündeki kişi çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeyerek kitap okumaya devam ederek görmezlikten gelir, çocuk rolündeki kişi bir süre sonra, kalemiyle yazı yazmaya başladığında baba rolündeki kişi sessiz kalarak çocuk yazı yazmayı bıraktığında *“canım benim kaleminle ne kadar güzel yazı yazıyorsun”* diyerek yanağından makas alarak ödüllendirdiğinde, babaya soru sorduğunda eksik ve yanlış cevap verdiğinde, öğretmene rehberli uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3. Bağımsız Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi kırmızı olanı gösterdiğinde, baba rolündeki kişi, *harikasın canım kırmızı olanı gösterdin* deyip ve ağzına bir parça çikolata vererek davranıştan sonra ve betimleyerek ödüllendirirken öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygular.

b- Çocuk rolündeki kişi kırmızı olanı gösterdiğinde baba rolündeki kişi, çocuğu *“Aferin, bravo”* diyerek davranıştan hemen sonra betimlemeden ödüllendirdiğinde öğretmen babaya soru sorduğunda baba doğru cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasını uygular.

c- Çocuk rolündeki kişi kırmızı olanı gösterdiğinde baba rolündeki kişi, çocuğu *“Aferin, bravo”* diyerek davranıştan hemen sonra betimlemeden ödüllendirdiğinde öğretmen babaya soru sorduğunda baba yanlış ve eksik cevap verdiğinde, rehberli uygulama aşamasını uygular.

2.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi, legoları masaya vururken, baba rolündeki kişi, çocuğa bakmayarak ve hiçbir şey söylemeden konuşmaya devam ederek görmezlikten gelirken öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygular.

b- Çocuk rolündeki kişi, legoları masaya vururken, baba rolündeki kişi, çocuğa bakmayarak ve elinden tutarak beklettiğinde yada yapma derken öğretmen babaya soru sorduğunda baba doğru verdiğinde rehberli uygulama aşamasını uygular.

c- Çocuk rolündeki kişi, legoları masaya vururken, baba rolündeki kişi, çocuğa bakmayarak ve elinden tutarak beklettiğinde yada yapma derken öğretmen babaya soru sorduğunda baba yanlış verdiğinde rehberli uygulama aşamasını uygular.

3.Örnek davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi babasının okuduğu gazeteye vururken, baba rolünü oynayan kişi hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan gazete okumaya devam eder, bir süre sonra çocuk oturarak elleri yanda babasıyla birlikte gazeteye baktığında, baba rolündeki kişi, *“benimle birlikte oturarak ellerin yanda gazeteye baktığın için aferin sana”* derken öğretmen rehberli uygulama aşamasını uygular.

b-Çocuk rolündeki kişi babasının okuduğu gazeteye vururken, baba rolünü oynayan kişi hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan gazete okumaya devam eder, bir süre sonra çocuk oturarak elleri yanda babasıyla birlikte gazeteye baktığında, baba rolündeki kişi, *“aferin sana”* diyerek betimlemeden ödüllendirdiğinde öğretmen babaya soru sorduğunda baba doğru cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasını uygular.

c- Çocuk rolündeki kişi babasının okuduğu gazeteye vururken, baba rolünü oynayan kişi hiçbir şey söylemeden ve çocuğa bakmadan gazete okumaya devam eder, bir süre sonra çocuk oturarak elleri yanda babasıyla birlikte gazeteye baktığında, baba rolündeki kişi, *“aferin sana”* diyerek betimlemeden ödüllendirdiğinde öğretmen babaya soru sorduğunda baba yanlış cevap verdiğinde rehberli uygulama aşamasını uygular.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Uygulamacı öğretmene, *“aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin öğretimini yaparken rehberli uygulamalar aşamasını nasıl uygulayacağınızı göstermenizi isteyeceğim.”* der.

MODEL OLMA AŞAMASI

1.Basamak: Uygulamacı öncelikle, ödüllendirme süreciyle ilgili görüntüyü baştan sona izletir.

2.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken, uygulamacı aile eğitimcisinin babaya ödüllendirme işlem sürecini uygulamasıyla ilgili genel kuralı söylediğinde görüntüyü durdurur. Öğretmene, *“aile eğitimcisi, babaya baba rolünde olacağını söyledi ve aynı zamanda çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurdu, çocuk rolünü oynayacak kişiden masada oturarak ödevlerini yapmasını, babanın da bu davranışı ödüllendirmesini istediğini söyledi, baba uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, babaya ödüllendirmeyi, davranış oluştuktan hemen sonra ve davranışı betimleyerek uygulayacağını hatırlatarak genel kuralı söyledi”* der.

4.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunda, babanın verdiği cevabı ödüllendirdiğinde, görüntüyü durdurur. Uygulamacı öğretmene, “aile eğitimcisinin, babadan uygun davranışı ödüllendirmesini, çocuk rolünü oynayan kişi uygun davranışı yaptığında davranışı kesmesini istedi ve babaya, *şimdi ne tür bir davranış yaptı?* diye sordu, baba uygun davranış yaptı cevabını verdiğiinde, *evet masada oturarak ödevini yapma uygun bir davranıştır* şeklinde babayı ödüllendirdi, sonrasında babaya *şimdi ne yapacaksınız?* diye sordu. Babanın, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğini, aile eğitimcisinin de babayı *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevlerini yaptığını görüyorum harika* şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo şeklinde ödüllendirdi” der.

5.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde uygulamacı öğretmene, “aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar istedi, baba davranışı ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve *aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın* şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim şeklinde babayı ödüllendirdiğini söyledi” açıklamasında bulunarak, ödüllendirme sürecinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasının öğretime model olur.

6.Basamak: Uygulamacı daha sonrasında, aile eğitimi oturumunda, aile eğitimcisinin ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği görüntüyü baştan sona izletir.

7.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken uygulamacı aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunda, babanın verdiği cevabı ödüllendirdiğinde, görüntüyü durdurur. Uygulamacı öğretmene, “babanın ödüllendirirken betimlemeden ödüllendirdiğini, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediğini, babaya *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorduğunu, baba ne yapacağını, *davranışı anında ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın* şeklinde betimleyerek ödüllendiririm” şeklinde açıkladığında, *evet hemen ve aferin benim güzel oğlum oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın* şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo dediğini” açıklar.

8.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde uygulamacı öğretmene, “aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar istediğini, baba davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve *aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın* şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim şeklinde babayı ödüllendirdiğini” söyler.

9.Basamak: Uygulamacı daha sonrasında, aile eğitimi oturumu sırasında aile eğitimcisinin ödüllendirme sürecinin rehberli uygulama aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden

provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda babanın yanlış ya da eksik cevap verdiğinde, ipucunun sunulduğu görüntüyü baştan sona izletir.

10.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken uygulamacı aile eğitimcisinin babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunda, babaya ipucu verdiği ve tekrar ne yapacaksınız diye sorduğunda babanın verdiği cevabı ödüllendirdiğinde, görüntüyü durdurur. Uygulamacı öğretmene, “babanın ödüllendirirken betimlemeden ödüllendirdiğini, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediğini, babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorduğunu, baba ne yapacağını söyleyemediğinde, aile eğitimcisi *davranışı anında ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz diye ipucu verdiği, ne yapacaksınız?* diye tekrar sorduğunu ve baba doğru şekilde açıklayınca, *evet hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo dediğini*” açıklar.

11.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde uygulamacı öğretmene, “aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar istediğini, baba davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve *aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim* şeklinde babayı ödüllendirdiğini” söyler.

II.ve III. örnek davranışlar için aynı süreç tekrarlanır.

REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur.

Öğretmenden, çocuk rolündeki kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, baba rolündeki kişiden de, çocuk masada oturarak ödevini yaptığında, *aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin*” diyerek ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulaması istenir.

1. Basamak: Uygulamacı öğretmene, ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamaya başlamadan önce,“ çocuk rolündeki kişiden davranışı yapmasını, baba rolündeki kişiden de ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını isteyerek rolleri dağıtmasını, baba rolündeki kişiye ödüllendirme işlem sürecinin genel kuralını hatırlatmasını, çocuk rolündeki kişi örnek davranışı yaptığında bekletmesini, babaya çocuğun ne tür bir davranış yaptığını sormasını, baba doğru cevap verdiğinde, babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sormasını, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini” söyleyerek rehberli uygulama aşamasını uygulamasına yönelik genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı öğretmene, “ çocuk rolündeki kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, baba rolündeki kişiden de çocuğu ödüllendirmesini isteyerek rolleri dağıtmasını, baba rolündeki kişiden çocuk masada oturarak ödevini yapma davranışını yaptıktan hemen sonra ve davranışı betimleyerek ödüllendirmesini isteyerek genel kuralı hatırlatmasını söyler.

3.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.

4. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmenin, *çocuk rolündeki kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi betimleyerek ve uygun davranıştan hemen sonra ödüllendirmesini isterim, baba uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, ödüllendirmenin davranış yapıldıktan hemen sonra ve davranışın betimlenerek yapılacağını tekrar hatırlatırım* şeklindeki cevabını pekiştirir. Öğretmen cevap veremediğinde ya da eksik bıraktığı bir yer olduğunda, *çocuk rolündeki kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi betimleyerek ve uygun davranıştan hemen sonra ödüllendirmesini, baba uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, ödüllendirmenin davranış yapıldıktan hemen sonra ve davranışın betimlenerek yapılacağını tekrar hatırlatacaksınız* şeklinde ipucu verilir. Ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir.

5. Basamak: Uygulamacı öğretmenden rollerini dağıtmasını ve babaya ödüllendirme işlem sürecinin genel kuralını söylemesini ister. Öğretmen, *çocuk rolündeki kişiden masada oturarak ödevini yapmasını, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi betimleyerek ve uygun davranıştan hemen sonra ödüllendirmesini ister, baba uygun davranışı ödüllendirmeye başlamadan önce, ödüllendirmeyi davranış oluştuktan hemen sonra ve davranışı betimleyerek uygulayacağını tekrar hatırlatarak genel kuralı babaya açıkladığında, uygulamacı yaptıklarını betimleyerek, öğretmeni ödüllendirir.*

6.Basamak: Uygulamacı öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“babadan uygun davranışı ödüllendirmesini isterim, çocuk rolünü oynayan kişiden uygun davranış yaptığında davranışı kesmesini ister ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorarım. Baba, uygun davranış yaptı cevabını verirse, evet teşekkür ederim masada oturarak ödevini yapma uygun bir davranıştır şeklinde ödüllendiririm, baba cevap veremezse, masada oturarak ödevini yapma uygun bir davranıştır ipucunu verir, masada oturarak ödevini yapma ne tür bir davranıştır? Diye sorar babanın açıklamasını isterim. Daha sonra babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorarım, Baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verirse, evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo şeklinde ödüllendiririm. Daha sonra çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar isterim, baba çocuğun davranışını anında ve betimleyerek ödüllendirdiğinde, babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm”* cevabını verdiğinde, ödüllendirilir. Süreci uygulaması istenir. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, uygulamacı öğretmene ipucu verir ve şimdi ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen doğru cevap

verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir.

7.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden süreci uygulamasını ister. Öğretmen rehberli uygulamalar aşamasını, babadan uygun davranışı ödüllendirmesini isteyerek, çocuk rolünü oynayan kişiden uygun davranış yaptığında davranışı kesmesini isteyerek ve babaya, *şimdi ne tür bir davranış yaptı?* diye sorarak, baba *uygun davranış yaptı* cevabını verdiğinde, *evet teşekkür ederim masada oturarak ödevini yapma uygun bir davranıştır* şeklinde ödüllendirerek, daha sonra babaya *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorarak, baba *davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim* cevabını verdiğinde, *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* şeklinde ödüllendirerek, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar isteyerek, baba davranışı ödüllendirdiğinde, *bravo masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasın* şeklinde ödüllendirerek uyguladığında, yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

Eğer öğretmenin yapmadığı bir kısım olursa (örneğin; genel kuralı hatırlatma gibi) baba rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve öğretmene *şimdi ne yapmalıydınız?* diye sorulur. Öğretmen *“baba ödüllendirme sürecini prova etmeye başlamadan önce genel kuralı hatırlatmalıydım”* derse, doğru açıkladığı söylenerek öğretmen ödüllendirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Daha sonra uygulamacı, baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapmadığı kısımda, öğretmen çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda babanın doğru cevap verdiği durumda, rehberli uygulamalar aşamasına yer vereceğini söyler.

Uygulamacı, baba rolündeki kişiden çocuk uygun davranışı yaptığında “masada oturarak ödevini yapma” betimlemede bulunmadan, sadece *aferin benim oğlum* diyerek ödüllendirmesini, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda sorduğu soruya doğru cevap vermesini, öğretmenden de baba eksik uyguladığında, babaya soru sormasını ister.

1.Basamak: Uygulamacı öğretmene uygulamaya başlamadan önce, öğretmene çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya *şimdi ne yapacaksınız?* diye sormasını, baba doğru cevap verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirmesini, cevabının neden doğru olduğunu açıklamasını, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek babanın eksik uyguladığı ya da yapmadığı kısımda rehberli uygulama aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem sürecinin “çocuk masada oturarak ödevini yaptığında, babasının çocuğa *aferin oğlum*” diyerek betimlemeden

ödüllendirmesini isteyerek, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı durumda rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen *“çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya, şimdi ne yapmalıydınız? diye sorarım, baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yapıyor cevabını verdiğinde, babanın verdiği cevabı betimleyerek babayı ödüllendiririm ”* cevabını verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmen sünreci uygulamasını ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, uygulamacı öğretmene ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmen sünreci uygulamasını ister. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister, babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorar, baba doğru cevap verdiğinde babanın verdiği cevabı betimleyerek ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

4.Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da sünreci tekrar uygulamasını isterim, baba ödüllendirme işlem sünrecini uyguladığında, babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm”* cevabını verirse, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmen sünreci uygulamasını ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir Öğretmen sünreci uygulamasını ister. Öğretmen çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da sünreci tekrar uygulamasını ister, baba ödüllendirme işlem sünrecini doğru bir şekilde uyguladığında, babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

Daha sonra uygulamacı, baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, öğretmenin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya soru sorduğunda babanın yanlış ya da eksik cevap verdiğinde öğretmenin neler yapmasıyla ilgili rehberli uygulamalar aşamasına yer verileceği söylenir.

Uygulamacı, baba rolündeki kişiden çocuk uygun davranışı yaptığında “masada oturarak ödevini yapma” betimlemede bulunmadan sadece aferin benim oğlum diyerek ödüllendirmesini, bu durumda öğretmenin kendisine soru sorduğunda sorduğu soruya yanlış “aferin benim oğlum çok başarılı” cevap vermesini, öğretmenden de baba ödüllendirmeyi eksik uyguladığında babaya soru sormasını ister.

1.Basamak: Uygulamacı, baba rolündeki kişiden çocuk uygun davranışı yaptığında “masada oturarak ödevini yapma” betimlemesinde bulunmadan, “aferin benim oğlum çok başarılı” diyerek ödüllendirmesini, öğretmenin de çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya nasıl ödüllendirmeliydiniz? diye sormasını, baba ne yapacağını, yanlış açıkladığında, öğretmenin *davranışı anında ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz ipucunu vererek, ne yapacaksınız?* diye sormasını ve baba doğru

şekilde açıklayınca, *evet hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* demesini, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden yapmasını, babadan da ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istemesini, baba işlem sürecini doğru bir şekilde uyguladığında babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda rehberli uygulama aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem sürecinin “çocuk masada oturarak ödevini yaptığında babasının çocuğa *“aferin benim oğlum çok başarılı”* diyerek betimlemeden ödüllendirmesini isteyerek, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı durumda rehberli uygulama aşamasını uygulamasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen *“çocuk rolünü oynayan kişiden davranışını kesmesini ister ve babaya, ne yapacaksınız? diye sorarım, baba yanlış cevap verdiğinde, aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz şeklinde babaya ipucu veririm, sonra babaya ne yapacaksınız? diye sorarım, baba doğru açıkladığında, evet davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz diyerek ödüllendiririm”* cevabını verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmenden süreci uygulamasını ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, uygulamacı öğretmene ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmenden süreci uygulamasını ister. Öğretmen çocuk rolündeki kişiden davranışını kesmesini isteyerek, babaya ne yapacaksınız? diye sorarak, baba yanlış cevabını verdiğinde, aferin benim güzel oğlum masada oturarak ödevini yaptığını görüyorum harikasin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz şeklinde babaya ipucu vererek, Ne yapacaksınız? diye sorarak, baba doğru açıkladığında, babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

4.Basamak: Uygulamacı öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmen, *“çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar isteyerek, baba davranışı ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve betimleyerek ödüllendirdiğini söyleyerek babayı ödüllendiririm”* cevabını verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmenden süreci uygulamasını ister. Eğer öğretmen ne yapacağını söyleyemezse ya da eksik cevap verirse, uygulamacı öğretmene ipucu verir ve ne yapacaksınız? diye tekrar sorar. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, uygulamacı öğretmenin cevabının doğru olduğunu söyler, neden doğru olduğunu açıklar ve öğretmeni ödüllendirir. Öğretmenden süreci uygulamasını ister. Öğretmen, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babadan da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar isteyerek, baba davranışı ödüllendirdiğinde, masada oturarak ödevini yapma davranışını, hemen ve betimleyerek ödüllendirdiğini söyleyerek babayı ödüllendirirse, yaptıklarını betimleyerek öğretmeni ödüllendirir. II. ve III. örnek davranışlar içinde aynı süreç uygulanır.

BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada, uygulama tümüyle öğretmene bırakılır. Öğretmen, işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygulaması istenir.

Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü ve çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan iki kişi hazır bulundurulur.

1.Basamak:Çocuk rolündeki kişiden önüne bakarak kırmızı renkte olanı göstermesi, baba rolündeki kişiden çocuğu ödüllendirmesi, öğretmenden de ödüllendirme işlem sürecinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasını uygulaması istenir. Öğretmen ödüllendirme sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını, *çocuk rolündeki kişiden önüne bakarak kırmızı renkte olanı göstermesi, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi betimleyerek ve uygun davranıştan hemen sonra ödüllendirmesini isteyerek, çocuk rolünü oynayan kişiden uygun davranış yaptığında davranışı kesmesini isteyerek ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorarak, baba, uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, evet teşekkür ederim önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterme uygun bir davranıştır şeklinde ödüllendirerek, daha sonra babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorarak, baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde, evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz şeklinde ödüllendirerek ve daha sonra çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini isteyerek uyguladığında, öğretmenin ödüllendirme sürecinin rehberli uygulamalar aşamasını uygularken yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.*

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, “önce neleri dağıtacaksınız” diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen rolleri dağıtacağım, genel kuralı hatırlatacağım ve babadan davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirmesini isteyeceğim derse pekiştirilir ve rolleri dağıtması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, “*çocuk rolünü oynayan kişi uygun davranış yaptığına göre ne yapacaksınız?*” Diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, *davranışı kesmesini isterim ve babaya, şimdi ne tür bir davranış yaptı? diye sorarım* derse pekiştirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, “*baba doğru cevap verdiğine göre ne yapacaksınız?*” diye yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, *evet teşekkür ederim önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterme uygun bir davranıştır* şeklinde ödüllendiririm derse pekiştirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, *çocuk uygun davranışı yaptığına göre babadan ne isteyeceksiniz?* diye yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen *babaya şimdi ne yapacaksınız? diye sorar, baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak kırmızı renkte olanı gösterdin vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde, evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum önüne bakarak*

kırmızı renkte olanı gösterdin şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo şeklinde babaya ödüllendiririm derse pekiştirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, “*babaya çocuk uygun davranışı yaptığında ne yapacağını sordunuz, baba açıkladığına göre şimdi ne yapacaksınız?*” diye yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen “*çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın de önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar isterim, baba uygun şekilde ödüllendirdiğinde yaptıklarını betimleyerek pekiştiririm*” derse, öğretmen pekiştirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek pekiştirilir.

Uygulama sırasında, öğretmen ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasını uygularken, yapamadığı bir kısım olursa, bekletilir, *baba doğru cevap verdiği göre ne yapmalıydık?* şeklinde yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen ne yapacağını açıklarsa, ödüllendirilir ve “*hadi şimdi tekrar uygulayalım*” denilerek sürecin tekrarlanması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

ALT AMAÇ 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.

ÖĞRETİM YÖNTEMİ: Doğrudan Öğretim Yöntemi

KULLANILAN ARAÇLAR

A.Sunu Araçları

1. Model Olma Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1. Görüntü: (Ödüllendirme İşlem Süreci Bağımsız Uygulamalar Aşamasının Sunumu)

a- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ödüllendirme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, baba doğru uyguladığında, babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişinin kitabı sessizce okuduğu görüntü.

b- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ödüllendirme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya yönlendirici ipucunu sunduğu görüntü.

2. Görüntü: (Görmezlikten Gelme İşlem Süreci Bağımsız Uygulamalar Aşamasının Sunumu)

a- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi görmezlikten gelme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, baba doğru uyguladığında, babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişinin legolara vurduğu görüntü.

b- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi görmezlikten gelme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya yönlendirici ipucunu sunduğu görüntü.

3. Görüntü: (Ayrımlı Pekiştirme İşlem Süreci Bağımsız Uygulamalar Aşamasının Sunumu)

a- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ayrımlı pekiştirme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, baba doğru uyguladığında, babayı pekiştirirken, çocuk rolünü oynayan kişi başını masaya koyarak kitap okuduğu, bir zaman sonra başı dik bir şekilde kitap okuduğu” görüntü.

b- Aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisi ayrımlı pekiştirme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya yönlendirici ipucunu sunduğu görüntü.

2.Rehberli Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi kitabı sessizce okurken, baba rolündeki kişi “*aferin sana kitabını sessizce okuyorsun*” diyerek davranıştan hemen sonra ve betimleyerek ödüllendirirken öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b-Çocuk rolündeki kişi kitabı sessizce okurken, baba rolündeki kişi “*aferin sana*” diyerek davranıştan hemen sonra ve betimlemeden ödüllendirdiğinde, öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

2.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi legolara vururken, baba rolündeki kişi bakmayarak ve konuşmayarak yaptığı işe devam ederek görmezlikten gelirken öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b-Çocuk rolündeki kişi legolara vururken, baba rolündeki kişi yapma dediğinde, öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi başını masaya koyarak kitap okuduğunda, baba rolündeki kişi hiç bir şey söylemeyip yaptığı işe devam ederek görmezden gelir, çocuk rolündeki kişi bir süre sonra başı dik bir şekilde kitap okumaya başladığında, baba rolündeki kişi betimleyerek ve davranıştan hemen sonra ödüllendirirken öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

b- Çocuk rolündeki kişi başını masaya koyarak kitap okuduğunda, baba rolündeki kişi hiç bir şey söylemeyip yaptığı işe devam ederek görmezden gelir, çocuk rolündeki kişi bir süre sonra başı dik bir şekilde kitap okumaya başladığında, baba rolündeki kişi

betimlemeden ve ödüllendirdiğinde öğretmene bağımsız uygulama aşamasında ne yapacağı belirtilir.

3.Bağımsız Uygulamalar Aşamasında Kullanılacak Araçlar

1.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi oyuncaklarını sepete koyarken, baba rolündeki kişi, “oyuncaklarını sepete koyuyorsun bravo” diyerek davranıştan sonra ve betimleyerek ödüllendirirken öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

b- Çocuk rolündeki kişi oyuncaklarını sepete koyarken, baba rolündeki kişi “aferin sana” diyerek davranıştan hemen sonra ve betimlemeden ödüllendirdiğinde, öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

2.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi masaya ayağıyla tekme atarken, baba rolündeki kişi çocuğa hiç bakmayarak ve gazete okumaya devam ederek görmezlikten gelirken öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

b-Çocuk rolündeki kişi masaya ayağıyla tekme atarken, baba rolündeki kişi *çok gürültü yapıyorsun* dediğinde, öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

3.Örnek Davranış:

a-Çocuk rolündeki kişi topu çevreye attığında, baba rolündeki kişinin çocuğa bakmadığı ve konuşmadığı, bir süre sonra annesine doğru attığında annenin “aferin benim oğlum topu bana attın” diyerek davranıştan sonra ve betimleyerek ödüllendirirken öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

b-Çocuk rolündeki kişi topu çevreye attığında, baba rolündeki kişinin çocuğa bakmadığı ve konuşmadığı, bir süre sonra annesine doğru attığında babanın “aferin” diyerek betimlemeden ödüllendirdiğinde, öğretmen bağımsız uygulama aşamasını uygular.

ÖĞRETİM SÜRECİ

Aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının nasıl uygulanacağını açıkladık. Şimdi aile eğitim programında yer alan bir işlem sürecinin öğretimini yaparken, bağımsız uygulama aşamasını nasıl uygulayacağınızı göstermenizi isteyeceğim.

MODEL OLMA AŞAMASI

1.Basamak: Uygulamacı öncelikle, ödüllendirme süreciyle ilgili birinci görüntüyü baştan sona izletir.

2.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken uygulamacı aile eğitimcisinin babadan ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istediğinde görüntüyü durdurur. Öğretmene, “ aile eğitimcisinin, babaya anne rolünde olacağını söylediğini, çocuk rolünü oynaması

için programa dahil olmayan bir kişiyi hazır bulundurduğunu, çocuk rolünü oynayacak kişiden sessizce kitabını okumasını, babadan da bu davranışı ödüllendirmesini istediğini” açıklar.

3.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletir. Görüntü bittiğinde öğretmene, “aile eğitimcisinin, baba davranışı ödüllendirdiğinde, “sessizce kitabını okuma davranışını, hemen ve *aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyor şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz teşekkür ederim*” şeklinde babayı ödüllendirdiğini, uygulamaya katıldığı için teşekkür ettiğini” söyleyerek ödüllendirme sürecinin uygulanmasında bağımsız uygulama aşamasının sunumuna model olur.

4.Basamak: Uygulamacı, aile eğitim oturumunda, aile eğitimcisinin ödüllendirme sürecinin bağımsız uygulamalar aşamasının öğretimini yaparken, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya yönlendirici ipucunu sunduğu görüntüyü baştan sona izletir.

5.Basamak: Görüntü ikinci kez izlenirken uygulamacı, aile eğitimcisinin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istediği, yönlendirici ipucunu sunduğunda babanın açıklamasını ödüllendirdiğinde görüntüyü durdurur. Öğretmene, “ Aile eğitimcisi babadan uygun davranışı ödüllendirmesini istedi. Baba, çocuk sessizce kitabını okuduğunda bekledi ve hiçbir şey yapmadı. Bu durumda aile eğitimcisi, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesini istedi ve babaya, *çocuğun yaptığı davranış uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı?* ” diye sordu. Baba, uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, *evet teşekkür ederim sessizce kitabını okuma uygun bir davranıştır* şeklinde babayı ödüllendirdi, sonrasında babaya *çocuk uygun bir davranışı yaptığına göre şimdi ne yapacaksınız?, nasıl ödüllendireceksiniz?* diye yönlendirici ipucu verdi. Baba, *davranışı hemen ve aferin benim güzel kızım sessizce kitabını okuyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim* cevabını verdi, aile eğitimcisi de babayı *evet, davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyor şeklinde betimleyerek ödüllendireceksiniz bravo* şeklinde ödüllendirdi” der.

6.Basamak: Uygulamacı görüntüyü izletmeye devam eder. Görüntü bittiğinde öğretmene, “Aile eğitimcisinin çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödül kullanarak davranışı ödüllendirmesini tekrar istediğini, baba davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, *sessizce kitabını okuma davranışını, hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz, uygulamaya katıldığınız için teşekkür ederim* şeklinde babayı ödüllendirdiğini” açıklayarak ödüllendirme sürecinin uygulanmasında bağımsız uygulama aşamasının sunumuna model olur.

II.ve III. örnek davranışlar için aynı süreç tekrarlanır.

REHBERLİ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü oynaması için programa dahil olmayan bir kişi hazır bulundurulur.

Öğretmene, çocuk rolündeki kişiden önündeki kitabını sessizce okuması, baba rolündeki kişiden de, çocuk sessizce kitabını okurken, *aferin sana sessizce kitabını*

okuyorsun diyerek ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulaması istenir.

1.Basamak: Uygulamacı öğretmene, “çocuk rolündeki kişiden sessizce kitabını okumasını, baba rolündeki kişiden de çocuğu ödüllendirmesini isteyerek rolleri dağıtmasını, baba ödüllendirme sürecini uyguladığında, babayı yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini, söyleyerek bağımsız uygulama aşamasının sunumu ile ilgili genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem sürecinin “çocuk sessizce kitabını okuduğunda, babadan çocuğu ödüllendirmesini isteyerek bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı, öğretmene şimdi ne yapacaksınız? diye sorar. Öğretmenin, *çocuk rolündeki kişiden sessizce kitabını okumasını, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi ödüllendirmesini isterim*, şeklindeki cevabı pekiştirilir. Öğretmen cevap veremediğinde ya da eksik bıraktığı bir yer olduğunda, *çocuk rolündeki kişiden sessizce kitabını okumasını, baba rolündeki kişiden de çocuk rolündeki kişiyi ödüllendirmesini, isteyeceksiniz* diye ipucu verilir. *Ne yapacaksınız?* diye tekrar sorulur. Öğretmen doğru cevap verdiğinde, ödüllendirilir. Öğretmene rolleri dağıtması ve babadan ödüllendirme işlem sürecini uygulamasını istemesi söylenir. Öğretmen, çocuk rolündeki kişiden sessizce kitabını okumasını, baba rolündeki kişiden de ödüllendirmesini istediğinde, yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

4. Basamak: Uygulamacı öğretmene *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen, *“baba, çocuk rolündeki kişi sessizce kitabını okuduğunda, aferin sana sessizce kitabını okuyorsun şeklinde betimleyerek ödüllendirirse, babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendiririm”* cevabını verdiğinde, ödüllendirilir. Öğretmen cevap veremediğinde ya da eksik bıraktığı bir yer olduğunda, uygulamacı *“babadan davranışı ödüllendirmesini isteyeceksiniz, baba uygun şekilde ödüllendirdiğinde babayı da davranışı hemen ve anında betimleyerek ödüllendirdiği için ödüllendireceksiniz* şeklinde ipucu verir. Tekrar *Ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, cevabının doğru olduğunu söyleyerek öğretmeni ödüllendirir. Uygulamacı öğretmenden süreci uygulamasını ister. Öğretmen baba davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirdiğinde, yaptıklarını betimleyerek öğretmeni ödüllendirir.

Eğer öğretmenin yapamadığı bir kısım olursa (örneğin; baba uygun şekilde ödüllendirdiğinde babayı ödüllendirme gibi) baba rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesi istenir ve öğretmene *şimdi ne yapmalıydınız?* diye sorulur. Öğretmen *“babayı davranışın anında ve betimleyerek ödüllendirdiniz harikasınız şeklinde ödüllendirmeliydim”* derse, *“evet babayı, davranışı uygun şekilde ödüllendirdiğinde, uygun davranış olduğu anda hemen ve aferin benim oğlum sessizce kitabını okuyor şeklinde betimleyerek ödüllendirdiniz şeklinde ödüllendirmeliydiniz hadi şimdi babayı ödüllendirelim”* denilir ve öğretmenin süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Daha sonra uygulamacı, baba rolündeki kişinin eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda, öğretmenin çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek babaya yönlendirici ipucu verdiği durumda, öğretmenin neler yapmasıyla ilgili bağımsız uygulamalar aşamasına yer verileceği söylenir.

Uygulamacı, baba rolündeki kişiden çocuk uygun davranışı yaptığında “sessizce kitabını okuma” betimlemede bulunmadan, sadece aferin benim oğlum diyerek ödüllendirmesini, bu durumda öğretmen kendisine soru sorduğunda cevap vermesini, öğretmenden de baba ödüllendirme işlem sürecini eksik uyguladığında, yönlendirici ipucu vermesini ister.

1.Basamak: Uygulamacı, baba rolündeki kişiden çocuk uygun davranışı yaptığında betimlemede bulunmadan, “aferin benim oğlum” diyerek ödüllendirdiğinde, öğretmenin de çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini istemesini, babaya çocuğun sessizce kitabını okuması uygun bir davranış mı? uygun olmayan bir davranış mı? diye yönlendirici ipucu vermesini, baba uygun davranış yaptı cevabını verdiğinde, babayı ödüllendirmesini, sonrasında babaya çocuk uygun bir davranış yaptığına göre nasıl ödüllendireceksiniz? diyerek yönlendirici ipucu sunmasını, baba nasıl ödüllendireceğini açıkladığında, babayı ödüllendirmesini, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini istemesini, baba davranışı hemen ve betimleyerek ödüllendirdiğinde, babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirmesini söyleyerek ödüllendirme sürecinin uygulanmasında bağımsız uygulamalar aşamasının sunusunu uygulamasıyla ilgili genel kuralı hatırlatır.

2.Basamak: Uygulamacı, öğretmenden ödüllendirme işlem sürecinin “çocuk sessizce kitabını okuduğunda, babasının çocuğa *aferin oğlum*” diyerek betimlemeden ödüllendirmesini isteyerek, babanın eksik uyguladığı ya da yapamadığı durumda yönlendirici ipucu sunarak bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.

3. Basamak: Uygulamacı öğretmene *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen, *“baba uygun davranışı betimlemeden ödüllendirdiğinde, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesini ister ve babaya, çocuğun sessizce kitabını okuması uygun bir davranış mıdır? Uygun olmayan bir davranış mıdır? diye yönlendirici ipucu veririm, baba uygun davranış cevabını verirse, ödüllendiririm, daha sonra babaya çocuk uygun bir davranış yaptığına göre nasıl ödüllendireceksiniz? diye yönlendirici ipucu veririm, baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyor vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verirse, ödüllendiririm”* şeklinde açıkladığında öğretmeni ödüllendirir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmen cevap veremediğinde ya da eksik bıraktığı bir yer olduğunda, uygulamacı ipucu verir. Tekrar *Ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmen, baba betimlemede bulunmadan ödüllendirdiğinde, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı kesmesini ister, babaya, sessizce kitabını okuma uygun bir davranış mıdır? Uygun olmayan bir davranış mıdır? diye yönlendirici ipucu verir, baba uygun davranış cevabını verdiğinde, babayı ödüllendirir, daha sonra babaya çocuk uygun bir davranış yaptığına göre nasıl ödüllendireceksiniz? diye yönlendirici ipucu verir, baba davranışı hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyorsun vb. şeklinde betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde, babayı ödüllendirirse, öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

4.Basamak: Uygulamacı öğretmene *şimdi ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen, *“çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini isterim, baba davranışı ödüllendirdiğinde, bravo sessizce kitabını okuma davranışını, hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyor şeklinde ödüllendirerek uyguladığını söyleyerek babayı ödüllendiririm”* şeklinde açıkladığında öğretmeni ödüllendirir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmen cevap veremediğinde ya da eksik bıraktığı bir yer

olduğunda, uygulamacı ipucu verir. Tekrar *Ne yapacaksınız?* diye sorar. Öğretmen ne yapacağını açıkladığında, öğretmeni ödüllendirir ve süreci uygulamasını ister. Öğretmen, çocuk rolünü oynayan kişiden davranışı baştan yapmasını, babanın da önceden belirlenmiş ödülü kullanarak davranışı ödüllendirmesini ister, baba davranışı ödüllendirdiğinde, *bravo sessizce kitabını okuma davranışını, hemen ve aferin benim güzel oğlum sessizce kitabını okuyor şeklinde ödüllendirirse, yaptıklarını betimleyerek öğretmeni ödüllendirir.*

BAĞIMSIZ UYGULAMALAR AŞAMASI

Bu aşamada, uygulama tümüyle öğretmene bırakılır. Öğretmenden, işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasını uygulaması istenir.

Öğretmene, aile eğitimini uygulayan kişi rolünü oynayacağı söylenir. Aynı zamanda baba rolünü ve çocuk rolünü oynaması için programa dahil olmayan iki kişi hazır bulundurulur.

1.Basamak: Uygulamacı, çocuk rolündeki kişiden oyuncakları sepete koymasını, baba rolündeki kişiden çocuğu ödüllendirmesini, öğretmenden de ödüllendirme işlem sürecinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını uygulamasını ister. Öğretmen çocuk rolündeki kişiden oyuncaklarını sepete koymasını, baba rolündeki kişiden de çocuğu ödüllendirmesini ister, çocuk rolünü oynayan kişi uygun davranışı yaptığında baba uygun davranışı hemen ve *aferin benim güzel oğlum oyuncaklarını sepete koyuyor bravo vb. şeklinde betimleyerek ödüllendirdiğinde, babanın yaptıklarını betimleyerek ödüllendirirse, uygulamacı öğretmenin bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunda yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.*

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, “önce neleri dağıtacaksınız?” diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, *rolleri dağıtacağım, babadan ödüllendirmesini, çocuk rolündeki kişiden de oyuncakları sepete koymasını isteyeceğim* derse ödüllendirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, uygulamacı öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

Öğretmen devam etmediğinde, çocuk oyuncaklarını sepete koymaya başladığında, baba hemen ve *aferin benim oğlum oyuncaklarını sepete koyuyor şeklinde ödüllendirdiğine göre ne yapacaksınız? ”* diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen, *“baba çocuk oyuncaklarını sepete koyduğunda hemen ve aferin benim oğlum oyuncaklarını sepete koyuyor bravo şeklinde ödüllendirdiğinde, harikasınız davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirdiniz diyerek anneyi ödüllendireceğim”* derse ödüllendirilir ve öğretmenden süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, uygulamacı öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

Uygulamacı öğretmenden çocuk rolündeki kişi oyuncaklarını sepete koyarken, baba rolündeki kişi *“aferin sana”* diyerek davranıştan hemen sonra ve betimlemeden ödüllendirdiğinde, öğretmenden bağımsız uygulama aşamasını uygulamasını ister.

1.Basamak: Uygulamacı, çocuk rolündeki kişiden oyuncakları sepete koyduğunda, baba rolündeki kişiden *aferin sana* diyerek betimlemeden ödüllendirmesini, öğretmenden de ödüllendirme işlem sürecinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını uygulamasını ister. Öğretmen, çocuk rolündeki kişiden oyuncaklarını sepete

koyduğunda baba rolündeki kişi aferin sana diyerek betimlemeden ödüllendirdiğinde, çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini ister, baba rolündeki kişiye çocuğun oyuncakları sepete koyması uygun bir davranış mı? Uygun olmayan bir davranış mı? diye sorar, baba uygun davranış cevabını verdiğinde, babayı ödüllendirir, oyuncakları sepete koyma uygun bir davranış olduğuna göre şimdi siz nasıl ödüllendireceksiniz? diye sorar, baba anında ve betimleyerek ödüllendireceğim cevabını verdiğinde babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek babayı ödüllendirir, çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden başlatmasını, baba rolündeki kişiden de davranışı ödüllendirmesini ister, baba davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirdiğinde babanın yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendirirse, uygulamacı öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

2.Basamak: Öğretmen süreci uygularken duraklarsa, *baba betimlemeden ödüllendirdiğinde çocuk rolündeki kişiden ne yapmasını isteyeceksiniz?* diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen *çocuk rolündeki kişiden davranışı kesmesini isteyerek babaya çocuğun yaptığı davranışın uygun bir davranış mı uygun olmayan bir davranış mı olduğunu sorarım, babanın uygun davranış cevabını ödüllendiririm, çocuk uygun davranış yaptığına göre nasıl ödüllendireceksiniz diye sorarak yönlendirici ipucu veririm* derse ödüllendirilir ve süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında, uygulamacı öğretmenin yaptıklarını betimleyerek ödüllendirir.

Öğretmen devam etmediğinde, *yönlendirici ipucu verdiğinizde baba anında betimleyerek ödüllendiririm şeklinde doğru cevap verdiğine göre babaya ne diyeceksiniz?* diyerek yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen *babanın cevabının doğru olduğunu söyler, ödüllendiririm ve cevabının neden doğru olduğunu açıklarım* derse, ödüllendirilir ve öğretmenden süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Öğretmen devam etmediğinde, *babanın cevabının doğru olduğunu söyleyerek onu ödüllendirdiniz şimdi ne yapacaksınız?* diye yönlendirici ipucu verilir. Öğretmen *çocuk rolündeki kişiden davranışı yeniden başlatmasını isterim, babadan da ödüllendirmesini isterim baba davranışı anında ve betimleyerek ödüllendirdiğinde yaptıklarını betimleyerek babayı ödüllendiririm* derse, ödüllendirilir ve öğretmenden süreci uygulaması istenir. Öğretmen süreci uyguladığında yaptıkları betimlenerek ödüllendirilir.

Uygulama sırasında, öğretmenin yapamadığı bir kısım olursa, baba rolündeki kişiden provayı kesmesi istenir ve baba doğru cevap verdiğine göre ne yapmalıydık? şeklinde yönlendirici ipucu verilir, öğretmen ne yapacağını açıklarsa, ödüllendirilir ve hadi şimdi tekrar uygulayalım denilerek süreci tekrarlaması istenir. Doğru yaptığında betimlenerek ödüllendirilir.

Ek-7

**BAŞLAMA DÜZEYİ VERİLERİNİN TOPLANMASINDA
KULLANILAN ARAÇLAR, ORTAM, ORTAMDA BULUNAN
KİŞİLER, UYGULAMAYI YÜRÜTEN KİŞİ**

(Ek-7.1)

**Birinci Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar,
Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi**

Kullanılan Ölçü Aracı	Araçlar	Ortam	Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı	Çoktan seçmeli soruların yer aldığı soru kağıdı ve cevap kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Gözlenebilir davranış kavramının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
	Gözlenebilir davranış kavramının sunu sonu değerlendirilmesini yazmaya yönelik yanıt kağıdı.		
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
	Ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.		
	Ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.		
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt cihazı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Baba rolünde bir kişi -Araştırmacı
	Gözlenebilir davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü.		

	Gözlenebilir davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü ve sunu sonu değerlendirme formu (Babanın doğru cevap verdiği durum için).		
	Gözlenebilir davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneklerine yönelik iki çift video görüntüsü, babanın yanlış cevap verdiği sunu sonu değerlendirme formu ve tekrar değerlendirme yapılmasına yönelik sunu sonu değerlendirme formu (babanın yanlış cevap verdiği durum için).		
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt, küpler, araba. Ödüllendirme işlem sürecinin model olma aşamasının uygulanmasına yönelik ödüllendirme işlem sürecinin uygulanmasını içeren görüntü. Ödüllendirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt. Ödüllendirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Anne rolünde araştırmacı -Çocuk rolünde bir kişi

(Ek-7.2)

**İkinci Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar,
Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi**

Kullanılan Ölçü Aracı	Araçlar	Ortam	Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı	Çoktan seçmeli soruların yer aldığı soru kağıdı ve cevap kağıdı	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Uyuşmayan davranış kavramının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının sunu sonu değerlendirmesini yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Görmezlikten gelme işlem sürecinin model olma aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Görmezlikten gelme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Görmezlikten gelme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramları Sunma Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt cihazı. Ödül kullanımı kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü. Ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü ve sunu sonu değerlendirme formu (Babanın doğru cevap verdiği durum için).	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Baba rolünde bir kişi -Araştırmacı

	Ev ortamına uygun olmayan davranış kavramının olumlu ve olumsuz örneklerine yönelik iki çift video görüntüsü, babanın yanlış cevap verdiği sunu sonu değerlendirme formu ve tekrar değerlendirme yapılmasına yönelik sunu sonu değerlendirme formu (babanın yanlış cevap verdiği durum için).		
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemleri Sunma Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt, gazete, okul çantası.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Baba rolünde bir kişi -Araştırmacı -Anne rolünde araştırmacı -Çocuk rolünde bir kişi
	Görmezlikten gelme işlem sürecinin model olma aşamasının uygulanmasına yönelik görmezlikten gelme işlem sürecinin uygulanmasını içeren görüntü.		
	Görmezlikten gelme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt.		
	Görmezlikten gelme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt.		

(Ek-7.3)

**Üçüncü Oturumda Başlama Düzeyi Verilerin Toplanmasında Kullanılan Araçlar,
Ortam, Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi**

Kullanılan Ölçü Aracı	Araçlar	Ortam	Ortamda Bulunan Kişiler Ve Uygulamayı Yürüten Kişi
Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programı Planlama Ölçü Aracı	Çoktan seçmeli soruların yer aldığı soru kağıdı ve cevap kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Ödül kullanımı kavramının sunusunu yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Ödül kullanımı kavramının sunu sonu değerlendirmesini yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin model olma aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı. Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasının sunulmasını yazmaya yönelik yanıt kağıdı.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Bireysel Eğitim Sınıfı	-Araştırmacı
Aile Eğitim Programında Yer Alan Kavramları Sunma Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt cihazı. Görmezlikten gelme kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü. Ödül kullanımı kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki video görüntüsü ve sunu sonu değerlendirme formu	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Baba rolünde bir kişi -Araştırmacı

	Ödül kullanımı kavramının olumlu ve olumsuz örneğine yönelik iki çift video görüntüsü ve babanın yanlış cevap verdiği sunu sonu değerlendirme formu ve tekrar değerlendirme yapılmasına yönelik sunu sonu değerlendirme formu		
Aile Eğitim Programında Yer Alan İşlemleri Sunma Ölçü Aracı	Bilgisayar, slayt, kalem, kağıt.	Gazi Efe Özel Eğitim Merkezi Aile Eğitim Birimi Odası	-Baba rolünde bir kişi -Araştırmacı -Anne rolünde araştırmacı -Çocuk rolünde bir kişi
	Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin model olma aşamasının uygulanmasına yönelik görmezlikten gelme işlem sürecinin uygulanmasını içeren görüntü.		
	Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin rehberli uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt.		
	Ayrımlı pekiştirme işlem sürecinin bağımsız uygulama aşamasında kullanılacak senaryonun betiminin yazılı olduğu slayt.		

Ek- 8**ÖLÇÜ ARAÇLARINI UYGULAMA ZAMANI**

(Ek-8)

ÖLÇÜ ARAÇLARINI UYGULAMA ZAMANI

Gün	Ölçü aracı	1. Öğretmen		2. Öğretmen		3. Öğretmen	
		Oturum	Saat	Oturum	Saat	Oturum	Saat
1. GÜN - 23.01.2010 CUMARTESİ	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	BD 1	11.00 11.40	Yoklama 1	9.00 9.40	Yoklama 1	10.00 10.40
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 1	11.50 13.20	Yoklama 1	9.50 11.20	Yoklama 1	10.50 12.20
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 1		Yoklama 1		Yoklama 1	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	BD 1	13.30 14.00	Yoklama 1	11.30 12.00	Yoklama 1	12.30 13.00
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	BD 1		Yoklama 1		Yoklama 1	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	BD 2	14.10 14.50				
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 2	15.00 16.30				
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 2					
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	BD 2					
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	BD 2	16.40 17.10				
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	BD 3					
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 3	17.20 18.00				
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 3					
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	BD 3	18.10 19.40				

	Aracı						
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	BD 3	19.50 20.20				
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	BD 3					
13.GÜN - 06.02.2010 CUMARTESİ	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	USD 1	11.00 11.40	BD 1	9.00 9.40	Yoklama 2	10.00 10.40
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 1	11.50 13.20	BD 1	9.50 11.20	Yoklama 2	10.50 12.20
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 1		BD 1		Yoklama 2	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	USD 1	13.30 14.00	BD 1	11.30 12.00	Yoklama 2	12.30 13.00
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	USD 1		BD 1		Yoklama 2	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	USD 2	14.10 14.50	BD 2	12.10 12.50		
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 2	15.00 16.30	BD 2	13.00 14.30		
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 2		BD 2			
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	USD 2	16.40 17.10	BD 2	14.40 15.10		
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	USD 2		BD 2			
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	USD 3	17.20 18.00	BD 3	15.20 16.00		
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 3	18.10 19.40	BD 3	16.10 17.50		
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	USD 3		BD 3			

	Aracı						
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	USD 3	19.50 20.20	BD 3	18.00 18.30		
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	USD 3		BD 3			
27.GÜN – 20.02.2010 CUMARTESİ	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı	Süreklilik	11.00 11.40	USD 1	9.00 9.40	BD 1	10.00 10.40
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Süreklilik	11.50 13.20	USD 1	9.50 11.20	BD 1	10.50 12.20
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı	Süreklilik		USD 1		BD 1	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı	Süreklilik	13.30 14.00	USD 1	11.30 12.00	BD 1	12.30 13.00
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı	Süreklilik		USD 1		BD 1	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı			USD 2	12.10 12.50	BD 2	13.10 13.50
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			USD 2	13.00 14.30	BD 2	14.00 15.30
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			USD 2		BD 2	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı			USD 2	14.40 15.10	BD 2	15.40 16.10
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı			USD 2		BD 2	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı			USD 3	15.20 16.00	BD 3	16.20 17.00
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			USD 3	16.10 17.50	BD 3	17.10 18.40
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			USD 3		BD 3	
	Kavramların Sunulması Ölçü			USD 3	18.00 18.30	BD 3	18.50 19.20

41.GÜN – 06.03.2010 CUMARTESİ	Aracı						
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı			USD 3		BD 3	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı			Süreklilik	9.00 9.40	USD 1	10.00 10.40
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			Süreklilik	10.00 11.00	USD 1	10.50 12.20
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı			Süreklilik		USD 1	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı			Süreklilik	11.20 11.50	USD 1	12.30 13.00
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı			Süreklilik		USD 1	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı					USD 2	13.10 13.50
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					USD 2	14.00 15.30
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					USD 2	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı					USD 2	15.40 16.10
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı					USD 2	
	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı					USD 3	16.20 17.00
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					USD 3	17.10 18.40
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					USD 3	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı					USD 3	18.50 19.20
	İşlemlerin Sunulması Ölçü					USD 3	

	Aracı						
55.GÜN 20.03.2010 CUMARTESİ	Davranış Denetimine Yönelik AEP Planlama Ölçü Aracı					Süreklilik	10.00 10.40
	Kavramların Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					Süreklilik	10.50 12.20
	İşlemlerin Sunulmasını Yazma Ölçü Aracı					Süreklilik	
	Kavramların Sunulması Ölçü Aracı					Süreklilik	12.30 13.00
	İşlemlerin Sunulması Ölçü Aracı					Süreklilik	

BD: Başlama Düzeyi**USD: Uygulama Sonu Değerlendirme**

Ek-9
ÖĞRETMENLER İÇİN UYGULAMA EVRESİ ÇALIŞMA
TAKVİMİ

(Ek-9.1)

BİR NO'LU ÖĞRETMEN İÇİN UYGULAMA EVRESİ ÇALIŞMA TAKVİMİ

ÖĞRETİM OTURUMLARI	GÜN/SAAT	BAŞLAMA DÜZEYİ VERİLERİ DİKKATE ALINILARAK BELİRLenen ALT AMAÇLAR	YÖNTEM/TEKNİK
AİLE EĞİTİM OTURUMLARININ PLANLANMASI	25.01.2010 18.30-19.15	TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler.	SÖZLÜ SUNU
		TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler.	
		TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler.	
		TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.	

AİLE EĞİTİMİNDE KAVRAM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ		26.01.2010 18.30-19.20	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler.	DEMONSTRASYON
		27.01.2010 18.30-20.00	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.	DEMONSTRASYON
		28.01.2010 18.30- 20.00	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
		29.01.2010 18.30- 20.00	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
		30.01.2010 11.00-13.00		
		30.01.2010 13.00-13.30 ARA		

AİLE EĞİTİMİNDE İŞLEM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	30.01.2010 13.30-14.30		
	01.02.2010 18.00-20.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.	SÖZLÜ SUNU
		TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
	02.02.2010 18.00-20.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
		TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
	03.02.2010 18.00-20.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ

	04.02.2010 18.00-19.10	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	05.02.2010 18.00-18.20		
	05.02.2010 18.30-19.40	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ

(Ek-9.2)

İKİ NO'LU ÖĞRETMEN İÇİN UYGULAMA EVRESİ ÇALIŞMA TAKVİMİ

ÖĞRETİM OTURUMLARI	GÜN/SAAT	BAŞLAMA DÜZEYİ VERİLERİ DİKKATE ALINILARAK BELİRLENEN ALT AMAÇLAR	YÖNTEM/TEKNİK
ÂİLE EĞİTİM OTURUMLARININ PLANLANMASI	08.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.	SÖZLÜ SUNU

AİLE EĞİTİM PROGRAMININ AMAÇLARINI OLUŞTURMA		TEMEL AMAÇ 2: Alt Amaç 2: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ölçülebilir davranış, davranış, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme kavramlarından üçünün öğretimine yönelik öğretimsel amaçları yazar.	DEMONSTRASYON
AİLE EĞİTİMİNDE KAVRAM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	09.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler.	DEMONSTRASYON
	10.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.	DEMONSTRASYON
	11.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ

AİLE EĞİTİMİNDE İŞLEM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	12.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	13.02.2010 11.00-13.00		
	13.02.2010 13.00-13.30 ARA		
	13.02.2010 13.30-14.30		
AİLE EĞİTİMİNDE İŞLEM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	15.02.2010 16.00-18.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.	SÖZLÜ SUNU
		TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
	16.02.2010 16.00-18.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON

	17.02.2010 16.00-18.30	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
		TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	18.02.2010 16.00-18.30	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	19.02.2010 16.00-18.20	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ

(Ek- 9.3)

ÜÇ NO'LU ÖĞRETMEN İÇİN UYGULAMA EVRESİ ÇALIŞMA TAKVİMİ

ÖĞRETİM OTURUMLARI	GÜN/SAAT	BAŞLAMA DÜZEYİ VERİLERİ DİKKATE ALINILARAK BELİRLENEN ALT AMAÇLAR	YÖNTEM/TEKNİK
AİLE EĞİTİM OTURUMLARININ PLANLANMASI	22.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 3: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinin ödevlerin kontrol edilmesi ve öğretime hazırlık, öğretim süreci ve ödevlerin verilmesi olduğunu betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 4: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevlerin kontrol edilmesinde, ödevini yaptığında anneyi pekiştirerek, ödevini yapmadığında görmezden gelerek, ödevini doğru yaptığında neden doğru yaptığına dönüt vererek, yanlış ve eksik yaptığında ödevin doğru yapılmasına yönelik sorular sorarak ve düzeltici dönüt vererek ödevi kontrol edeceğini betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 5: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden öğretime hazırlıkta, bir önceki oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, yapılacak olan oturumda üzerinde durulacak konuların neler olduğunu ve bilgilerin sunumunda izlenecek süreci açıklayarak öğretime hazırlığı gerçekleştireceğini betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 6: Öğretmen, aile eğitim oturumunun bölümlerinden kavram ve işlemlerin sunumuna yönelik öğretim sürecinde, öğretimsel amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi gereken davranışın kavram ya da işlem süreci olmasına dayalı olarak açık anlatım, doğrudan öğretim gibi yöntemleri kullanarak sunu yapacağını, öğretimsel amacın sunusu tamamlandıktan sonra, o öğretimsel amacın annede gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sunu sonu değerlendirmeye yer vereceğini betimler. TEMEL AMAÇ 1: Alt Amaç 7: Öğretmen, aile eğitimi oturumunun bölümlerinden ödevin verilmesinde, yapılan oturumda üzerinde durulan konuları özetleyerek, sorularının olup olmadığını sorarak, yapılan oturumda üzerinde durulan konuyla ilgili ödevin ne olduğunu, ödevin amacını ve ödevi nasıl yapacaklarını betimleyerek ve bir sonraki oturumda neler yapılacağını açıklayarak oturumu sonlandıracağını betimler.	SÖZLÜ SUNU

AİLE EĞİTİM PROGRAMININ AMAÇLARINI OLUŞTURMA		TEMEL AMAÇ 2: Alt Amaç 3: Öğretmen, davranış denetimine yönelik aile eğitim programında yer alan ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme işlem süreçlerinden ikisinin öğretime yönelik alt amaçlarını yazar.	DEMONSTRASYON
AİLE EĞİTİMİNDE KAVRAM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	23.02.2010 16.00-18.00	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik öğretim amaçları için, sunu ve sunu sonu değerlendirme materyallerinin neler olduğunu betimler.	DEMONSTRASYON
		TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan bir kavrama yönelik öğretim amacının sunusunu, olumlu örneğin olduğu görüntüyü izleterek ve olumlu örneğin ilişkili niteliği betimleyerek olduğunu, olumsuz örneğin olduğu görüntüyü izleterek olmadığını ifade ederek kavramın sunusunu yapacağını dört kavramdan (gözlenebilir davranış, ölçülebilir davranış, uyuşmayan davranış ve görmezlikten gelme) üçüne yönelik olarak betimler.	DEMONSTRASYON
	24.02.2010 16.00-18.00	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında bir kavramın sunusunu yaptıktan sonra sunu sonu değerlendirmesini, anneye olumlu ve olumsuz örneğin olduğu her bir çift görüntüyü izleterek olumlu örneği işaretlemesini, neden işaretlediğini yazarak açıklamasını isteyerek sunu sonu değerlendirme yapacağını; anne doğru cevap verdiğinde doğru olduğunu ifade ederek, neden doğru olduğunu açıklayacağını, yanlış cevap verdiğinde sunu sonu değerlendirmesinde kullandığı aynı görüntüleri tekrar izleterek sunu yapacağını ve sunu materyalleri ile tekrar sunu sonu değerlendirmesi yapacağını, dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçüne yönelik olarak açıklar.	DEMONSTRASYON

	25.02.2010 16.00-17.30	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (ödül kullanımı, görmezlikten gelme, davranış ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın sunumunu yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	26.02.2010 16.00-17.45	TEMEL AMAÇ 3: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan dört kavramdan (davranış, ev ortamına uygun olmayan davranış, ödül kullanımı ve ayrımlı pekiştirme) üçünde, birer araç setiyle kavramın öğretim sonu değerlendirmesini yapar.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
	27.02.2010 11.00-13.00		
	27.02.2010 13.00-13.30 ARA		
	27.02.2010 13.30-14.30		
AİLE EĞİTİMİNDE İŞLEM SUNUMUNUN ÖĞRETİMİ	01.03.2010 16.00-18.00	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 1: Öğretmen, Davranış Denetimine Yönelik Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretim amaçlarını gerçekleştirmek için model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında kullanılacak materyallerin neler olduğunu üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisi için yazar.	SÖZLÜ SUNU
		TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 2: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasını, işlem sürecine ilişkin görüntüyü izleterek ve/veya işlem sürecini demonstre ederek gerçekleştireceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON

02.03.2010 16.00-17.45	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 3: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulama aşamasında, anneden işlem sürecini nasıl uygulayacağını betimleyerek prova etmesini isteyeceğini, doğru uyguladığında anneyi pekiştireceğini, eksik uyguladığı ya da yapamadığı kısımda çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek anneye ne yapması gerektiğini söyleyeceğini ve annenin davranışı tekrar prova etmesini isteyeceğini söyleyerek dönüt vereceğini üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
03.03.2010 16.00-18.30	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 4: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasını, anneden işlem sürecini uygulayarak prova etmesini isteyerek, doğru uyguladığında pekiştirerek, eksik uyguladığı ya da yapamadığında çocuk rolündeki kişiden provayı kesmesini isteyerek, anneye yönlendirici ipucu vererek ve tekrar işlem sürecini prova etmesini isteyerek uygulayacağını üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde betimler.	DEMONSTRASYON
	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 5: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde model olma aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
04.03.2010 16.00-18.30	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 6: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde rehberli uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ
05.03.2010 16.00-18.20	TEMEL AMAÇ 4: Alt Amaç 7: Öğretmen, Davranış Denetimi Aile Eğitim Programında yer alan işlem süreçlerinin öğretiminde bağımsız uygulamalar aşamasının sunumunu, üç işlem sürecinden (ödüllendirme, görmezlikten gelme ve ayrımlı pekiştirme) ikisinde birer araç setiyle yaparak gösterir.	DOĞRUDAN ÖĞRETİM YÖNTEMİ

Ek-10**ÖĞRETMENLERİN BAŞLAMA DÜZEYİNDE VE UYGULAMA
SONU DEĞERLENDİRMESİNDE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ
AMAÇLAR**

(Ek-10)

**ÖĞRETMENLERİN BAŞLAMA DÜZEYİNDE VE UYGULAMA SONU
DEĞERLENDİRMESİNDE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ AMAÇLAR**

Temel Amaçlar	Birinci Öğretmen		İkinci Öğretmen		Üçüncü Öğretmen	
	Başlama Düzeyinde Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar	Uygulama Sonu Değerlendirmede Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar	Başlama Düzeyinde Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar	Uygulama Sonu Değerlendirmede Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar	Başlama Düzeyinde Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar	Uygulama Sonu Değerlendirmede Gerçekleştirdiği Alt Amaçlar
Temel Amaç 1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1
	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2
		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4
		Alt Amaç -5				
	Alt Amaç -6	Alt Amaç -6	Alt Amaç -6			
						Alt Amaç -7
Temel Amaç 2	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1
	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2		Alt Amaç -2	Alt Amaç -2	Alt Amaç -2
	Alt Amaç -3	Alt Amaç -3	Alt Amaç -3	Alt Amaç -3		Alt Amaç -3
Temel Amaç 3	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1	Alt Amaç -1		
		Alt Amaç -2		Alt Amaç -2		Alt Amaç -2
		Alt Amaç -3		Alt Amaç -3		Alt Amaç -3
		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4
		Alt Amaç -5		Alt Amaç -5		Alt Amaç -5
Temel Amaç 4		Alt Amaç -1		Alt Amaç -1		Alt Amaç -1
		Alt Amaç -2		Alt Amaç -2		Alt Amaç -2
		Alt Amaç -3		Alt Amaç -3		Alt Amaç -3
		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4		Alt Amaç -4
		Alt Amaç -5		Alt Amaç -5		Alt Amaç -5
		Alt Amaç -6		Alt Amaç -6		Alt Amaç -6
		Alt Amaç -7		Alt Amaç -7		Alt Amaç -7